

Crimineel vonnisboek van Gouda 1756-1810

Getranscribeerd en bewerkt door drs. C. Doedeijns

Streekarchief Midden-Holland,
Toegangsnummer 0002, inv.nr. 181

fol. 1

*Gerabraakt¹, in de regterzijde
geschooten, de kop met een pistool
verbrijfeld voorts met een bijl af-
gekapt, en op een pen tentoon gesteld,
daarna buijten aan 't gerecht op een rad
geset met de kop op een spil, en een
houte machine als een pistool daarboven*

**Den Weledelengestrengen
Heer Mr. Pieter Hoogwerff,
Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra

**Jan van Santen 's heeren
gevangene**

Alsoo Jan van Santen oud 63 jaaren, geboortig van Elst, in Gelderland, zig geneert hebbende (gelijk hij gezegt heeft) meestal met boerenwerk, 's heeren gevangene, buijten pijn en banden van ijser, bekend ende beleeden heeft, ende andersints belangende de swaarste faicten, ook gebleeken is, Dat hij gevangene van zijn voorsz. geboortenplaats Elst, op zijn elf jaaren was gaan wonen te Blokzijl in Vriesland, vandaar te Ouderkerk op den IJssel, vandaar in de Stroowaart in Smittenshoek², vandaar op het eijland Blankenburg³, vervolgens te Lekkerkerk, en eijndelijk het laatste te Polsbroekerdam. Dat hij gevangene tijde hij in Vriesland woonde tusschen Blokzijl ende Swarteluijs, van een boer genaamt Goosjen, daar hij gevangene des tijds thujs lag, hadde gestoolen vijftien of sestien gulden, dat hij gevangene met hetzelfde geld was gevlugt naar Elst voorsz. Dat hij gevangene aldaar door een ruijter was ontdekt geworden die hem gevangene aan de justitie te Elst voorn. hadde aangegeven, en dat hij gevangene bij vonnisse van den Geregte van Elst, meergemelde daarover te Arnhem

fol. 1v

ses jaaren in het spinhuijs was geconfineert geweest.

Dat hij gevangene omtrent 20 jaaren geleeden met een jonge, genaamt Jan, dog hem gevangene bij toenaam onbekent, maar zijnde geweest een bovenlander⁴, en wonende diestijds bij zijn gevangens broeder Willem van Santen tweemaal hadden gestoolen eenig peekelspek, vooraan in een gehugt genaamt Onmoorden⁵, geleegeen tusschen Cralingen en de Rotte.

Dat hij gevangene omtrent diezelve tijd, met de voorn. jonge was geweest onder Berkel.

Dat gemelde jonge aan een huijs aldaar met een ijser, hetgeen hij in den hooijberg had gevonden, hadde opengebrooken een keldervengster, en daardoor geklommen zijnden uijt dezelve kelder hadde gestoolen een rode koperen melkketel met drie a vier stukken rundervleesch daarin.

Dat hij gevangene en dezelve jonge den gemelde keetel des anderen daags in Dordrecht, bij een kooperslager hadden verkogt voor dertien en een halve gulden, en dat zij van dat geld ijder de helft hadden gehad.

Dat hij gevangene nog dienzelven winter met voorgemelde jongen aan den Bergsenhoek in een gehugt genaamt Laag Rotten⁶ des nagts tusschen 10 & 11 uren aan een huijs door behulp van een beijtel hadden opengebrooken een keldervengster, dat gemelde jonge daardoor was ingeklommen, en daar uijt vervolgens hadde gestoolen, en aan hem gevangene die buijten was

fol. 2

blijven staan, aangegeven een geele kopere waterkeetel, een oude roode schalaakensche hembdrek met zilvere knoopen en een dito paarse met zilvere knoopen.

Dat hij gevangene omtrent twintig jaaren geleeden met zijn broeder Barend van Santen was geweest op een boerenwoninge leggende tusschen Rotterdam en Zeevenhuijsen, dat hij gevangene en zijn voorn. broeder Barend van Santen des morgens omtrent vier uren terwijlten het volk na het land was gegaan om te melken, aldaar door de deur die openstond waaren in huijs gekomen, datzij aldaar binnenshuijs hadden gevonden een oude vrouw, welke zij aanspraaken om geld, dat dezelve vrouw haar geantwoord hadde van geen geld te weeten, dat zij tesamen daarop den voorgemelde vrouw aangegreepen hadden, dat hij gevangene dezelve vrouw een neusdoek voor de mond, en de handen vastgehouden hadden, en dat onderwijj zijn gevangens voorn. broeder Barend, een

¹ Sic, Gerabraakt, lees: Geradbraakt.

² Smidshoek, gem. Barendecht.

³ Het eiland Blankenburg, in 1965 verdwenen, nu deel van de Europoort.

⁴ GTB. Bovenlander. Benaming voor de bewoners der oostelijke grensstreken, vooral Westfalen en Oost-Friesland; Nederduitscher, Westfaling of Oostfries of: Arbeiders uit die streken, die zich voor korter of langer tijd bij de boeren verhuuren om allerlei veldarbeid te verrichten.

⁵ Ommoord, een wijk in het noordwesten van het Rotterdamse stadsdeel Prins Alexander.

⁶ Een buurtschap in de gem. Lansingerland.

kistje staande voor de bedsteede hadde opengebrooken, en daaruijt gestoolen vier of vijf goude dukatons en nog eenig zilvergeld, dat hij gevange en zijn broeder niet verder hadde kunnen gaan, omdat de vrouw zo sterk begon te schreeuwen, dat hij gevange en zijn broeder de vlugt hadden moete neemen.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen, omtrent 15 of 16 jaaren geleeden op een Weesperschen paardenmarkt, op den heldren dag een deur van een huijs, staande in een agterstraat in de stad Weesp (welk huijs haar door jongste broeder Barend van Santen was aangewezen) hadden opengetrokken, en

fol. 2v

en beide alzo in huijs gekomen weezende, een ouwerwetse kist hadden opengevreikt en daaruijt gestoolen tusschen de 70 en 80 gulden aan zilvergeld, en een bruijn serge hembdrok met zilvere knoopen, dat zij van dat gestoolen geld aan haar voorn. broeder Barend van Santen hadde gegeven omtrent dertig guldens.

Dat zijn gevangens broeder Willem hadde gehad de gemelde hembdrok en dat hij gevange daarenteegen voor zijn aandeel van het geld meeder hadde gehad 6 of 7 guldens.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen in de winter daaraanvolgende nog eens was geweest, te Weesp voorn. en dat zij aldaar aan de westzijde van de stad op een gragt, op de hoek van een steegje des morgens omtrent vier uren een deur van een huijs die aanstond, hadden opengetrokken, dat zij in huijs gekomen weezende hadden vinden staan een ouwerwetse kast, met een lade daaraan, welke ongesloten was, dat zij gemelde lade hadden opengetrokken en vervolgens daaruijt gestoolen zeeven of agt goude ducaaten, twee en een halve goude pistool, en een kalaminke hembdrok met zilvere knoopen.

Dat hij gevange met zijn broeder Barend van Santen omtrent veertien a vijftien jaaren geleeden was geweest buijten Maassluijs aan de Maasdijck en aldaar op een vrijdag des voordemiddags met een beijtel te samen hadden opengebooken een vengster van een huijs, dat zij door hezelve vengster waren in huijs geklommen, en vervolgens

fol. 3

met de voorn. beijtel een kast hadden opengebrooken, en dat zij daaruijt hadden gestoolen een bruijne saaije damaste hembdrok, en een dito swart gebloemden, bijde met zilvere knoopen, een risje kleijne doorlugtige zilvere knoopen en nog eenig geld.

Dat hij gevange met zijn broeder Barend van Santen meede omtrent 14 a 15 jaaren geleeden was geweest op het eijland Blankenburg bij eene Cent van Esch, des nademiddags onder de melktijd, dat zij aldaar na een deur die aanstond opgedaan te hebben, in huijs waaren gegaan, en vervolgens een kast, met een houwmes, hetgeen hij gevange in de boes¹ gevonden had, hadden opengebrooken en uijt dezelve hadde gestoolen 56 zilvere ducatonen, en goude vierdubbelde pistool en een dito vreemd stuk, hetgeen zij te Rotterdam bij een silversmit dies tijds wonende op de Kaasmarkt, voor zeeven en een halve gulden hadden verkogt, mitsgaders dat zijn gevangens voorn. broeder Barend uijt de kamer in hetzelve huijs nog hadde gestoolen een paar zilvere schoen- en een paar dito kuitgespen.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen al meede omtrent 14 a 15 jaaren geleeden, des nagts tusschen tien en elf uen op het voorsz. eijland Blankenburg hadden gestoolen eenig linnengoed, bestaande in hembden, een borstrok, en verder eenig kleijngoed.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen dienzelve nagt verder was gegaan, naar een boerenwooning geleegeen digt bij de kerk van het voorn. eijland Blankenburg, dat dezelve was een dubbelden

fol. 3v

wooninge, waarvan den eenen boer, op deselve woonagtig was genaamt Cors Jooren, en dat zij aldaar hadden gestoolen eenige hembden die te bleeken laagen.

Dat hij gevange omtrent twee jaaren daarna weeder was geweest op 't meergemelde eijland Blankenburg. Dat hij gevange als doen op een namiddag onder de melktijd, door een deur die open stond, was gegaan in een huijs, waarin een weduwe genaamt Mannigje Jansz. woonde, dat hij gevange aldaar een kast, waarin de sleutel stak, hadde opgedaan, en uijt dezelve gestoolen een bloedcoraale ketting met een goud sloth, en een klijn koffertje met eenig geld daarin.

Dat tenwijle hij gevange in huijs was, een oud man was aangekomen, die de zijdeur welze² hij gevange gegrendelt hadde gesloten vindende, na het volk die agter 't huijs zaaten te melken, toeliep en om hulpe schreeuwde, en dat hij gevange daarop de voordeur was uijt gevlugt.

Dat hij gevange in de soomer daaraanvolgende weeder was geweest op het meergemelde eijland Blankenburg en aldaar

op de middag onder de melktijd door de zijdeur, die openstond, was gegaan in het huijs van Jacob vander Does, en dat hij gevange aldaar hadde gestoolen een paar zilvere schoengespen, een zilvere beugeltas, een goude haarnaalde en een paar klijne zilvere gespen, met eenig geld dat in een tas was.

Dat hij gevange in diezelve some eenige tijd daarna op een namiddag onder de melktijd was geweest in de Stroowaard, en dat hij gevange alsdoe door behulp van de bargeladder, door een zoldervenster dat los stond, was geklommen in het huijs

¹ GTB. Boes. In Zuid-hollandsche boerderijen, dat deel van de stal, waar de koeien staan.

² Sic, de zijdeur welze, lees: de zijdeur welke.

fol. 4

van een boer Spruijt genaamt, wonende aan den Barendrechtsen Dijck. Dat hij gevange vervolgens was na beneden gegaan, de voordeur hadde opengemaakt, en eerst de ladder op zijn plaats gezet, en daarna weder in huijs gekomen zijnde, als doe door middel van een houwmes, 't geen hij gevange daar in huijs hadde gevonden een kast met twee deuren hadde opengeboken, en daaruit gehaald een zilvere beugeltas, en een partij geld, omtrent sestig a seventig guldens bedragende.

Dat hij gevange des soomers daaraanvolgende weeder was geweest in de Stroowaard voorn. onder West-IJsselmonde en aldaar op een middag, door de agterdeur die openstond was gegaan in een agterhuijs, dat hij gevange zig aldaar verscholen hadde gehouden tot omtrent de melktijd, dat hij gevange daarop een kloofbijl, die hij aldaar had vinden leggen, hadde opgenomen, en daarmede de middeldeur van het huijs hadde opengevreekt, dat hij gevange voorts was gegaan na de keuken, dat hij gevange aldaar een kast met twee deuren door middel van dezelve kloofbijl hadde opengemaakt, en daaruit vervolgens hadde gestoolen ses zilvere leepels, vier goude ducaten, en nog eenig zilver geld, na zijn gevangens gissinge, omtrent vijftig guldens bedragende.

Dat hij gevange eenige tijd te voren, almeede was geweest in de Stroowaard voorsz. op de Buitendijk van Barendrecht, en doe aldaar op den dag een vengster van het laaste huijsje aan de westkant van de buurt

fol. 4v

met een bijtel had opengeboken, en daardoor in huijs geklommen zijnde vervolgens met de voorgemelde beijtel een kast met twee deuren had opengeboken en daar uijt hadde gestoolen een swarte serge broek en eenig geld, na zijn gevangens gedachte omtrent agtien a twintig guldens bedragen hebbende.

Dat hij gevange met zijn broeder Barend van Santen in de somer van den jaare 1743, was geweest onder Bleijswijk, halverweg de Kruijsweg voor een huijs, waarin, na zijn gevangens beste onthoud, een kleermaker was woonende.

Dat zij aldaar op een dag, nadat zijn gevangens voorn. broeder Barend met een stok, die hij bij zig hadde, de sloot voor het gemelde huijs was over gesprongen, en den draaij hadde overgedaan, en hij gevange vervolgens bij zijn broeder was gekomen, zij beijde met een beijtel, die zij bij haar hadden, een zijvengster van het gemelde huijs hadden opengeboken, dat zij daardoor in huijs waren gekomen, dat zij in huijs zijnde met de voorgemelde beijtel een kast met twee deuren hadden opengeboken en daar uijt gestoolen een zilvere beugeltas, een doos met eenig geld daarin, twee hembdrokken met zilvere knopen, en nog eenig klijn linnengoed.

Dat hij gevange met zijn broeder Barend van Santen, omtrent elf jaaren geleeden, was geweest te Charloijs, dat zij aldaar eeven buijten het dorp op den dag, door een vengster dat zij eerst met een ~~ijser~~ ijser hadden opengeboken waaren gekomen in een huijs, dat zij aldaar hadden gestolen een swarte serge broek waaraan bovenaan de klep twee zilvere knopen stonden, en voorts uijt een ongesloten kasje

fol. 5

omtrent driehonderd duijten, beneevens nog omtrent vijftien a sestien guldens zilvergeld.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Barend van Santen meede omtrent elf jaaren geleeden, was geweest, onder Barendrecht, dat zij aldaar bij eene Coendert Gerritsen bij wien zijn gevangens broeder Barend, te voren wel gewerkt hadde, op de dag waaren in huijs gekomen, na alvorens de muur, agter bij de paardenstal te hebben aan stukken getrapt, dat zij in huijs zijnde, met een beijtel, die zij van Crimpen hadden mede gebragt een kast hadden opengeboken en daar uijt vervolgens hadden gestoolen een zilveren beugeltas, en omtrent veertig a vijftig guldens aan geld.

Dat hij gevange met zijn gemelde broeder Barend van Santen alsmeede omtrent elf jaaren geleeden was geweest, onder Rijsoort, bij een vlasboer, hem gevange bij name onbekent.

Dat zij aldaar de buijtendeur van het agterhuijs open gevonden hebbende, daar in waren gegaan, dat zij aldaar een bijl hadden gevonden, dat zij daarmede de middeldeur hadden opengeboken, dat zij voorts met dezelve bijl een kast, met twee deuren hadden opengeboken, en daar uijt vervolgens hadden gestoolen eenig geld, een goud ringetje, een kerkboek met zilver slooten en een zilvere beugeltas.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen in den herfst van den jare 1745, was geweest aan het huijs van zEEKERE Marijtje Smettens, zijnde geweest een klopje, en woonende diestijds in de Weijepoort onder Soeterwoude, dat zij aldaar, na met een ponterboom een diefijser van een opkamer ter zijde hetzelfde huijs uijtgebrooken te hebben

fol. 5v

met een ladder die hij gevange eenige huijzen vandaar hadde gehaald, alwaar dezelve aan een hooge berg stond, aldaar waren ingeklommen, en vervolgens uijt een openstaande kast hadde gestoolen twee hembdrokken met zilvere knopen waarvan de eene was witzijde damast, en de andere chits, item een zilver commetje en een dito snuijfdoojsje, welk zilver zij voor twaalf a dertien gulden bij een zilversmit binnen deeze stad hadden verkogt mitsgaders nog een stuk linnen van omtrent vijftientwintig a dertig ellen, en uijt een tweede kist die meede openstond op dezelve kamer, een zeem buijdelte waarin waren ses goude ducatonen, en nog een linnen beursje waarin waaren eenige agtentwintigen, en dat hij gevange daarvan voor zijn portie hadde gehad de voorsz. witte

zijde damaste hembdrek met zilvere knopen, beneevens de helfte van het voorsz. linnen het welke alles hij gevange in de Bank van Leeninge te Rotterdam hadde gebragt.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeders Willem en Barend van Santen omtrent tien of elf jaren geleden was geweest in den Nieuwenbaars even over de Bloemendaalse brug nabij deeze stad Gouda.

Dat zij onder voorwendsel van aldaar te willen logeeren, des avonds met de luijden aldaar wonende hadden gegeeten, dat zij vervolgens na bed waren gegaan en daarna doe zij dagten dat de luijden sliepen, waaren opgestaan, en na beneeden gegaan.

Dat hij gevange was gegaan naar een keuken de welke hem door zijn gevangens voorn. broeder

fol. 6

wierde aangewezen, dat daar eenig geld zoude te bekomen zijn, dat zijn gevangens broeders ondertussen zig hadden verwoegd, na de slaapplaats van den hospes en hospita om dezelve zo lange op 't bed te houden, dog dat dezelve wakker geworden zijnde, den hospes was opgestaan en lange met zijn gevangens broeders hadde geworsteld, om zijn broek de welke zijn gevangens broeders reets vast hadden, en waar in zo het had gescheenen, al eenig geld was, tot dat hen hospes hun dezelve broek ontworstelende en losmaakende, door een keldervengster vlugtende, en vervolgens buurengerugt makende zij met hun driën daarop hadden moeten vlugten, zonder ietwes te kunnen meede neemen.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeders Willem en Barend van Santen, omtrent neegen jaaren geleeden was geweest in het land van Overmaas, nabij Poortegaal.

Dat zij gekomen zijnde tot voor een hujs waar teegens een wijngaard stond, hij gevange aldaar teegens denzelve wijngaard was opgeklommen tot een soldervengster waarin een ruijt stukkend was, dat hij gevange daardoor zijn hand gestooken en alzo het gemelde vengster hadde geopend daar was ingeklommen, en vervolgens uijt het voorgemelde hujs hadde gestoolen een linne hembdok met zilvere knopen en een kerkboek met zilvere sloten, zonder aldaar meeder te hebben kunnen vinden.

Dat hij gevange met zijne voorn. broeders Willem en Barend van Santen agt of neegen jaaren geleeden was geweest, op het nu reets te meermalen gemelde eijland Blankenburg, dat zij aldaar des nagts om tien of elf uren zonder

fol. 6v

breeken door de deur in de paardenstal van het hujs van Sijmon Moorman waaren gegaan en van de zolder daar de knechts sliepen hadden gestolen twee serge lange mansrokken, een kort wambuijs van nopjes cansaaij, drie broeken waarvan den eene ligte serge die nieuw was, de andere swarte serge en de derde een bruijne serge, drie hembdrekken met zilvere knopen, waarvan de eene was calamine ende twee anderen bruijne gebloemt saaijdamast, een silver hegtmes en twee paar dito schoengespen waarvan het eene pas was doorlugtig en het andere glad, dat zijn gevangens broers uijt een kist op de voorsz. solder staande nog hadden gestoolen twee goude ducaaten en twee sestalven.

Dat hij gevange met zijn broeder Barend van Santen omtrent agt of neegen jaaren geleeden was geweest op het beneedeneijnde van Lekkerkerk ten huijzen van eene Sijmen den Hoekersheijn des nademiddags onder melktijd, dat zij aldaar door de middeldeer die aanstond in hujs gekomen zijn en een kast met twee deuren door middel van een bijl opengebroomen en daar uijt gestolen eenig geld na zijn gevangens gissinge over de vijf gulden bedraagen hebbende en een kerkboek met silver beslag en sloten, dat zijn gevangens voorn. broeder Barend daarvan had gehad het voorsz. kerkboek en dat hij gevange daar en teegens omtrent agt a neegen guldens meerder had gehad van het voorsz. goed.

Dat hij gevange agt of neegen jaaren geleeden was geweest tussen Maassluijs en Vlaardingen dat hij aldaar op een nademiddag een deur van een hujs staande aan

fol. 7

den dijk nabij Vlaardingen voorn. met een beijtel had opengebroomen, dat hij gevange daar door in hujs geklommen zijnde, vervolgens uijt een broek die daar hing, had gestoolen twee paar silveren gespen en een mes met een uijgestoken hegt, waaraan onder en boven een silveren band was.

Dat hij gevange met zijn meergemelde broeders Willem en Barend van Santen omtrent zeeven a agt jaaren jaaren geleeden was geweest in een buurtje huijzen, leggende tusschen Montfoort en Benschop des nademiddags onder de melktijd, dat zij doe aldaar, de deur, die op de klink stond van een hujs hebbende opengestooten, met hun driën daar zijn in gegaan, dat zij te saamen met een handbijltje het geen hij gevange van de steel konde draaijen, en dan in zijn sak steeken, een kist, die in het voorhujs stond, hadden opengemaakt en daar uijt gestoolen tusschen de twintig en dertig guldens aan geld, een damaste hembdok met zilvere knopen, een boerenwambuijs en een broek van bruijn laaken.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeders Willem en Barend van Santen, omtrent ses of zeeven jaaren geleeden, in den hooijbouw was geweest onder Maasland, tusschen het hujs Doorlugt, en het dorp, dat zij aldaar op de middag, terwijl de vrouw het eeten naar het veld bragt, in een hujs waren gegaan, na alvoorens de deur die op de klink stond te hebben opengedaan, dat zij in hujs zijnde eerst de deur van de beneedenkamer hadden geopent, en aldaar van een stoel met eenig goed belegd, hadden gestolen een zilvere beugeltas, en uijt

fol. 7v

een kommetje op een glaze kasje staande omtrent vijftig of dertig gulden, dat zij vervolgens zijn na boven gegaan, en de deur van een kamer, die gesloten was met het reets gemelde handbijltje hadden opengebrooken en alsoo op de kamer gekomen zijnden door een van hun driën zonder dat hij gevange nu pecies weet, wie zulx gedaan had, een kast was opengebrooken, waaruijt door Willem of Barend voorn. was gestoolen een goud hoofdijsjer, en een zilvere tabaksdoos, dat hij gevange en zijn gemelde broeders al verder van dezelve kamer hadden gestoolen drie hembdrokken met zilveren knoopen, waarvan den eene was bruijne zijde damast, en de twee anderen na zijn gevangens beste onthouden saaije damast, en voorts nog uijt de voorgemelde kast eenig geld, zo hij gevange meent tusschen de veertig en vijftig guldens bedragen hebbende.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen, omtrent ses jaaren geleeden, was geweest aan de Knollemanshoek boven Montfoort, dat zij aldaar in een huijs naar alvorens het diefijser, van een vengster aan de weg uijtkomende, te hebben aan stukken gebrooken met het meergemelde handbijltje hadden opengebrooken een kast en daar uijt gestoolen een zilvere beeker, een dito tabaksdoos, waarin twintig of eenentwintig ducaaten waaren, en nog eenig goed, 't welk hij gevange niet precies wist op te noemen en nog aan gelde bestaande in drieguldenstukken, sestalven & omtrent de summa van duizend guldens.

Dat hij gevange omtrent ses jaaren geleeden was

fol. 8

geweest aan een boerenwooning staande omtrent een quartier uurs van Vlaardingen van de vaart die na Delft loopt, dat hij aldaar met een beijtel een vengster had opengebrooken, waardoor hij in huijs geklommen was, Dat hij gevange als doen uijt een oude kast, die openstond, hadde gestolen eenig zilvergeld, tusschen de dertig en veertig guldens bedragen hebbende, een goude mansring, nog van een stoel een hembdrok met zilveren knoopen, een ligte drogette¹ broek met dito knoopen en een bruijne serge broek.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen omtrent vijf a ses jaaren geleeden des nagts tusschen tien en elf uuren was geweest aan een huijs staande aan de noordzijde van de weg onder Nieuwerkerk op d' IJssel aan de eerste brug om naar het veen te gaan, dat zij aldaar hadden gestoolen een beijtel, een essen stok en een plank, dat zij dezelve hadden gevonden door middel van een end kaars, dat zij meede genomen, en aldaar aangestooken hadden.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen, vervolgens denzelven nagt weder waren gegaan na het huijs van eene turfschipper met name Arij Bosch, niet verre van het voorgemelde huijs onder Nieuwerkerk afstaande, dat zij daar voor komende, de voorsz. gestoolen plank hadden over de sloot gelegd, en daar over waren gegaan tot op de werf van het gemelde huijs, dat zij alsdoe met de voorn. gestoolde beijtel aldaar een keldervengster hadden opengebrooken en met de voorgemelde gestoolen essen stok, een diefijser van hetzelfde vengster hadden uijtgeboogen, dat zij door die opening beide waren ingeklommen, dat zij aldaar in de kelder, met kruijt, dat zij hadden nat gemaakt sig ieder een paar knevels hadden gemaakt om niet bekend te weezen, dat zij uijt de kelder komende en gaande na de keuken

fol. 8v

hadden vinden staan op een plank boven de kelderdeur een paar schoenen met zilveren gespen, dat zij de gespen uijt de schoenen hadden gestoolen, dat zij vervolgens de deur van de keuken zagt hebbende open gedaan, waaren gekomen in dezelve keuken, alwaar de gemelde Arij Bosch en zijn huijsvrouw lagen te slaapen, dat zijn gevangens broeder Willem de rok van de vrouw genomen hebbende, daar uijt hadde gehaald de sleutel van de kast neevens een zilvere snuijf- en dito Eau de la Reine doosje, en eenig geld, dat zijn gevangens voorn. broeder voorts met de voorsz. sleutel de kast hadde geopend en daar uijt gestoolde eenige doorluchtige zilveren knoopen, dat ondertusschen hij gevange voor het bedde daar de gemelde Arij Bosch en zijn vrouw op laagen hadden gestaan met een gelade pistool, om henlieden indien zij wakker wierden, het opstaan te beletten, dat de gemelde Arij Bosch wakker wordende, hij gevange denzelve met zijn pistool wel hadde gedrijgt dog dat die egter van het bed was afgesprongen, en naar boven na zijn zoon was geloopt, dat er vervolgens boven in huijs op de keetel werd geslagen en dat hij gevange en zijn broeder, daarop de vlugt hadden genomen.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen vier a vijf jaaren geleeden in de herfsttijd, des nagts tusschen tien en elf uuren was geweest in 't Noordeijnde van Berkel, dat zij aldaar aan een boerenwoning met het meergemelde handbijltje een vengster

fol. 9

hadden opengebrooken, dat zijn voorn. broeder met behulp van een klijn laddertje, door het voorgemelde opengebrooken vengster was ingeklommen, dat hij vervolgens aan hem gevange die buijten op de ladder was blijven staan, had overgegeven een pak, waarin waaren aan guldens en sestehalven omtrent hondert guldens, dat zijn gevangens broeder al verder van de tafel hadde genomen eenig goud geld, 't welke hij gevange bij de verdeelinge die hij gevange met zijn broeder daarvan hadde gedaan, had bevonden mede circa hondert guldens bedragen te hebben.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen in de herfsttijd van het jaar 1752 was geweest in de voorheen gemelde Weijpoort onder Soeterwoude, aan hetzelfde huijs, daar hij gevange in den jare 1745, met zijn

¹ GTB. Droget, droguet. Benaming voor verschillende soorten van gefaçonneerde weefsels.

gemelde broeder Willem van Santen reets al eens dieverije en hujsbraak had geperpetreert, dat zij als doen des nagts tusschen tien en elff uren in het rietdak van het hujs een opening hadden gemaakt, dat zij vervolgens daar door met behulp van een ladder, die zij aan den hooijberg hadden gevonden, waeren ingeklimmen, wanneer zij van een slaapstede aldaar hadden gestolen een witte deeken en een hoofdkussen en mitsgaders een japonse deeken en een kussen of peuluwe alsmeede eenige wijniger appelen, dat hij gevange daarvan hadde gehad de witte deeken en het hoofdkussen en zijn broeder de andere deeken en kussen of peuluwe, dat hij gevange den zijne aan een uijdraagster op de luisemarkt te Rotterdam hadde verkogt, en dat zij de appelen onderweg hadden opgegeten.

Dat hij gevange met zijne broeders Willem en

fol. 9v

Barend van Zanten in de maand januarij 1753 was geweest in de meervoormelde Weijpoort onder Soeterwoude aan het voorgemelde hujs in gedagte dat nog aldaar de bovengemelde klopp woonde, dat zij alsdoe des avonds tusschen tien en elff uren een groepvengster met het meergemelde handbijltje hadden opengebrooken, na alvorens een ijser uijt den hooijberg te hebben gehaald, om in tijd van occasie te kunnen dienen, dat een van hun driën zonder dat hij gevange wiste wie het geweest was, door de voorn. opening was ingeklimmen, en de staldeur van binnen hadde opengemaakt, dat zij te samen daar door waeren in hujs gekomen, en dat zij vervolgens een endt kaars, die zij gewoon waren in een kooker bij zig te draagen (en welke kooker hem gevange vertoond zijnde, hij gevange hadde bekend zulcx dezelfde te zijn) door middel van een brandende pijp en een swavelstok hadde aangestooken, dat zij daarop te gelijk waeren in de kamer gegaan tot voor het bed daar een oud man te slaapen lag, welke gerugt hoorende teegens hun gezegt hadde: "Gaauwdieven, wat doet gij hier?" Dat als doen een van zijn gevangens broeders, zonder dat hij gevange wiste wie hetzelfde geweest was, hadde gezegt: "Wij moeten geld hebben". Dat de man daarop in zijn bed opspringende gezegt hadde: "Ik zal jou luij geld geeven". Dat daarop zijn gevangens broeder Barend een geladen pistool op de meergemelde man had afgeschooten en voorts denzelven met het pistool zodanig op zijn hoofd geslaagen, dat hetzelfde pistool daardoor was aan stukken gebrooken. Dat zulcx egter dien man niet verhindert had van het bedde op te springen

fol. 10

en zig teegens Willem en Barend voorn. te weer te stellen, dat daarop hij gevange een gelaaden pistool dat hij gevange bij zig had (en 't welk hem gevange vertoond zijnde, hij gevange heeft bekend zulcx 't zelfde te zijn) had afgeschooten, en daarmede, zo hij dagte, de gemelde man in zijn regterzijde hadde gekwest, dat meergemelde man niettegenstaande met hun driën zo lang hadde geworsteld, dat zij alle buijten de kamer waren geraakt. Dat onder dat worstelen hij gevange en zijne broeders niet hadden opgehouden van de voorn. man met groot geweld te slaan op het hoofd en elders, waar zij hem raken konden, zo met de tromp van het gebroken pistool, als met het heele, dat alsdoe zijn gevangens broeder Barend hem bij zijn gemagt hadde gevat, en zijn broeder Willem hem een touw om den hals hadde gegooijt, dat zij hem vervolgens met het gemelde touw hadden gesleept tot aan de karnmoolen, dat hij gevange aldaar de gemelde man met een sackeband de handen aan de voeten hadde vastgebonden, en dat zijn broeder Willem voorn. de gemelde man nog eenigsints leevende met het gemelde touw aan de karnmoolen hadde vast gemaakt, 't welk gedaan weezende, hij gevange hadde gesien dat zijn voorn. broeder Barend de voorn. man wederom met een pistool op het hoofd hadde geslaagen (zoals dan ook de meergemelde man des anderen daags alzo vermoot was gevonden). Dat zijn gevangens voorn. broeder Willem daarna na buijten was geloopen, om op

fol. 10v

de voordeur te passen, dat er niemant zoude uijtgaan om buerengerugt te maaken terwijl hij gevange met een bijl die hij aldaar hadde gevonden hadde getragt een middeldeur open te maken en dat zijn broeder Barend in de kamer rondzogte off hij nog eenig geld konde vinden. Dat daarop de mejiden in hetzelfde hujs zo een vreeslijk gerugt maakten, en booven op de zolder op een keetel sloegen, dat hij gevange en zijne gemelde broeders daarop de vlugt moesten neemen, als eenig vandaar mede genomen hebbende een kleijn zilver hegtmesje en omtrent neegenentwintig stuijvers aan geld.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen, omtrent drie jaaren geleeden des nagts tusschen tien en elff uren was geweest aan een boerenwoning staande omtrent een quartier uurs van Vlaardingen, aan de vaart die na Delft loopt, dat zij alsdoe, aldaar met het meermalen gemelde handbijltje een gat in de muur onder het vengster hadden gemaakt, dat zij daar door beide waren gekroopen tot binnen in het hujs op een kamer, dog dat de menschen in hujs gerugt hoorende, opstonden en de trappen opkwamen, 't geene hij gevange en zijn broeder merkende, daarop door het voorsz. gat weeder waren weg gevlugt.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen omtrent drie jaaren geleeden des morgens onder de melktijd was geweest in 't Noordeijnde van Berkel

fol. 11

Dat zij aldaar een zijdeur van een boerenwoning, die aanstond hadden opengetrokken. Dat zij daar in hujs gegaan en in de kamer gekomen, weezende daar den boer gewoon was te slaapen, van onder de bedstede gestolen hadden twee zakjes, in welke eene waren drieguldenstukken en daalders, en in het andere guldens,

sesthalven en ander geld, met den anderen bedraagen hebbende omtrent hondertenvijftig guldens, hetgeen zij met malkanderen hadden verdeelt, dat zij voorts aldaar nog hadden gestoolen een sakje waarin waaren vier ringen, waarvan ijder van hun er twee hadde gehad, dog dat die twee van hem gevange bevonden waaren geweest valsch te zijn.

Dat hij gevange met zijn voorgemelde broeder Willem van Santen in den jare 1754 des nademiddags onder de melktijd was geweest in den Lande van Steijn, op een hofsteede, zonder dat hij gevange wiste wie daar woonde, dat zij alsdoe aldaar door een groepvengster ten zijde van het huijs (het welke zij met het meergemelde handbijtje hadden opengebrooken) waren ingekomen, dat zij vervolgens in huijs door middel van hetzelfde handbijtje hadden opengebrooken twee kisten, dat zij voorts hadden gestoolen twee broeken, met zilveren knoopen, een bombazijne broek, twee hembdrokken met zilvere knoopen, waarvan hij gevange heeft bekend, den eene tijde zijne apprehentie alhier, nog te hebben aangehad. Een beugel van zilver, waarin eenig klijngeld, een goud ringetje, een zilver hegtmes, waarvan het hegt hem gevange alhier vertoond zijnde, hij gevange heeft bekend, zulcx hetzelfde te zijn, en nog in gelde omtrent zeeven of agthondert guldens.

fol. 11v

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen in de maand augustus van den voorleedene jaare 1755 was geweest eeven buijten het dorp De Keetel, aan het huijs van eenen Pieter Kerkring, zijnde een ballastschipper, des nademiddags omtrent een a twee uren en nadat hij gevange aldaar een zijvengster met het meergemelde handbijtje had opengebrooken, hij gevange en zijn voorn. broeder daar door waren geklommen in de keuken, dat zij aldaar uijt een kast hadden gestolen een zilvere beugeltas met een riemhaak. Een dito Eau de la Reine doosje, een goude hoepring, een bloedcoraale ketting driedik met een goud pegelsloth, een goud kruijs, twee goude spelden, een boek meet zilver beslag en slooten, twee pendantshaaken met paarsen, een hembdrok met zilvere knoopen, dat zij de voorsz. goederen denzelven avond tot Delft op de Markt, in een silversmits winkel, te samen hadden verkogt, en het provenue daarvan hadde gedeelt.

Dat hij gevange in de voorsz. maand augustus van denzelve jare 1755, bij vonnisse van Mansmannen van de Vrije Hoge Heerlijkheid van de Leck, Lekkerkerk en Zuiddbroek, bij contumacie geweest, was gebannen geworden uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zo hij gevange voorgeeft niet beeter te weeten als voor den tijd van drie jaaren, dog zo bij het gemelde vonnisse consteert, voor altoos zonder zonder daar inne weder te komen op poene van swaarder straffe, en arbitraerlijk aan den lijve gestraft te worden.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen en de oudste zoon van zijn broeder Barend van Santen genaamt Jan van Santen, nu omtrent een jaar geleden was geweest, onder Abcoude aan de Rijweg, dat zij aldaar des avonds tusschen tien en

fol. 12

en elf uren een vengster van een boerenhuijs hadden opengedaan en vervolgens een diefijser dat in het cousijn stond, door gehulp van het meergevange handbijtje daar uijt gewerkt hadden dat de gemelde soon van Barend van Santen daar was door geklommen, dat, nadat hij eenige melktesten die in de weg stonden hadde weggezet, hij gevange met zijn voorn. broeder mede door die opening waren in geklommen, dat zijn voorts de deur hadden opengedaan, en in de kamer waren gegaan, dat zijn aldaar (door middel van een ligtje dat zij bij zig en in de kelder ontstookten hadde) een kist hadde zien staan naast de kelderdeur, dat zij dezelve hadden opgenoomen en in de kelder gedragen. Dat hij gevange en zijn voorn. broeder dezelve aldaar door middel van het meer gemelde handbijtje hadden opengebooken en daar uijt gestoolen drie sakken, waarin omtrent zeevenhondert guldens aan geld was geweest, een witte hembdrok met lugtige zilvere knoopen, en een roode damaste meede met zilvere knopen en dat zij vervolgens door het opengebrooken vengster weeder waren uijtgeklommen.

Dat zij daar na toe waren gegaan omdat de voorn. Jan zoon van Barend van Zanten die daar omstreeks voor knegt hadde gedient, haar hadde gezegt dat hij meende, dat dien boer wel geld hadde, dat zij naderhant het geld met hun driën hebben verdeelt, en dat hij gevange ook nog hadde gehad, de roode hembdrok en de voorn. Jan van Santen en Barend de witte.

Dat hij gevange met zijn broeder Willem van Santen deeze somer op een nagt, dat het zwaar weer was, geweest had aan de eerste boerenwoning van Delft komende aan de oostzijde van de Schie onder Abtsregt, dat zij aldaar met het meergemelde handbijtje

fol. 12v

een vengster hadden opengebrooken, dog dat zij vermits 't quade weer niet verder hadden voort gevaren, dat zij vervolgens daar vandaan en in een hooijberg bij Delfgaauw waren gaan slaapen, dat zij daarop den volgende nagt weeder na de voorgemelde boerenwoning waren gegaan, dat zij als doen door het eeven gemelde vengster waren ingeklommen, en voorts aldaar hadden gestoolen, twee mansbroeken, een swarte sergie en een bruijn lakense, twee kerkbijbels met zilver beslag, een zijde damaste borstrock met zilvere knoopen, een zilvere trekpot met een dito bakje, drie dito zoutvaten, een dito beugel met zijn tas, een dito busje, twee dito hoofdijzers met goude stiftjes, en eenige manshembden, waarvan de eene kerkbijbel, de zijde damaste hembdrok met zilvere knoopen en vijf hembden, hem gevange alhier vertoond zijnde heeft bekent zulks dezelve te zijn, dat zijn gevangens broeder Willem daarvan hadde gehad de bruijne lakense broek, en eenig van het voorn. zilvergoed, en dat zij van de hembden er ijder vier of vijf hadden gehad.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeders Willem en Barend van Santen op 't laatst van den hooijbouw deezes jaars des nagts omtrent elf of twaalf uren, was geweest onder Pijnaker, dat hij gevange en zijn voorn. broeder Willem aldaar aan een huijs met het meervoorzeijde handbijltje een vengster in den boomgaard uijtkomende dat geslooten was, hadden, opengebrooken, dat zijn gevangens broeder Willem daar door vervolgens was in huijs geklommen,

fol. 13

en aldaar had gestoolen, en aan hem gevange en zijn broeder Barend, die bujten waren blijven staan, had aangegeeven, twee ligte couleurede serge mansrokken, een ligte serge mansbroek met zilvere knoopen, een swarte mansbroek, een blauwe laakense dito, drie of vier damaste vrouwerokken, en een hembdrok met zilvere knoopen.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeder Willem van Santen, meede in den hooijbouw dezes jaars, op een nademiddag, was geweest in den Lande van Steijn, op een woning geleegeen kort aan den Princendijck, zonder dat hij gevange konde zeggen aan wien die wooning toebehoorde, dat zij aldaar, na een groepvengster aan de westzijde van het huijs uijtkomende met een doornestok te hebben opengebrooken, en vervolgens een blindje weggezet, en eenige kazen, welke op een tafel voor het gemelde vengster en over de tafel waren ingeklommen, dat zij voorts uijt een kist, die tesamen hadden opengebooken, hadden gestoolen een chitse hembdrok met groote zilvere doorlugte knoopen, een paar zilvere schoen, en een paar dito broeksgespen, en een bombazijne broek met eenig kleijn geld daarin, dat zijn gevangens voorn. broeder Willem in hetzelfde huijs, nog uijt een kist hadde gestoolen een swaare zilvere hoekige beugel met een tas daaraan, en een riempje met een zilvere gesp, twee goude ringen met steentjes, een kerkboek met zilvere slooten, een paar goude belletjes, een swart halsbandje met een goude gespje en een dito kruijs daaraan, alsmeede eenig geld, zo hij

fol. 13v

gevange meende omtrent twintig guldens bedragen te hebben, en dat hij gevange en zijn voorn. broeder Willem de voorsz. zilveren beugel van gemelde tas, het goude kruijsje en dito belletjes, alsmeede het zilver beslag van het boek, te Rotterdam bij een zilversmit, hem gevange onbekend, dog wonende bij de Hoogstraat, hadden verkogt voor vijf of sesentwintig guldens.

Dat hij gevange met zijn voorn. broeders Willem en Barend van Santen in de maand september deezes jaars was geweest onder Vlaardingen aan een boerenwooninge zonder te weten wie daar woonden, dat zij aldaar met het meergemelde handbijltje hadden opengebrooken een vengster uijtkomende in de boomgaardt, dat zij daar door zijn in geklommen, en vervolgens een kist, die in het voorhuijs tegen de muur stond, hadden opengebooken en daar uijt gestoolen een kerkboek met een zilver slootje, twee hembdrokken met zilvere knoopen, van welke eene hem gevange een staaltje vertoonnd zijnde, hij gevange heeft bekend, hetzelfde door zijn voorn. broeder Barend te zijn meede genomen. Een swart damaste camisool, een swarte saaije broek, een oude vrouwerok, een paar nieuwe swarte saaije kousen, die laakens, twee sloopen en een vrouwehembd, twee goude ducaaten en eenig silvergeld, dat zij dezelve goederen onder hun driën hebben verdeelt, en dat hij gevange daar van hadde gehad het zwarte damaste camisool, het kerkboek met een zilver slootje, een laaken en aan geld ruijm neegen gulden.

fol. 14

Dat hij gevange en zijn voorn. broeder Willem van Santen op vrijdag den 24e september deezes jaars, des nademiddags tusschen twee en drie uren was geweest, op Lekkerland aan het huijs van de kinderen van Arij Jansz. de Groot genaamd Jan Ariensz de Groot en Ariaantje Ariensz de Groot, alwaar hij gevange en zijn broeder wiste dat niemant thuijs was omdat zijn gevangens broeder, weetende hoeveel menschen in het huijs woonden alle dezelve had gezien in 't veld hennip dorsende, dat hij gevange en zijn voorn. broeder aldaar met een breekboom, die hij gevange omtrent of 't eijnde de schuur gevonden had, de diefijzers van een vengster aan den dijk uijtkomende met geweld hadden verboogen, dat hij gevange daarop de wervel van de glazen raam door een aan stukkende ruijt, hadde opengedaan, dat zij vervolgens door de opening waren in huijs geklommen, dat zij in huijs zijnde, met de voorsz. breekboom een deur van een opkamer, die geslooten was hadden opengeloopen, en hij gevange op dezelve opkamer het middelschot uijt een kast, met een mes, 't geen hij gevange aldaar in huijs gevonden had, hadde aan stukken gebrooken, mitsgaders een geslooten kast, daar nevens staande, met hetzelfde mes had opengestooken, in zoverre dat hij de vingers daar tusschen had gekreegen, wanneer hij dezelve hadde opengemaakt, zodanig, dat het slot daarbij kwam te hangen, dat zij voorts ten zelven huijze hadde gestoolen twee tassen met zilvere beugels, twee dito Eau de la Reine doosjes, twee paar dito gespen, een goude ketting, drie a vier dito

fol. 14v

twee bijbels met zilver beslag, waarvan aan den eene een zilvere ketting was, twee hembdrokken met zilvere knoopen, een bloedcoraale ketting met een goud slootje, een paar goude hembdsknoopen, een zilvere kinderbel, eenig silvergeld bestaan hebbende in Zeeuwsche rijksdaalders, twee zilvere ducatonen, eene driegulden, eenige daalders, vier of vijf agentwintigers, eenige guldens, twee scheepjesschellingen, eenige sesthalven, eenige schellingen, dubbeltjes, stuijvers en duijten, en zeeven goude ducaaten, een zilvere snuijfdoo, een zilvere punthaak, twe zilvere hembdsknoopen, twee Oostindische vrouweshorteldoeken, en drie neusdoeken, dat hij

gevangene van die goederen met zijn voorn. broeder de verdelinge gemaakt hebbende, hij gevangene voor zijn portie mede na huys hadde genomen, de eene silvere beugeltas, de twee Eau de la Reine doosjes, de eene bijbel met zilvere slooten, het beslag en ketting, de bloedcoraale ketting met het goude slootje, het paar goude hembdsknoopen, het eene Oostindische vrouweschorteldoek, de eene neusdoek, en verder tusschen de dertig en veertig guldens aan silvergeld, beneevens drie goude ducaaten, welke goederen aangaande hem gevangene verdoond zijnde, een paar goude hembdsknoopen, een zilver Eau de la Reine doosje, gemerkt N.T. een dito gemerkt A.D.G., drieëntwintig zilveren gewerkte hembdsroksknoopen, een dito punthaak, een bloedcoraale ketting met een goud slootje, een zilver beugel en haak gemerkt A.J. met een groene beurs daar aan, een kerkbijbel met zilvere slooten, twee silvere schoen-

fol. 15

gespen, een Oostindisch schorteldoek, en een witte hembdrok, hij gevangene heeft bekend hetzelve te zijn die ter voorsz. plaatsen mede gestolen waren, en die hij gevangene 't zijnen huijse had gebragt, mitsgaders dat hij de voorsz. schoengespen in sijne schoenen hadde gehad tijde hij gevangene binnen deze stad is gapprehendeert geworden.

En geconsidereert uijt alle 't voorgemelde evidentelijk blijkt, dat hij gevangene is een ten alleruijterste godloos en ontaard booswigt die van jongs af aan, en vervolgens bij aanhoudendheid gedurig, niettegenstaande al in den beginne des weegens zo openbaarlijk door de justitie zelfs te plaatse alwaar hij het dagligt 't eerste had aanschouwdt, gecorrigeert, tot hier toe, zig genoegsaam nergens anders of heeft toegelegd als om zijn evennaasten hunne goederen te ontsteelen en te ontrooven, en zigzelve daarmede te verrijken, ten dien eijnde zig niet alleen ontzien hebbende op de allergeweldadigste wijze huijsbraaken op huijsbraaken tot in een verschrikkelijk aantal op den anderen te stapelen de goede luijden door zijne horribelste bedrijgingen als op den oever van de dood te bengen, maar dat hij gevangene ook al verder is overgeslagen tot het perpetreeren van een allergruwelijkste moord, en zulcx te helpen executeeren aan een man oud van jaaren, en leggende diestijds in zijn diepste ruste, en wel op zo eene onmenselijke execrabele, en tot god om dubbele wraake scheeuwende wijze, dat geen gelijke bijna ooit gehoord is, Ja, waar van het herdenken steeds het harte van ijder regtgeaard christen moet doen ijzen

fol. 15v

't sidderen en beven alle zaaken in een lande daar goede justitie vigeert, niet te dulden maar, welke anderen ten exempel en afschrik op 't allerrigoureste behooren te werden gestraft.

Zo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher razione officii uijt den name ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland dat hij gevangene over en ter zake voorsz. zal worden gebragt op 't schavot agter 't raadhuys dezer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen en aldaar gelegd zal werden op een kruijs en levendig van onderen op langzaam de Leeden zal werden gebrooken, en daarna met een pistool geladen met hagel, in zijn gevangens regterzijde zal worden geschoten met eene schot, wijders, dat met hetzelve pistool, waarmede hij gevangene de bevoorens gemelde vermoorde man in zijne regterzijde hadde geschooten, en op 't hoofd geslagen, althans onder den Heer Eijsscher razione officii berustende, en bij hem gevangene daar voor erkend, de kop van hem gevangene zal werden verbrijsseld, en voorts met een bijl zal weden afgekapt, dat dezelve kop dan op een pen ten toon zal werden gesteld, en dat daarna het doode lighaam met de voorsz. kop zal werden

fol. 16

gesleept tot aan het geregt bujten dezer stede en aldaar op een rad gezet, met de kop op een spil en een houte machine als een pistool daarboven, anderen den exempel en dat hij gevangene zal werden gecondemneert in de kosten van den processe mitsgaders in de kosten en misen van de justitie, ofte tot anderen &.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jan van Santen 's heeren gevangene, gezien ende geexamineert den crimineelen eijsch ende conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens hem gevangene gedaan ende genomen, ende met rijpe deliberatie van rade doorgezien ende overwoogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, condemneeren hem gevangene gebragt te werden op het schavot agter 't raadhuys dezer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, ende aldaar gelegd zal werden op een kruijs ende leevendig van onderen op langzaam de Leeden werden gebrooken, en daarna met een geladen pistool in zijn gevangens regterzijde zal werde geschoten, met een schot, wijders dat met hetzelve pistool waarmede hij gevangene de bevoorens gemelde vermoorde man in zijn regterzijde hadt geschooten, en op 't hoofd geslagen, althans onder den

fol. 16v

Heer Eijsscher razione officii berustende en bij den gevangene daar voor erkend, de kop van hem gevangene zal werden verbrijsseld, en voorts met een bijl zal werden afgekapt, dat dezelve kop als dan op een pen ten toon zal

werden gesteld, en dat daarna het doode lighaam met de voorsz. kop op een horden zal werden gesleept, tot aan het geregt buiten deezer steele, en aldaar op een rad gezet, met de kop op een spil, en een houten machine van een pistool daar boven, anderen ten exempel, totdat hetzelfde zal zijn vergaan, ende geconsumeert, en condemneeren wijders hem gevange in de kosten van zijn gevangenisse en misen van justitie.
Aldus gedaan den 9e november 1756 bij de Heeren Mr. Dirk Emilius Jongkind, Mr. Cornelis Adriaan van den Kerkhoven, Mr. Jacob Speelman Heere van Nuland, Mr. François de Meij, Mr. Vincent van Eijck, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Scheepenen, en gepronuntieert en geexecuteert den 1e november 1756, preesent dezelve Heeren .

fol. 17

*Gebannen voor 50 jaaren
uijt den Lande van Holland
ende Westvriesland*

**Den Heer Mr. Pieter
Hoogwerff, Bailliu en Schout
der stad Gouda, razione officii Eijsscher
in cas crimineel**
contra
**Marijtje Mison 's heeren
gevangene**

Alsoo Marijtje Mison oud ruijm vijfendertig jaaren gebooren binnen deeze stadt, woonende en het Jan Nelsonpoortje en zijnde een pijpenmaakster van haar handwerk 's heeren gevangen buiten pijn en banden van ijser bekend ende beleeden heeft,
Dat zij gevangene is getrouwt met Laurens Hengelenberg, die volgens haar gevangens beste weeten omtrent ses jaaren geleeden is gevaaren naar Oost Indien.
Dat zij gevangene gehoord heeft dat haar voorn. man voor de Hollandsche wal is.
Dat zij gevangene wel is kennende de persoon van Arij Haagen woonende binnen deeze stad.
Dat de gemelde Arij Haagen mede is een getrouwt man, en dat zijn vrouw genaamt Grietje ..... sonder dat de toenaam van die vrouw aan haar gevangene is bekend.
Dat die vrouw van Arij Haagen nu omtrent drie weeken geleeden is verlost van een kind.
Dat zij gevangene gedurende haar mans afweezendheid met de voorn. Arij Haagen bij continuatie heeft gepleegt gehad vleesselijke conversatie, Ja, zelfs dat zij samen hebben geleefd als man en vrouw.
Dat het omtrent een jaar geleeden is, dat zij gevangene met de voorn. Arij Haagen

fol. 17v

voor de eerste maal vleesselijke conversatie heeft gepleegt gehad.
Dat zij gevangene destijds al geweeten heeft dat de meergemelde Arij Haagen een getrouwt man was.
Dat zij gevangene wel ses jaaren geleeden in overspel heeft geleefd met eenen Teun van Heukelen waarbij zij gevangene staande haar huwelijk een kind heeft ter weereld gebragt.
Ende dewijl uijt alle het vorenstaande allerklaarsten is blijkende dat zij gevangene is een persoon die bij aanhoudenheid dan met den een, dan met den ander heeft geleefd in overspel, en dus niet anders kan werden geconsidereert, als een fameuse overspeelster die den hijligen band des huwelijks, op eene godtergende wijze heeft geschonden en onteert.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, dat zij gevangene over en ter zake voorsz. zal werden gebragt op den kaak bezijden 't raadhuis deezer stad, omme aldaar met een brief op de borst, waarop geschreeven zal staan FAMEUSE OVERSPEELSTER een half uur te toon gesteld te worden of wel dat zij gevangene door 's heeren dienaars met de gardens om den hals, zal werden omgeleid en ten toone gevoert,

fol. 18

ende in allen gevallen, dat zij gevangene zal weden gebannen uijt den Lande van Holland ende Westvriesland voor den tijd van vijftig agtereenvolgende jaaren, zonder middelerwijlen daar weder te komen op poene van swaarder straffe, en dat zij gevangene zal werden gecondemneert in de kosten van haare gevangenisse en misen van justitie ofte ten alzulken fine als Heeren Scheepenen naar exigentie van zaaken zullen oodeelen te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Marijtje Mison 's heeren gevangene gezien ende geexamineert den crimineelen eijsch ende conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jeegens haar gevangene gedaan ende genomen ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland voor den tijd van vijftig agtereenvolgende jaaren, zonder middelerwijlen daar weder inne te komen op poene van

swaarder straffe, ontzeggen den Heer Officier zijnen verderen eijsch en conclusie, op ende jeegens haar gevange gedaan ende genomen, en condemnereen haar gevange in de kosten van haare gevankennisse en misen van justitie.

Aldus ten presentie van de Heeren Mr. Willem van Strijen, Mr. Frederik vander Hoeve, Franco Gerard de Vrije, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Dirk Emilius Jongkind, Mr. Cornelis Adriaan van den Kerkhoven, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Dirk Verrijst, Mr. Adriaan Prins, Gerrit Boon, Mr. Bonaventura de Lange, Scheepenen der stad Gouda den 20e julij 1757 en gepronuncieert ten zelve dage.

fol. 18v

Gebannen uijt Holland en Westvriesland voor 16 jaren vide fol. 21

**Den Heer Mr. Pieter Hoog
werff, Bailliu en Schout der stad
Gouda, ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Wouter Gremmont 's heeren gevange**

Alsoo Wouter Gremmont oud soo hij segt ruim sestig jaren en geboortig van Deventer buijten pijn en banden van ijser bekent heeft,

Dat hij gevange geen woonplaats is hebbende, en sijn kost reeds sedert derdehalf jaren gewonnen heeft met bedelen.

Dat hij gevange over het bedelen voorn. jegenwoordig reeds voor de elfde maal in detentie is, en wel den eerste maal te Utrecht, het welke soo hij gevange meent in het laast van den jare 1755 soude sijn geweest, voor de tweede maal te IJsselsteijn, vervolgens wederom te Utrecht, nog eens te IJsselsteijn, viermaalen te Rotterdam, eens in 's Hage en voor de tweede maal alhier ter stede.

Dat hij gevange niet precies weet, hoe lange hij op ijder der voorgemelde plaatsen is geweest in hegtenisse, dewijle sulx dan wel eens langer dan wederom wel eens korter heeft geduurt.

Dat hij gevange uijt alle de voorn. hegtenissen is ontslagen geworden met interdictie van niet meer te bedelen ofschoon uijt een eigenhandigen brief van den SubstituutSchout van 's Hage blijkt, dat hem gevange den 15e november 1756 den Hage en jurisdictie van dien is ontsegt op peene van geesseling.

Dat hij gevange te Utrecht de laaste maal dat aldaar in hegenisse was, is geconfineert geweest in het spinhuijs voor den tijd van ses maanden, dog dat hij gevange na aldaar een maand geseeten te hebben is ontslagen geworden.

Waaruij dan ten klaarsten blijkt dat hij gevange is een bedelaar en landlooper van professie in die

fol. 19

daarover althans voor den elfde maal is in hegtenisse en ter sake voorn. reeds is gestraft geweest met confinement en dus valt in de termen van een permanente wet.

Soo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland dat hij gevange over ende ter sake voorsz. in de gevankennisse ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk sal werden gegeesselt en voorts gebannen uijt de Provincie van Holland en Westvriesland sonder ooit daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe ofte ten alsulke fine als Heeren Scheepenen na exigentie van saken en in goede justitie sullen oordeelen te behoren en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijne gevankennisse en misen van justitie.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Wouter Gemmond 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van den Heer officier, op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen mitsgaders de informatien van de Heer Officier over gelegd, ende op alles gelet hebbende 't geen ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en West-vriesland, bannen hem gevange voor den tijd van sestig jaren, uijt den Lande van Holland en Westvriesland zonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder staffe, ontzeggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, en condemnereen niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevankennisse en misen van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij, Mr. Vincent van Eijck, Gerrit Boon, Scheepenen der stad Gouda den 20e februarij 1758.

fol. 19v

Geconfineert voor 2 jaren

**Den Heer en Mr. Pieter Hoog
werff, Bailliu en Schout der stad**

**Gouda, ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Geertruij Hagen 's heeren gevangene**

Alsoo Geertruij Hagen, oudt zoo zij segt ruijm vijfendertig jaaren, geboortig alhier in Gouda, een pijpmaakster van haar ambagt, en wonende in de Groenendaal, buiten pijn en banden van ijser bekent heeft en beleeden heeft, Dat sij gevange is getrouwt met eene Jasper van Hoeff.

Dat zij gevange niet weet, waar ter plaatse de voorn. haar man sig jegenwoordig bevindt als sijnde (soo zij segt, de laatste tijdinge, die zij daarvan gehad heeft geweest in den jare 1741 behelsende dat hij dies tijds in de Westindien in het ziekenhuijs was leggende.

Dat zij gevange seedert de uijtlandigheid van haar voorgemelde man geen seekere tijdinge heeft bekomen, dat deselve overleden zoude zijn.

Dat zij gevange gedurende haar voorsz. mans afweezentheid te Amsterdam heeft gewoont in een speelhuijs.

Dat zij gevange uijt dat speelhuijs is vertrokken na de Geldersche Kaaij op de hoek van de Ramskooij binnen de voorsz. stad Amsterdam, en aldaar heeft huijsgehouden en in ontugt geleefd heeft met eene Pieter Roodwijn.

Dat zij gevange naderhand weeder hier in de stad komende sig in huijshouinge heeft ingelaten met eene Jacob van Cleef en dat die huijshouinge reeds elff jaren heeft geduurt.

Dat zij gevange als die tijd met voorn. Jacob van Cleef alweeder in ontugt heeft geleefd en bij denselven een kind verwekt, alsnog in leeven sijnde, en nu den ouderdom van twee jaren heeft bereijkt.

Dat zij gevange ten huijze van den Heer Eijsser eenigen tijd geleeden heeft komen klagen over de voorn. Jacob

fol. 20

van Cleef, maar dat die rusie was ontstaan doordien zij gevange niet genoeg kon winnen en sig met dronkendrinken ophielt.

Dat zij gevange op den 13e februarij deses jaars ten huijze van eene vrouw van Pothuijsen wonende op de Nieuwehaven alhier ter steede, heeft gestolen een kinderhemdt.

Dat zij gevange dat kinderhemdt heeft verkogt ten huijze van Jan Verwint, wonende op den hoek van de Lombaartsteeg binnen deese stad.

Dat zij gevange daarvoor ontfangen heeft vier stuijvers, dog dat zij gevange naderhand aan de voorn. vrouw van Pothuijsen voor het gestoolen hemdt weder terug heeft gegeven vijf en een halve stuijver.

Dat zij gevange tijde, dat zij het voorgemelde hemdt ten huijze van Jan Verwint aan desselvs huijsvrouw verkogt aldaar wederom heeft gestolen een tinnen kandelaar met een daar op staande uijtgedane kaars.

Dat zij gevange deselve kandelaar hadde verborgen onder haar arm onder de falie.

Dat zij gevange gemelde kandelaar heeft verkogt bij eene Griet Barneveld, en daarvoor heeft ontfangen vijf stuijvers.

Dat zij gevange gaarne een halfje hadde op de koop toe bedongen, maar dat voorn. Griet Barneveld haar gevange zulx heeft geweijgert.

En dewijl dan uijt alle het vorenstaande ten aller klaarsten consteert, dat zij gevange seedert veele jaren herwaarts is een vrouwspersoon van een seer ergerlijk en kwaad gedrag niet alleen, nemaar die sig verstout heeft openbaarlijk den heijligen bandt des huwelijks te schenden en te verbreeken, en om hare geijle en Godlose wellusten den ruijmen teugel te vieren, dan met den een dan naderhandt met een ander in ontugt en overspel te leeven, die sig heeft opgehouden met dronkendrinken, en wat nog verder gaat, niet heeft ontsien haar evennaasten te besteelen, en van hare tijdelijke goederen te berooven. Alle 't welke saken sijn die volgens de politicque ordonnantie en de placaten deser landen ten uijtersten

fol. 20v

ten afschrik van anderen strafbaar is.

Soo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange over ende ter sake voorsz. gebragt sal werden op het schavot agter het raadhuijs deeser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie omme¹ aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt, en met het stadsteeken gebrandmerkt en voorts gebannen uijt den Lande van Holland en West-vriesland voor den tijd van vijftig jaren sonder middelerwijle daar weder inne te komen, op peene van swaarder straffe en dat zij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van hare gevankennisse en misen van justitie ofte ten alsulken fine als Heeren Scheepenen in opregte justitie zullen vinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Geertruij Hagen 's heeren gevange gesien de informatien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, condemneeren haar gevange in het tugthuijs deeser stad voor den tijd van twee

¹ Sic, daar men gewoon is crimineele justitie omme, lees: daar men gewoon is crimineele justitie te doen omme.

agtereenvolgende jaaren, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen en condemneeren wijders haar gevange in de kosten van haar gevangenis en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier zijnen

fol. 21

vorderen of anderen eisch en conclusie op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen. Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Willem van Strijen, Mr. Gerard van Brandwijk Heere van Bleskensgrave, Mr. Dirk Emilius Jongkint, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij, Mr. Vincent van Eijck en Gerrit Boon, Scheepenen op den 7e maart 1758. Gepronuntieert ten zelven dage.

fol. 21

Geconfineert voor 6 maanden en voorts altoos gebannen uijt den Lande

**Den Heer & Mr. Pieter Hoogwerff,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Wouter Gremmont 's heeren gevange**

Alsoo Wouter Gremmont oud eenensestig jaren geboortig van Deventer 's heeren gevange Niet tegenstande hij ter sake van verregaande bedelarijen, en dat hij reeds op verscheijde plaatsen en wel tot tien malen toe was in detentie geweest en telkens des weegens correctie ondergaan, op den 20e februarij deses jaars bij vonnisse van Heeren Scheepenen deser stad was gebannen geworden uijt den Lande van Hollland en Westvriesland voor den tijd van sestien jaren, sonder middelerwijlen daar weeder inne te komen, op peene van swaarder straffe, sig egter niet heeft ontsien wederom en in vilipendie van het voorsz. bannissement binnen deese stad te komen, en dat hij voorts in hegtenisse genomen zijnde buiten pijn en banden van ijser vervolgens bekent en beleeden heeft, Dat hij gevange al te voren is gebannen geworden. Dat hij gevange na sijn bannissement was gegaan na Utrecht en elders en sig alweeder hadde opgehouden met bedelen mitsgaders dat hij gevange tijde sijner nu laaste apprehensie zelfs ook weder was bedelende binnen deese stad.

Ende alle hetzelve sijnde eene notoire violatie van bannissement, mitsgaders een hooggaande bespottinge en veragtinge van de justitie, directelijk vallende in de termen van het placaat van Haar

fol. 21v

Edele Groot Mogende op het stuk der bedelarijen gedaan emaneeren van dato 21 mei 1649 en mitsdien na luid van hetselve ten hoogsten strafbaar.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en West-vriesland, dat hij gevange over ende ter sake voorsz. gebragt sal worden op het schavot agter het raadhuijs deser stad, plaatse daar men gewoon is crimineelen justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt, en dat hij gevange voorts gebannen sal worden voor altoos uijt den Lande van Holland en Westvriesland sonder weeder daar inne te komen op peene van andermaal openbaarlijk gegeesselt, gebrandmerkt en op gelijke wijze gebannen te worden en dat hij gevange wijders sal worden gecondemneert in de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie, ofte tot alsulken anderen finen als Heeren Scheepenen naar exigentie van zaaken sullen oordeelen te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Wouter Gremmont 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eisch en conclusie van den Heer Officier ratione officii op ende jegens denselven gevange gedaan en genomen ende met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende al 't geen ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende West-vriesland. Confineeren hem gevange voor den tijd van ses maanden in het tugthuijs deeser stad, omme aldaar gedurende die tijd met sijn handenwerk de kost te winnen, bannen daarna hem gevange voor altoos uijt den Landen van Holland ende Westvriesland sonder daar weder in te komen op peene van swaarder aan den lijve gestraft te worden, en condemneeren hem gevange in de kosten van sijn gevangenis en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eisch

fol. 22

en conclusie op ende jegens hem gevangegeedaan en genomen. Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij, Mr. Vincent van Eijck op den 30e maart 1758 en gepronuntieert den 3e april 1758.

fol. 22

*Gebannen uijt den Lande
voor altoos*

**Den Wel Edele Gestrenge Heer
mr. Pieter Hoogwerff, Bailliu en
Schout der stad Gouda, razione officii Eijsscher
contra
Francois Barend Plessi 's heeren gevange**

Alsoo Francois Barend Plessi, alias den Hannik oud 17 jaren geboortig van Zirikzee, en wonende binnen dese stad 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijser bekent en beleden heeft,

Dat hij gevange sijn kost gewonnen heeft eerst met bedelen en vervolgens met steelen, en sulx al van jongs af aan gedaan.

Dat hij gevange ruijm een jaar geleeden op den Raam binnen dese stad (en sulx op de publicque straate) twee kleijne kinderen omdat dezelve hem soude hebben gescholden, hadde geslagen en op een bank geworpen, mitsgaders onder het slaan dezelve kinderen de keel sodanig hadde toegeneepen, dat sij naauwelijks geluid konde geven, en dat wanneer een vrouwsperzoon was komen toeschieten die de gemelde kinderen was komen ontsetten, hij gevange de gemelde vrouw een slag in 't gesigt hadde gegeven, en dezelve vervolgens meede bij de keel en de ketting die sij om den hals hadt, hadde gevat en sodanig meede hadde toegeneepen, dat de gemelde vrouw ook bijna geen geluid hadden kunnen geven, dat daarop was komen toeschieten eene manspersoon, en dat hij gevange alsdoe de meergemelde vrouw nog een slag in 't gesigt had gegeven en daarop onder een ijselijk gevloek was heenen gegaan.

Dat hij gevange indien den gemelde kinderen niet waren ontset geworden dezelve de keel soude hebben toegeneepen, alsmeede

fol. 22v

Dat hij gevange voorneemens was geweest, om soo hij ietwes van geld of goederen bij haar gevonden had, denzelven daarvan te berooven, mitsgaders indien de meergemelde vrouw niet was ontset geworden, hij dezelve van hare halsketting soude berooft, en dezelve verkogt hebben.

Dat hij gevange nu omtrent 8 of 9 weeken geleeden aan een huijs in het Jan Nelsenpoortje, bewoont wordende bij Lijs Kullegat, door middel van een haakje hem gevange vertoont en bij hem gevange daarvoor erkent, had gestolen eenige loodt van de buijteglazen, en dat hij 't selve lood had verkogt bij Philip de smous in de Lange Groenendaal wonende, en daarvoor hadden ontfangen twee duijten.

Dat hij gevange in een commenijswinkel op den Raam had gestolen twee messen waarvan het eene een walruste hegt¹ had men silver beslag, en dat hij gevange dezelve messen had verkogt aan de voorn. Philip de smous en daarover ontfangen twee dubbeltjes.

Dat hij gevange van een schip die tijds leggende tussen Potters- en Dijckspoort, alhier in de gragt had gestolen een reijssak en dat hij dezelve reijssak had verkogt bij Jan Verwint, alias Jan den Bult, op 't hoekje van 't Lommertsteegje en daarvoor ontfangen vijf stuijvers, waarvoor hij gevange soude hebben gekogt soetekoek en hijlikmaker.²

Dat hij gevangen nu omtrent 13 weeken geleeden uijt de vengsters van een koekebakker wonende hier ter steede op de Seugstraat hadde gestolen de ijsere bouten, en dat hij gevange dezelve had verkogt bij Jan de Leeuw in 't Clooster, en daarvoor had ontfangen vier stuijvers.

Dat hij gevange omtrent dezelfde tijd hadde gestolen de ijsere bouten uijt den vengsters van Pieter Maas, kruijdenier, wonende op de Turfmarkt alhier, als ook uijt die van van Leeuwen, schipper op Bodegraven, wonende hier ter steede op de Gouwe, te samen bestaan hebbende in agt bouten en twee kruijssen, en dat hij dezelve had verkogt op de Groeneweg bij Bik en darvoor ontfangen vijff stuijvers.

Dat hij gevange nu omtrent 8 weken geleeden hadde gestolen

fol. 23

bij een koekebakker wonende alhier in de Lange Groenendaal de ijsere haacken waarin de boomen tot sluijtinge der vengsters leijden, en dat hij denzelven hadde verkogt aan de voorn. Bik, en daarvoor ontfangen hadde vijf stuijvers, waarvoor hij gevange zoetekoek hadde gekogt.

Dat hij gevange (nu meede ontrent 8 weeken geleeden) hadde gestolen de ijzere bout, uijt de vengster van Jan den diender en dezelve hadde verkogt aan de meergemelde Bik en daar voor ontfangen hadde een dubbeltje, het gunt hij aan sijn grootje soude hebben thuisgebragt, omdat sij niets in huijs te eeten had.

¹ *GTB*. Walruste hecht. Een mes met een handvat gemaakt van een walrustand.

² *GTB*. Hijlikmaker. Zeker gebak (uit suiker, honig, tarwemeel en specerijen dat in de bruidsdagen gebruikt wordt, althans werd.

Dat hij gevange dien selven avond met een ijser haakje hem gevange vertoont en bij hem daar voor erkent, het pothuys van den voorn. Jan den diender hadde opengebroken, dog daar uijt niets gestolen hadde, vermits niets als oude bloempotten in gestaan soude hebben.

Dat sijn gevangens grootvader genaamt Pieter Stout, hem gevange hadde gesegt, dat als hij gevange het met beedelen niet kon krijgen, dat hij dan moest steelen, of dat hij andersints hem gevange armen en beenen soude stucken slaan, en dat sijn gevangens gemelde grootvader wel geweeten soude hebben, dat hij gevange sig met steelen en roven ophieldt.

Dat hij gevange ontrent de ontdekking van zijner meedepligtigen aan de voorsz. dieverijen, zodanig heeft gevarieert & sigselven gecontrarieert, dat op desselvs confessie dien aangaande geen of weijnig staat is te maken.

Consteerende wijders uijt de respectieven examinaten ontrent het gevange gedaan, dat hij gevange ook seer suspect is meedepligtig te zijn aan de dieverijen, welke seedert een geruijmen tijd in thuijnen omheenen dese stad geleegen, sijn begaan.

Ende alle 't selve sijnde saken van de uijterste gevolgen in een land daar goede justitie vigeert niet te dulden, maar anderen ten exempel swaarijck strafbaar.

Soo concludeert mitsdien den Heer Eijscher ratione officii in den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat hij gevange sal worden gecondemneert gebragt te worden op het schavot, agter het raadhuis deser stad, plaatse daar men gewoon is crimineelen justitie te doen omme

fol. 23v

door den scherpregher wel strengelijck ter discretie van Heeren Scheepenen met roeden te werden gegeesselt en met des stadsteeken te werden gebrandmerkt en dat hij gevange voorts ten eeuwigen dage zal werden gebannen uijt den Lande van Holland en West-vriesland zonder ooijt daar weder inne te komen, op peene van swaarder straffe, ende dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijne gevangnisse ende misen van justitie ofte tot alsulke ander straffe als Heeren Scheepenen na bevind van saken sullen oordeelen te behoren.

Scheepenen der stad Gouda, gehoort de confessie van Francois Barend Plessi 's heeren gevange gesien de informatien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevange voor altoos uijt den Lande van Holland en West-vriesland zonder middelerwijlen daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, en condemneeren hem gevange in de kosten van sijn gevangnisse en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier ratione officii sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen om reedenen Scheepenen daartoe moveerende.

Aldus gedaan bij den Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij en Mr. Vincent van Eijck, Scheepenen op den 20 april 1758, en gepronuntieert ten selven dage.

fol. 24

Gebannen uijt de stad voor een jaar

**Den Heer en Mr. Pieter Hoogwerff,
Bailliu en Schout der stad Gouda, ratione officii
Eijsscher**

contra

**Gerritje Ruijsenaar weduwe Willem
Vroegrijck, eerst gedaegde in persoon
en nu 's heeren gevange**

Alsoo Gerritje Ruijsenaar oud omtrent 40 jaaren geboortig van Woerden en woonende in het Lombaartsteegje binnen dese stad althans 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijser bekent heeft,

Dat zij gevange met eene Piet van Mechelen alias Piet den Boender, des nagts tussen den 27en en 28en november des voorleedene jaars 1757 is geweest ten huijze van Jan Verwindt alias Jan den Bult, dies tijds wonende agter de Vismarkt op den hoek van het voorgemelde Lombaartsteegje.

Dat sij aldaar met malkanderen eenige glasen wijn hadden gedronken.

Dat als doen woorden waren ontstaan tussen Jan Verwint en den voorn. Piet van Mechelen (soo zij gevange voorgeeft) over een snuijfdoojsje, dat sij gevange miste.

Dat sij gevange vervolgens met den voorn. Piet van Mechelen ten voorsz. huijze was uijt gegaan.

Dat sij gevange met denselven Piet van Mechelen, op straat gekomen sijnde, haar voorsz. snuijfdoojsje, van de voorn. Piet van Mechelen hadde terug geeelijst.

Dat dezelve Piet van Mechelen daarop teegens haar gevange hadde gesegt, dat niet hij maar de voorn. Jan Verwint hetzelfde hadden.

Dat sij gevange en de voorn. Piet van Mechelen daarop waren terug gegaan na het hujs van de gemelde Jan Verwindt.

Dat de gemelde Piet van Mechelen op de deur van de gemelde Jan Verwindt zeert verwoedelijk hadde gelopen en getrapt.

Dat sij gevange na aan de deur te hebben geklopt na haar voorsz. doosje hadde gevraagd, en dat de gemelde Jan Verwindt daarop had geantwoord, dat het de meergemelde Piet van Mechelen had, en dat dezelve Jan Verwindt daarop zijn deur had toegesloten.

Dat sij gevange daarna teegens de voorn. Piet van Mechelen hadde gesegt, dat hij de glazen soude uijtgoijen. Dat daarop de gemelde Piet van Mechelen even verwoedt met

fol. 24v

sijn vuijsten de glazen van de agterpuije van het hujs van de gemelde Jan Verwindt hadde stukkend geslagen, en dat sij gevange door kwaadaardigheit omdat (soo sij gevange voorgeeft) haar snuijdoosje miste, teegens voorn. Piet van Mechelen hadde gesegt: "Gaat maar gang of ik sal het doen".

Dat sij gevange naderhand denkende (meede soo sij gevange voorgeeft) daardoor de meergemelde Piet van Mechelen in hujs te krijgen teegens hem hadde gesegt: "Ik sal uw een stok krijgen", dog dat hij niet bij haar gevange willende komen, sij gevange was in haar deur gaan staan, en als doen gehoort had dat hij Piet van Mechelen de voorglazen van het voorsz. hujs van Jan Verwindt almeede stukkende sloeg, ofschoon uijt beedigde informatien blijkt, dat sij gevange op de toesegginge van voorn. Piet van Mechelen een stok te sullen krijgen, zij gevange die hem ook dadelijk hadde toegereijkt, en waameede hij voorts de andere glazen met groot geweld insloeg.

Dat de voorn. Piet van Mechelen, terwijl hij de gemelde glazen uijtsloeg hade uijtgeroepen: "Piet Hoogwerff sal mij dat niet kwalijk neemen".

Dat al verder de voorn. Piet van Mechelen het hujs van meergemelde Jan Verwindt met geweld willende open hebben, geset hadde: "Dat ik een bijl had, ik soude de deur openhakken".

Dat sij gevange daarop had geantwoordt: "Kom hier, ik heb wel een hakmes" (gelijk ook waarlijk een hakmes in het hujs van haar gevange is gevonden) dog het welk sij gevange hem niet had gegeven.

Dat kort daarna de reets meermalen gemelde Piet van Mechelen het voorn. Lombaartsteegje was uijt, en sij gevange na haar hujs gegaan.

Ende alles het welke weesende seer kwaade faicten, die bij malkanderen genomen uijtmakende genoegsame specien van straatschenderije en sij gevange immers en in allen gevallen niet anders kan werden geconsiderieert, als een socia delicti, die door haar ansettinge den gemelde geweldige aggressien heeft bevordert, en mitsdien volgens de keuren deser stad anderen ten exempelen hoogsten strafwaardig

fol. 25

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange ingevolge de keuren deser stad ter sake voorsz. sodanig sal werden gestraft aan den lijve of anders exemplaarlijken soo als Heeren Scheepenen sullen oordeelen te behoren, en dat sij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van haare gevankenis en misen van justitie.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Gerritje Ruijzenaar 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eisch en conclusie door den Heer Officier ratione officii op ende jegens haar gevange gedaan ende genomen mitsgaders de informatien van den Heer Officier overgelegd ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, bannen haar gevange voor den tijd van een jaar uijt de stad en jurisdictie van dien, zonder middelerwijl daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, condemneeren haar gevange in de kosten van haar gevankenis en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij, Mr. Vincent van Eijck, Gerrit Boon en Mr. Bonaventura de Lange, Scheepenen op den 23en junij 1758, gepronuntieert ten selven dage.

fol. 25v

*Gebannen uijt de stad
den jurisdictie van dien
voor altoos*

**Den Heer en Mr. Pie
ter Hoogwerff, Bailliu
en Schout der stad Gou
da, ratione officii Eijscher in cas cri
mineel**

contra

**Piet van Mechelen alias
Piet den Boender, laast**

**gewoont hebbende binnen
deze stad, gedaegde in persoon
bij edicte en defaillant**

*eijsch van den Heer officier
vide Rolle sub dato 27e
september 1758*

Scheepenen de stad Gouda gezien ende geexamineert hebbende de stukken bij den Heer Officier ratione officii in plaatse van intendith overgelegd, ende met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht uijt den naam ende van wegen haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, hebbende den gedaegde in persoon en defaillant Piet van Mechelen voor 't proffijit en uijt kragten van de verleende defaulten versteken, en versteken denselven bij deesen van alle exceptien declinatoir, dilatoir en peremptoir, defensien en weeren van rechten, die hij gedaegde en defaillant in deesen hadde mogen doen en proponeeren, bannen hem gedaegde gedaegde in persoon en defaillant voor altoos uijt de stad en jurisdictie van dien, zonder daar weeder in te komen op peene van swaerder straffe, condemneeren den gedaegde in persoon en defaillant in de costen en

fol. 26

mise van justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen en anderen eijsch op ende jegens den gedaegde en defaillant gedaan en genoomen.

Aldus gedaan den 28e november 1758, ter presentie van de Heeren Mr. Willem van Strijen, Mr. Dirk de Lange, Mr. Gerard van Brandwijk Heere van Bleskensgrave, & Mr. Dirk Aemilius Jongkindt, Burgermeesteren, bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Mr. Vincent van Eijck en Mr. Bonaventura de Lange, Scheepenen.

Gepronuntieert ten selven dage, present de Heer v. Stijen, Burgermeester, en alle de opgemelde Heeren Scheepenen.

fol. 26

Geconfineert voor 4 jaaren en voorts gebannen voor altoos uijt den Landen van Holland en Westvriesland

**Den Heer Mr. Pie
ter Hoogwerff, Bailliu
en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in
cas crimineel**

contra

**Wouter Gremmont 's heeren
gevange**

Alzoo Wouter Gremmont oud ruim 62 jaaren, geboortig van Deventer seggende geen vaste woonplaats te hebben 's heeren gevange, hoe zeer, ter sake van verregaande bedelarijen, en dat hij reeds op verscheijde plaatsen, en wel tot thien malen toe, was in detentie

fol. 26v

geweest, en telkens deswegens correctie hadde ondergaan, op den 20e februarij des voorleede jaars 1758 bij vonnisse van Heeren Scheepenen deser stad was gebannen geworden uijt den Lande van Holland ende Westvriesland voor den tijd van sestien jaren, sonder middelerwijlen daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, ende niettegenstaande hij nog daarna, wanneer hij in weerwil van het voorsz. bannissement zelfs wederom binnen deese stad hadde komen bedelen, op den 30e maart desselven jaars 1758 bij nader vonnisse van opgemelde Heeren Scheepenen deser stad, gepronuncieert den 3e april daaraanvolgende, was geconfineert geworden voor den tijd van ses maanden in het tugthuijs deser stad, omme aldaar gedurende dien tijd met sijn handenwerk de kost te winnen en voorts daarna was gebannen geworden voor altoos uijt den Lande van Holland ende Westvriesland, zonder daar weder in te komen, op peene van swaarder aan den lijve gestraft te worden, zig egter al wederomme niet en heeft ontsien, omme in vilipendie ook van het voorsz. laaste vonnisse binnen dese stad te komen, en dat hij vervolgens in hegtenisse genomen zijnde, buiten pijn en banden van ijzer voorts bekent en beleeden heeft, Dat hij gevange, als voren eerst bij

fol. 27

vonnisse van Heeren Scheepenen deser stad van dato den 20e februarij 1758 is gebannen en daarna bij vonnisse van welgemelde Heeren Scheepenen van dat 30 maart daaraan volgende, is geconfineert geworden voor ses maanden en daarna gebannen voor altoos uijt de Landen van Holland ende Westvriesland, sonder daar weder in te komen op peene van swaarder aan den lijve te worden gestraft.

Dat hij gevange na zijn voorsz. confinement al wederom al den tijd hadde omgesworven, en zig met bedelen hadde onderhouden.

Dat hij middelerwijle binnen de stad Rotterdam drie a vier nagten in hegtenis hadde geseten en aldaar wederom was losgelaten met verbod van weder in te koomen om te bedelen.

Mitsgaders dat hij gevange tijde zijner nu laaste apprehensie zelfs ook weder was bedelende binnen dese stad. En alle hetzelfde wesende een opiniatre successive violatie van bannisement mitsgaders een ten uijterste hooggaande verdubbelde bespottung en veragting van de justitie in 't generaal niet alleen, maar wel speciaal van dienzelven regter door wien hij te voren nu reeds een en andermaal deswegens nadrukkelijk was gevonist geworden, en mitsdien, in aanmerking van van de opgemelde soo seer aggraveerende omstandigheden na de wetten den pla-

fol. 27v

caten deser landen exemplair aan den lijve strafbaar.

Zoo concludeert vervolgens den Heer Eijsscher razione officii uijt den name ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat hij gevange, over en ter zaake voorsz. gebracht zal worden op het schavot agter het raadhuijs deser stad, plaatse daar men gewoon in crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt, en dat hij gevange voorts gebannen zal worden voor altoos uijt den Lande van Holland en Westvriesland, sonder daar weder inne te komen op peene van andermaal openbaarlijk gegeesselt, gebrandteket en op gelijke wijze gebannen te worden, en dat hij gevange wijders zal worden gecondemneert in de kosten van zijne gevankenis en misen van justitie, ofte tot alsulke anderen fine als Heeren Scheepenen naar exigentie van zaaken zullen oordeelen te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Wouter Gremmont 's heeren gevange gezien en geexamineert

fol. 28

den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genoomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland ende Westvriesland, verswarende het vonnis van deese Edelachtbare Geregte in dato den 30e maart 1758, confineeren hem gevange in het tugthuijs deeser stad, voor den tijd van vier jaaren, omme aldaar met zijn handenwerk de kost te winnen, en na expiratie van de voorsz. vier jaaren, condemneeren hem gevange het bannisement voor altoos uijt den Lande van Holland en Westvriesland, in het voorsz. vonnis vervat, te voldoen, zonder oijt daar weder inne te komen, op peene van in het openbaar te werden gegeezelt, condemneeren hem gevange in de kosten van zijne gevankenis en misen van justitie, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genoomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem vander Hoeve, Mr. Gualterus de Moor, Mr. Francois de Meij, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Scheepenen op den 24e augustij 1759, en gepronuncieert op den 27e dito, present de Heeren Dr. Willem vander Hoeve en Mr. Gualterus de Moor, Scheepenen.

fol. 28v

Gegeesselt en gebannen uijt den Lande voor 6 jaaren

**Den Heer Dr. Willem vander Hoeve
President-scheepen, behoorlijk geau
thoriseert het Bailliuw en Schoutampt
der stad Gouda ad interim waar te
neemen, razione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Ariaantje den Houteijker 's heeren
gevange**

Alzoo Ariaantje den Houteijker (zoo zij segt) oud 23 jaren geboren in 't Land van Steijn, dog zeedert november 1758 geen vaste woonplaats te hebben gehad, zijnde haar broodwinning geweest boerewerk te doen, buiten pijn en banden van ijsser bekent en beleeden heeft,

Dat sij gevange ongetrouwt sijnde in de voorleede of laast gepasseerde winter, in een hooijberg onder den dorpe van Moordrecht is in de kraam gekomen van een kint, sijnde geweest een jongetje.

Dat sij gevange dat gemelde kind heeft gehad bij eenen Jan Steegman woonagtig onder den dorpe van Reeuwijk.

Dat zij gevange op donderdag den 13e december 1759 is gekomen ten huijze van Arij Goossense Verkaik wonende in den Agterbroek onder de jurisdictie van Zuïjd Holland.

Dat zij gevange als doen aan gemelde Arij Goossense Verkaik heeft gevraagd gehad om in desselfs hooijberg te mogen vernagten.

Dat zij gevange aldaar donderdag en vrijdagnacht den 13e en 14 december in gemelde hooijberg heeft vernagt.

Dar zij gevange des saturdaynachts daaraanvolgende in den hooijberg heeft vernagt van Jacobus Gosense Verkaik.

Dat zij gevange in dienzelve nacht vandaar wederom is gegaan na het huijs van Arij Goossense Verkaik.

Dat zij gevange een losse pen die op de deur stak van het gemelde huijs met haar handen afgenomen, ende alsdoe die deur heeft opengedaan.

fol. 29

Dat zij gevange vervolgens is in huijs gegaan, en bevond dat alle de menschen aldaar laagen te slapen.

Dat zij gevange vervolgens is gegaan na een vertrek daar een kast stond, en dezelve kast met de sleutel die daar in stak heeft opengedaan.

Dat zij gevange vervolgens uijt die kast heeft gestoolen zeven goude ducaten, een Seeuwse rijksdaalder, een

Engelse agtentwintig, een silvere vingerhoed, een dito gespje, een witte doek met roode streepen en een muts.

Dat zij gevange binnen de stad van Gouda bij eene Arriaantje de Koning wonende op de Nieuwehaven voor haar lijf heeft gekogt eenige kleederen.

Dat zij gevange ten huijze van en met eene Nelle Coomans meede wonende op de Nieuwehaven op zondag den 16 december 1759 over een gedeelte van het gestoole geld hebben zitten eeten en drinken.

Dat zij gevange door de gemelde Nelle Coomans de gestole silvere vingerhoed en dito gespje heeft laten verkoopen bij de silversmit Jan Salen wonende op de Gouwe binnen dese stad, en daarvoor ontfange agttien en een halve stuiver, hebbende aan de voorn. Nelle Coomans voor haar moeite betaald een stuiver.

Dat zij gevange nog een schorteldoek, een neusdoek, en een half el catoen voor dat gestoole geld gekogt heeft bij juffrou Melkers.

Dat zij gevange nog door Nelle Coomans heeft doen koopen een half el linnen voor tien stuijvers, een paar kousen voor dertien stuijvers, en een paar clompe voor vier en een halve stuiver, zonder egter te weeten waarzoo.

Dat zij gevange voor alle die gekogte goederen heeft besteed gehad drie ducaten, de Zeeuwse rijksdaalder, den Engelse agtentwintig, en het geld dat van het verkogte silver is gekomen.

Dat zij gevange de gekogte goederen in bewaring heeft gegeven aan de meergemelde Nelle Coomans.

fol. 29v

Dat zij gevange den 17e december 1759 is agterhaald geworden door de gemelde Arij Goossense Verkaik buiten Cleijwegspoort deser stad, en dat zij gevange aan denselven als doen van het gestoole geld nog wederom heeft gegeven vier ducaten, drie seshalven en drie dubbeltjes.

En dewijl dan uijt alle het vorenstaande evident komt te blijken, dat zij gevange seedert langen tijd herwaarts is geweest een vrouwspersoon niet alleen van ergerlijk en quaad gedrag maar die boven dat zig aan een van de allerswaarste misdaden heeft schuldig gemaakt en dus sig niet heeft ontsien haren evenmensch van sijne goederen te berooven en in den nacht te besteelen, alle 't welke sijn saken die volgens de politicque ordonnantie en de placaten deser landen ten afschrik van alle anderen ten uijterste sijn strafbaar.

Zoo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher razione officii uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange over en ter sake voorsz. zal werden gebracht op het schavot agter het raadhuijs deeser stad, plaatse aldaar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt en met het stadsteeken te werden gebrandmerkt en dat zij gevange voor altoos sal worden gebannen uijt den Lande van Holland en Westvriesland sonder ooit daar weder inne te komen, op peene van swaarder straffe en dat zij gevange zal werden gecondemneert in de kosten van hare gevankennisse en mise van justitie ofte tot anderen &.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Arriaantje den Houteijker 's heeren gevange gesien de informatie den geexamineert den crimineelen eijsch & conclusie

fol. 30

bij den Heer Dr. Willem vander Hoeve Praesident-scheepenen, behoorlijk geauthoriseert het Bailliu en Schoutampt der stad Gouda ad interim waar te neemen, razione officii Eijsscher in cas crimineel, op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren haar gevange gebracht te werden op het schavot agter het raadhuijs deser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt banne wijders haar gevange voor den tijd van ses agtereenvolgende jaren uijt den Lande van Holland en Westvriesland zonder middelerwijl daar weder in te komen

op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen eijsch en conclusie op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, condemnereen niettemin haar gevange in de kosten van haar gevankennisse en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Gualterus de Moor, Mr. Francois de Meij, Mr. Vincent van Eijck, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Jan Carel van Kattenburg Heere van Grijskerke en Poppendamme, Mr. Cornelis vander Burch, Scheepenen der stad Gouda op den 29 december 1759. Gepronuntieert en geexecuteert den 3e januarij 1760.

fol. 30

*Gegeesselt in de gevangenisse
en gebannen uijt den Lande
voor de tijd van 25 jaaren*

**Den Heer Dr. Willem vander Hoeve,
Bailliu en Schout der stad Gouda, razione officii
Eijsscher in cas crimineel
contra
Wolf Abramsz. 's heeren gevange**

Alzoo Wolf Abramsz. sijnde een Hoogduijtse Joodt zoo hij zegt oud agtentwintig jaaren geboren te Frankfort aan de Weijzer, dog geen vaste woonplaats hebbende, zijne

fol. 30v

kostwinning sijnde met een marsje te reizen, wat brillen en messchen te verkoopen, buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,

Dat hij gevange op donderdag den 6e november laastleden des voormiddags, is geweest aan of op de stoep van zekere huijzinge op de Blaustraet binnen dese stad.

Dat hij gevange aldaar heeft sien staan een boeremanspersoon.

Dat hij gevange uijt de zak van die manspersoon gehaalt heeft een zakje of buultje met eenig geld daarin.

Dat hij gevange na datzelve gestolen te hebben met in sijn hand heeft gehouden, en daarmede is gaan loopen.

Dat hij gevange daarop dadelijk door gemelde boeremanspersoon is agtervolgt en agterhaalt geworden.

Dat hij gevange is gevlugt in een huijs op de Hoogstraet alwaar een silversmitswinkel is.

Dat hij gevange aldaar in huijs sijnde, het voorgemelde sakje of buultje met geld in het voorhuijs agter de silverkas heeft neergegoijd.

Dat hij gevange gepasseerde Gorcumse kermis nog heeft gestolen een roode neusdoek en een koopere tabaxdoos.

Dat hij gevange nog op seekere tijd binnen de stad van Amsterdam uijt de sak van een Heer eknegt gestolen heeft een roode neusdoek.

Dat hij gevange nog op seekere tijd binnen de stad van Rotterdam uijt de sak van een boer gestolen heeft een beursje met geld.

Dat hij gevange al van sijn veertiende jaar af aan zig heeft opgehouden met dieverijen en beurse snijden, waarover hij gevange op verscheijde plaatsen in hegtenis heeft gezeeten.

Dat hij gevange in den jare 1742 over een beursesnijden binnen de stad van Amsterdam is geapprehendeert geworden.

Dat hij gevange vervolgens in den jare 1744 wederom over het rollen in de voorgemelde stad van Amsterdam in apprehensie geraakt en uijt dezelve gebannen is geworden.

Dat hij gevange nog in den jare 1745 over sijn dieverije te Rotterdam in hegtenis heeft geseeten en in het werkhuijs geconfineert geworden voor den tijd van drie jaaren.

fol. 31

Dat hij gevange nog in den jare 1751 binnen meergemelde stad van Amsterdam bij vonnisse van d' Heeren van de Gerechten is geconfineert geworden in het rasphuijs en vervolgens gebannen uijt de stad.

Dat hij gevange wijders heeft bekent in voorgemelde jare 1745 te Rotterdam, en naderhand in den jare 1750 te Amsterdam in hegtenissen zijnde binnenscamers bij scherp examen om sijn halstarrige ontkenissen is gegeesselt geworden.

Dat hij gevange nu heeft beleeden schuldig te sijn aan hetgene hem gevange doenmaals is voorgehouden.

Geconsidereert dan uijt al het vorenstaande, dat evidentelijk komt te blijken, dat hij gevange is een fameusen dieff die seedert veele jaren herwaarts, Ja, van sijn jeugt af aan, zig heeft toegelegd op dieverijen en beurse snijden en dus een ander van het zijne te berooven, Ja, die daarover tot differente maalen is gecorrigeert geworden, al het welke sijn faiten die volgens de wetten deezer landen ten exempel en afschrik van alle anderen op het rigoreusten werden gestraft.

Zoo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher razione officii uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat hij gevange over ende ter sake

voorsz. sal werden gebracht op het schavot agter het raadhuijs deezer stad, plaatse alwaar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen, door de scherpreger wel strengelijk met roeden te werden gegeesselt ende met het stadsteeken gebrandmerkt, en dat hij gevange voor altoos sal werden gebannen uijt den Landen van Holland en Westvriesland sonder ooit daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijne gevankennisse en mise van justitie ofte tot anderen &.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Wolf Abramsz. 's heeren gevange gesien ende geexamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier Dr. Willem vander Hoeve, Bailliu en Schout der stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jeegens hem gevange

fol. 31v

gedaan en genomen, en met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwoogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van weegens haare Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemnereen hem gevange in de gevangenis te discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt.

Bannen wijders hem gevange voor den tijd van 25 agtereenvolgende jaaren uijt den Lande van Holland en Westvriesland sonder middelerwijle daar weeder in te komen op peene van swaarder straffe.

Ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genoomen.

Condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevangenis en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Cornelis Adriaan van den Kerkhoven, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Johan Carel van Cattenburch Heere van Grijskerke en Poppendamme, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Cornelis vander Burch op den 20e november 1760.

Gepronuntieert en geexecuteert ten selven dage.

fol. 31v

*Gebannen uijt den Lande
voor altoos*

**Den Heer Dr. Willem vander Hoeve,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Jan Janse 's heeren gevange**

Alsoo Jan Janse oud tussen de agt en negentwintig jaren (soo hij gesegt heeft) gebooren en woonagtig te Groningen van zijn kostwinning sijnde en violspeelder buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft, Dat hij gevange op den 30en junij laastleeden, met nog een manspersoon in een huijs op de Haven is geweest om gelt te verwisselen.

Dat hij gevange met sijn metgesel bij een tabaksverkooper en nog op een plaats of drie sulx gevraagd heeft.

fol. 32

Dat hij gevange nog sijn voorn. metgesel egter niet voorsien was van geldspecien om te kunnen verwisselen.

Dat hij gevange ses jaren te Groningen heeft gewoont en reeds sestien jaren, daar vandaan is vertrokken.

Dat hij gevange nog in hegenis heeft geweest, maar niet te weeten waar, en dat sulx desen jare is geweest, sonder dat hem gevange bekent is den preciesen tijd, dog dat het was een steedje aan een wijd water geleegeen.

Dat hij gevange met nog vier andere personen tot saturday voordat hier gevangen is geworden te Vianen in detentie is geweest.

Dat hij gevange vervolgens op den 27en deses jaars 1761 bij vonnisse van Heeren Scheepenen der gemelde stad Vianen voor sijn leeven lang gedurende is gebannen geworden uijt gemelde stad en jurisdictie van dien.

Dat hij gevange almeede deesen jare in detentie is geweest tot Groningen, omdat sijn vader onvoorsiens een pak tabak had opgevat.

Dat hij gevange op den 1en junij deses jaars 1761 te Sermond in het Graafschap Buuren¹ aan seekere huijzinge geld heeft gewisseld.

En dewijl het dan komt te bliken, dat hij gevange is een slegt persoon, die seer praesumtief is, sijn werk te hebben gemaakt, om de luijden (onder pretext van geld te wisselen) van het hare te berooven, Ja, die reeds voor de derdemaal in de handen der justitie is, en uijt alle de omstandigheeden kan worden geconsidereert, te zijn een vagebont en landlooper, waarteegens de placaten van den lande seer sterk komen te vigeeren en wel bijzonder dat van dato den 25en october 1760 lastleeden teegens de sulken ingerigt.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland dat hij gevange over ende ter sake voorsz.

¹ Zoelmond, prov. Gelderland.

gebracht sal werden op het schavot agter het raadhuijs deeser stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme

fol. 32v

aldaar te werden gegeesselt, en daarna te werden opgesloten in het tugthuijs om te werken voor soo lange tijd als bij het geregt sal sal werden verstaan¹, en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijn gevangenisse en misen van justitie.
ofte ten alsulken andere fine als Heeren Scheepenen zullen vinden te behooren.
(was geteekent) Willem vander Hoeve.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jan Janse 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan ende genomen, ende op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevange voor altoos zijn leevenlang gedurende, uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder straff, ontseggen den Heer Officier sijnen verdere of anderen eijsch op ende jegens hem gevange gedaan en genomen en condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevangenisse en mise van justitie.
Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Gualterus de Moor, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Dirk Verrijst, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Jan Noortberg, Scheepenen op den 13e junij 1761.
Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 33

*Gebannen uijt den Landen
voor altoos*

**Den Heer Dr. Willem vander
Hoeve, Bailliu en Schout der stad
Gouda, ratione officii Eijsscher in cas cri
mineel**

contra

**Jan Claasse de Vries 's heeren
gevange**

Alsoo Jan Claasse de Vries oud (zoo hij zegt) ruijm eenentwintig jaaren geboren van Hamburg, dog geen vaste woonplaats te hebben, en van zijn kostwinning een stoelematter, buijten pijn en banden van ijzer bekent en beleeden heeft,
Dat hij gevange op den 30en junij laastleeden met nog een manspersoon in een huijs op de Haave is geweest en gevraagt heeft na ligt geld.
Dat hij gevange en zijn metgesel sulx nog op meerdere andere plaatsen heeft gevraagt in een coffij en theewinkel en nog in een tabakswinkel en in een herberg daar drank verkogt wierd.
Dat het deeze winter twee jaren zal geleeden zijn dat hij gevange te Hamburg door een predicant getrouwt is met Janna Barends.
Dat hij gevange voor Paaschen van desen jaar met sijn vrouws zoon te Groningen in hegtenis heeft gezeeten en vervolgens gebannen om het opneemen van een pak tabak.
Dat hij gevange al wijders met nog vier andere personen met name Joseph Biló, Cornelis Jans, Daniel Jacobus en Regina Keijzers te Vianen in hegtenis heeft gezeeten, en op den 27en junij dezes jaars 1761 bij vonnisse van Heeren Scheepenen der gemelde stad Vianen voor sijn leeven lang gedurende is gebannen uijt de stad en jurisdictie van dien, op de placaten omdat er soo een groot coppel bij elkander was.
Dat hij gevange door de Heeren van Vianen verstaan heeft dat sijn vrouw gegeesselt is.
Dat hij gevange beneevens sijn so genaamde zoon Jan Jansen op den 1en junij laastleeden te Sermond in

fol. 33v

het Graafschap Buuren aan seeker huijzing is geweest om geld te wisselen.
Dat hij gevange gehoord heeft, dat de man Jan Janse uijt het huijs stootende, om 't wisselen van 't geld.
En dewijl het dan komt te blijken dat hij gevange is een slegt persoon, die seer presumptelijk sijn werk heeft gemaakt om de luijden onder pretext van geld wisselen, van het hare te berooven, Ja, die reeds voor de derdemaal in den handen der justitie is, en uijt alle der omstandigheeden kan werden geconsidereert te zijn een vagebond en landlooper waar teegens de placaten van den lande seer sterk komen te vigeeren en wel in 't bijzonder dat van dato den 25e october 1760 laastleeden teegens de zulken ingerigt.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland dat hij gevange over en ter zake voorsz.

¹ Sic. sal sal werden verstaan, lees: sal werden verstaan.

gebracht sal worden op het schavot agter het raadhuijs dezer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme daar te werden gegeesselt, en daarna te werden opgesloten in het tugthuijs om te werken voor zoo lange tijd als bij het geregt zal weder verstaan en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijn gevangenisse en misen van justitie.
Ofte ten alsulke anderen fine als heren Scheepenen naar exigentie van saken sullen vinden te behooren (was geteekent) Willem vander Hoeve.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jan Claase de Vries 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en con-

fol. 34

clusie van den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevange voor altoos uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, en ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, en condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevangnisse en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Gualterus de Moor, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Dirk Verrijst, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Jan Noortberg, Scheepenen op den 15e junij 1761.
Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 34

*Gebannen uijt den Lande
voor altoos*

**Den Heer Dr. Willem vander
Hoeve, Bailliu en Schout der stad
Gouda, ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Johanna Barends 's heeren gevange**

Alsoo Johanna Barends oud (soo sij zegt) over de vijftig jaaren geboortig van Hamburgh, dog geen vaste woonplaats te hebben, haar kost te winnen met wat coopmanschap te loopen van bontgoed, veeters, spelden &, buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,
Dat sij gevange alhier is gekomen met haar soon en man, dat haar man is genaamt Claas Jans en Jan de Vries en haar zoon Jan Jansz., dat dezelve geen vaste woonplaats hebben, dat haar man is een stoelematter en haar zoon een speelman.
Dat zij gevange met den gemelde haren man reedts in het derde jaar geleeden te Hamburg door den pastoor getrouwt is.

fol. 34v

Dat zij gevange twee quetsuren in 't aangesigt heeft, eene op haar linker en de andere op haar regter koon.
Dat zij de eene heeft gevallen op een ijzere pot, en de andere haar is toegebracht, door een vrouwspersoon, die zij zegt niet te kennen en die met haar man wilde doorgaan, en dat sulx geschiet is in Braband op een naakte weg ruijm 20 jaar geleeden.
Dat zij gevange te Coblentsz in hegtenis is geweest ende aldaar publicq op het schavot gegeesselt is, dat zulx over de twintig jaaren geleeden is.
Dat zij gevange te Vianen met vier andere mansluijden, drie vrouwen en drie kinderen (in dezelve week dat alhier in detentie is geraakt) in hegtenis heeft geseeten, onder anderen met Joseph Bilo, Cornelia Jansses, Daniel Jacobus en Regina Keijsers.
Dat zij gevange op den 27en junij laastleeden door heren Scheepenen der gemelde stad Vianen bij vonnisse is gebannen voor haar leeven lang gedurende uijt de stad en jurisdictie van dien.
Dat haar gevangens man en soon in 't voorjaar te Groningen in hegtenis hebben geseeten.
Zaken bij den anderen t' zaam gevoegt geeven genoegsaam te kennen, dat sij gevange is, van jaren herwaarts een ondeugend vrouwspersoon, die den spot met de justitie drijft, en op de eene plaatse van hare detentie den regter zus en op de andere zoo heeft geantwoord, gelijk ten allerklaarsten komt te consteeren, die reeds voor de derdemaal jegenwoordig in hegtenis is, Ja, selvs anderen ten exempel al publiquelijk aan den lijve gestraft, en dus niet anders geconcidereert kan worden als een vagebondeerent persoon en landloopster, die bij placaten van den lande verboden is alhier in dese provincie te komen, en wel insonderheijd navolge het laaste placaat van dato den 25en october 1760 laastleeden, teegens desulken geemaneert.

Zoo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de

fol. 35

Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange over en ter sake voorsz. gebragt sal werden op het schavot, agter het raadhuijs deezzer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar te worden gegeesselt, en daarna te werden opgeslooten in het tugthuijs om te werken voor zoo lange tijd, als bij het geregt sal worden verstaan en dat zij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van haar gevankennisse en misen van justitie.

Ofte ten alsulken anderen fine als Heeren Scheepenen naar exigentie van saken sullen vinden te behooren

(was geteekent) Willem vander Hoeve.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Johanna Barends 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eisch en conclusie van den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, bannen haar gevange voor altoos haar leeven lang gedurende uijt den Lande van Holland en Westvriesland zonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eisch op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, en condemneeren niettemin haar gevange in de kosten van haar gevankennisse en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Gualterus de Moor, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Dirk Verriest, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Jan Noortbergh, Scheepenen op den 15e julij 1761 en gepronuntieert ten selven dage.

fol. 35v

*Geconfineert voor 4 jaren
en gebannen uijt den Landen
voor 50 jaren*

**Den Heer Dr. Willem vander Hoeve,
Bailliu en Schout der stad
Gouda, ratione officii Eijscher in cas crimineel
contra
Marijtje Mison 's heeren gevange**

Alsoo Marijtje Mison oud tusschen de 39 en 40 jaeren woonagtigh in de Messenmaekerssteegh alhier sijnde een pijpemaekster van haer ambagt 's heeren gevangen buijten pijn en bande van ijser bekennt en beleeden heeft, Dat sij getrouwt is met Lourens Engelenberg¹.

Dat haer gevangens man eenige jaeren geleeden naer Oostindien is gevaeren, weederom thujs gekomen en over een jaer geleeden weder derwaerts is vertrokken.

Dat sij gevange nadien nogh geen kennisse van denselven haeren man gehad heeft.

Dat aen haer gevange bekennt is dat sij gevange op den 20 julij 1757 weegens begaene overspel is gebannen geworden uijt den Landen van Holland en Westvriesland sonder daer weeder in te komen, dogh dat sij gevange (voor hoelange) door ontsteltenisse hetselve niet niet heeft verstaen², en gemeent hadde voor vijf jaeren gebannen te sijn.

Dat aen haer gevange bekennt is, dat sij gevange aen dat vonnis van den regter had moeten gehoorsamen.

Dat sij gevange seedert den tijt van haer bannissement sigh heeft opgehouden in Amsterdam.

Dat sij gevange staande haer bannissement, en sulx tot den tijt dat haeren man uijt d' Indien was thujs gekoomen sigh weederom in huijshouding heeft begeven met de persoon van Arij Hagen en van tijt tot tijt vleeslijk met denselven geconverseert.

Dat sij gevange nae dat denselven haeren man wederom nae d' Indien was vertrokken alsvoren met denselven Arij Hagen heeft te saemen geleeft, en met denselven vleeslijk geconverseert.

Dat sij gevange laestelijk ontrent twaelf jaeren geleeden met den gemelde Arij Hagen sulx heeft gepleegt gehad.

Dat denselven Arij Hagen is een getrouwt man dat desselfs vrouw is genaemt Grietje dogh aen gevange de van onbekent is.

fol. 36

Uijt al het welk dan evident komt te blijken, dat sij gevange is een fameuse overspeelster, die bij aenhoudentheijd, hoe seer reeds op een exemplaire wijze daerover gecorrigeert geworden is, niet op en houdt in haer godeloos leven voort te gaen, en dus den Toorn Gods en regtveerdige straffe van den tijdelijken regter op sigh te laeden, en eeven daerom ten hoogsten noodsaeklijk, dat sij gevange anderen ten exempel were gestelt.

¹ <http://vocopvarenden.nationaalarchief.nl> Lourens Engelenberg neemt voor zijn tweede reis op 29 maart 1761 dienst als bosschieter (kanonnier) op de "Vosmaer" van de Kamer van Zeeland. Is van 25 juni t/m 13 juli op de Kaap de Goede Hoop en komt op 25 augustus 1761 in Batavia aan. Hij monstert in 1763 af.

² Sic, hetselve niet niet heeft verstaen, lees: hetselve niet heeft verstaen.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uijt den naem, ende van wegen haer Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland dat sij gevange over ende ter saeke voorsz. sal werden geconfineert in 't tugthujs deser stadt voor den tijt van 25 agtereenvolgende jaeren, om aldaer met haer handenwerk de kost te winnen, en nae expiratie van de voorsz. 25 jaeren, dat sij gevange ingevolge den inhoud van haer vorige sententie van dato den 20 julij 1757 sal worden gecondemneert aen 't bannissement van 50 jaeren, in 't voorsz. vonnis vervat, te voldoen, en dat sij gevange sal werden gecondemneert in de costen van haere gevangenis en mise van justitie, ofte andere alsulke peijnen als Heeren Scheepenen nae exigentie van saeken sullen oordeelen te behooren.

Scheepenen der stadt Gouda gehoort de confessie van Marijtje Mison 's heeren gevangen, gesien en geexamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens haer gevange gedaen, en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geen ter materie, dienende was, doende regt uijt den naem ende van wegen haer Edele Groot Mogende de Heeren Staeten van Holland en Westvriesland verswaerende het vonnis van desen Edel Agtbare Geregte in dato 20 julij 1757. Confineeren haer gevange in 't tugthujs deser stad voor den tijt van vier agtereenvolgende jaeren omme aldaer met haer handenwerk de cost te

fol. 36v

winnen, en nae expiratie van de voorsz. vier jaeren, condemneeren haer gevange 't bannissement voor 50 jaeren uijt den Landen van Holland en Westvriesland in 't voorsz. vonnis vervat te voldoen, op peene van nogh swaerder te sullen werden gestraft, condemneeren haer gevange in de costen van haere gevangenis en mise van justitie. Ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens haer gevange gedane en genomen.

Aldus gedaen bij den Heer Mr. Gualterus de Moor, Dirk Verrijst, Mr. Jacob Speelman Heere van Nulant, Mr. Vincent van Eijck, Mr. Cornelis vander Burch, Willem van den Hoeve en Jacob Boon van Ostade den 7 april 1762.

En gepronuntieert ten selven dagen.

fol. 36v

Gebannen uijt de stad

voor een jaar en ses weeken

**Den Heer Dr. Willem van der Hoeve,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Jacobus la Kok, alias Koos den
Hagenaar 's heeren gevange**

Alsoo Jacobus la Kok, alias Koos den Hagenaar oud omtrent dertig jaeren woonagtig te Dordrecht zeggende zijn kost te winnen met het speelen op de viool, buiten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,

Dat hij gevange op woensdag den 26e januarij 1763 alhier in de stad van Gouda is gekomen.

Dat hij gevange is door gepasseert de Rotterdamse Poort.

Dat hij gevange als doen bij hem heeft gehad een vrouwspersoon.

Dat hij gevange diestijds was voorsien met een sabel of houwer.

Dat het is geweest dezelve sabel of houwer die aan hem gevange in judicio is vertoont geworden.

Dat aan hem gevange voor hem en dat bijhebbende vrouwspersoon door den poortier is gevraagd om betaling van poortgeld.

Dat hij gevange met sware vloeken denselven poortier

fol. 37

heeft geweijgert te betalen.

Dat hij gevange den gemelde poortier heeft gedreijgt dit en dat te zullen leeren.

Dat hij gevange niet weet (uijt hoofde van dronkenschap) den voorgemelde poortier een geruijme tijt op een brutale wijze bejeegent en als doen die voorgemelde sabel of houwer tot aan het eijnde uijt de scheede gehaalt, en vervolgens met dat ontbloote geweer denselven poortier (staande op zijn post) gedreijgt te hebben hem daarmede in vier quartieren te sullen hakken.

Dat hij gevange meede niet weet (uijt hoofde van dronkenschap) het voorgemelde vrouwspersoon (bij hem behoorende) bij den arm genomen, en haar door het klinket¹ voor de poort gestooten te hebben.

Dat het kan weesen dat hij gevange de meergemelde poortier bij de borst gegreepen en denselven van hem heeft afgestooten, en de stad is ingelopen.

Dat hij gevange wel weet alhier quaat te hebben gedaan, en niets tot sijn verschooning weet in te brengen.

¹ GTB. klinket, kleine deur in een poort (b. v. een stadspoort, een staldeur, een schuurdeur), waardoor voetgangers in en uit kunnen gaan zonder dat men telkens de poort behoeft te openen.

Geconsidereert dan de vragen bij examen aan hem gevange voorgehouden en de responsives door hem gevange daarop gegeven, die zullen genoegzaam aan den regter doen zien, dat hij gevange door middel van leugenen en onwaarheden de handen der justitie heeft tragten te ontweijken, dog uijt welke geconfesseerde en wel bijzonder uijt de overgeleijde beëdigde informatie komt evident te blijken, dat hij gevange is een persoon, van een seer slegt gedrag die niet alleen een, maar selfs andermaal sig heeft schuldig gemaakt aan seer groote en verregaande insolentien met force en in den laaten avond geweld te pleegen aan de wagt van stadspoort (op zijn post aldaar gestelt) en dus anderen ten exempel daarover behoort te werden gestraft.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat hij gevange daarover ter sake

fol. 37v

voorsz. zodanig sal werden gestraft 't zij arbitrairlijk aan den lijve met confinement, of bannissement, ofwel ten alzulken andere fine als Heeren Scheepenen naar exigentie van saken zullen vinden te behooren, en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijn gevangenisse en mise van justitie &.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Jacobus la Kok alias Koos den Hagenaar 's heeren gevangen, gesien ende geexamineert de crimineelen eisch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende, 't geen ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haer Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevange voor den tijd van een jaar en ses weeken uijt de stad en jurisdictie van dien, zonder middelerwijl daar weeder in te komen, op peene van swaarder straffe en condemneeren wijders hem gevange in de kosten van sijn gevangenisse en misen van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Willem Decker Heere van Urcem, Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen Mr. Nicolaas Teijssen, Scheepenen op den 16e februarij 1763. Gepronuntieert denselven dage.

fol. 37v

Geconfineert voor 6 jaren

**Den Heer Dr. Willem vander Hoeve,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jeegens
Maarten de Hoog 's heeren gevange**

Alsoo Maarten de Hoog oud ruijm seventien jaeren gebooren en woonagtig binnen dese stad, van sijn kostwinning een pijpmaker, buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft, Dat hij gevange op den 21e julij 1763 des avonds ten half tien

fol. 38.

uuren met sijn broeder Claas de Hoog is geweest ten huijze van Dirk van Roon in de Peeperstraat.

Dat aldaar ten selven huijze is woonagtig een inbregster in de Bank van Leening.

Dat hij gevange op die voorn. tijd ten selven huijze die inbregster heeft zien sitten in haar cantoor in 't voorhuijs.

Dat sijn gevangens broeder het voorn. huijs is in gegaan bij de inbregster aan 't cantoor.

Dat sijn gevangens broeder als doen aan die inbregster heeft gesegt, dat sij die bonte doek en doos (die van sijn vader bij haar verpand of beleent was) eens moeste lossen.

Dat hij gevange middelerwijle aan de voordeur even over de dorpel bleef staan.

Dat hij gevange met sijn broeder alvorens overlegt had (weetende dat in dat voorhuijs altoos panden bij de inbregster lagen) te steelen.

Dat hij gevange met sijn broeder meede alvorens overlegt had, dat als sij wat gestoolen hadden, dat zij het verkoopen of wederom bij een ander verpanden of beleenen, en het geld met den anderen souden verdeelen.

Dat hij gevange sonder etwas meede te neemen, uijt dat huijs met sijn broeder is heen gegaan.

Dog dat hij gevange met sijn voorn. broeder kort daaraan wederom is gekomen aan het voorgemelde huijs en dat sijn gevangens broeder vervolgens na het cantoor is gegaan bij de inbregster.

Dat hij gevange als doen wederom aan de voordeur even over den dorpel is blijven staan.

Dat sijn gevangens broeder andermaal aan de inbregster belaste, dat sij moest lossen die zijde doek en doos, daar de drie letters op stonden.

Dat hij gevange op die tijd een pand heeft gestoolen, waaruijt hij gevange iets hoorde vallen sonder te weeten wat.

Dat hij gevange terstond met het gestole pand, de deur is uijtgelopen, maar dat sijn broeder nog een

fol. 38v

weijnig moet sijn blijven staan, en wist op de Haven bij hem te komen.

Dat dat pand is geweest een hemdrok, een broek zonder dat hij gevangen de couleur daarvan wegens de duijsternis heeft kunnen onderscheiden.
 Dat hij gevangen en zijn gevangens broeder dat gestole goed hebben overgegeven een susje van hun gevangens om geld daarop te halen.
 Dat dat susje terstond met dat gestole goed is heen gegaan en hetselve gebragt heeft Arij [Teunis] op het Watertje, en daarop gehaald vijftiwintg stuijvers.
 Dat hij gevangen en sijn broeder terwijl susje bij den inbrenger was, hebben staan wagten aan de brug bij de Lombaert, om het geld daarvoor te ontfangen, dog dat susje die ontfangen vijftiwintg stuijvers als doen bij hem en sijn gevangens broeder gebragt heeft.
 Dat hij gevangen en zijn voorn. broeder eerst daarover gekogt hebben een bolle broods en een stuijver boter en vervolgens het overschot tusschen hem gevangen en sijn broeder is verdeelt.
 Dat hij gevangen voor sijn portie daarvan gehad heeft vijf dubbeltjes en negen duijten.
 Dat sijn gevangens broeder nog kortelings geleeden op seekeren avond uijt het hujs van Joris de Liefde sijnde een pijpmakersbaas op den Raam heeft gestolen een baseroen¹ en dat hij gevangen op dien tijd op sijn winkel was.
 Dat dat gestole baseroen is verpand en beleend geworden gepasseerde vrijdag agt dagen bij Maarten vander Schel, zijnde daar op gegeven twaalf stuijvers.
 Dat hij gevangen van die ontfangen penningen ook heeft gehad sijn aandeel, en dat hetselve hem is ter hand gestelt door sijn broeder Claas, bestaande in vijf stuijvers min een oortje.
 Dat hij gevangen verscheijden malen met sijn broeder Claas brood heeft gestolen ten getale van in de twintig bolletjes bij een bakker op den Langentiendeweg genaamt

fol. 39a

Wijnand (soe hij gevangen meent) dat sulx omtrent een half jaar geduert heeft, en dat het den laaste reijs gebeurt daags voor de beededag.
 Dat hij gevangen als doen door de bakker op de daat is betrapt geworden.
 Dat hij gevangen aan den bakker beloofd heeft gehad dat hij gevangen en sijn broeder Claas te samen wekelijks een bolletje souden betalen.
 Dat hij gevangen voor al nog niets heeft betaald.
 Dat hij gevangen de gestole brooden met sijn broeder Claas heeft opgegeeten.
 Dat hij gevangen nog eens met sijn ses of sevenen, meer dan drie jaeren geleeden, bij de bakker van Baale wonende op de Haven heeft gestolen een bolletje.

Uijt welke confessien met de daarbij gevoegde informatie evident komt te blijken, dat hij gevangen al in den beginne sijner jeugd sig bij continuatie heeft opgehouden met het eene diefstal voor en het andere na (Ja, zelfs met overleg te pleegen en daartoe met sijn eijgen broeder en anderen als compicen te samen t' spannen), waaruijt niet anders te dugten is, als van quaed te sijn tot erger te worden, en in het eijnde tot de swaarste delicten over te gaan, en dus sig alreeds heeft schuldig gemaakt aan de condigne straffe² daartoe gestatueert ingevolge het 1e Art. van het plaacaat van Heeren Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland van dato den 19e maart 1614 teegens de dieven en dieverijen ge maneert en alsoo anderen ten exempel behoort te werden gestraft.

Zoo concludeert den Heer Eijscher ratione officii uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat hij gevangen over en ter sake voorsz. zal worden gebragt op het schavot agter het raadhujs deeser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen,

fol. 39av

omme daar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk te werden gegeesselt, en met het stadsteeken te werden gebrandmerkt, en voorts gebannen uijt den Landen van Holland en Westvriesland sonder weeder daar inne te komen op peene van swaarder straffe, en dat hij gevangen sal werden gecondemneert in de kosten van sijn gevankennisse en misen van justitie, ofte ten alsulken anderen fine als Heeren Scheepenen na exigentie van saken in goede justitie zullen vinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Maarten de Hoog 's heeren gevangen gesien de informatie en geëxamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Dr. Willem vander Hoeve, Bailliu en Schout deser stad, ratione officii op ende jeegens hem gevangen gedaan en genomen ende op alles gelet hebbende het geene ter materie diendende was, doende regt uijt de naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren hem gevangen omme den tijd van ses agtereenvolgende jaeren geconfineert te werden in het tugthujs deser stad, omme aldaar gedurende dien tijd met sijn handenwerk de kost te winnen, en condemneeren hem gevangen in de kosten van sijn gevankennisse en mise

¹ GTB. Boezeroen, korte kiel met lange mouwen, meestal van blauw gestreept katoen of linnen; door zeelieden, sjouwers en ambachtlieden, vooral als onderkleed, gedragen.

² GTB. Condigen. afgekondigen; de condigne straffe, de afgekondige straf.

van justite, ontseggen den Heer Bailliu sijnen verderen eisch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Johan de Lange en Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Cornelis vander Burch, Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Nicolaas Teijssen, Scheepenen op den 30e julij 1763, en gepronuntieert ten selven dage, present den Heer Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgermeester ende voorn. Heeren Scheepenen.

fol. 39b

Geconfineert voor 6 jaren

**Den Heer Dr. Willem vander
Hoeve, Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jeegens
Claas de Hoog 's heeren gevange**

Alsoo Claas de Hoog oud tusschen de vijftien en sestien jaaren, gebooren en woonagtig binnen dese stad, van sijn kostwinning een pijpmaker, buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,
Dat hij gevange op den 21e julij 1763 des avonds ten half tien uren met sijn broeder Maarten de Hoog is geweest ten huijze van Dirk van Roon in de Peeperstraet.
Dat aldaar ten selven huijze is woonagtig een inbrenghster in de Bank van Leening.
Dat hij gevange op den voorn. tijd ten zelve huize die inbrenghster heeft sien sitten in haar cantoor in 't voorhuijs.
Dat hij gevange daarop hetzelfde huijs is ingegaan en bij de inbrenghster aan 't cantoor gekomen.
Dat hij gevange als dan aan die inbrenghster heeft gezegt, dat zij die bonte doek en doos (die van sijn vader bij haar verpand of beleent was) eens moet lossen.
Dat middelerwile sijn gevangens broeder Maarten de Hoog aan de voordeur even over den dorpel bleef staan.
Dat hij gevange (weetende dat in dat voorhuijs altoos panden bij die inbrenghster laagen) met sijn voorn. broeder alvorens overlegt en afgesproken had te gaan steelen.
Dat hij gevange meede en alvorens met sijn gemelde broeder overlegt had, dat als zij wat gestoolen hadde, dat zij het verkoopen of wederom bij een ander verpanden of beleenen, en het geld met den anderen soudent verdeelen.
Dat hij gevange sonder ietwas meede te neemen uijt dat huijs met sijn broeder is heen gegaan.
Dog dat hij gevange met sijn voorn. broeder kort daaraan wederom is gekomen aan het voorgemelde huijs en na binnen gegaan na het cantoor bij de inbrenghster.
Dat sijn gevangens broeder als doen wederom aan de voordeur even over den dorpel in huijs is blijven staan.

fol. 39bv

Dat hij gevange als doen andermaal aan de inbrenghster belaste, dat sij moest lossen die zijden doek en doos daar de drie letters op stonden.
Dat sijn gevangens broeder middelerwijlen stal een pandt dat op den toonbank in 't voorhuijs lag, waaruijt een kopere tabaksdoos op den grond viel.
Dat hij gevange aldoen met sijn voorn. broeder (dat ziende) de voordeur uijtliep.
Dat het gestoole pandt was een blaauw gestreept hemdrek en een dito broek.
Dat het is deselve hemdrek en broek, die aan hem gevange in judicio is vertoont geworden.
Dat hij gevange en sijn gemelde broeder dat gestole goed hebben overgegeven, aan een susje van hun gevangens om geld daarop te halen.
Dat dat susje als doen terstond met dat gestoole goed is heengegaan, en hetselve gebragt heeft bij Arij [Teunis] op het Watertje en daarop gehaalt heeft vijftientig stuijvers.
Dat hij gevange met sijn broeder (terwijl sijn susje bij den inbrenghster was) hebben staan wagen bij de brug op 't Seugstraat, om het geld daarvoor te ontfangen.
Dat dat susje die ontfangen vijftientig stuijvers als doen bij hem en sijn gevangens broeder gebragt heeft.
Dat hij gevange daarvan heeft genoten vijf dubbeltjes en sijn broeder de rest, die daarvan een bruijne bolle en eene stuijver boter, welke sij samen gingen koopen, heeft betaald.
Dat hij gevange nog op een seekeren avond kortelings geleeden uijt het huijs van Joris de Liefde, sijnde een pijpmakersbaas op den Raam, heeft gestoolen een baseroen, terwijl sijn broeder Maarten de Hoog op de winkel sat te [waeken].
Dat hij gevange gepasseerde vrijdag agt dagen, dat gestole baseroen heeft verpandt of beleent bij Maarten vander Schel en daarop ontfangen twaalf stuijvers. Dat hij gevange die voorgemelde twaalf stuijvers met sijn broeder heeft gedeelt, en daarvan voor sijn aandeel heeft genoten seven stuijvers min een oortje.
Dat sijn gevangens broeder (schoon hij op de winkel was)

fol. 40

egter niet wist dat hij gevange aldaar ten huijze zoude komen, om het een of ander te steelen.

Dat hij gevange ook verscheijde maalen met sijn gemelde broeder brood heeft gestolen bij een bakker op den Lange Tiendeweg.

Dat het van tijd tot tijd heeft bestaan in vierentwintig bolletjes.

Dat het de laatste reijs gebeurt is des avonds voor de laatst gehoude beededag.

Dat hij gevange beneevens sijne broeder doentertijd op de daat is betrapt geworden.

Dat hij gevange nog op seekeren tijd met eenen Laurens wonende in 't Clooster agter 't tugthuijs bij zeekeere vrouw, hem onbekend, wonende op den Korten Tiendeweg in een poortje is geweest, dat Laurens de deur open vindende, op pretext van aardappelen te kopen daar in ging, en de vrouw niet thuijs sijnde, de leepels die in een pot op de tafel stonden, meede nam, terwijl hij gevange voor de deur stond.]

Dat hij gevange nog seekeren tijd meer dan een jaar geleeden met denselven Laurens, en nog eenen Piet Pothoven, wonende op de Lange Tiendeweg op de Veste bij het Doelepoortje, uijt een oud huijsje daar niemand woonde, en waarvan de deur op de klink stond, boven van de solder heeft gestolen eenig oud ijserswerk, in alles bedragende omtrent twee lb. gewigt.

Uijt welke confessien, met de daarbij gevoegde informatien evident komt te blijken, dat hij gevange al in den beginnen van zijne jeugt, sig bij continuatie heeft opgehouden met het eene diefstal voor het ander na (Ja, selfs met overleg) te pleegen, en daartoe met sijnen eijgen broeder en anderen als complicen te samen te spannen, waaruijt niet anders te dugten is, als van quaad te zijn tot erger te worden, en in het eijnde tot de swaarste delicten over te gaan, en dus sig alreeds heeft schuldig gemaakt aan de condigne straffe daartoe gestatueert volgens het 1e Art. bij het placaat

fol. 40v

van haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland van dato den 19e maart 16714 teegens de dieven en dieverijen geemaneert en alzo anderen ten exempelt te werden gestrafft.

Zoo concludeert den Heer Officier ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland dat hij gevange over ende ter sake voorsz. sal worden gebragt op het schavot agter het raadhuijs deser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijck te werden gegeesselt en met het stadteeken gebrandmerkt en voorts gebannen uijt den Landen van Holland en Westvriesland, sonder weder daar inne te komen op peene van swaarder straffe, en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van sijn gevangenisse en misen van justitie, ofte ten alsulken anderen fine als Heeren Scheepenen na exigentie van saken in goede justitie sullen vinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Claas de Hoog 's heeren gevangen gesien de informatien en geexamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Dr. Willem vander Hoeve, Bailliu en Schout deeser stad, ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen ende op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemnieren

fol. 41

hem gevange omme den tijd van ses agtereenvolgende jaeren geconfineert te worden in het tugthuijs deser stad, om aldaar gedurende dien tijd met sijn handenwerk de kost te winnen, en condemnieren hem gevange in de kosten van sijn gevangenisse en mise van justitie, ontseggen den Heer Bailliu sijnen verderen eijsch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Johan de Lange en Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Cornelis vander Burch, Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman en Mr. Nicolaas Teijssen, Scheepenen op den 30e julij 1763 en gepronuntieert ten selven dage, present de Heeren Mr. Bartlomomeus de Moor van Immerzeel, Burgermeester en de voorn. Heeren Scheepenen.

fol. 41

*Gebannen voor altoos
uijt Holland, Westvriesland
en Utrecht*

**Intendit gedaan maaken ende
de Edele Agtbare Heeren Scheepenen
der stad Gouda overgegeven bij
ofte van weegen den Heer Dr. Willem
van der Hoeve, Bailliuw en Schout
der stad Gouda uijt den naam ende
van weegen haar Edele Groot Mogende
de Heeren Staaten van Holland ende
Westvriesland, Eijscher in cas van delict**

**ter eenre
op ende jeegens
Adriaan de Jongh alias Adriaan de
Kock laast gewoont hebbende bin
nen deze stad gedaegde in persoon bij
edicten latitant en defaillant
ter andere zijde**

art. 1 Omme welke intendit te fundeeren segt den Heer Eijsscher ratione officii

2 Dat den gedaegde in persoon al lange het boos en gruwelijk voorneemen hebbende gehad.

3 Om sijn evennaasten van kant te helpen.

fol. 41v

4 Hij op den 19e october des voorleedene jaars 1763 des avonds omtrent negen uren sig niet heeft ontsien.

5 Den persoon van Willem Kooij¹ slagter gewoont hebbende te Gouderak, in de wandeling genaamt Coopman.

6 Op den Raam binnen deese stad toe te brengen niet alleen

7 Een sneede ruijm twee duijmen lang in het aangesigt aan de regterzijde op den rand van het kakebeen.

8 En nog een sneede van omtrent een duijm lang even boven de articulatie van den duijm van de linkerhand.

9 Maar denselven bovendien op een moordadige wijze te grieven, zeggende: "Daar donder nou heb je ook wat", met een wonde

10 Van omtrent een duijm breed voor aan de regterzijde van de borst, gaande door de bekleedselen en spieren tusschen de derde en vierde rib van bovenaf aan te tellen doorgaande in de holligheid van de borst, en tot de regter lobus van de long naar beneeden, ruijm twee duijmen diep.

11 En eijndelijk nog met een wonde omtrent een duijm breed, ingaande beneeden den hoek van het linker schouderblatt, nederwaarts gaande door de bekleedselen en spieren langs de onderkant van de agste rib omtrent vier vingeren breedt van de uijtsteeksels van de wervelbeenderen der ruggegraad tot in de holligheid van de borst, tot in de linker lobus van de long ruijm twee duijmen diep, welke holligheid van de borst met een groote quantiteit bloed vervult was.

12 Dat den voorn. Willem Kooij, daarop aanstonds is nedergevalen, en van de twee laastgenoemde wonden nog dien selven avond overleeden.

13 Zoo als dezelve ook absolute letaal bevonden geoordeelt zijn.

fol. 42

14 En hij gedaegde in persoon mitsdien heeft begaan een notoire en voorbedagte doodslag.

15 Strijdende teegen de Goddelijke en menschelike regten en waarom in een land van justitie anderen ten exempel op het rigoureuste behoort te werden gestraft.

16 Dat hij Heer Eijsscher ratione officii om het regt van den Heeren Staaten van Holland en Westvriesland te bewaren

17 Aan de Edele Groot Agtbaare Heeren van de Magistraat deeser stad hadde versogt en ook geobtineert apprehensie corporeel van de voorn. Adriaan de Jong, alias Adriaan de Kock den gedaegde in persoon in desen

18 ten eijnde sijne condigne straffe te ondergaan, dog dat denselven niet te vinden zijnde geweest,

---

¹ Voor zijn lijkschouwing, zie: SAMH, Gouda, *ORA-164 Schouwcedullen 18 januari 1751 – 17 december 1793*, fol. 96 – 69v, dd. 27-10-1763.

- 19 Verder bij requeste hadde versogt en geobtineert admissie
- 20 omme den voorn. gedagde in persoon in deese
21 bij openbare edicte en klokkegeslag te dagvaarden op peene van ban
- 22 omme in persoon te compareeren voor de Edele Agtbare Heeren Scheepenen in de vierschaar op het
raadhuys deeser stad.
- 23 En aldaar te aanhooren sodanige versoeck of versoecken, mitsgaders sodanige crimineele eijsch en
conclusie als de Heer Eijsscher racione officii, tegens hem ter sake voorsz. zoude willen doen en nemen.
- 24 en voorts te procedereen als na regten.
- 25 Welke admissie hij Heer Eijsscher racione officii, doende in 't werk leggen.
- 26 Den voorn. gedaagde in persoon op den 16en november 1763 van de puije van het raadhuys deeser stad,
bij openbare edicte en klokkegeslag schoonlijk ten fine voorsz. hadde doen dagvaarden op peene van
ban, teegens woensdag den 30en november 1763.
- 27 Dat ten dage dienende de voorsz. zaake ter rolle van U Edel Agtbaren gepresenteert ende opgeroepen
zijnde, den voorn. gedaagde in persoon niet was gecompereert.

fol. 42v

- 28 Terzake door ofte van weegen den Heer Eijsscher racione officii was versogt,
- 29 ende bij U Edel Agtbaren verleent het eerste default en voor 't profijt van dien verstek van de exceptie
declinatoire
- 30 met admissie tot het doen van een tweede citatie in persoon, teegens den 14en december 1763.
- 31 Dat vervolgens den voorn. gedaagde in persoon andermaal bij edicte behoorlijk zijnde gedagvaart als
voren teegen den 14 december 1763 voorschreeven
- 32 Maar ten dage dienende wederom niet weesende gecompereert.
- 33 Overzulx door den Heer Eijsscher racione officii was versogt
- 34 ende bij U Edel Agtbaren verleent het tweede default en voor 't profijt van dien verstek van de excepti
dilatoire
- 35 met de admissie tot het doen van een derde citatie in persoon teegen den 30e december 1763,
- 36 Waarna den voorn. gedaagde in persoon voor de derde maal bij edicte behoorlijk sijnde gedagvaart als
voren teegens den 30e december 1763 voorschreeve.
- 37 En ook wederom ten gepraefigeerde dage niet compareerende.
- 38 Al verder teegen hem door den Heer Eijsscher racione officii was versogt
- 39 en bij U Edel Agtbaren verleent het derde default en voor 't profijt van dien, verstek van de exceptie
peremtoir
- 40 met admissie tot het dienen van intendit.
- 41 Als meede nog tot het doen van een vierde citatie in persoon ex supra abundantia, teegens den 13en
januarij 1764.

fol. 43

- 42 Dat vervolgens dezelve vierde dagvaarding in persoon bij edicte behoorlijk als voren sijnde gedaan
teegens den 13en januarij 1764 voorschreeve
- 43 Maar den gedaegde in persoon bij continuatie ten gepraefigeerde dage niet compareerende.
- 44 Zoo dient vervolgens als na den Heer Eijsscher racione officii van deese sijnen intendith, met de
verificatien daartoe dienende, ende daarop regt versoekende.

Concludeerende mitsdien den Heer Eijsscher ratione officii, dat hij gedaegde in persoon latitant en defaillant uijt kragten ende voor 't profijt van de voorsz. verleende defaulten, zal werden versteeken van alle exceptien declinatoir, dilatoir en peremptoir mitsgaders defensien en weeren van regten, die hij gedaegde in persoon, compareerende in desen hadde mogen doen en proponeeren, en dat dienvolgende hij gedaegde in persoon, latitant en defaillant ter sake van de voorsz. voorbedagte doodslag, bij hem begaan, bij sententie definitieff van U Edel Agtbaren voor den tijd van hondert jaren zal werden gebannen uijt den Landen van Holland ende Westvriesland, Zeeland ende Utrecht sonder daar weeder in te mogen komen, op peene van met de koorde te sullen werden gestraft, dat er de dood na volgt, en dat desselfs doode lijk aan het geregt buijten deese stad zal werden gehangen, tot dat hetzelve sal sijn vergaan ende geconsumeert, mitsgaders dat hij gedaegde in persoon latitant en defaillant zal werden gecondemneert in de kosten en misen van justitie, ofte andersints zoo als U Edele Agtbaere bevinden sullen te behooren (was geteekent) Frederik Luijt, procureur 1764.

fol. 43v

Scheepenen der stad Gouda gesien het intendit ende informatie van den Heer Officier overgeleeverd, en met rijpe deliberatie van raden doorsien en overwogen hebbende, alle het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland hebben den persoon van Adriaan de Jong, alias Adriaan de Kock gewoont hebbende binnen dese stad, gedaegde in persoon bij edicte latitant en defaillant voor het profijt en uijt kragte van de voorgaande defaulten versteeken en versteken denselven bij desen van de exceptien decliatoir, dilatoir en peremptoir defensien en weeren van regten die hij gedaegde in persoon latitant en defaillant in desen hadde mogen doen en proponeeren, wijders bannen den gedaegde in persoon uijt den Landen van Holland ende Westvriesland, Zeeland en Utrecht sijn leeven lang gedurende zonder middelerwijle daarin te komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch op ende jeegens hem gedaegde gedaan en genomen en condemneeren den gedaegde in persoon latitant en defaillant in de koste en mise van justitie. Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Johan de Lange, Mr. Aalbrecht van den Burch, Mr. Lodewijk Quarles, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Adriaan Prins, Mr. Jan Noortberg, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Scheepenen op den 13e januarij 1764, gepronuntieert ten selven dag, present alle de voorgenoemde Heeren .

fol. 44

*Veertien dagen in de warmoes
pot en gebannen uijt den
Lande voor 10 jaren*

**Den Heer Mr. Gualterus
de Moor, Balliu en Schout der
stad Gouda, ratione officii eijsser in cas crimineel
contra
Jan van Asselen 's heeren gevange**

Alzoo Jan van Asselen oud in de veertig jaaren en geboortig van Stolwijk zig geneerende met tuijnen en boerewerk te doen 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijsser heeft bekent,

Dat hij gevange kent de persoon van Coba Gerrits.

Dat dezelve bij hem heeft ingewoont.

Dat hij gevange ook heel wel kent den persoon van Christiaan de Jager wonende binnen dese stad.

Dat gemelde de Jager op vrijdag den 8en juni 1764, zoo hij gevange meent, te vijf uren is geweest in sijn gevangens hujs om met gemelde Coba te praaten en te horen of sij Coba de boodschap aan hem gevange had gedaan.

Dat gemelde Coba als doen ook is geweest ten huize van hem gevange

Dat dezelve Coba Gerrits aan den voorn. de Jager heeft gevraagd, het laat het was.

Dat hij gevange gehoord heeft, dat gemelde de Jager zeide: "t is zo laat, 't is vijf uren of zoo", en dat de Jager daarbij voegde: "Daar kijkt het".

Dat hij gevange niet gezien heeft dat gemelde Coba Gerrits het zilver zakhorlogie de voorn. Christiaan de Jager heeft uijt de hand genomen omdat hij buijten de deur stond.

Dat gemelde Coba hem gevange gezegt heeft dat de Jager haar het horlogie in de hand had gegeven.

Dat gemelde Coba Gerrits aanstonds met het horlogie uijt sijn huis is gelooopen.

Dat de Jager haar toen sij uijt het hujs quam bij de rokken vast had.

Dat het wel konde sijn, dat hij als doen gemelde de Jager een klap gegeven had, maar dat hij hem de deur heeft uijtgestooten, omdat hij hem in sijn hujs niet wilde hebben.

Dat Coba, hem gezegt heeft dat de Jager en sijn vrouw op voorn. vrijdag den 8en juni 1764 des avonds aan sijn gevangens hujs geweest waren.

fol. 44v

Dog dat hij dien tijd dronken was.

Dat Coba hem gevange gezegt heeft dat zij op de deur bombaardeerden of klopten, dog dat hij gevange niet gehoord heeft, dat zij er geweest zijn.

Dat dezelve Coba het gemelde horlogie teegen den avond aan hem gevange heeft overgegeven.

Dat hetzelfde horlogie aan hem gevange vertoont sijnde heeft bekent hetzelfde te zijn, 't welk gemelde Coba aan hem heeft overgegeven.

Dat hij gevange hetzelfde horlogie nog in de zak had ten tijde dat hij met dezelve Coba is geapprehendeert geworden.

Dat hij gevange de gemelde Coba Gerrits heeft aangeraden dat zij van den voorn. de Jager neemen moest wat zij krijgen konde, al was het zijn horlogie om reden, zoo hij gevange voorgeeft, dat hij weg blijven zoude, omdat Coba bang voor hem was.

Dat hij gevange niets met gemelde Coba had overlegt, om het voorn. horlogie te houden.

Maar dat hij hetzelfde weerom heeft willen geeven, dat hij het bij de buuren heeft willen neerleggen, en dat Coba het wilde bij de Schout brengen.

Dat hij gevange bovendien heeft bekent, dat hij althans is weduwnaar en zulx een jaar of zeeven geweest is.

Dat gemelde Coba Gerrits derdehalf jaardag (zoo hij gevange zegt het zoo net niet te weeten) bij hem gevange heeft ingewoont.

Dat zij Coba getrouwt geweest is maar dat hij gevange niet weet of haar man dood is.

Dat omtrent een half jaar, nadat gemelde Coba bij hem heeft ingewoont, Jacobus Aartse man van dezelve Coba Gerrits aan het hujs van hem gevange als doen wonende in de Kortakkeren is gekomen om sijn vrouw te zoeken.

Dat hij gevange als doen, wetende dat gemelde Coba een getrouwde vrouw was, haar bij sig gehouden.

Om (quasi) op sijn kinderen te passen, als hij uit werken was.

fol. 45

Dat gedurende de inwooning hij gevange verscheiden malen met dezelve Coba Gerrits vleesselijk gemeenschap heeft gehad.

Dat zij swanger geworden sijnde, is vertrokken naar Amsterdam om te verlossen.

Dat zij aldaar pas na Nieuwejaar zoo zij zeide is verlost van een kind en dat hij gevange er vader van was.

Dat hij gevange een dag of twee in mej de gemelde Coba van Amsterdam heeft gehaalt om bij hem in te wonen.

Dat dezelve Coba zeedert dien tijd bij hem gevange heeft ingewoont.

Dat het ook gebeurt is, dat hij gevange vervolgens alweder met haar vleesselijke conversatie heeft gehouden.

Zoo als dezelve Coba Gerrits meede heeft bekent en naardien daaruit manifest is, dat hij gevange niet alleen een ander heeft aangeraden, zijn evennaasten het zijne, te ontnemen, maar dat hij hetzelfde heeft geborgen, en dus dezelve straffe met den zodanigen onderhevig is, en dat hij bovendien is een schandelijke overspeelder zig vermengende met zijnes naasten hujsvrouw, al 't welk in een land daar justitie vigeert, niet is te lijden, maar anderen ten afschrik en exempel behoort te worden gestraft.

Zo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uit den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland & Westvriesland dat hij gevange over en ter sake voorsz. sal werden gebragt op het schavot agter het raadhuis deeser stad, plaatze alwaar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar wel strengelijk ter discretie van de Edele Agtbare Heeren Scheepenen deeser stad met roeden te worden gegeesselt, en dat hij gevange ten eeuwigen dage zal worden gebannen uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zonder middelerwijl daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat hij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie, ofte ten alsulken

fol. 45v

fine als Heeren Scheepenen na exigentie van zaken zullen vinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jan van Asselen, gesien de informatien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie, bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan ende genomen, ende op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren hem gevange voor den tijd van veertien agtereenvolgende dagen geset te worden in de warmoespot te water en te brood, bannen wijders hem gevange voor den tijd van tien jaren uijt den Landen van Holland en Westvriesland, sonder middelerwijl daar inne te komen op peene van swaerder straffe, en condemneeren hem gevange inde kosten van sijn gevangenis en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier ratione officii sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen. Aldus gedaan bij de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Jan Noortbergh, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Scheepenen op den 26 junij 1764.

fol. 45v

Gebannen voor 50 jaren

uijt den Lande

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliuw en Schout der stad
Gouda, ratione officii eijsser in cas crimineel
contra
Coba Gerrits 's heeren gevange**

Alzoo Coba Gerrits oud 27 jaren geboortig van Middelburg in Zeeland zeggende uijt werken en uijt bakeren te gaan 's heeren gevange, buijten pijn en banden van ijser heeft bekent,
Dat zij gevange twee jaaren heeft ingewoont bij Jan van Asselen wonende over de Steene brug buijten de Cleijwegspoort.

fol. 46

Dat op vrijdag den 8en junij 1764 des morgens tussen half tien en tien uren op de werf en des namiddags om vijf uren in huis bij haar is gekomen Christiaan de Jager.

Dat zij des namiddags tot driemaal toe denselven de Jaager heeft gevraagd hoe laat het was.

Dat daarop telkens geantwoord sijnde: "t is vijf uren".

Zij gevange als doen teegen denselven de Jager heeft gesegt: "Ik geloof het niet, laat ik het op uw horlogie sien".

Dat gemelde de Jager daarop heeft geantwoord: "Geloof gij dan geen menschen, daar ziet het".

Dat hij als doen zijn zilver zakhorlogie heeft uijtgehaalt en op sijn hand gelegd, zeggende teegens haar gevange: "Daar ziet het".

Dat zij gevange hetzelfde horlogie als doen denzelven heeft afgenoomen en daar meede is weggelopen, uijt vreesse, zoo zij gevange zegt, voor den regter.

Dat zij daarna het zilver horlogie aan Jan van Asselen heeft overgegeven, omdat zij het niet konde bergen.

Dat Jan van Asselen hetzelfde horlogie in de zak had ten tijde dat zij gevange met denselven is geapprehendeert geworden.

Dat het voorn. horlogie aan haar gevange verthoont zijnde, zij heeft erkent hetzelfde horlogie te zijn.

Dat Jan van Asselen haar gevange alvorens heeft aangeraden, dat zij gevange van den gemelde de Jager moest neemen, wat zij krijgen konde, al was het zijn horlogie.

Dat zij den voorn. de Jager heeft gevraagd hoe laat het was met oogmerk om hetzelfde horlogie magtig te worden.

Dat haar gevange tot verscheiden maalen is aangeraden, dat zij hetzelfde horlogie weerom zoude geeven.

Dog dat zij gevange als doen, heeft gezegt, dat zij het liever van duisent gruselementen onder haar voeten wilde aan stukken trappen.

Dat zij gevange quasi het voorneemen soude gehad hebben om het bij den Officier te brengen, liever als het de Jager weer te geeven.

Denkende soo sij gevange voorgeeft, dat het wel was, als het bij den Officier was.

fol. 46v

Omdat de Jager door denselven soude worden doorgehaalt, dog het horlogie pretenselijk daar niet gebragt te hebben, omdat de buuren zeiden, dat de Officier niet te huijs was.

Dat de gemelde de Jaager en desselfs huijsvrouw op denselven vrijdag den 8en junij 1764 des avonds omtrent agt uren zijn gekomen aan het huijs van Jan van Asselen om het voorn. horlogie wederom te halen en als doen verscheide malen hebben op de deur geklopt.

Dat voor dezelve de deur niet is opengedaan, omdat hij er met sijn mes voorstond, en dat zij gevange het horlogie aan de Jager niet wilde weerom geeven.

Hebbende zij gevange wijders nog bekent;

Dat zij gevange in mej zeeven jaar geleeden te Middelburg in Zeeland is getrouwt met Jacobus Aartse.

Dat haar gemelde man bij haar heeft verwekt twee kinderen.

Dat het eene kind den negende dag zoude sijn gestorven.

En dat zij van het andere kind kennis heeft gekreegen, door een vroedvrouw, dat het bij haar mans moeder was.

Dat zij het eene kind zoude gelaten hebben bij haar mans zuster, toen zij gevange uijt Zeeland is vertrokken, omdat die haar in de verlossing had geadsisteert, en dat diezelves geen kinderen hebbende 't voorn. kind soude opvoeden.

Dat zij in twee jaaren na hetzelfde niet heeft omgesien, en hetzelfde verlaten heeft.

Dat zij gevange na de winter twee jaar afzonderlijk van haren man heeft geleefd.

Dat zij gevange uit Zeeland is gegaan nadat haar man na de Westindieën was vertrokken.

Dat zij gevange twee jaar bij voorn. Jan van Asselen heeft ingewoont.

fol. 47

Dat haar gevangens man Jacobus Aartse haar gevange omtrent een half jaar, nadat zij bij gemelde van Asselen heeft ingewoont, is komen opzoeken.

Dat zij gevange met haren man meede is gegaan en dat zij twee nagten met haar man bij Jan van Asselen geslapen had.

Dat zij gevange bij gemelde van Asselen is gaan inwoonen om op sijn kinderen te passen.

Dat zij gevange een kind heeft gehad bij denselven Jan van Asselen.
 Dat zij swanger sijnde is vertrokken naar Amsterdam om te verlossen.
 Dat zij gevange als dan verlost is van een kind op den 5e januarij 1764.
 Dat hetzelve in de Boeresteeg te Amsterdam is gestorven, tusschen de drie en vier maanden oud.
 Dat zij gevange te Amsterdam heeft gedient voor minne.
 Dat gemelde Jan van Asselen haar gevange op den 5en meij weder van Amsterdam heeft gehaalt om bij hem in te wonen.
 Dat zij vervolgens met denzelven al weeder vleesselijke gemeenschap heeft gehouden.
 Dat zij gevange in 't begin van haar zwanger zijn van het kind, waarvan zij op den 5e januarij is verlost, nog met een ander manspersoon twee maalen vleesselijke conversatie heeft gehad en daarover genooten eens agt stuijvers en een zesthalff.
 En daaruit consteert, dat zij gevange haar evennaasten op een frauduleuse wijze het zijne heeft ontnomen en bovendien is een notoire overspeelster, die zig zelfs om vuilj gewin heeft geprostitueert, al het welk in een land van justitie niet is te dulden, maar volgens de wetten ten hoogsten strafbaar anderen ten afschrik en exempel.

Zoo concludeert de Heer eijsser ratione officii uit den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland dat sij gevange over en ter sake voorsz. zal worden gebragt op het schavot agter het raadhuis deeser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar wel strengelijk ter discretie van de Edel Agtbare Heeren

fol. 47v

Scheepenen deeser stad met roeden te werden gegeesselt, en dat zij gevange voor den tijd van vijftig jaren zal worden gebannen uijt den Lande van Holland en Westvriesland zonder middelerwijle daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat zij gevange zal worden gecondemneert in de kosten van hare gevangenis en misen van justitie, ofte ten alzulken anderen fine als Heeren Scheepenen naar bevinding van saken zullen oordeelen te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Koba Gerrits 's heeren gevange, gesien de informatie ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem¹ gedaan & genomen ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt, uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, bannen haar gevange voor den tijd van vijftig jaren uijt den land evan Holland en Westvriesland zonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, en condemneeren haar gevange in de kosten van haar gevangenis en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier ratione officii sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens hem² gevange gedaan en genomen.
 Aldus gedaan bij de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Jan Noortbergh, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Scheepenen op den 26 junij 1764.
 Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 48

*Gegeesselt en gebannen uijt
den lande voor 12 jaren*

**De Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliuw en Schout der
stad Gouda, ratione officii Eijsscher
in cas crimineel
contra
Jacobus Diest 's heeren gevange**

Alzoo Jacobus Diest oud vijfentwintig jaren geboortig en woonagtig in 's Hage 's heeren gevange buiten pijn en banden van ijser heeft bekend,
 Dat hij is een oppasser en musikant die op de kermessen reist, dat hij op voorleden saturday (voor agt dagen) in deese stad is gekomen om op te passen in De Salm.
 Dat hij op maandagmorgen zijnde geweest den 30 julij 1764 is geweest in de herberg genaamt De Zalm op de Markt binnen deese stad. Dat daar met hem gevange sijn geweest nog drie perzoonen zijnde een tapperiaan³ ende twee andere speellieden, sijnde dezelve genaamt Willem van Lent en Pauw Voogt met sijn soon. Dat aldaar is gekomen zeeker persoon genaamt Willem Nievelt.
 Dat dezelve Nievelt met hem gevange en zij cameraats wel een fles of ses alsemwijn⁴ hebben gedronken, welke gemelde Nievelt telkens aan hem gevange heeft betaeld.

¹ Sic, jeegens hem, lees: jeegens haar.

² Sic, idem.

³ *GTB*. Tapperiaan, tapper (van bier oid).

⁴ *GTB*. Alsemwijn, wijn, waarin alsem is afgetrokken, en dus bitter van smaak.

Dat hij gevange pretenselijk niet weet, dat hij als doen met zijn makkers voorn. Nievelt zeeven ducaten heeft afgenomen, ofschoon gemelde Nievelt hem gevange daarvan heeft beschuldigt. Dat voorn. Willem Nievelt zelfs heeft aangedaan een blauwe mantel met spinsbekse knopen¹ om niet bekent te zijn. Dat hij gevange naderhand gezegt heeft, dat hij Willem zorg moest dragen voor de mantel die daarop zoude gesegt hebben, dat hij daarvoor geld in statie aan de musikant gelaten had. Dat hij gevange denselven Willem een paar witte kousen soude hebben gegeven, die hij soude hebben aangetrokken. Dat hij denselven Willem een paar lobben en een stropje met een gesp daarin heeft aangedaan. Dat hij gevange doen hij zijn stropje had overgegeven van denselven Willem een zijde neusdoek zoude hebben gekreegen en om den hals gedaan. Dat gemelde Willem Nievelt

fol. 48v

zijn linnengoed, bestaande in een paar mouwen en een stropje heeft laten leggen in De Zalm op de bedplank op de kamer. Dat hij gevange met zijn meedemakkers denselven Willem heeft gezegt, dat hij, als hij het linnen hem aangetrokken weder bragt, dan de mouwen en stropje weerom konde krijgen, dat hij gevange denselven Willem de mantel weder heeft afgenomen, quasi, omdat die niet lange wilde aanhouden en dat hij gevange dezelve mantel aan Paauw Voogt heeft overgegeven. Dat hij gevange denselven Nievelt niet heeft terugbesorgt het geld, dat die daarvoor in statie gelaten heeft, en dat hij oorszaak is dat gemelde Nievelt dat geld quijt is. Bekent hij gevange wijders dat hij gevange en zijn voorn. meedemakkers en nog een stuk of ses personen (hem gevange onbekent, uitgesondert eene Piet speeldende bij Magito) met denselven Nievelt uit De Salm zijn gegaan na den Admiraal Tromp, dat gemelde Nievelt aldaar meede zoude gedronken hebben een fles alzemwijn. Dat hij gevange niet weet, dat hij de weduwe Baak een goude rijder haar door gemelde Nievelt overgegeven om een fles alzemwijn te betalen heeft uijt de hand genomen en in de zak gestoken, schoon dezelve Nievelt hem gevange daarvan als meede heeft beschuldigt, dat hij gevange quasi van denzelven Willem een goude rijder zoude hebben gekregen om het gelag te betalen. Dat hij gevange de rijder in zijn sak heeft gestoken, en twee schellingen uijt zijn sak betaald, en de overige dertien guldden en agt stuivers denselven Nievelt heeft onthouden.

Hebbende sig gevange bovendien nog bekent, dat hij met zijn voorn. meedemakkers is heen gegaan sonder te betalen, dat hij met dezelve Nievelt is blijven staan op een gragtje genaamt Het Watertje, dat henluijden daar is voorbij gegaan een dienaar van de justitie. Dat dezelve naderhand met een oppasser van de weduwe Baak bij hem is gekomen en gesegt heeft tegen Piet speeldende bij Magito: "Vriend, je moet eens

fol. 49

meedegaan en betalen de drank die je hebt uit gegoten". dat hij gevange daarop heeft gezegt: "Die heeft geen geld, maar als er iets te betalen is, dan zal ik het betalen", dat hij gevange met zijn makkers den voorn. dienaar is gevolgt in het hujs van gemelde weduwe Baak, dat hij gevange als doen heeft gevraagd, wat er gaande was, dat hij gevange bij gemelde dienaar is gekomen en met swaar vloeken heeft gezegt: "Wat seg je, dat wij niet betaald hebben 't geen wij gedronken hebben". Dat zijn gevangens makkers gemelde dienaar hebben uitgescholden voor een rakker en al wat leelijk was, en hem aanstonds hebben beet genomen. Dat hij gevange denselven twee stooten op de borst heeft gegeven, dat voorn. Piet denselven een slag met de vuijst in het aangesigt heeft gegeven. Dat gemelde dienaar genoorsaakt is geweest zijn zijdgeweer te trekken. Dat als doen alle zijn gevangens makkers de deur zijn uijtgegaan, dog dat hij gevange alleen in hujs is gebleeven met nog twee boeren die hij gevange niet kende. Dat gemelde makkers van hem gevange de deur weder zijn ingedrongen, en den gemelde dienaar van agter bij de nek hebben gegreepen. Dat hij gevange denselven heeft aangegreepen bij de schouder, dat gemelde dienaar met hem gevange en zijn makkers heeft geworstelt tot dat denselven dienaar de beenen onder het lijf zijn weggetrokken.

Dat hij gevange niet weet of hij gemelde dienaar op het lijf is gevallen, meer wel, dat meest alle zijne makkers op desselfs lijf geleegen hebben.

Dat hij gevange denselven een schop heeft gegeven.

Dat zijn gevangens meedemakkers gemelde dienaar in het aansigt hebben geslagen, dat hij gevange heeft gesien, dat gemelde dienaar, nadat hij soo mishandelt was bloede aan het oog.

Dat hij gevange het gemelde zijdgeweer van den grond heeft afgenomen, en daarmee is weggelopen, schoon hij gevange wist, dat hij sig geen meester mogt maken van het geweer van de justitie, dat hij daarmee is gegaan na een herberg genaamt Het Groene Wout.

Dat hij aldaar heeft gezegt: "Dat is het zijdgeweer van een diender", dat aldaar bij hem gevange sij gekomen twee andere dienaars van de justitie, dat een

fol. 49v

van dezelve hem gevange heeft versogt hetselve over te geeven, dog dat hij gevange hetzelve heeft geweijgert, schoon hem gevange gezegt wierd, dat het geweer was van den officier, dat hetzelve hem gevange vervolgens is afgenomen door een dienaar van de justitie, terwijl hij door een ander wierd vastgehouden.

¹ GTB. Spinbek, verbasterde vorm van pinsbek. Legering van omtrent vijf (soms: tien) delen koper en één deel zink, dat op goud gelijk en gebruikt wordt voor het vervaardigen van verschillende voorwerpen en sieraden.

Alle het welke zijn saaken van zeer pernicioese gevolgen, inzonderheid met relatie tot de justitie waardoor het gezag ende autoriteit van dezelve word gevillipendeert en als met de voeten getreden, en daarom in een land daar deselve vigeert niet behoren geleden, maar anderen ten exempel rigouereus gestraft te worden.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uit den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat hij gevange over ende ter zaake voorsz. zal werden gebragt op het schavot agter het raadhuijs deeser stad, plaatse alwaar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk met roeden te werden gegeesselt en dat hij gevange wijders zal werden gebannen uit den Lande van Holland en Westvriesland voor den tijd van twaalf agtereenvolgende jaaren, zonder middelerwijl daar in te komen op peene van swaarder straffe, mitsgaders dat hij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie ofte tot alsulken ander fine als Heeren Scheepenen naar exigentie van zaaken zullen bevinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jacobus Diets¹ 's heeren gevangen gesien de informatie ende geexamineert hebbende de crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van

fol. 50

weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren den gevange gebragt te werden op het schavot agter het raadhuijs deeser stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk met roeden te werden gegeesselt, bannen wijders hem gevange voor den tijd van twaalf agtereenvolgende jaaren, sonder middelerwijl daarin te komen op peene van swaarder straffe, condemneeren mitsgaders hem gevange in de kosten van zijn gevangenisse en misen van justitie.

Aldus gedaan bij den Heeren Dirk Verrijst, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Mr. Jan Noortbergh, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman Scheepenen op den 8e augustus 1764.

Gepronuntieert en geexecuteert den 11en dito, present den de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts, Scheepenen.

fol. 50

*Veertien dagen in de warmoes-
pot, en gebannen uijt de stad
voor 4 jaren*

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimi-
neel**

**op ende jeegens
Gerrit Sas 's heeren gevange**

Alsoo Gerrit Sas oud agtentwintig jaaren, gebooren te Schoonhoven en woonagtig binnen deese stad, buiten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,

Dat hij gevange daarna alweder opnieuws met haar vleeschelijke gemeenschap heeft gehad waardoor sij alweder is bevrugt geworden, en in den maand januarij 1765 andermaals is verlost van een onegt kind zijnde een meisje, en dat hij gevange bij haar terwijl sij in arbeid was, geduurig is teegenwoordig geweest en laastelijk dat hij gevange seedert drie en een half jaren met haar heeft samengewoont en geleeft als man en vrouw.

fol. 50v

Waaruit manifest is, dat hij gevange sig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan geprohibeerde zamenwooning, maar ook een en andermaal overspel heeft gecommiteert, zig vermengende met zijnes naasten huisvrouw, hoedanige schandelijke zonde den Toorn Gods verwekkende en ontsteeken teegens den lande en volken, en daarom nodig dat dezelve anderen ten afschrik werden gestraft.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland dat hij gevange over en ter zaken

Zoo concludeert de Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland dat hij gevange over en ter zaken

¹ Sic, Jacobus Diets, lees: Jacobus Diest.

vorengemelt eeuwelijk sal werden gebannen uijt den Landen van Holland ende West-Friesland, zonder daar weeder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat hij gevange zal worden gecondemneert in de kosten van sijne gevangenis en mise van justitie ofte tot alsulke andere fine als Heeren Scheepenen na exigentie van zaaken sullen bevinden te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord

fol. 51.

de confessie van Gerrit Sas 's heeren gevange en gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland. Condemneeren hem gevange voor den tijd van 14 agtereenvolgende dagen, geset te worden in de warmoespot te water en te brood, en wijders in een boete van vierhondert guldens, en bij faute van betaling van dezelve bannen hem gevange voor den tijd van vier jaaren uit de stad en jurisdictie van dien, sonder middelerwijl daar weeder in te komen, op peene van swaarder straffe, en condemneeren hem gevange in de kosten van sijn gevankenis en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier razione officii sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Dirck Verrijst, Mr. Francois de Meij, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Mr. Johan Carel van Cattenburch Heere van Grijskerke en Popendamme, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Martinus van Toulon, Scheepenen op den 15en maart 1765.
Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 51

*Gebannen uijt den Lande
voor 50 jaren*

**Den Heer Mr. Gualterus de Moor,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jeegens
Tijntje Vis 's heeren gevange**

Alzo Tijntje Vis oud omtrent dertig jaaren geboren en woonagtig te Gouda 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijser bekent en beleeden heeft,
Dat sij gevange is getrouwt met Jan Bakker¹, welke wel

fol. 51v

op Paasschen seeven jaaren geleeden is gevaren naar Oostindien, dog zoo zij gevange niet beeter weet alsnog in leeven is, dat zij gevange egter met Gerrit Sas, welke is ongetrouwt, als voor een jaar drie a vier heeft gehouden vleeschelijke gemeenschap, en als doen door denselven is beswangert geworden.
Dat zij gevange daarop in den jare 1762 kort na Goudse Kermis is verlost van een onegt kint zijnde een zoon, welke op den 11en augustus 1762 is gedoopt in den Nederduitse Gereformeerde Kerk binnen deeze stad en genaamt Rochus, en daarbij als vader is opgegeven gemelde Gerrit Sas, dat zij gevange daarna als weder vleeschelijke gemeenschap heeft gehad met denselven Gerrit Sas en daardoor al weder zijnde bevrugt geworden, vervolgens in de maand januarij 1765 andermaal verlost van een onegt kint zijnde een meisje, dat gemelde Gerrit Sas, terwijl sij in arbeid was, bij haar geduurig is teegenwoordig geweest, dat hetselve kind op den 20e januarij 1765 meede is gedoopt in de Nederduitse Gereformeerde Kerk binnen dese stad en genaamt Gerrigje, dat als vader van hetzelve kind al weder is opgegeven voorn. Gerrit Sas.
Dat zij gevange met denselven Gerrit Sas zeedert drie en een half jaaren heeft te samen gewoont en geleeft als man en vrouw, niettegenstaande zij gevange heeft geweeten, dat zodanige manier van leeven als sij met gemelde Gerrit Sas heeft gehouden strijdig is teegen de wetten van den lande en volgens diezelve stafbaar. Waaruit dan manifest is, dat zij gevange zig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan ongepermitteerde cohabitatie, maar zelfs aan de schandelijke zonde van overspel en mitsdien anderen ten afschrik behoort te werden gestraft.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher razione officii

fol. 52

uijt den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat zij gevange over ende te zaake voorsz. zal worden gebannen uit den Lande van

¹ <http://vocopvarenden.nationaalarchief.nl> . Jan de Bakker is niet terugte vinden in de lijsten van opvarenden van de VOC.

Holland ende Westvriesland voor den tijd van vijftig agtereenvolgende jaaren, zonder middelerwijl daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat zij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van hare gevangenis en mise van justitie ofte tot anderen &.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Tjintje Vis 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland bannen haar gevange voor den tijd van 50 agtereenvolgende jaaren uijt den Landen van Holland ende West-vriesland, sonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe en condemneeren haar gevange in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan ter pesentie van den Heeren Mr. Aalbrecht vander Burch, Mr. Lodewijk Quarles, Mr. Cornelis Adriaan van den Kerkhoven ende Mr. Willem vander Hoeve, Burgermeesteren, gedaan bij de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Martinus van Toulon, Scheepenen op den 25en mei 1765.
Gepronuntieert ten selven dage, present de Heeren Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen en Mr. Adriaan Prins, Scheepenen.

fol. 52v

*Geboeijd door de stad tot buijten
de jurisdictie geleijd en aan
sijn vorig bannissement te voldoen*

**Den Heer Mr. Gualterus
de Moor, Bailliu en Schout der stad
Gouda, ratione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**op ende jeegens
Jan Hollebeek 's heeren gevange**

Alzo Jan Hollebeek oud vierenveertig jaaren geboren te Utrecht en wonende alhier op de Turfmarkt buijten pijn en banden van ijser heeft bekent en beleeden,

Dat hij gevange in den jare 1759 te Amsterdam is in hegtenis geweest, en aldaar op den 8e september van dat selve jaar uijt kragte van zeeker vonnis van Heeren Scheepenen van Amsterdam voorn. op het schavot is gegeesselt, voorts geconfineert voor den tijd van twaalf jaren in het rasphuijs van gemelde stad en voor altoos uijt den Lande van Holland en West-vriesland is gebannen, dat hij gevange in den jare 1764 uijt zijn confinement aldaar is ontslagen, dat hij gevange sig als doen metterwoen heeft neergeset binnen deeze stad, en met verswijging van voorn. bannissement sig heeft geengageert aan seeker vrouwspersoon binnen deese stad genaamt Lijsje Ligthart, en met haar in hetselve jaar 1764 alhier is getrouwt.

Dat hij gevange sig seedert eenige weeken heeft begeeven buijten deese stad, en vervolgens in egtenis¹ is geraakt te Rotterdam. Dat hij gevange ter zake hij sig boven zijn bannissement in Holland bevond, bij vonnisse van Heeren Scheepenen der stad Rotterdam voorn. is gecondemneert ses weeken te water en te brood te peniteeren en verders aan zijn vorige bannissement te voldoen en wel op peene van publicq te worden gegeesselt.

Dat hem gevange vier dagen water en brood gegeten

fol. 53

hebbende, zijn ontslag is geaccordeert op zijn voorgeeven, dat hij ziek en met venussiekte² bezet was.

Dat hij gevange van Heeren Scheepenen van Rotterdam heeft versogt permissie om zijn zaken alhier te redderen.

Dat hem gevange daartoe sijn vergunt drie dagen, onder die conditie dat hij gevange daarvan aan den Edel Agtbare Geregte deser stad kennisse zoude geeven.

Dat hij gevange ingevolge die vergunning op maandag den 5en augustus jongstleeden met de wagen van zes uren na de middag van Rotterdam herwaarts is gekomen en terstond is gegaan na het huijs van Scherrewaard wonende op de Markt binnen deze stad, dat hij gevange aldaar aan een dienaar der justitie heeft gezegt, dat hij gevange des anderen daags 's morgens ten half negen uren soude gaan bij den steedehouder, en vandaar bij den officier, dog dat hij gevange bij geen van beijde is geweest en van die permissie geen kennis heeft gegeeven en des niettegenstaande sig na de expiratie zelfs van opgemelde drie dagen binnen dese stad heeft blijven ophouden. Sijnde al hetzelve een obstinate successive violatie van bannissement mitsgaders een ten uijterste

¹ Sic, in egtenis, lees: in hegtenis.

² GTB. Venussiekte, venusziekte; geslachtsziekte.

hooggaande verdubbelde bespottung en veragting van de justitie, in een land daar deselve vigeert, niet te dulden, maar anderen ten afschrik en exempelen strafbaar.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uit den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland, dat hij gevange over ende ter sake voorsz. zal worden gecondemneert gebragt te worden op het schavot agter het raadhuijs dezer stad, plaatze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar te discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijck met roeden te werden gegeesselt, en verders gecondemneert aan zijn vorig bannissement voor altoos uit den Lande

fol. 53v

van Holland en Westvriesland te voldoen, op peene van wederom publicq gegeesselt en gebrantmerkt te worden, en dat hij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van zijn gevangenis en mise van justitie ofte tot alzulken anderen peene als Heeren Scheepenen na exigentie van zaken zullen bevinden te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Jan Hollebeek 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Heer Mr. Gualterus de Moor, Bailliu en Schout dezer stad, ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen ende gelet hebbende op alle 't gunt ter materie dienende was, doende regt in den name ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland, condemneeren den gevange door de stad door 's heeren dienaars geboeijd, geleijd te werden tot buijten de jurisdictie van dezelve en verder aan zijn vorig bannissement te voldoen op peene van publicq te werden gegeesselt en condemneeren wijders hem gevange in de kosten van sijn gevangenis, en misen van justitie, ontseggen den Heer Officier ratione officii sijnen verderen of anderen eisch en conclusie op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Aalbrecht van de Buch, Mr. Lodewijk Quarles, Dr. Willem vander Hoeve, Burgermeesters, gedaen bij de Heeren Dirk Verrijst, Mr. Adriaan Prins, Mr. Johan Carel van Cattenburch Heere van Grijskerke en Poppendammen, Mr. Bonaventura de Lange, Scheepenen deeser stad op den 20en augustus 1765.

En gepronuntieert ten zelven dage. present de Heeren Mr. Lodewijk Quarles, Burgemeester, Mr. Adriaan Prins, Mr. Johan Carel van Cattenburch, Scheepenen.

fol. 54

Geconfineert voor 6 jaren en voorts voor altoos gebannen uijt de stad

**Den Heer Mr. Gualterus de Moor,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jeegens
Kaatje Schijdon 's heeren gevange**

Alzoo Kaatje Schijdon oud omtrent 23 jaren geboren binnen deese stad en woonagtig aldaar buijten pijn en banden van ijser heeft bekent ende beleeden.

Dat zij gevange op zondag den 22e december van den jare 1765 des avonds op de plaats of erf agter het hujs van Augustijn van Aken op Nieuwehaven binnen dese stad heeft gestoolen een wolle deeken, 't welk aldaar ophing en hetselve heeft verkogt aan een vrouw haar gevange bij naam onbekent voor ses stuijvers.

Dat zij gevange op dingsdag daaraan volgende al wederom is geweest in de gang aan de agterdeur van voorn. van Aken.

Dat zij daar is gegaan om te zien of er wat was dat zij meede konde neemen en dat zij gevange toen met het hair het hujs is uijtgesleept.

Dat zij gevange meer dan een vierendeel jaars geleeden van dezelve plaats heeft gestolen een wateremmer, dat zij die heeft verkogt aan een vrouw wonende op de Groeneweg en daarvoor zoo sij gelooft vier stuijvers gehad heeft, dat zij gevange gelooft dat zij een week of ses geleeden nog een wateremmer op dezelve plaats staande heeft gestolen, en dat zij die heeft verkogt en daarvoor ontfangen vijf of ses stuijvers.

Dat een week vier a vijf geleeden door seekere vrouwspersoon bij haar gevange met name genoemt bij eene Visser sijnde een groenteman op de Cleijweg is gestolen een wateremmer terwijl zij gevange van verre stond, en dat die emmer is verkogt bij eene Willemijntje in de Walesteeg voor vijf stuijvers zoo zij gevange niet beeter weet, en dat zij gevange de eene helft daarvan gehad heeft en het gemelde vrouwspersoon de wederhelft. Dat zij gevange wel tien of twaalf weeken geleeden heeft gestolen een koper bekken staande op de Haven voor het hujs van de Heer De Kedts, dat hetselve bekken haar gevange

fol. 54v

nadat zij eenige huïsen daarmede was voort gegaan is afgenomen door een manspersoon.

Dat zij gevange al verder drie a vier weken geleeden op de Nieuwehaven uijt een gangje heeft gestoolen een oude eetenspan, een oude schootel en twee ijsere vorken, dat zij de eetenspan heeft weggegeven aan een heekelster op de Goeneweg ende schootel verkogt voor vijf a ses duijten en de vorken voor een stuijver of ses duijten.

Dat zij gevange een week of vijf geleeden op den Raam in een steegje heeft gestolen een oude ijsere tang en dezelve heeft verkogt voor een stuijver of een baspenning.

Dat zij gevange omtrent twee jaren geleeden twee of drie dagen na nieuwejaar heeft geseeten of geleeen in den toonbank in het voorhuïjs van eene groote kruidenierswinckel op de hoek van de Gouwe bij het Nonnewater, dat zij de lade in gemelde toonbank met een riet had opengehaalt met oogmerk, om geld uijt dezelve lade te steelen, dat zij daar is betrapt en het huïjs uijtgegaan.

Dat zij gevange op vrijdag den 6 september 1765 des avonds ontrent negen uren bij sig hebbende het voorgemelde vrouwspersoon is geweest aan het huïjs van Jacob de Vinck wonende op de Gouwe binnen dese stad, dat de boven en onderdeur zoo zij gevange niet beter weet, aanstaande, door hetzelfde vrouwspersoon, aldaar van den hoekbank is genomen een swarte zijde lap zonder te weeten of een japon of stuk van een samaar geweest is, en een oude swarte voering uijt een jak, dat zij gevange des avonds omtrent half elf uren met gemelde vrouwspersoon weeder is gegaan na het huïjs van gemelde de Vinck en als doen de voorn. swarte zijde lap met de voering uijt de jak aldaar op den dorpel gelegd hebben.

Dat daarop is aangeklopt en zij beijde vervolgens zijn heen gegaan, dog dat door het gemelde vrouwspersoon, het eene jakje gehouden is, dat wijders een dag of tien a twaalf geleeden, ten huïze of erve

fol. 55

van gemelde van Aken terwijl zij gevange voor aan de gang was blijven staan het gemelde vrouwspersoon een tinne waterpot gehaalt heeft op de plaats, van het bankje.

Dat zij gevange dezelve met het gemelde vrouwspersoon te samen heeft verkogt voor een schelling, dat zij gevange daarvan een dubbeltje heeft gehad en gemelde vrouwspersoon het overige in haar sak heeft gestoken.

Dat zij gevange in de gepasseerde soomer met het gemelde vrouwspersoon is geweest ten huïze van de chirurgijn van Hattem op de Gouwe binnen deze stad, en aldaar te samen hebben gestolen eene baaije camisoel, een half hemd en een paar boorde mouwen met silvere knoopjes.

Dat zij gevange met hetselve vrouwspersoon dat een en ander heeft verkogt en ontfangen voor het camisoel veertich stuijvers en voor het overige een schelling en dat zij gevange er maar drie stuijvers van genoten heeft en het overige het gemelde vrouwspersoon dat zij gevange nog alverder een jaar of anderhalf geleeden met voorgemelde vrouwspersoon op het gasthuïjs uijt het portael heeft gestoolen een lantaarn.

Dat zij met die lantaarn met hetzelfde vrouwspersoon de Haven is opgegaan, en dat ijmand aangekomen zijnde, als doen haar klompen heeft laten staan ende lantaarn er bij, dat 't gemelde vrouwspersoon voorleede somer aldaar meede heeft gestolen een ijzere pot terwijl zij gevange daarbij was, dat die is verkogt bij eene Willemijntje voor een halve gulden, dat gemelde vrouwspersoon almeede in haar gevangens bijsijn een half jaar geleeden op 't voorn. gasthuïjs heeft gestolen een fijn linnen voorschoot, dat hetselve alsmeede is verkogt bij voorn. Willemijntje voor dertien stuijvers.

Dat gemelde vrouwspersoon alverder in haar gevangens bijsijn twee jaaren geleeden heeft gestoolen een kopere coffijketel, dat die almeede is verkogt bij Willemijntje voor vijftien stuijvers, dat zij gevange van de kopere keetel heeft gehad vier stuijvers, van de ijsere pot twee dubbeltjes en van 't voorschoot vier en een halve stuijver, en de rest het gemelde vrouwspersoon.

fol. 55v

Dat zij gevange nog alweder met hetzelfde vrouwspersoon een vierendeel jaars geleeden van een vengster naast het proveniershuïjs binnen dese stad heeft gestoolen een stukje blaauw gestreept goed, dat zij dat te samen hebben verkogt voor veertien stuijvers en dat zij gevange daarvan een schelling heeft gehad en het gemelde vrouwspersoon het overige.

En eijndelijk dat zij gevange is ongetrouwt, dat zij gevange een jaar ses of agt zonder sulx precies te weeten heeft voor hoer gespeelt, dat zij gevange op twee verscheijde tijden heeft in de kraam geleeen, en telkens is verlost van een levend kind, en dat zij gevange een jaar of 16 of 17 is geweest, doe sij van het eerste kind is verlost. Waaruijt allesints evident is dat zij gevange sig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan hoerij maar ook aan meeningvuldige dieverijen, faicten in een land alwaar justitie vigeert niet te dulden maar te hoogsten strafbaar anderen ten afschrik en exempel.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland, dat zij gevange over ende ter sake voorsz. zal worden gecondemneert omme gebragt te worden op 't schavot agter 't raadhuïjs dezer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, om aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen wel strengelijk met roeden te werden gegeesselt en dat zij gevange wijders sal worden geconfineert in het tugthuïjs binnen deeze stad voor den tijd van ses agtereenvolgende jaaren, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, en naar expiratie van dien gebannen voor altoos uijt de stad en jurisdictien van dien, zonder daar weeder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat zij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van hare gevangenis en misen van

justitie, ofte tot alsulken anderen peene als Heeren Scheepenen na exigentie van saken zullen bevinden te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehooft de confessie van

fol. 56

Kaatje Schijdon 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier gedaan en genomen, ende op alles jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, confineren haar gevange in het tugthujs deeser stad voor den tijd van ses agtereenvolgende jaaren om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, bannen haer gevange wijders na expiratie van dien, voor altoos uijt den stad en jurisdictie van dien, zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe en condemneeren haar gevange in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens haar gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. D. Ae. Jongkint, Mr. B. vander Does, Mr. C. A. van den Kerhoven, Dr. Willem vander Hoeve, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. F. de Meij, Mr. J. C. van Cattenburch Heere van Grijskerke en Poppendamme, W. van de Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Mr. N. Teijssen, Mr. M. van Toulon, Mr. C. N. Plemper van Bree, Scheepenen op den 14 januarij 1766.
Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 56

*Geconfineert voor vier jaren
en voorts voor altoos gebannen
uijt de stad*

**Den Heer Mr. Gualterus
de Moor, Bailliu en Schout der
stad Gouda, racione officii Eijsscher in cas cri
mineel**
**op ende jeegens
Aaltje Pijl, alias Aaltje Claas
's heeren gevange**

Alzoo Aaltje Pijl, alias Aaltje Claas, oud bij gissing agtentwintig jaaren, geboren en woonagtig te Gouda, buiten pijn en banden van ijser heeft bekend en beleeden,
Dat haar gevangens kostwinning is pijpmaken en bedelen

fol. 56v

langs de hujsen, dat zij gevange omtrent drie jaaren geleeden van Lena Schoonhaar heeft gestolen een stukje booter en een ijzere pot met eeten daarin, zijnde het brood 't welk gemelde Lena van den armen gekreegen had, met karnemelk over het vuur hangende.

Dat zij gevange gemelde pot des anderen dags terwijl gemelde Lena om een boodschap was, heeft tehuijs gebragt, en dat zij gevange door gemelde vrouwspersoon was betuijgt, dat zij haar gevange bij den steedehouder zoude beklagen dat zij de melk en brood daarin als meede het stukje booter heeft gehouden en opgegeten. Dat zij gevange meenigmaalen 's nagts is uijtgebleeven en dan ten plattenlande heeft gebedelt en in een hooijschuur geslapen. Dat zij gevange met Kaatje Schijdon wel is uijtgeweest om de hoer te spelen. Dat zij gevange een jaar of vier voor hoer gespeelt heeft in haar hujs en op het Kerhof in het secreet, zonder te weeten, met wie. Dat zij gevange telkens vier schellingen daarvoor heeft genooten.

Dat zij gevange wel geld aan Kaatje Schijdon heeft gegeven dat sij als hoer verdient had en van Caatje Schijdon ook wel geld gehouden heeft.

Dat zij gevange met Kaatje Schijdon nooit geen geld gedeelt heeft van dieverije maar wel van hoererije. Zijnde zij gevange hardnekking gebleeven bij de ontkenenis van zodanige diefstallen als Kaatje Schijdon bekend heeft en haar gevange heeft aangesegt dat zij gevange met haar gepleegt heeft.

Uijt alle 't welke dan klaarlijk consteert dat zij gevange is een seer ergerlijk persoon, die in plaats van op een eerlijke wijze de kost te winnen, sig heeft opgehouden met bedelen niet alleen, maar ook met haar lichaam vuil gewin te doen, en bovendien sig aan dieverije heeft schuldig gemaakt, waarover sij gevange mitsdien wel scherperlijk behoort te worden gecorrigeert.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher racione officii uijt den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland, dat sij gevange over ende ter sake voorsz. in de gevangenis ter discretie van de

fol. 57

Heeren Scheepenen wel strengelijk met roeden sal worden gegeesselt en wijders geconfineert in het tugthuijs deze stad voor den tijd van vier agtereenvolgende jaren, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, en na de expiratie van dezelve voor altoos gebannen uijt den stad en jurisdictie van dien, zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe en dat zij gevange sal werden gecondemneert in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie ofte tot alsulken andere peene, als Heeren Scheepenen na exigentie van zaken zullen bevinden te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Aaltje Pijl 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en West-vriesland, condemneeren haar gevange in het tugthuijs deeser stad voor den tijd van vier agtereenvolgende jaaren om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, bannen haar gevange wijders naar expiratie van dien voor altoos uijt de stad en jurisdictie van dien, zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en condemneeren haar gevange in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint, Mr. B. vander Does, Mr. C. A. van den Kerkhoven, Dr. W. vander Hoeve, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Fr. de Meij, Mr. J. C. van Cattenburch Heere van Grijskerke en Poppendamme, W. vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Mr. N. Teijssen, Mr. M. van Toulon, Mr. C. N. Plemper van Bree, Scheepenen op den 14e januarij 1766.
Gepronuntieert ten selven dage.

fol. 57v

*Gebannen uijt de stad voor
altoos*

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliu en Schout der
stad Gouda, ratione officii Eijsscher in cas
crimineel
op ende jegens
Aaltje Koelan 's heeren gevange**

Alzoo Aaltje Koelan oud 27 jaaren geboortig van Amsterdam zijnde een naaijster van naar ambagt buijten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden,
Dat zij gevange seedert een week drie a vier voor Goudse Kermis heeft gewoont ten huijze van de weduwe Baak in de Vogelesang in den Admiraal Tromp.
Dat zij gevange des nagts tussen de voorleede zondag en maandag ten huize voorn. bij zeeker persoon door haar met name genoemd heeft geslapen en hem terwil hij sliep een ducaat uijt sijn sak heeft gestolen.
Dat zij die ducaat heeft verborgen in de haansbalken en dat zij sulx gedaan heeft omdat die gemelde persoon haar gevange een silver snuijfdoojsje en Eau de la Reine doosje haar gevange bevorens gegeven, had afgenomen, en om de voorn. weduwe Baak daarmee te betalen, dog dat zij gevange swaar beschonken is geweest, en van het verbergen van die ducaat aan haar cameraat kennis had gegeven.
Dat zij gevange al verder zeedert kort na Goudse Kermis meer dan eens met de voorsz. persoon vleeschelijke gemeenschap heeft gehad en de eerster reijs daarvoor heeft genooten een gulden.
Dat zij gevange gedurende haar inwooning ten huijze voorsz. publicq voor hoer heeft gespeelt, dog pretenselijk niet weet, met welke persoonen bij naemen, dan de hiervoor beschreevene.
Dat sij gevange wel geld daarover genoten heeft, maar niet weet hoeveel.

fol. 58

Waar uit manifest is, dat zij gevange is een persoon van een ergerlijk gedrag, niet alleen vuilj gewin met haar lighaam hebbende gedaan, maar bovendien een ander het zijne ook hebbende ontvreemt en derhalve teregt corrigibel.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uit den naam ende van weegen hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende West-vriesland, dat zij gevange over ende ter sake voorsz. sal worden gebannen voor altoos uijt deeze stad, jurisdictie en Heer lijkheeden van dien zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat zij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie ofte tot alsulke ander peene als Heeren Scheepenen na exigentie van zaaken zullen bevinden te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Aaltje Koelan 's heeren gevange gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alle gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt

uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland. Bannen haar gevange uijt de stad en jursidictie van dien voor altoos zonder daar weeder inne te komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen eijsch op ende jeegens haar gevange gedaan en genomen dog condemneeren haar gevange niettemin in de kosten van haar gevankenis en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Francois de Meij, Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade en Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Scheepenen op den 11en october 1766.

Gepronuntieert ten selven dage, present de Heeren Willem vander Hoeve en Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Scheepenen.

fol. 58v

Geconfineert voor 6 jaren

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Jacob vander Ben 's heeren gevange**

Alzoo Jacob vander Ben¹, oud zeevenenzestig jaeren, gebooren te Gouda en laast sig opgehouden hebbende in Korte Ackeren buijten pijn en banden van ijzer heeft bekent en beleeden,

Dat hij gevange in den jare 1738, alhier is gedagvaart in persoon, ter zake van straatschenderije en publicq geweld, dat hij gevange niet gecompereert zijnde ter dier tijd bij vonnisse van de Edel Agtbare Heeren Scheepenen dezer stad, is gebannen uijt den Landen van Holland en Westvriesland mitsgaders Zeeland en Utrecht voor den tijd van vijftewintig agtereenvolgende jaeren, zonder middelertijd daar weeder inne te komen op peene van swaarder straffe.

Dat hij gevange des niettegenstaande in den jare 1743 zig binnen deze stad of jurisdictie van dien heeft begeeven, en vervolgens alhier in egtenis² is geraakt.

Dat hij gevange bij vonnisse van de Edel Agtbare Heeren Scheepenen dezer stad op den 23e julij 1743 is gecondemneert geconfineert te werden voor den tijd van ses agtereenvolgende jaeren in het tugthuijs dezer stad, om met zijn handenwerk de kost te winnen en na expiratie van de voorsz. zes jaeren nog gebannen uijt den Lande van Holland en Westvriesland, mitsgaders Zeeland en Utrecht voor den tijd van vijftewintig agtereenvolgende jaeren, zonder middelertijd daar weeder in te komen op peene van swaarder straffe.

Dat hij gevange op den 31e december 1744 door Heeren Scheepenen deser stad is gegratificeert met een afslag van twee jaeren confinement om dienste aan de justitie gedaan, dat hij gevange ten tijde, dat sijn

fol. 59

confinement geeijndigt was, zig heeft begeeven in het Woerdense Verlaat en aldaar gewerkt heeft, dat hij gevange gedurende sijn bannissement heeft gewrogt te Nieukoop ses jaeren, een half jaar te Schiedam, drie jaeren te Moordrecht, en in dien tijd de kost heeft gewonnen, met kleingaren spinnen, dat hij gevange sig nu al (zoo hij segt) zes jaeren binnen de jurisdictie dezer stad heeft opgehouden en verder zelfs (na waarheid) heeft moeten bekennen, dat zodanige overtreding van bannissement is en openbare bespottig en veragting van de justitie, waarover hij gevange mitsdien anderen ten afschrik behoort te worden gestraft.

Zoo concludeert de Heer Officier razione officii uit den naam ende van weegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland dat hij gevange over ende ter zake voorsz. zal worden gebannen voor altoos uijt den Lande van Holland en Westvriesland, mitsgaders Zeeland en Utrecht, zonder ooit daar weeder inne te komen op peene van publicq te werden gegeesselt, en dat hij gevange sal worden gecondemneert in de kosten van sijn gevangenis en misen van justitie ofte tot alsulken anderen peene als Heeren Scheepenen na regt en opregte justitie bevinden zullen te behooren.

Scheepenen der stad Gouda gehoort de confessie van Jacob vander Ben 's heeren gevange gesien en geëxamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den name ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland confineeren den gevange voor den tijd van ses agtereenvolgende jaren in het tugthuijs deser stad om met sijn handen de kost te winnen, ontseggen aan den Heer Officier razione officii sijnen verderen wijsch en conclusie tegen hem gevange gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevankenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortberg,

¹ Voor zijn eerdere veroordelingen zie: SAMH, Gouda, *ORA-180*, fol. 67, dd. 24 juni 1738 en fol. 113v, dd. 23 juli 1743 en een derde veroordeling op 31 december 1744 (hiervan is geen vonnis aanwezig).

² Sic, in egtenis, lees: in hegtenis.

fol. 59v

Willem vander Hoeve, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Nicolaas Teijssen, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Scheepenen op den 15e september 1767.

Gepronuntieert ten selven dage, present de Heeren Willem vander Hoeve, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Nicolaas Teijssen, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Scheepenen.

fol. 59v

**Den Heer Mr. Gualterus de Moor,
Bailliu en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Abraham de Vink 's heeren gevange**

Also Abraham de Vink oud omtrent agtenvijftig jaren geboren te Utrecht, en woonagtig te Gouda buijten pijn en banden van ijser heeft bekent en beleeden, dat hij gevange kent seker vrouwspersoon voorgegeven hebbende te zijn genaamt Caatje Veltgroen, dat hij met deselve binnen desen stad in 't hujs van hem gevange staande in de Vogelesang, ruijm twee jaren heeft samengewoont en dat zij met den anderen hebben geleeft als man en vrouw met dat gevolge dat voorn. vrouwspersoon door hem gevange is beswangert en op den 30 september 1766 is verlost van een dogter, dat het voorn. kind op den 3e october daaraanvolgende is gedoopt in de Nederduijtse Gereformeerde Kerk binnen dese stad, dat hij gevange daarbij als vader van gemelde kind is tegenwoordig geweest en hetselve als doen is genaamt Aaltje, en alsnog in leven is, dat hij gevange hetselve vrouwspersoon als sijn egte vrouw voorbedagtelijk en tegen de waarheid meer dan eens heeft opgegeven en gesegt dat het sijn vrouw was, dat hij gevange is weduenaar en dat Caatje Veltgroen haar tweede man heeft omdat die na de Barbices¹ is gevaren, dog dat hij

fol. 60

in den beginne dat opgemelde vrouwspersoon bij hem heeft ingwoont, gehoord heeft, dat de voorn. tweede man, genaamt Carel Holder overleden soude zijn, gelijk sulx ook bij nadere ingewonnen informatien is gebleken, dat hij op den 24 februarij 1764 aldaar is overleden, dat hij gevange bovendien weet, dat de regte naam van het vrouwspersoon bij hem opgegeven te sijn genaamt Caatje Veldgroen is Trijntje Veltgroen, dat het door toedoen van hem gevange is, dog quasi sonder erg, dat sij Caatje wierd genaamt in plaats van Trijntje, dat hij al mede heeft geweten dat gemelde Trijntje Veltgroen nog twee susters had, welke genaamt sijn Caatje en Hester, dat hij gevange des niettegenstaande bij den doop van het kind, waarvan voorn. Trijntje Veltgroen op den 30 september 1766 is verlost, den naam van de moeder heeft opgegeven te sijn Catharina Veltgroen en wel deselve als sijn egte vrouw, en sulx om reden datse niet beter souden weten, als dat sij egtelieden waren, dat hij gevange het gemelde kind almede als een egt kind bij den doop heeft willen doen doorgaan, dat sulx is geschiet met voorkennis en goedvinden van gemelde Trijntje Veltgroen, gelijk ook met overleg, om hierdoor hem gevange ende Trijntje Veltgroen nog al meer voor egteluiden te doen doorgaan en dat hij gevange den predicant aan wien het gemelde kind als een egt kind ten dope is gepresenteert en van wien dat also het doopsel heeft ontfangen daarmede op een verregaande wijze heeft misleid.

Waaruit dan manifest is, dat hij gevange zig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan een zaamenwoning bij de wetten deser landen verboden, maar ook aen valsheid en sulx aen faicten, welke andere ten afschrik en exempel behoren te werden gestraft.

Zo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uit den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat hij gevange over en ter sake voorsz. zal werden gebannen uit den Lande van Holland en Westvriesland voor altoos, sonder daar weder in te mogen komen op peene van swaarder straffe, ende dat hij gevange zal werden gecondemneert in de costen van sijn gevangenis, en misen van justitie, ofte tot alsulken ande-

fol. 60v

ren peene, als Heeren Scheepenen na regt en justitie zullen bevinden te behoren.

Scheepenen daer Stad Gouda, gehoord de confessie van Abraham de Vink 's heeren gevange, gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii jegens hem gevange gedaen en genomen, ende op alles gelet hebbende 't gene ter materie dienende was, doende regt uit den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren hem gevange in een boete van vijftig guldens en bij onvermogen van dien, dat hij gevange sal geset werden veertien agtereenvolgende dagen te water en te brood op de Tiendewegspoort binnen deze stad,

¹ Barbices, Berbice, in Gyana (Zuid-Amerika).

ontseggen den Heer Officier sijnen verderen eijsch op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van sijn gevangenisse, en misen van justitie.

Aldus ter presentie van de heren Mr. Dirk Aemilius Jongkint, Mr. Bruno vander Does, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortburgh, Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Nicolaas Teijssen, Mr. Cornelis Nicolaas Plempers van Bree Scheepenen op de 10e december 1767.

En gepronuntieert ten selven dage.

fol. 60v

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**op ende jegens
Trijntje Veltgroen 's heeren
gevangene**

Also Trijntje Veltgroen oud negendertig jaren, geboren te Rhijnsburg, en laast gewoon hebbende bij Abraham de Vink in de Vogelesang binnen dese stad, buiten pijn en banden van ijser heeft bekend Dat sijn gevange met voorn. Abraham de Vink twee

fol. 61

jaren en een vierendeel jaars heeft samen gewoon, dat zij gedurende dien tijd met den anderen hebben geleefd als man en vrouw, dat sijn gevange door denselve Abraham de Vink is beswangert en op den 30e september 1766 is verlost van een levendig kind sijnde een dogter, dat sijn gevange bij die verlossing haar naam aan de vroedvrouw heeft opgegeven te sijn Caatje Veltgroen, dat het gemelde kind op den 3e oktober 1766 is gedoopt in den Nederduitsche Gereformeerde Kerk binnen dese stad en genaamt Aaltje, dat hetselve kind alsnog in leven is, dat zij niet weet, of haar man genaamt Carel Holder levend of dood is, maar dat er ruim drie jaren geleden gesegt is, dat hij dood is (gelijk zulx bij nadere ingewonne informatie ook is bevonden dat hij op den 24 februarij 1764 in de colonie de Berbice is overleden) dog dat zij geen moeite gedaan heeft om zulx te ontdekken, en wijders nog heeft bekend, dat haar vangens vader heeft nagelaten drie dogters, welke geheten sijn Caatje, Hester en Trijntje Veltgroen, dat gemelde Caatje in den jare 1750 te Rhijnsburg is getrouwt met Cornelis van Duijker en dat deselve alsnog aldaar wonen, dat gemelde Trijntje in den jare 1758 te Zoeterwoude is getrouwt met Carel Holder, dat sijn gevange waarlijk is genaamt Trijntje Veltgroen in plaats van Caatje Veltgroen, en denselve persoon welke in den gemelde jare 1758 met Carel Holder is getrouwt, en voorts dat sijn gevange zig valselyk en tegen de waarheid heeft uitgegeven voor Caatje Veltgroen, en dat sijn van haar kinderen af was, en omdat voorn. Abraham de Vink het wilde hebben, en bovendien dat hij de doop van het kind, waarvan sijn gevange op den 30 september 1766 is verlost, de naam van haar gevange als moeder door Abraham de Vink is opgegeven te sijn Catharina Veltgroen dat bij die gelegentheid de namen van Abraham de Vink en Catharina Veltgroen sijn opgegeven als van egte man en vrouw, dat ook het kind, zo sijn gevange zegt te denken, is opgegeven als ware het een egt kind, dat sulx is geschiet met overleg, om hierdoor haar gevange en den gemelde Abraham de Vink nog al te meer voor egtelieden, ware het mogelijk, te doen

fol. 61v

doorgaan, en laastelyk heeft bekend aen predikant, aan wien het gemelde kind also ten doop is gepresenteert en van wien het in die vooronderstelling het doopsel heeft ontfangen op een verregaande wijze te hebben misleid, zijnde hieruit evident, dat sijn gevange zig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan verboden zamenwoning, maar ook an falsiteit, 't welk is een land van justitie niet kan worden getolereert, maar anderen ten afschrik en exempel behoort te werden gestraft.

Zo concludeert de Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat sijn gevange over ende ter sake voorsz. sal werden gebannen voor altoos uijt den Lande van Holland ende Westvriesland zonder daar weder in te mogen komen op peene van swaarder straffe, en dat sijn gevange zal werden gecondemneert in de kosten van haer gevangenisse en misen van justitie ofte tot alsulken anderen peene, als Heeren Scheepenen na regt en justite zullen bevinden te behoren

Scheepenen behoort de confessie van Trijntje Veltgroen 's heeren gevangen, gesien ende geexamineert hebbende den criminelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens haar gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende, 't gene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland. Condemneren haar gevange in een boete van vijftig guldens en bij onvermogen vandien, dat sijn gevange sal werden geset te water en te brood veertien agtereenvolgende dagen op de Tiendewegspoort binnen dese stad,

bannen haar gevange daarenboven uijt de stad en jurisdictie van dien voor altoos sonder daar inne weder te mogen komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen eijsch op ende jegens haar gevange gedaan en genomen, condemneren niettemin haar gevange in de costen van haar gevankennisse en misen van justitie

Aldus gedaan bij de heren Mr. Jan Noortbergh,

fol. 62

Willem vander Hoeve, Jacob Boon van Ostade, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Nicolaas Teijssen, en Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Schepenen op den 10e maart 1767 en gepronuntieert denselven dage.

fol. 62

Den Heer Mr. Gualterus de Moor, Bailliu en Schout der stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimineel

**contra
Jan Kuijpers 's heeren gevange**

Alsoo Jan Kuijpers, oud negenendertig jaeren geboren te Middelburg en laast aldaar woonagtig buijten pijn en banden van ijser heeft bekent, Dat hij niet alleen aan het huis van den steedhouder , maar ook in sekere herberg, daar de Amsterdamse schuijt afvaert en nog bij een man, daar hij een soopje heeft gedronken, binnen dese stad, valselijk en bedrieglijk heeft voorgegeven, dat hij gevange was een van de ses personen, welke op 't laetst voor Petten gestrand Oostindisch retourschip¹ sijn geweest en aen strand gespoelt, dat hij gevange met een plank op zee had gedreeven en door de baren op strand was geraakt, dat hij gevange het een en ander te Rotterdam ook heeft voorgegeven in een herberg, daer hij een soopje heeft gedronken, dat hij de namen van de overige personen ook heeft opgegeven te sijn Carel Christiaanse, Jan van Mappel, Cors vander Burg, Christiaan Dekker en Willem Udemans, en de naem van de schipper van gemelde retourschip, Verhoeve², dat hij te Rotterdam daarvoor geen reden heeft gehad, maar binnen dese stad het gedaan heeft om so veel gemakkelijker voor te komen, dat hij vervolgens heeft voorgegeven dat hij evenwel sijn schip had verloren, als doen tien weeken geleeden, 't welk was gevoert door

fol. 62v

capitijn Verdonk, gedestineert voor de Commercie Compagnie te Middelburg, dog naderhand bekent, sulks alsmede onwaaragtig te sijn.

Faiten, welke doen sien, dat hij gevange is een bedrieger, die met bedrog sijn voordeel heeft getragt te doen, en welke in een land van justitie niet behoren te worden geleeden, maar anderen ten afschrik gecorrigeert.

Zo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van wegen hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat hij gevange over ende ter sake voorsz. zodanig sal werden gecorrigeert en gestraft als Heeren Schepenen na exigentie van saken sullen bevinden te behoren, en dat hij gevange sal werden gecondemneert in de costen van sijn gevangenis en misen van justitie ofte tot andere &.

Schepenen gehoort de confessie van Jan Kuijper 's heeren gevange, gesien ende geexamineert hebbende den eijsch en conclusie van den Heer Officier razione officii tegens hem gevange gedaan en genomen ende gelet op al 't geene ter materie dienende was, doende regt in den name van hun Edele Groot Mogende de Heeren Staeten van Holland ende Westvriesland ordonneren, dat hij gevange sal gebracht werden buijten de jurisdictie deser stad, en condemneren hem gevange in de costen van sijn gevangennisse en mise van justitie, ontseggen den Heer officier sijnen verdere eijsch op ende jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan den 22 ceber 1767³, present alle de Heeren Schepenen en gepronuntieert ten selven dage.

fol. 63

De Heer Mr. Gualterus de

¹ <http://www.vocsite.nl/schepen>; Op haar derde reis verving het schip de 'Bronstee' die in 1763 tussen Batavia en de Kaap verloren is gegaan. Pas bij de derde poging kon de 'Vrouwe Elisabeth Dorothea' op 15 november 1765 van Texel vertrekken. Eerdere pogingen op 29 september en 25 oktober mislukten door tegenwind. Op 24 juni 1766 kwam zij te Batavia aan. In de nacht van 27/28 november 1767 liep de Vrouwe Elisabeth Dorothea tijdens zware storm op de kust tussen Petten en Callantsoog en verging. Slechts 6 (volgens de 'Lijst zoodanige schepen' 5) bemanningsleden konden gered worden. De lading is verloren gegaan.

² <http://www.vocsite.nl/schepen>; De naam van de schipper wordt hier vermeld als Willem Groeve.

³ Datering 22 december 1767 n.a.v. de eerste en enige examinatie op 12 december 1767, zie hiervoor; ORA-170 *Examinatieboek 23 juni 1755 - 23 december 1767* fol. 271-277

**Moor, Bailliu en Schout der
stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**
op ende jegens
**Geertruij Drost 's heeren
gevangene**

Also Geertruij Drost oud agtenvijftig jaren, geboren te Gouda en woonende op den Raam op St. Jacobserf, buiten pijn en banden van ijser heeft bekent en beleeden,

Dat sij gevangene is getrouwt met Arij Peuselaar, dat haar man geen pijpmaker, dog jegenwoordig op zee of aan boord van het schip, gevoerd wordende door capiteijn Adriaan vander Does¹, dat haar gevangens kostwinning is vlas te klauwen voor haar buurvrouw en dogter, dat sij daarmede drie stuivers op een dag kan winnen, als zij haer best doet, dat zij gevangene maandag (zijnde geweest den 20e junij 1768) 's nagts was uitgegaen met oogmerk om groente te stelen, dat zij vervolgens ook dien selve nacht twee zakken met doppeulen uit een groenschuit, leggende in de waterschap van de [Br.jestraat] binnen dese stad heeft gestolen, dat die schuit met een zijl overdekt was, en de eene sak met het zijl overdekt en de andere half overdekt was, welke zakken aan haar gevangene vertoont zijnde sij bekent heeft deselve te zijn.

Dat sij gevangene daertoe (pretenselijk) is gekomen door haar droevige gedagten en haar armoede, schoon sij gevangene heeft moeten bekennen 's weeks agtien stuivers inkomen te hebben voor zigselvs en veertien stuivers van haar dogter bij haar inwonende, kennip hekelen leerende.

Zijnde daer het evident, dat zij gevangene zig heeft schuldig gemaakt aan dieverij, waartoe geen armoede imand bevoegt maakt, en oversulx

fol. 63v

ten hoogsten strafbaar is.

Zo concludeert den Heer Eijsscher razione officii uit den naam ende van wegens hun Edele Hoog Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat zij gevangene over ende ter zake voorsz. zal werden gecondemneert, omme gebragt te werden op het schavot agter het raadhuis deser stad, plaatze alwaar men gewoon is criminele justitie te doen, en aldaar ter discretie van Heeren Schepenen strengelijk met roeden te werden gegeesselt, en wijders gebannen voer altoos uit den Lande van Holland ende Westvriesland, sonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en dat sij gevangene zal werden gecondemneert in de kosten van Heer gevangenis en misen van justitie, ofte tot alsulken anderen peene als Heeren Schepenen na regt en opregte justite bevinden sullen te behoren.

Schepenen der stad Gouda, gehoord de confessie van Geertruij Drost 's heeren gevangene, gesien ende geexamineert hebbende den criminele eijsch & conclusie bij den Heer Bailliu razione officii op ende jegens haar gevangene gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbend, het geene ter materie dienende was, doende regt in den name ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, confineren haar gevangene voor den tijd van ses maanden in het tugthuis deser stad, omme met haar handenwerk te kost te winnen, ontseggen den Heer Officier sijnen verdere of anderen eijsch en conclusie op ende jegens haar gevangene gedaan en genomen, en condemneren haar gevangene in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Willem Decker Heere van Urcem, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Dirk Verrijst, Mr. Francois de Meij, Burgemeesteren.
Gedaan bij de Heeren Mr. Jacob Speelman Heere

fol. 64

van Nuland, Mr. Adriaan Prins, Mr. Bonaventura de Lange, Mr. Cornelis vander Burch, Mr. Jan Noortbergh, Dr. Willem Griffioen Dirk Daniel de Kedts Houtman, Schepenen, op den 28 junij 1768, en gepronuntieert ten selve dage.

fol. 64

**Den Heer Mr. Gualterus de
Moor, Bailliu en Schout der
stad Gouda, razione officii Eijsscher in
cas crimineel**
op ende jegens
Maria van Antwerpen

¹ Capiteijn Adriaan van der Does, zoon van Burgemeester Johan van der Does, later Schout-bij-Nacht van de Admiraliteit van Amsterdam, Sterft op 6 februari 1784 op 65-jarige leeftijd in Gouda. Zie hiervoor: *Nieuwe Nederlandsche Jaerboeken, of het vervolg...*, Deel 19, 468.

's heeren gevange

Alzo Maria van Antwerpen¹, zig te voren genoemt hebbende Machiel van Antwerpen, oud vijfig jaren, geboren te Breda en laast gewoond hebbende te Amsterdam, buijten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleden ende ook anderzints volledig gebleken is. Dat zij gevange in den jare 1751 door den kriegsraad van 't guarnisoen te Breda is gebannen voor al haar leven uit de Generaliteit en uit alle plaatzen beset met [troepe.] van den staat, zonder daar weder in te komen op peene van zwaarder straffe, en gecondemneerd in de kosten en misen van justitie, ter sake zij in 't jaar 1746 in de Graaf² als soldaat voor ses jaren hare dienst genomen onder de compagnie van den capitein Trip in het regiment van den luitenant-generaal Veldman, in den voorsz. jare 1751 te Breda in guarnisoen leggende, en dat zij daarbij had op en voorgegeven genaamt te zijn Johannes van Ant en geboren te Arnhem, en dat zij in den jare

fol. 64v

1748 had bestaan als een manspersoon onder de voorsz. naam van Johannes van Ant zig te Coevorden in ondertrouw te laten opnemen met Johanna Martina Cramers en met dezelve in de Gereformeerde Kerk aldaar op den 18e augustus van dat zelve jaar te trouwen.

Dat des niettegenstaande zij zig onlangs binnen dese stad wederom als manspersoon heeft vertoont en in detentie geraakt zijnde, wel eens heeft staande gehouden. Dat zij in de natuur een manspersoon was, en kinderen geteeld had, en zulx zelfs, nadat zij was gevisieert en vrouwspersoon bevonden, dog eindelijk heeft bekend. Dat zij inderdaad een vrouwspersoon was en gelogen te hebben. Dat zij in de natuur een manspersoon zoude zijn, om haar eed niet te breeken, waarbij zij met zeeker vrouwspersoon door haar met name genoemd bij God heeft gezworen. Dat zij beide tot het uiterste toe malkanderen getrouw zouden wezen en staande te houden. Dat zij gevange in de natuur den manspersoon was, en dat zij gevange getragt heeft gemelde vrouwspersoon te verschoonen, en wijders heeft geconfesseerd. Dat zij gevange in den jare 1762 onder den naam van Machiel van Antwerpen wederom als zoldaat heeft dienst genomen onder het eerste bataillon van den generaal Kinschot onder den capitein De Bok, dies tijds in guarnisoen leggende te Swol voor ses jaaren, en dat zij naderhand was gedwongen op hetzelfde briefje te teekenen voor agt jaren, en dat zij toen was heengegaan en gezegt heeft, geen accord, geen zoldaat.

Dat zij had ondernomen dienst te neemen, omdat zij meende. Dat zij zo veel als ontslagen was van bovengemelde sententie. Dat zij gevange dies tijds de naam van Johannes van Ant heeft verworpen, en op- en voorgegeven te zijn Machiel van Antwerpen, omdat meest al 't volk Bredanaars waren, en dat zij niet kenbaar zoude wezen.

Dat zij gevange onder denzelven naam Machiel van Antwerpen in den voorn. jare 1762 met voorgemelde vrouwspersoon, die zo wel als zij wist. Dat zij gevange

fol. 65

mede een vrouwspersoon was, zig te Zwol heeft in ondertrouw doen opnemen en vervolgens op den 9 augustus van dat zelve jaar met haar in de Gereformeerde Kerk aldaar is getrouwt. Dat zij gevange zig als toen heeft op- en voorgegeven te zijn jongeman om gemeld vrouwspersoon te dekken voor haar eer, waartoe hetzelfde vrouwspersoon haar gevange had versogt, omdat zij in de kraam moest; dat het voorn. vrouwspersoon te Swolle is verlost dog dat het kind half ontrent vergaan was toen het ter wereld kwam. Dat zij gevange in den jare 1764 met voorn. vrouwspersoon is vertrokken naar Amsteldam. Dat hetzelfde vrouwspersoon aldaar van een ander zwanger was geworden. Dat hetzelfde vrouwspersoon in den voorn. jare 1764 te Amsteldam is verlost van een levendig kind. Dat hetzelfde is genaamt Willebrordus en dat zij gevange onder den naam van Machiel van Antwerpen zig bij den doop als vader van hetzelfde heeft opgegeeven, omdat zij in nood was, en 't wel doen moest, omdat zij 't niemand dorst zeggen. Dat zij gevange onder de voorn. naam van Machiel van Antwerpen daarna (zo zij geloovt in den jare 1766) te Amsteldam dienst heeft genomen onder de compagnie van den Heer capitein Ruijsch. Dat zij zig toen heeft opgegeeven oud te zijn drieentwintig jaaren om dienst te kunnen krijgen, en dat zij een jaar en zeven maanden onder denzelve heeft gedient en als toen haar pas bekomen. En nadien zij gevange zig dus andermaal heeft schuldig gemaakt aan zeer groove en hooggaande falsiteiten in het veranderen van haar naam en qualiteit niet alleen, maar ook de Goddelijke en menschelijke wetten op het stuk van het huwelijk vastgesteld, waartegen zij gevange heeft bekend te weeten. Dat zulk een huwelijk strijdig was, heeft geeludeert en bespot, 't welk in een land van justitie niet kan werden geleeden, maar rigouereus anderen ten afschrik en exempel behoort te werden gestraft.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii uit den naam ende van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren

fol. 65v

¹ Voor haar en het verschijnsel van vrouwen als matrozen en soldaten, zie: Rudolf Dekker een Lotte van de Pol, *Daar was laatste een meisje loos, Nederlandse vrouwen als matrozen en soldaten, een historisch onderzoek*, (Baarn, 1981).

² In de Graaf; in Grave.

Staaten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange over en ter sake voorsz. bij vonnisse van de Edel Agtbare Heeren Scheepenen zal werden gecondemneerd gebracht te worden op het schavot agter het raadhuis deezer stad, plaatze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, om aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen strengelijk met roeden te worden gegeesselt en met het stadsteeken te worden gebrandmerkt, en wijders geconfinieerd in het tugthuis dezer stad voor den tijd van twaalf agtereenvolgende jaaren, omme gedurende dien tijd aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, en na expiratie van dien voor altoos gebannen uit den Lande van Holland en Westvriesland zonder daar weder in te komen, op peene van zwaarder straffe, en dat zij gevange zal werden gecondemneerd in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie, ofte tot anderen alzulke peene als Heeren Scheepenen na regt en opregte justitie zullen bevinden te behooren.

Schepenen der stad Gouda, gesien de confessie van Maria van Antwerpen, 's heeren gevangen, gezien de informatien, geexamineert hebbende den crimineele eijsch en conclusie bij den Heer balliuw razione officii op ende jegens haar gevange gedaan en genoomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uit den naame ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, bannen haar gevange voor altoos uit de stad en jurisdictie vandien, zonder middelerwijl daarinne te koomen, op peene van zwaarder straffe, condemnereen niettemin haar gevange in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie, ontzeggen den Heer Officier razione officii zijnen verdere eijsch en conclusie op ende jegens haar gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jacob Speelman Heere van Nuland, Mr. Adriaan Prins, Jacob Boon van Ostade, Mr. Nicolaas Teijssen en Mr. Martinus

fol. 66

van Toulon, Schepenen, op den 21 februarij 1769, en gepronuncieert op den 23e daaraanvolgende, present de Heeren Mr. Nicolaas Teijssen en Mr. Martinus van Toulon, Schepenen.

fol. 66

*Gegeeselt en gebannen
voor een jaar en ses weeken
uit de stad en jurisdictie
van dien*

**Crimineele eijsch gedaan
maken en de Edele agtbare
Heeren Scheepenen der stad Gouda
overgeleverd, uit den naam ende
van wegens den Wel Edele Gestrenghe
Heer doctor Willem Griffioen,
Bailliuw en Schout der selver Stad,
ratione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**op ende jegens
Frederik Butger geboortig uit
het stift Hiltshem out twin
tig jaaren laast gewoont of thuis
geleegen hebbende in 't Moordsche
Veen en thans 's heeren gevange al
hier**

De Heer Eijsscher razione officii zegt naar waarheid,
Dat de gevangen te meermalen gehoord, aan de Edele Agtbare Heeren Scheepenen deze stad buiten pijn en banden van ijser, bekend heeft,
Dat hij gevangen zeedert twee jaren in deese stad is gekomen, en hij daar toen zijn verblijf heeft gehouden, om te zien, off hij werk kon krijgen.
Dat hij gevangen zig naderhand opgehouden en gelogeeert heeft bij een blijker op de Blekerscade buiten deeze stad in wiens dienst de gevangen geweest is.
Dat hij gevangen in de maand maart laastleden nadat hij reeds uijt den dienst van den gemelde bleeker gegaan was, op den naam van denzelven bleeker, hier op de Gouwe heeft ge-

fol. 66v

gehaald een paar blaauwe kousen van tweeneveertig stuijvers.
Dat hij gevange met de voorsz. kousen is gegaan naar de herberg De Drie Snoeken in de Keijzerstraat binnen deese stad, en dat hij dezelve kousen, daar aan de hospes off zijne vrouw te koop heeft gepresenteert voor een daalder.

Dat een van hun gezegd hebbende den gemelde koussen niet nodig te hebben, hij gevange vervolgens aan de vrouw van den voorn. hospes heeft versocht om die koussen dan voor hem te verkopen zoals zij best konde. Dat twee dagen daarna de voorn. bleker in de voorsz. herberg gekomen zijnde en hem gevange aangesproken en gevraagd hebbende off het waar was, dat de gevange koussen op zijn naam gehaald had, waarover de gemelde bleker was aangemaend, hij gevange toen in presentie van den voorn. hospita bekent heeft, dat hij zulk gedaan had, en dat daarop de voorsz. koussen door de gemelde hospita aan den voorn. bleker ter hand zijn gesteld, nadat alvorens door den gemelde bleker, aan de voorn. hospita dertien stuivers die hij gevangen aan dezelve hospita schuldig was, door hem gevangen waren betaald geworden. Dar de voorn. hospita hem gevangen toen heeft bestraft en gezegd dat hij gevangen als hij zo voort ging, nog aan de galg zoude komen. Dat wijders hij gevangen op zondag den 14 april deeses jaars 1771 is geweest onder Woubrugge bij een man, door den gevange met naame genoemd, bij wien hij gevange wist, dat spek van den bovenlanders besteld wierd, die dat aldaar quamen afhalen, en dat hij gevange aan den gemelde man heeft gevraagd, naar een zak met spek, die hij gevange voorgaf wagtende te

fol. 67

te zijn van eenen Hendrik Mulder.

Dat hij gevange dien naam van Hendrik Mulder ter kwader trouwe heeft opgegeven, om door dien weg een zak net spek meester te worden en dat hij 't geloogen heeft, dat hij eenig spek was wagtende, 't geen hij maar heeft voorgegeven opdat zijne dieverij niet zoude worden ontdekt.

Dat hij gevange vervolgens dan ook op den voorsz. naam van Hendrik Mulder, een zak met spek is magtig geworden, en dezelve heeft meede genomen, nadat de naam van Hendrik Mulder door den voorsz. man was opgeschreeven, en dat aan die zak met spek, het zelfde houtje of merk is geweest, dat aan den gevangen in judicio vertoond is.

Dat hij gevangen met de voorsz. zak met spek is gegaan tot aan de Goudsluijs, en dat hij daar uijt dezelve, omdat de zak hem te swaar om te dragen was, aan een boer heeft verkogt een ham van vijftien pond voor vijf stuivers en een oortje het pond, waarop hij gevange toen met de gemelde zak gegaan is het Jaagpad op tot aan de eerste molen, daar hij met deselve in de Amsterdamse schuijt is gegaan waarmede hij gevaren is tot aan deeze stad. Dat hij gevange alverder met de gemelde zak is gegaan naar het Moordse Veen en dezelve heeft gebragt ten huijze van zijn slaapbaas, daar hij gezegt heeft, dat dat nu dat spek was, dat hij verwagd had.

Dat hij gevangen toen bij de nadere opening van de voorsz. zak bevonden heeft, dat er behalven de gemelde ham, die hij gevangen is voegen voorsz. aan den boer bij de Goudsluijs verkogt had, in dezelve zak nog een ham was, en een zijde spek zonder ham, benevens twee linnen hembrokken, en twee linne boeken.

Dat hij gevange de voorsz. zak met spek ende gemelde

fol. 67v

gemelde twee linne hembdrokken ende twee linne broeken op een bedriegelijke wijze van den voorn. man onder Woubugge magtig is geworden, en dat hij gevangen aan dezelve zak, met het gemelde daarin was, geen de minste regt van eigendom heeft gehad, Neen, maar in tegendeel dat hij gevangen dat alles voorbedagtelijk gestolen heeft.

Dat hij gevange daags daaraan, en zulks op maandag den 15e april deeses jaars voor in 't vallen van den avond, is geweest aan 't huijs van een man, door den gevange ook met naame genoemd, wonende op de Wagterstraat even buijten deeze stad en daar hij gevange insgelijks wist, dat meestal het spek der bovenlanders gewoonlijk besteld en voorts bewaard werd, tot tijd en wijlen die luijden uijt hun land komen, om aan een ijgelijk van hun dan het zijne te overhandingen.

Dat hij gevange ten huijze voorsz. aan den gemelde man heeft gevraagd naar een zak met spek die hij gevange voorgaf wagtende te zijn, en dat hij gevange toen een zak heeft willen meedenemen, maar dat dezelve man tegen hem gezegt heeft dat hij des woensdags of donderdaags weder moest komen, gelijk hij gevange dan ook des woensdags den 17e van de gemelde maand voor de middag, nader aan 't voorsz. huijs is geweest, terwijl de man uit was.

Dat hij gevange toen aan de vrouw van dien man gevaagt hebbende, of hij nu zijn zak met spek krijgen kon, de gemelde vrouw tegen hem gevange heeft gezegd, dat hij nog wat wagten moest, en dat hij gevange haar daarop geantwoord heeft, niet lange te kunnen wagten omdat er twee cameraads hem wagte aan 't Ossenhoofd, om naar den Platten Weg te gaan.

Dat hij gevange de voorn. vrouw bedrogen hebbende, om meester van het spek te worden, vervolgens een zak met spek heeft uijtgekosen

fol. 68 (niet gefolieerd)

dezelve opnemende, en zeggende, dat is de mijne en dat hij gevange tot pretens bewijs, dat die zak quasi den zijne was, en dat hij ze meedenam zijn naam (zoo hij voorgaff) op het beschot in 't voorhuijs met krijt geschreeven heeft.

Dat hij gevangen daarop de voorsz. sak met spek heeft meede genomen, welk zeer swaar was, en van zijne schouder viel, wanneer hij daarmee op straat kwam, dog dat hij gevange de gemelde sak weder heeft opgetilt, en met dezelve de stad in gegaan is.

Dat op den Raam een schipper uit Sluijwijk die turf loste, aan hem gevangen gezegt hebbende: "Dat is te swaar", hij gevangen, nadat de gemelde tufschipper hem gevaagd had, waar hij naar toe moest, daarop geantwoord heeft: "Naar den Platten Weg" en dat die turfschipper toen tegen hem gevangen heeft gezegt: "Daar vaar ik ook naar toe, Kom, leg het daar maar in mijn schuijt", maar dat hij gevange daarop weder geantwoord heeft: "Neen, neen, ik zal het dragen daar ik het hebben wil", gelijk hij gevange toen aanstonds is voortgegaan en de gemelde zak met spek heeft gebragt in de voorn. herberg De Drie Snoeken, daar hij dezelve sak geopent heeft.

Dat hij gevangen in de voorsz. sak heeft gevonden spek, ganzenbouten, linne, metworst en een stuk boter, overtuigt zijnde, wanneer hij de gemelde zak opende, dat hij zig meeste had gemaakt van een anders goed, en dat al het geene in die zak was, zijn goet niet was.

Dat hij gevangen de ganzenbouten en de metworst heeft geschonken aan de hospita en de voorsz. herberg, maar dat hij het spek, het linnen ende boter binnen deeze stad verkogt heeft, en wel het spek en het linnen voor een groot gedeelte denselven avond en dat hij gevangen sulks heeft gedaan, om daar maar

fol. 68v (*niet gefolieerd*)

maar geld voor te hebben en ten eijnde, als hij op dien diefstal agterhaald wierd, bij hem niets gevonden zoude worden, en hij gevangen zig met het ontkennen, en met leugens zoude kunnen behelpen.

Dat de zak, aan den gevange in judicio verdoond, dezelve zak is, die hij gevange op woensdag den 17 april voorn. uijt het voorsz. hujs op de Wagterstraat heeft meede genomen en dat daarin het spek met de gemelde ganzenbouten, en de metworst, de boter en het linnen, geweest is, en dat hij gevangen zeer wel geweeten heeft, dat hij geen het minste regt van eijgendom aan het een of ander had, Neen, maar in tegendeel dat hij gevange, al hetzelfde op een listige en diefagtige wijze heeft gestolen.

Al het welke zaken zijnde van zeer kwade en dangereuse gevolgen die in een land van justitie niet kunnen worden geleeden, maar anderen te exempel en zulx in conformité van 't placaat bij hun Edele Groot Mogende de Heere Staten van Holland en Westvriesland op den 19e maart 1615 tegen de dieven en dieverijen, en de aanhouders van diens, geëmaneerd, vigoureselijk behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat de Heer Eijsscher ratione officii regt versoekende op des gevangens voorsz. confessie, en alzo eijsch doende ratione officii concludeert dat de gevangen zal worden gecondemneerd, om gebragt te worden ter plaatse daar men hier gewoon is executie van crimineele justitie te doen en om daar strengelijk te worden gegeesseld en gebrandtekend, en dat voorts ook de

fol. 69 (*niet gefolieerd*)

de gevangen zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie ter tauxatie van Heeren Scheepenen deser stad, ofte tot andere zulke peene als hun Edele Agtbare naar regt en opregte justitie bevinden zullen te behoren.

Scheepenen de stad Gouda, gehoord de confessie van Frederik Budger 's heeren gevange gezien de informatien, en geëxamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt in den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren hem gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuijs dezer stad plaatse daar men gewoon is, crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Scheepenen met roeden te worden gegeesseld, bannen wijders hem gevange uijt de stad en jurisdictie van dien, voor den tijd van een jaar en ses weeken, sonder middelerwijle daar in te komen, op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van zijn gevankennisse en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortberg, Willem van de Hoeve, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Jan Jacob Slicher, Gerard Willem van Bleijdenberg, Mr. Pieter Schippers Heere van Bodegaven, Scheepenen de stad Gouda op den 11e mej 1771.

fol. 69v (*niet gefolieerd*)

*Gebannen uit de stad
en jurisdictie van dien
voor den tijd van twee
jaaren*

**Crimineele eijsch gedaan maken
en de Edele agtbare Heeren Schee
penen der stad Gouda overgeleverd
uit den naam en van wegens den
Wel Edele Gestrenge Heer doctor
Willem Griffioen, Bailliuw en
Schout der selver stad, ratione officii Eijsscher**

**in cas crimineel
op ende jegens
Bart Stolwijk, geboortig uit het
Land van Steijn en Willens, out
omtrent twintig jaren, van zijn
kostwinning een kleijn gaarnspin
der, gewoont hebbende op de Cingel
tusschen Kleijwegs en Tiendewegs
poorten deser stad en thans 's hee
ren gevange alhier**

De Heer Eijsscher razione officii zegt naar waarheid,
Dat de gevange, te meermalen gehoord aan de Edele agtbaare Heeren Scheepenen deser stad buiten pijn en banden van ijsere heeft bekend,
Dat hij gevangen omtrent twee jaaren geleeden met Jan Koemans, thans meede 's heeren gevange, en doenmaals wonende in 't voorhuis, daar hij gevange wonende was, bij nagt uit zijn huis en uit visschen is geweest.
Dat zij doenmaals sijn geweest op de werff van Arij Schriek, visverkoper aan de Steene Brug buiten Kleijwegspoort deser stad, [eer] in het bun gesien hebbende dat hetselve leedig was, den voorn. Jan Koeman teegens hem gevange gesegt heeft: "Kom nu gaan wij om den aal in de gragt".
Dat hij gevange daarop met de voorn. Jan Koemans is gegaan na de Cingel toe aan, en met den anderen

fol. 70

overlegt hebben, om den aal of paling, die van den voorn. Arij Schiek in de stadsgragt was leggende te steelen.
Dat doen ter tijd in deselve stadsgragt was leggende een jol of kleijn schuijtje, toebehorende aan sijn gevangens vader, om bij dag daar meede te gaan werken.
Dat in deselve stadsgragt ook was leggende een baggerschuijt, toebehorende aan denselve sijnen vader.
Dat hij gevange met den voorn. Jan Koemans doenmaals in de voorsz. jol of schuijtje is getreden, en daarmee sijn gevaren na de Kleijwegspoort toe aan, zijnde in de nagt.
Dat in de voorsz. stadsgragt waren leggende twee houwens met vis, aal of paling, om deselve des te beeter in 't leeven te houden.
Dat deselve vishouwers met een touw waren vast gemaakt aan en paal, daartoe in de grond van het water gestoken.
Dat het touw, waaraan een van de voorsz. vishouwers was leggende (na het seggen van hem gevange) door den voorn. Jan Koemans is los gesneeden.
Dat hij gevange met denselve Jan Koemans, met het voorsz. jol of schuijtje, met een van de voorsz. twee vishouwers met aal off paling agter aan sijn gevaren voorbij Kleijwegspoort, de brugge onderdoor tot omtrent den tuijn van Gijsbert Visser, leggend aan de Kattcingel te alhier.
Dat zij aldaar ophielden, en de voorsz. vishouwer (na het seggen van hem gevange) door den voorn. Jan Koemans binnens boort is gehaalt, en den aal

fol. 70v

of paling daarin zijnde, in het voorsz. jol of schuijtje is overgestort.
Dat zij de leedige vishouwer daarop wederom buitensboort hebben gezet, en hebben laten drijven in de gragt.
Dat zij daarop met de voorsz. gestole aal off paling terug sijn gevaren na huis toe aan en deselve hebben geborgen in de voorsz. baaggerschuijt in de stadsgragt leggende, vervolgens deselve, doen nagt, wederom hebben uijtgehaalt, en in haar huis gebragt.
Dat hij gevange voorts bekent heeft, niet te weten, hoeveel pond aal oft paling in de voorsz. vishouwer is geweest, maar wel dat hij, off den voorn. Jan Koemans aan deselve geen eigendom waren hebbende, maar toebehoorde aan den voorn. Arij Schriek, als meede dat hij deselve invoegen voorsz. met den voorn. Jan Koemans had gestolen.
Dog dat hij Jan Koemans, hem gevange daartoe gebragt en verleijd hadde, en maar eens van sijn leeven bij nagt met denselve Jan Koemans uijt zijn huis was geweest.
Al het welke saken zijnde, van zeer kwaade en dangereuse gevolgen, die in een land van justitie niet kunnen werden geleeden, maar anderen ten exempel en sulks in conformité van 't placaat bij hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westviesland op den 19 meert 1614 tegen den dieven en dieverijen ende aanhouders van die geëmaneert, rigoureseljk behoren te werden gestraft.

Zoo is 't dat de Heer Eijsscher razione officii regt versoekende op des gevangens voorsz. confessie, en alzo eijsch doende razione officii concludeert dat de gevange ter zake voorsz. zal werden gecondemneert, om gebragt te werden ter plaatse daar men hier

fol. 71

gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en om aldaar strengelijk te werden gegeesselt en gebrandteekent, en dat voorts de gevange zal werden gecondemneert in de kosten en misen van de justitie, ter tauxatie van Heeren Scheepenen deeser stad, ofte tot andere alzulke peene als hun Edele Agtbaren, naar regt en opregte justitie bevinden sullen te behooren.

Scheepenen de stad Gouda, gehoord de confessie van Bart Stolwijk 's heeren gevange, gesien de infomatien, en geëxamineert den crimineele eijsch en conclusie, bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genoomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt in den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, bannen hem gevange uit de stad en jurisdictie van dien voor den tijd van twee agtereenvolgende jaaren, sonder middelewijl weder daar inne te koomen, op peene van swaarder straffe, en condemneren hem gevange in de kosten en misen van de justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genoomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortbergh, Willem vander Hoeve, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Mr. Jan Jacob Slicher, Gerard Willen van Blijdenbergh, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven op den 19 augustus 1771.
en gepronuntieert ten zelve dage.

fol. 71v

*Gebannen voor twee jaar
uit de stad en jursidictie van
dien*

**Crimineele eijsch gedaan maken
en de Edele Agtbare Heeren Scheepe
nen der stad Gouda overgeleverd
uijt den naam en van wegens
den Wel Edele Gestrenge Heer doctor
Willem Griffioen, Bailliu
en Schout van deselve stad, ratione officii
Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Jan Koemans, geboren alhier
te Gouda, zo hij meent oud
26 jaaren, te voren gewoont hebbende
op de Cingel, buijten de Kleijweg
poort dezer stad, en nu wonen
de op den Tiendeweg, 's heeren
gevangen hier ter Gouda voorn.**

De Heer Eijsscher ratione officii zegt naar waarheid,
Dat de gevangen, te meermalen verhoord, en ook teegen den meedegevangen Cornelis de Groot door de wandeling genaamt Kees den Uijtersman geconfronteert zijnde buijten pijn en banden van ijser heeft bekend, Dat hij gevangen, omtrent zes of zeven jaren geleeden op een saturday in den avond met Dirk Cortijl en den voorn. Cornelis de Groot, eerstelijk overlegd hebbende om de aalkorven te besteelen van Arij Schriek, visverkoper aan de Steene Brug buijten de Cleijwegspoort deser stad, vervolgens des avonds laat met de voorn. twee pesoonen nader heeft beraadslaagt, om de korven bij de boeren dien nagt te gaan besteelen, en dat hij gevange daarop des nagts met deselve twee pesoonen is uijtgegaan, dog dat hij gevange op de Cingel gekomen zijnde, van hun is afgegaan, en wederom teruggekeert is, voorgeevende den gevange dat de reeden daarvan geweest zou zijn omdat hij berouw kreeg.
Dat hij gevangen toe naar huijs gegaan zijnde, het dien zelve nagt is gebeurt, dat de voorn. Cornelis de Groot, ten huijse van hem gevange gekomen is, bij zig

fol. 72

off in zijn schootsvel hebbende zes of zeven snoeken van een goede grootte, en dat de gemelde Cornelis de Groot die snoeken aan hem gevangen vertoond heeft en aan zijn gevangens huijs heeft laten verblijven, hebbende denzelve Cornelis de Groot als doen aan den gevangen verhaald, dat hij de voorsz. snoeken, met den voorn. Dirk Cortijl uijt de visschouw van Arij Pleunen op de Karnemelksloot gestoolen had.
Dat het verder op denzelven nagt, omtrent een uur, daarna gebeurd is, dat de voorn. Dirk Cortijl meede ten huijse van hem gevangen is gekomen, en dat deselve zijne sakken heeft uijtgestort, waaruijt een goede rode baars te voorschijn quam, welke baars de gemelde Dirk Cortijl naderhand aan hem gevangen gezegt heeft, dat hij gestolen had uijt het visschouwtje van Arij Pleunen voorn.
Dat hij gevangen en de voorn. Dirk Cortijl en Cornelis de Groot met den anderen afgesproken zijnde om de voorsz. vis daags daaraan zijnde zondag ten huijse van hem gevange op te eeten, zulks ook alzo geschied is, en dat behalve de gevangen en de gemelde Dirk Cortijl en Cornelis de Groot de huijsvrouw van denzelven Dirck

Cortijl en Willempjes Kees daar ook bij zijn geweest, maar dat hem gevange van anderen niet voorstaat, gelovende den gevangen naar zijn zeggen niet dat de huisvrouw van den voorn. Dirk Cortijl en de gemelde Willempjes Kees, er niets van geweeten zouden hebben, dat de voorsz. vis dien zij ten huijze van hem gevangen aten gestolen was.

Dat wijders hij gevangen, omtrent vier jaeren geleeden, des nagts omtrent twaalf uren met zeekeren Freek Tijgeman is geweest op of aan de werff van den voorn. Arij Schriek, aan de Steene Brug buiten de Cleijwegspoot, en dat dezelve Freek Tijgeman daar toen snoek uijt de visbun off de viskaar gehaald heeft, terwijl hij gevange op de gemelde werff aan de overzijde daarbij was, zonder dat de gevange naar zijn voorgeeven, weet hoeveel pondt, maar wel dat de visch, die ten tijde voorsz. door den voorn. Freek Tijgeman in 't

fol. 72v

in 't bijzijn van hem gevange gestolen is, snoek is geweest, en dat hij gevange die snoek op een maandagmiddag, met den gemelde Freek Tijgeman en deselvs huisvrouw heeft opgegeeten.

Dat hij gevangen eens een vischkorf, die hij wel wist dat van den voorsz. Arij Schriek was, en welke viskorff voor zijn gevangens deur quam drijven, met een houtje naar zig gehaald en vier off vijf baarsen daar uijt genomen heeft.

Dat hij gevange daarenboven ook eens alleen bij den voorn. Arij Schriek een pond off vier voorns uijt den houwer heeft gestolen, meendende den gevange dat zulks een jaar off vier geleeden is.

En eijndelijk dat hij gevange twee jaeren geleeden des nagts om elf off twaalf uren met zeekere Bart Stolwijk overlegt heeft, dat zij den aal off paling zouden steelen, van den voorn. Arij Schriek leggende in de stadsgragt, nadat hij gevange met denzelven Bart Stolwijk te vooren op de werff van den gemelde Arij Schriek was geweest en daar in 't vischbun gezien had, dat 'er geen visch in was, hebbende den gevangen daarop tegen de voorn. Bart Stolwijk gezegt: "Kom nu gaan wij om de aal in de gragt", gelijk zij vervolgens dan ook gegaan zijn, naar de Cingel toe aan.

Dat hij gevange van het steelen van den voorn. aal off paling teegen de voorn. Bart Stolwijk eerst gesproken, en denzelven, om hem gevangen in zijn voornemen te helpen, daartoe verleid heeft.

Dat'er ten tijde voorn. in de stadsgragt een jol off klein schuijtje lag, 't welk was van Maarten Stolwijk, om den bagger daarmede uijt de stad te haalen, en dat er toen in de gemelde gragt ook lag een baggerschuijt, toebehorende aan denzelven Maarten Stolwijk.

Dat hij gevange met den voorn. Bart Stolwijk in 't voorsz. jol of schuijtje getreden zijnde, zij tezamen daar meede zijn gevaaren naar de Cleijwegspoot toe aan, en dat het doen in de nagt was. Dat

fol. 73

Dat er voorts ook in de stadsgragt twee houters met visch, aal of paling laagen, welke vischouwers met een touw vastgemaakt waeren aan een paal daartoe in de grond van 't water gestoken, en dat de gemelde twee houters met visch, aal of paling, niet aan hem gevangen off den voorn. Bart Stolwijk in eigendom toebehoorden, Neen, maar in tegendeel, dat hij gevangen wist, dat dezelve in eigendom toebehoorden aan den voorn. Arij Schriek, en dat hij gevangen en de voorn. Bart Stolwijk met het voorsz. schuijtje naar die houters toe zijn gevaaren.

Dat hij gevange het touw, waarmee de een van de voorsz. vischouwers met aal of paling vast lag, heeft los gesneeden en dat hij gevangen de voorn. Bart Stolwijk daarop met het voorn. jol off schuijtje met den vischhouwer met aal of paling agter aan weggevaren zijn voorbij de Cleijwegspoot, de brug onder door, tot omtrent de tuijn van Gijsbert Visser, leggende aan de Cattencingel, daar zij ophielden en dat hij gevangen en dezelve Bart Stolwijk toen tezamen den voorsz. vischhouwer binnen boord gehaald, en een partij aal of paling daar uit in 't voorn. jol of schuijtje overgestort hebben, waarop zij den leedigen visschouwer wederom buiten boord hebben gezet en denzelven hebben laten drijven in de gragt, hebbende de voorsz. gestolen aal of paling, zo de gevangen zegt, naar zijne gedagten, een pond of vijftientig bedragen maar dat hij 't op een pond off drie na niet weet.

Dat hij gevange en de voorn. Bart Stolwijk vervolgens met de gemelde aal of paling terug gevaren zijnde, naar hun huis toe aan, dezelve geborgen hebben in de voorsz. baggerschuijt, leggende in de stadsgragt waarna zij bij nagt off tegen den ogtent, die aal of paling uit de gemelde baggerschuit hebben weg gehaald en dat hij gevangen de voorsz. aal of paling heeft opgegeten, erkennende hem gevange dat het steelen van dezelve aal of paling een misdaad is, en dat hij gevange die gestolen heeft met een boos opzet, om zig aan den

fol. 73v

den voorn. Arij Schriek, gelijk hij zegt te wreken, terwijl hij daar omtrent tot zijn pretense verschoning niets anders heeft weeten in te brengen, dan dat hij gevangen, zo wel als den voorn. Bart Stolwijk dronken zou zijn geweest.

Al het welke zijnde zaken van zeer quade en dangereuse gevolgen, die in een land van justitie niet kunnen worden geleeden, maar anderen ten exempel en wel in conformité van 't placaat van hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland op den 19 maart 1614 tegen de dieven en dieverijen en aanhouders van dien geemaneert rigoureselijk behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Heer Eijsscher op den gevangens voorsz. confessie regt versoekende, en also ratione officii evidente concludeert, dat de gevange ter zaake voorsz. bij vonnisse van de Edel Agtbare Heeren

Schepenen deser stad zal worden gecondemneerd, gebracht te worden ter plaatse daer men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en daar strengelijk te worden gegeesseld en gebrandteekent, en dat wijders ook de gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen van de justitie ter taxatie van Heeren Scheepenen voorn. ofte tot andere zulke peene als hun Edel Agtbaren naar regt en opregte justitie bevinden zullen te behooren.

Scheepenen des Stad Gouda, gehoord de confessie van Jan Coeman 's heeren gevange gezien ende geëxamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens

fol. 74

jegens hem gevange gedaan en genomen, mitsgaders de informatie van den Heer Officier overgelegd ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, bannen hem gevange voor den tijd van twee agtereenvolgende jaaren uijt de stad en jurisdictie van dien, sonder middelerwijle daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen off anderen eijsch op ende jegens den gevange gedaan ende genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van zijn gevangenisse en mise van justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. W. Decker Heere van Urcem, Mr. Dirk Aemilius Jongkint, Mr. G. de Moor, Mr. Bartholomeus de Moor van Immerzeel, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortbergh, Wilem vander Hoeve, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Mr. Jan Jacob Slicher, Gerard Willem van Blijdenberg en Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Schepenen der stad Gouda den 12 september 1771 en gepronuntieert ten zelven dage.

fol. 74

*Geconfineert voor 1½ jaaren
voorts gebannen voor 4 jaaren
uit de stad*

**Crimineele eijsch gedaan
maken, en de Edele Agtbare
Heeren Scheepenen der stad
Gouda overgeleverd uijt den naam
en van weegens den Wel Edele Gestreng
Heer doctor Willem Griffioen, Bailliu
en Schout van deselve stad, razione officii
Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Cornelis de Groot, geboren te
Utrecht en daarom door de
wandeling genaamd, Kees den
Uijtersman, oud circa veertig
jaaren, wonende op de Cingel**

fol. 74v

**dezer stad, tusschen de Kleijwegs
en Tiendewegspoort, s Heeren
gevangen hier ter Gouda voorn.**

De Heer Eijsscher razione officii zegt naar waarheid,

Dat de gevange te meermalen verhoord zijnde, buijten pijn en banden van ijser heeft bekend,

Dat hij gevange met den meedegevange Jan Koemans en met Dirk Cortijl op zekeren zaturdagnagt zes of zeven jaren geleeden, nadat zij alvorens in den avond met den anderen overlegd hadden om aalkorven te besteelen van Arij Schriek leggende in de stadsgragt, mitsgaders ook nadat hij gevange nader met dezelve Jan Koemans en Dirk Cortijl overlegd had om de korven bij de boeren dien nagt te gaan ligten, en besteelen, tot dat eijnde uit is geweest, maar dat de gemelde Jan Koemans, op de Cingel terug is gekeert, en van hem gevange en den voorn. Dirk Cortijl afgegaan is.

Dat hij gevange vervolgens met den gemelde Dirk Cortijl de noordzijde van de Carnemelksloot, anders genaamt de Smallezijde, op is gegaan tot de behuizinge van Arij Koukerk, door de wandeling genaamd Arij Pleunen, woonagtig aldaar en hem gevange bekend.

Dat er voor de huizinge van den gemelde Arij Pleunen in de voorsz. Karnemelksloot een kleijn schuijtje lag, waarvan hij gevange gelooft dat het bun wel gesloten is geweest, en dat de voorn. Dirk Cortijl, daarop in dat schuijtje gestapt zijnde, en het bun van 't zelve hebbende opengebrooken, zijn hand off arm in 't bun gestoken alzoos zes off zeven snoeken van een goede grootte daar uijt gestoolen, en op den wal aan hem gevangen toegegooijt heeft, welke snoeken hij gevange heeft opgeraapt, en in zijn schort off schootsvel genomen

Dat hij gevangen zig verbeeldende gerugt te hooren, met die gestolen snoeken de vlugt heeft genomen, latende den voorn. Dirk Cortijl in 't

fol. 75

in 't voorsz. schuijtje staan, en dat hij gevangen vervolgens is gaan lopen de Vierde Tuijnkaede en de Oude Gouwe door, en van daar tot aan 't huijs van den voorn. Jan Koemans, doenmaals wonende aan de Steene Brug buijten de Cleijwegspoort deeser stad.

Dat hij gevangen de voorn. snoeken aan den gemelde Jan Koemans verdoond, en dezelve aldaar (aan 't huijs van Jan Koemans) gelaten en gezegd heeft dat hij gevangen, en de voorn. Dirk Cortijl, die in voegen voorn. gestolen hadden.

Dat de gemelde Dirk Cortijl, wel een een uur na hem gevangen met zijne zakken met visch, bij den voorn. Jan Koeman gekomen zijnde, denzelve visch aan den gemelde Jan Koemans en hem gevangen gezegd, dat hij die insgelijks in voege voorn. gestolen had.

Dat de voorn. gestolen snoek en baars dien volgende dag en zulks op een zondag, ten huijze van den voorn Jan Koemans door denzelven en door hem gevange en den voorn. Dirk Cortijl en meer andere personen, door den gevange met namen genoemd is opgegeeten, zonder dat de gevangen naar zijn zeggen weet off die andere personen wel wisten, dat de voorn. visch, die zij daar aten gestolen was, maar wel, dat 'er gezegd is, dat visch was gestolen op de Karnemelksloot, en dat zulks door een van de gemelde andere personen verteld wierd, erkennende den gevange dat al het geene voorsz. staat, en bij hem begaan is verregaande misdaden zijn waarom hij gevangen om vergiffenis bad, zonder dat hij iets tot zijne pretense verschoning heeft weeten in te brengen, dan alleen dat hij quasi berouw had.

Dat wijders hij gevangen den kost winnende met tuijnen en geduurende zijn verblijf alhier sedert het jaar 1763 als arbeijder, tuijmansknegt off thuijnman, gewerkt hebbende, bij diverse personen, door den gevangen wel met namen genoemd, in 't laastleeden voorjaar eenige kruijwa-

fol. 75v

kruijwagens met aarde aan den een en den ander bezorgt heeft, waarvan hij gevangen naar zijn voorgeven niet meer dan twee, en een voor Jacobus Trijsburg uit den thuin had gehaald van zijn Heer , de capitain vander Burch, sonder voorgaand consent off order van denzelve zijnen Heer , en dat hij gevangen meede zonder voorgaand consent off order van ijemant van stadsweege eenige kruijwagens met eerde gehaald heeft van het Bolwerk dezer stad bij de schuur van Bastiaan Veerman, erkennende den gevangen in beijden opzigten, dat zulx een misdaad is, en dat hij gevangen de voorsz. aarde gestolen heeft.

Dat hij gevangen voor de kruijwagen met aarde dien hij bij de voorn. Jacobus Trijsburg wonende op de Cingel tusschen de Kleijwegs en Tiendewegspoort gebragt heeft, van denzelven Jacobus Trijsburg heeft genoten drie lootjes nagelbloemen¹, en dat hij ten tijde voorsz. ook vijff kruijwagens met aarde in drie reizen gebragt hebbende aan Jillis Olijkan, wonende in de Vrouwesteeg binnen deese stad, voor een van dezelve heeft ontfangen een dubbeltje en vier duijten, en turff voor den anderen en voor de drie laaste kruijwagens zeven en een halve stuijver vijff groot voor iederen wagen genoten heeft.

Dat hij gevangen, ten tijde wanneer hij als arbeijder off tuijmansknegt werkte bij Willem Vianen in den thuijn van denselven gemelde Vianen gewoon is geweest des morgens om vijff uren off half zes, als hij aan 't werk ging spergies te snijden, zonder dat de gemelde Willem Vianen daarvan wist, welke spergies hij gevangen zo maar in zijn hand meede nam, en dat hij de gemelde spergies door dien weggestolen heeft, voorgevende den gevange dat hij gevange in 't geheel maar vijff off zes bosjes gehad zoude hebben, en dat hij gevangen het nooit zou hebben gedaan om zig zelve te verrijken, daar de gevangen nogtans in tegendeel heeft moeten erkennen, dat hij gevangen een bosje off twee van de voorn. spergies te koop gepresenteerd hebbende aan Hendrik Hermanus Hess deselve

fol. 76

Hendrik Hermanus Hess, die gekogt en betaald heeft en dat de gemelde Hendrik Hermanus Hess de voorsz. spergies telkens aan hem gevangen heeft betaald off een fooijtje daarvoor gegeeven.

Dat hij gevangen op zondag den 10 maart deeses jaars 1771 's namiddags omtent twee uren aan het Ascherff over de heijning geklommen is van den tuijn van den voorn. Hendrik Hermanus Hess, leggende in den Boeiecade buijten de Cleijwegspoort naast den tuijn van den Heer capitain vander Burch voorn. en dat hij gevangen vervolgens in den thuijn van den gemelde Hendrik Hermanus Hess bezig was met veldslaa te snijden, welke hij in een kersemand deed, die hij bij zig had, wanneer dezelve Hendrik Hermanus Hess in zijn voorn. thuijn kwam en hem gevange vroeg wat hij daar deed, waarop hij gevangen antwoorde: "Ik snij wat sla mijnHeer ", en met snijden voortging.

Dat de voorn. Hendrik Hermanus Hess, toen verder tegen hem gevange gezegd hebbende, dat hij zijn thuijn uijt moest gaan, en hij gevangen daarop met de voorn. man met sla voor aan den tuijn gekomen zijnde, de gemelde Hendrik Hermanus Hess, nadat hij tegen den gevangen had gezegd, dat de gevangen de sla zou hebben te laten blijven, en nadat de gevangen daarentegen aan Hess gevraagd had om dezelve te mogen meede nemen, de

¹ GTB; Nagelbloem. Benaming van verschillende bloemen of planten.

gemelde mand met slaa hem gevangen uijt de handen gerukt en uijtgestort heeft, gevende hem gevange de leedige mand terug, waarop hij gevangen voorts in den thuijn van den voorn. Heer vander Burch gegaan is Dat hij gevangen naderhand met zijn hoofd over den heijning is komen leggen, en aan den voorn. Hendrik Hermanus Hess om vergiffenis geroepen heeft, maar dat dezelve hem gevange geantwoord hebbende dat hij daar niet meerder van wilde hooren, zijn thuijn uijt is gegaan.

Dat hij gevangen kort daaraan den voorn. Hendrik Hermanus Hess gevolg, en aan desselfs hujs op de Turfmarkt alhier geweest zijnde aan de dienstmaagd heeft verzogt, om denzelven Hendrik

fol. 76v

Hendrik Hermanus Hess te mogen spreken, maar tot antwoord bekomen, dat de gemelde Hendrik Hermanus Hess niet 't hujs, off voor hem gevangen niet te spreken was, en dat hij gevange daarop den voorn. dienstmaagd verzogt heeft in zijnen naam, den voorn. Hendrik Hermanus Hess te versoeken dat dezelve het tog niet kwalijk moest nemen.

Dat hij gevange het nooit wederom zou doen, meenende dat gevange daarmede (gelijk hij erkent heeft) de voorsz. misdaad, zoals hij dezelve vervolgens ook des anderen daags in presentie van den voorn. Heer vander Burch, en de gelijx Heer vader den Heer Oudburgemeester vander Burch en den meergemelden Hendrik Hermanus Hess openlijk beleeden, en teffens denzelven Heer Hendrik Hermanus Hess, alsnog om vergiffenis gevraagd heeft.

Al het welke zijnde zaken van zeer kwade en dangereuse gevolgen, die in een land van justitie niet konnen worden geleeden, maar anderen ten exempel, en wel in conformité niet alleen van het placaat van hun Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland op den 19e maart 1614 tegen den dieven en dieverijen en aanhouders van dien, geëmaneerd, meer ook van de geamplieerde keure van de Edele Groot Agtbare Heeren van den Magistraat deeser stad, tegen de tuijndieven en tuijndieverijen gearresteerd en gepubliceerd den 6e augustus 1715 en de renovatie en ampliatio van dezelve, gearresteerd en 20 [ ] en gepubliceerd en 22 augustus 1765, rigoureuuselijk behoren te worden gestrafft.

Zoo is 't dat de Heer Eijsscher op des gevangens voorsz. confessie regt verdoekende, en alzo ratione officii eijsch doende, concludeert dat de gevange ter zaake voorsz. bij vonnis van de Edele Agtbare Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneert gebragt te worden ter plaatse daar men alhier ge-

fol. 77

gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en daar strengelijk te worden gegeesselt en gebrandmerkt, en dat de gevangen voorts zal worden gebannen mitsgaders ook gecondemneert in de kosten en misen van de justitie ter taxatio van Heeren Schepenen voorn. ofte tot andere zulke peene als hun Edel Agtbaren naar regt en opregte justite bevinden zullen te behoren.

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Cornelis de Groot door de wandeling genaamt Kees den Uijtersman 's heeren gevange gezien ende geëxamineert den criminelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jegens hem gevange gedaan ende genomen mitsgaders de informatie van den Heer Officier overgelegd ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienden was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren hem gevange om te werden geconfineert in een tugthujs binnen deese Provincie voor den tijd van een en een half jaar om aldaar met zijn handenwerk de kost te winnen, bannen daarna hem gevange voor den tijd van vier agtereenvolgende jaren uijt de stad, jurisdictie en Heer lijkheeden van dien, sonder middelerwijle daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, en condemneeren wijders hem gevange in de kosten van zijn gevangnisse en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier sijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jan Noortberg, Willem vander Hoeve, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Mr. Jan Jacob Slicher, Gerard Willem van Blijdenbergh en Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, op den 12 september 1771 en gepronuntieert den 14 dito.

fol. 77v

Gegeesselt en gebannen voor 5 jaaren uit de stad, jurisdictie en Heer lijkheden van dien

Crimineele eijsch den Edele Agt bare Heeren Scheepenen der stad Gouda overgeleverd door den Wel Edele Gestrenge Heer doctor Willem Griffioen, Bailliu en Schout van deselve stad, ratione officii Eijsscher in cas crimineel

**op ende jegens
Salomon van Wijnen, geboren
althier te Gouda voorn.
oud agtenveertig jaaren zijnde
een pijpmakersbaas, wonende alhier
op de Nieuwehaven in 't klooster,
thans 's heeren gevangene**

De Heer Eijsscher ratione officii zegt naar waarheid,

Dat de gevangene te meermalen gehoord zijnde van de Edel Agtbare Heeren Schepenen diezelfde buiten pijn en banden van ijzer heeft bekend,

Dat hij gevange zig heeft schuldig gemaakt aan het afbreken en stelen van vercheijden ijzeren roosters van de goten of huijzen der burgers, welke roosters hij met zijde, zonder den netten tijd te weeten, heeft gedaan bij een vleeshouwer op de Kleijweg over het oude [vrouwenhuijs], mitsgaders dat bij een persoon, door den gevange met name genoemd, op den hoek of [in den] Kerksteeg en op den Tiendeweg zo hij gelooft bij een [pijpmaker] meede op den Korten Tiendeweg bij een smit en nog aan het eijnde van de Keijzerstraat aan den toren.

Dat hij gevangene de voorn. roosters verkogt heeft

fol. 78

heeft aan een persoon die hij genoemd heeft met name voor zes duiten het pond.

Dat hij gevangen daar en boven des nagts zonder dat hij regt zeggen, kan hoe lang het geleden is, aan het huijs van iemand, door hem met name genoemd, tegenover de oude lombart een stuk van de ijzeren bankleuning heeft afgebroken, 't welk hij er met zijn handen afgewrongen heeft, de gansche leuning niet hebbende meede genomen, omdat hij dezelve niet los konde krijgen, en dat hij insgelijks des nagts zonder niet te weten hoe lang het geleden is, aan het leedig staande huijs van iemand anders, door hem met name genoemd, op den [Waag] eene geheten van [Vleuning], met zijne hand wel los gewrongen, maar niet meede genomen heeft, omdat [te] vast in de muur zat, en hij zulks dienvolgende niet doen kon.

Dat hij gevangen egter een van staande ijzers van meede de zoo even gemelde leuning in de zitbank vast zat en wel het middelste daar of heeft gebrooken, welk ijzer hij verkogt heeft aan denselfde persoon aan wien hij ook heeft verkogt de roosters te voren gemeld.

Dat hij gevangen des nagts aan de stadstoorn op de vesten [twe] stukken van ijzeren hangfels met zijn handen, en dat deszelve voor aan [so.] waeren heeft afgebroken en dat hij die stukken voor zes duijten het pond aan den voorn. persoon verkogt heeft.

Dat hij gevangen wanneer hij op den 16 januarij deses jaars 1775 voor de vierde maal verhoord wierd, vijf of zes weeken geleeden des nagts drie ijseren beugels van de leuning voor aan de stal van zeker Heer hier te steede, door hem met name genoemd heeft afgebroken de eene met zijnen handen, ende andere met die beugel welke hij met zijne handen afgebroken had, en dat hij de gemelde beugels heeft gestolen, en aan den voorn. persoon verkogt voor zeven duijten het pond.

fol. 78v

Dat hij gevange in dien selvden nagt, ook van den [st...] daarnaast, op de Peperstraat binnen deeze stad voor van de leuning, twee kleijne ijseren beugels gestolen heeft, die hij er met de punt van een hakmes heeft afgebroken, en dat hij dezelve voor zes duijten het pond verkogt heeft aan den gemelde persoon.

Dat hij gevangen eenigen tijd geleeden des nagts ook met de punt van het voorsz. hakmes, bij iemand aan de Varkemarkt door hem met name genoemd, een ijser hangsel afgebrooken en gestolen heeft en nog een ander ijser hangsel in de Nieuwsteeg van de stal van iemand, door hem meede met name genoemd, en dat hij beijden deeze hangfels heeft verkogt als vooren.

Dat hij gevangen vervolgens, zonder dat hij regt zeggen kan, hoe lang het geleeden is, des nagts van den leuning voor aan den stal voor nog een ander Heer hier ter steede, door hem met name genoemd, al meede met het voorsz. hakmes, dat toen in 't water gevallen is, heeft afgebrooken en gestolen, vier zwaare ijseren beugels, weegende naar gissing met 80 ponden, en dat hij dezelve beugels aan den meergemelde persoon verkogt heeft voor zes duijten het pond.

Dat hij gevangen niet lang voor dat hij geapprehendeerd is geworden, des nagts op den Nieuwehaven, aan het huijs van een bakker, dien de gevange met name heeft genoemd, de voorste spil van een ijseren bankleuning gestolen, en aan den voorn. persoon verkogt heeft, de gehele leuning schoon dezelve door hem naar zijns zeggen afgebrooken was, niet hebbende kunnen meede neemen, omdat ze vast in den muur zat.

Dat hij gevange op seekeren nagt, omtrent 14 dagen voor Kersmis laasteleden van een huijs op de Turfmarkt, agter het Amsterdamse Veer, bewoond was

fol. 79

wordende door een kleermaker, wiens naam de gevange heeft genoemd, een van de twee ijseren bankleuning afgebrooken ende gestolen heeft, welken hij aan denselfden persoon als te voren heeft gebragt en verkogt, en dat hij ses duijten voor het pond genoten heeft.

Dat hij gevangen naderhand, en wel op den 7 januarij van het lopende jaar 1775, des nagts andermaal is gegaan naar het voorn. hujs agter het Amsterdamse Veer op de Turfmarkt, en daer toen den andere ijzeren bankleuning en afgebroken ende gestolen hebbende, dezelve ook aan den voorn. persoon heeft verkogt voor een blank¹ het pond.

Dat hij gevangen op zeekeeren nagt omtrent Kersmis van het verleeden jaar 1774, op den hoek van de Kerksteeg van het teldershuijsje twee vengsters met het ijserwerk daaraan, en noch omtrent den zelfden tijd, meede des nagts, in de Bontesteeg op den hoek van de Vest, van het agterhujs van een pijpmaker, door den gevangen met name genoemd, een ander vengster insgelijks met het ijserwerk daaraan, heeft afgebroken en gestolen, en dat hij de gemelde vengsters aan stukken gehakt en het ijserwerk van dezelve voor zes duijten het pond aan den voorn. persoon verkogt heeft.

Dat hij gevangen niet lang voor dat hij geapprehendeerd is geworden, des nagts van een hujsje op het steenen kerkhof, toebehorende aan St. Janskerk, een ijser hangsel met zijnen handen, omdat het los was, heeft afgebroken en gestolen, en dat hij hetzelfde aan den voorn. persoon verkogt heeft, voor vier duijten het pond.

Dat hij gevangen, meede niet lang voor dat hij geapprehendeerd is geworden, op zeekeeren nagt van het schuijtje van een door hem met naame genoemden metselaar, leggende in 't water voor desselvs huijzinge op de Turfmarkt, een ijzeren ketting en een ijzeren steekpen, door den gevangen anders

fol. 79v

anders ook een priem genoemd, afgebroken en gestolen heeft, en dat hij de gemelde ketting aan den voorn. persoon voor een blank het pond heeft verkogt.

Dat hij gevangen de voorn. priem of steekpen eenigen tijd bij zich gedragen hebbende, met dezelve op zeekeeren nagt, zonder dat hij regt kan zeggen, hoe lang zulx wel geleeden is, bij een smitsbaas, woonende aan de Kleijwegspoort binnen deeze stad, en welken smitsbaas hij gevangen met name genoemd heeft, van den hoefstal heeft afgebroken twee ijzere kettingen, die hij gevangen gestolen en aan den zelfden persoon als voren verkogt heeft voor zes duijten het pond.

Dat hij gevangen wanneer hij op den 16 januarij deeses jaars 1775 voor de vierde maal verhoord wierd, omtrent 4 weeken geleeden, des nagt bij een smit op den Veerstal, wiens naam de gevangen genoemd heeft, meede twee ijzeren kettingen van den hoefstal met de voorn. ijzeren priem of steekpen heeft afgebroken, dat hij de gemelde kettingen gestolen en aan den voorn. persoon voor zes duijten het pond verkogt heeft.

Dat hij gevangen wijders ook met de voorn. ijzeren priem of steekpen, omtrent het begin deeses jaars 1775, op zeekeeren nagt, twee ijzeren hangfels afgebroken heeft van de schuur op de Vest, staende na het werkhuijs van een baander, door den gevangen met name genoemd, en dat hij denzelve hangfels gestolen en verkogt heeft al voren.

Dat hij gevangen op zeekeeren nagt, in 't laast van 't verleeden jaar 1774, of daer omtrent op de Nieuwehaven een deur met het daar aan zijnde ijserwerk, behoorende aan iemand, door den

fol. 80

den gevangen met name genoemd, gestolen heeft, en dat hij het hout van dezelve deur heeft verbrand, en het ijserwerk verkogt aan den persoon mijer te malen² gemeld.

Dat hij gevangen daar en boven meede op de Nieuwehaven een deur gestolen heeft van een poort, daer iemand, door den gevangen met name genoemd, het opsigt over heeft, en dat hij met de gemelde deur waar van de planken in het gerigte aan den gevangen vertoond zijn, welken hij erkend heeft, waarlijk aan die deur behoort te hebben, naar zijn hujs is gegaan, het ijserwerk van dezelve deur naderhand voor een blank het pond aan den voorn. persoon verkogt hebbende.

Dat hij gevangen van een van beijden de voorn. deuren (want daer omtrent heeft de gevangen zich bij zijne verhoren niet geconsteerd) een ijzeren klink afgebroken heeft, en dat hij dezelve klink drie nagten in zijne zak heeft gedragen, om een hengelis of het een of ander af te breken.

Dat hij gevangen des nagts voor den nagt, wanneer hij op de Gevangenpoort, is gebracht, 't welk geschied is, tusschen den 11 en 12 januarij van het lopende jaar 1775 de deur van zeekeeren poort afgehangen hebbende, die deur heeft meede genomen en daarmede eenige hujsen ver is heen gegaan maer dat hij door het gerugt van aankomende menschen, doenmaals verrast zijnde, de gemelde deur voor 't Stadserf heeft neergezet.

Dat hij gevangen des nagts daaraan, zijnde geweest dienselfden nagt, toen hij door de dienaers der justitie opgebracht is, om de streek van elff uren op de stadsvest is geweest, en daer toen ter tijd van de groote deur van het werkhuijs van den bovengemelde baander daer de jongens het wiel draijen, met de voorn. ijzeren klink heeft afgebroken een swaar ijzer hangsel, 't welk aan den gevangen in 't

fol. 80v

in 't gerigte vertoond is, in 't welk hij bij dies gelegenheid heeft erkend, dat het zelfde ijzeren hangsel was, dat hij in voegen voorsz. van het werkhuijs van den voorn. baander afgebroken had.

¹ Van Gelder (1966) 258. Blank; ter waarde van zes duiten of $\frac{3}{4}$ stuiver.

² Sic, mijer te malen. lees: meer te malen?

Dat hij gevange het voorsz. ijzeren hangsel 't hujs gebragt hebbende kort daarna is geweest op den noordzijde van de Nieuwehaven, daar toen voor het hujs of den stal van ijmand, wiens naam de vangen¹ genoemd heeft, een praam of vaartuijg in 't water lag, en dat hij bij zig hebbende, de voorn. ijseren klink, en eenige ijseren spijkers den gevange naderhand in 't gerigte meede vertoond en dor hem voor dezelfde klink en voor dezelfde spijkers erkend, in de voorsz. praam, of het voorsz. vaartuijg gestapt of geklommen is, voornemens zijnde, om de ijzere ketting, waarmede de gemelde praam of het gemelde vaartuijg vastlag, daar af te breeken en te steelen, maar dat hij in dat voorneemen doordien hij gerugt hoorde is verhinderd geworden, en toen uit de voorsz. praam of het voorsz. vaartuijg gestapt is, waarop hij vervolgens is geapprehendeert door twee dienaaren van de justitie, die de voorn. ijzere klink en ijzere spijkers uit zijne zak gehaald hebben.

Dat hij gevange alle de voorsz. braken en diefstallen (zo hij zegt) alleen heeft gedaan, zonder meedemakers, of complices gehad te hebben, en dat hij gewoon is geweest, het bij hem gestolen ijzer in dien nagt, wanneer hij hetzelfde gestolen had, of wel des morgens, daaraan heel vroeg en dus in den donker te brengen en te verkopen bij de meergemelde persoon, die teegens hem gezegd had: "Ik sak uw naam swijgen en gij moet den mijnen swijgen", zijnde hij gevange en denselven persoon

fol. 81

persoon, dan ook met den anderen, afgesproken, en hebbende zijlieden malkanderen beloofd, dat als het rugtbaar wierd, dat de gevange gestolen ijzer aan den voorn. persoon verkogt zij malkanders namen swijgen zouden.

Dat hij gevange niet regt kan zeggen, hoe veele ponden gestolen ijzer, hij met den anderen wel van tijd tot tijd aan de voorn. persoon heeft verkogt, maar dat zulcx is geweest, somtijds drie somtijds vijf, somtijds twintig, en somtijds dertig pond, en dat de gemelde persoon, nadat het gestolen ijzer gewogen was, hem gevange altoos gereed betaald heeft, hebbende den gevange niet anders ter zijner [pretense] verschoning weeten in te brengen, dan alleen dat hij hetgeen voorsz. is, naar zijn voorgeven uit klinklaare armoede heeft gedaan, en dat hij voor het verkogte ijzer voor zich gekogt heeft kousen, broek, slooff² en aardappelen.

Al het welke zaaken zijn van zeer kwade en dangeuse gevolgen, die in een land van justitie niet geleeden kunnen worden, maar anderen ten exempel, en zulx niet alleen uit kragten van zekere keure van de Edele Groot Achtbare Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen deser stad gearresteerd, en gepubliceert den 1sten maart 1708 Art. 3, maar ook vooral in conformité van het placaat van hun Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland van den 19 maart 1614 tegen de dieven en dieverijen, ende aanhouders van dezelve, rigoueuselijk behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Heer Eijsscher ratione officii op des gevangens voorn. confesie regt verzoekende, en alsoo eijsch doende concludeert dat de gevangen, ter zake voorn. bij vonnis van

fol. 81v

Edele Agtbare Heeren Schepenen deezer stad zal worden gecondemneerd gebragt te worden ter plaatse daer men hier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaer strengelijk te worden gegeesseld en gebrandtekend, en wijders dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie tot tauxatie van Heeren Schepenen voorn. ofte tot andere zulke peene als hun Edele Achtbaren naar regt en opregt justite, bevinden zullen te behoren (was get. W. Griffioen)

Schepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Salomon van Wijnen 's heeren gevange gezien ende geëxamineerd den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jegens hem gevange gedan en genomen, mitsgaders de informatie van den Heer Officier overgelegd, ende op alles gelet hebbende, 't geene ter materie diendende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren hem gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis deeser stad, plaatse alwaar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Schepenen met roeden te worden gegeesseld, bannen wijders hem gevange voor den tijd van vijf agtereenvolgende jaaren uit de stad, jurisdictie en Heer lijkheden van dien, zonder middelerwijle daer weder in te komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen of

fol. 82

off anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten van zijn gevangnisse en misen van de justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint, Mr. Bruno vander Goes, Mr. Gualterus de Moor, Burgemeesteren.

Gedaan bij de Heeren Mr. Daniel Willen Lestevenon Heere van Schoonauwen, Mr. Jan Noortberg, Willem vander Hoeve, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Mr. Jan Jacob Slicher, Mr. Huibert van Eijck, Schepenen der stad Gouda den 16 maart 1775. Gepronuntieert en geëxecuteerd den 20 dito.

¹ Sic, wiens naam de vangen, lees: wiens naam de gevangen.

² GTB. Sloof. Overjas of mantel voor ruw weer, meestal zonder mouwen.

Wij ondergeteekende Schepenen, verklaaren bij deesen, dat den gevange bovengemeld verklaart heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevankennisse en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dat als boven;

W. vander Hoeve   D.D. de Kedts Houtman.

fol. 82

*Agt dagen te water en te brood
en voorts het vonnis van
Heeren Schepenen der stad
Rotterdam te gehoorzamen*

Pro Justitia

**Den Wel Edele Gestrenghe Heer
mr. Martinus van Toulon,
Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra

**Heijltje van Asperen 's hee
ren gevangen**

Alzoo Heijltje van Asperen, oud 't zeventig jaaren, gebooren op 't Jaagpad even buijten

fol. 82v

deezze stad 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijzer bekend en beleede heeft en voort ook conseert; dat zij gevang bij sententie van Heeren Scheepenen der stad Rotterdam van dato 18 september 1772 uijtgesproken den 19 dito ter zaake van haar assurant¹ bedelen is gebannen, voor den tijd van vijf en twintig jaaren uijt den Landen van Holland ende Westvriesland op peene van zwaarder straffe, zo zij gevange in de voorn. tijd binnen dezelve landen mogt worden gevonden.

Dat zij gevangen bevorens bij resolutie van de Edele Groot Achtbare Heeren Burgemeesteren deezzer stad van den 17 november 1760 om haar quaad gedrag is geconfineert geweest in 't tughtuis binnen deezze stad, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, en daar inne heeft gezeeten den tijd van tien en een half jaare. Dat zij gevangen 't zedert het bekomen van haere voorn. sententie te Rotterdam van daar zig binnen deezze stad heeft begeeven en haar onderhouden, met de goede luj aan te spreken.

En alzoo dat gedrag van haar gevange direct strijdig is, tegens de gemelde sententie van Schepenen van Rotterdam en het recht in het general dicteert, dat de violatie van ban straffbaar zij in dat de sententie judicum niet impune mogen worde gevilipendeert.

Zoo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat zij gevange over ende ter zaake voorn. binnenskamers ter

fol. 83

discretie van Heeren Schepenen wel stengelijk zal worden gegeesselt en voorts geordonneert het voorn. bannissement van Scheepenen der stad Rotterdam te pareeren, ende gehoorzamen, op peene van zwaarder straffe, en wijders gecondemneert in de kosten van haare gevankennisse en misen van justitie, ofte tot zulken andere fine als Heeren Schepenen in goede justitie zullen bevinden te behooren (was get. M. van Toulon)

Schepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Heijltje van Asperen 's heeren gevange gezien ende geëxamineerd hebbende den crimineele eijsch en conclusie van de Heer Officier razione officii op ende jegens dezelve gedaan en genomen, ende met rijpe deliberatie van raade, doorgezien, ende overwoogen hebbende, al het geene ter materie dienende was, doende recht uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren haar gevange voor den tijd van agt agtereenvolgende daegen gezet te worden te water en te brood, condemneeren haar gevange wijders het vonnis van Schepenen der stad Rotterdam te pareeren en te gehoorzaamen op peene van zwaarder straffe en condemneeren voorts haar gevange in de kosten van haare gevankennisse, en mise van justitie, ontseggen den Heer Officier razione officii zijnen verderen eijsch en conclusie op ende jeegens haar gevange gedaan en genoomen.

¹ GTB. Assurant, hier: brutaal.

Aldus gedaan bij den Heeren Mr. Jan van Noortbergh, Dirk Daniel de Kedts Houtman, Mr. Jan van den Kerckhoven en Mr. Jan Justus Clotterbooke, Sche-

fol. 83v

Schepenen op den 11 november 1776 en gepronuncieert ten zelven dage.

Wij ondergeschreeve Schepene verklaeren bij deezen, dat de gevange bovengemeld, verklaerd heeft geen goederen te bezitten, waaraan de kosten van haar gevangenis en misen van justite kunnen werden verhaald. Actum dato als boven.

D.D. de Kedts Houtman J.J. Clotterbooke

fol. 83v

Dirk Mol met de koorde gestraft

Eijsch

**Den Wel Edele Gestrenghe Heer
mr. Martinus van Toulon.
Bailliu en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jegens
Dirk Mol, oud ontrent twee en
dertig jaaren, geboortig van Ever
=dingen, tusschen Vianen en Cu
=lemburch, laast gewoont hebbende
tot Alphen aan den trasmolen, thans
's Heeren
gevangen binnen der stad
Gouda**

Den Heer Eijsscher doet conform de waarheid zeggen dat den gevange buiten pijn ende banden van ijzer, en zulcx vrijwillig aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen deezer stad heeft geconfesseert en beleeden, en dien conform ook in de informatien, bij den Heer Eijsscher razione officii ingewonnen en, gebleeken is, Dat hij gevange niet alleen nu ter tijd tot tijd verscheidene en eenigvuldigen simpele dieverijen heeft gepleegt, als namentlijk, hij gevange een jaar of ses geleeden, ten huijze van Willem de Woert woonende te Jutphaas gestolen

fol. 84

heeft een paar zilvere gespen en dezelve verkogt aan een zilversmit te Utrecht voor vier gulden. Dat hij gevange na Goudse Kermis van den jaare 1775, bij Cornelis van Wieringen woonagtig aan 't Jaagpadt, door 't tolhek 't eerste of tweede boerehuys, ter gelegentheijd, dat hij daar aan huys een nagt logeerde, heeft gestolen een goude gladde ring uijt de tas van de vrouw van gemelde Cornelis van Wieringen, leggende op de hoofdpeuluw van haar bed, dat hij gevange dezelve ring heeft verkogt binnen deeze stad bij een goudsmit voor negen guldens. Dat hij gevange twee jaaren geleeden in de korenbouw bij Dirk van Es, woonagtig onder Waddinxveen heeft gestolen een wit geruijtte wambuijs. Dat hij gevange Woerdense markt of kermis in october van den jaare 1775 des nagts van den dag toen een swaare koe van Cors vander Linden te Woerden verloot is geworden, uit de zak van de broek van de zoon van den hospes, alwaar de gemelde koe verloot is, die hij onder zijn hoofdkussen op het bedt gelegd had, heeft gestolen eenig geld, bestaande uit twee Zeeuwse rijxdaalders, twee agtentwintgen¹ ende een schelling, at hij gevange dezelve in sijn kous had verstoken en daarna wanneer er na het gemelde geld gezogt wierd, hij gevange zig bang maakte en als toen hetzelfde geld heeft wedergegeeven. Dat hij gevange in den herfst van den voorsz. jaare 1775 bij van Swieten woonagtig in 't Groene Woud onder Alphen, heeft gestoolen een blaauw Vriesche paardedek hangende in de schuur. Dat hij gevange voor de gepasseerde Allerheijligen een jaar geleeden, vaarende met de volkschuit van Amsterdam op Gouda, aldaar in dezelfde schuijt

fol. 84v

¹ Van Gelder (1966) 260. Een munt in 1601 voor het eerst gemunt, tot 1846 in omloop geweest. Zilveren muntstuk ter waarde van 28 stuivers of een goudgulden.

gestolen heeft uijt de broek van een persoon die op den bodem van de schuijt was gaan leggen slaapen, agt guldens, weesende guldens, sestalven¹ en agentwintigen, dat hij gevange nevens dezelve perzoon was gaan leggen en terwijl die perzoon sliep, met een mes in de broek van gemelde perzoon een gat gelijk meede in de geldbeurs had gesneden end daardoor 't voorsz. geld had uijtgehaalt.

Dat hij gevange in den voorsz. jaare 1775 bij Marijtje welkens toenaam hij gevange gezegt heeft niet te weeten woonagtig op het hoekhuys aan de Goudsluijs, heeft gestoolen een halve kaas, leggende op den toonbank in de keuken daar dezelve haar winkel deede.

Dat hij gevange nog bij dezelve Marijtje in den voorsz. jaare 1775 heeft gestolen een kopje met geld bedragende te samen drie gulden aan dubbeltjes.

Dat hij gevange in den gepasseerde jaare 1776 op een zondag ten huize van Jan Plaijzler, woonagtig tusschen Ouderkerk en den Uijthoorn, ter gelegenheid dat hij gevange bij hem werkte, gestoolen heeft een paar zilveren gespen, die in de zak van de broek van den knegt (zoo hij zeyde Jan genaamt) staken, en welke hong in de bedsteede en dezelve verkogt te Amsterdam, aan een zilversmit voor seeven guldens.

Dat hij gevange in denzelven jaare 1776, vier weeken voor het voorsz. diefstal bij den voorn. Jan Plaijzler heeft gestoolen een paar zilvere broekgespen, hangende in een kamertje in den broek bij de bedsteede, en dezelve verkogt te Amsterdam bij een zilversmit voor vier gulden

fol. 85

Dat hij gevange na de koornbouw van den voorsz. jaare 1776 bij ouwe Pleun woonende te Waddincxveen heeft gestolen drie agtendertigers en twee Zeeuwse rijxdaalders, leggende hetzelve in een buultje in een haverkist en welcx geld aan eene moffin die aldaar werkte toebehoorde.

Dat hij gevange in den gepasseerde herfst van den voorleede jaars bij Willem de Kleijboer woonagtig aan 't geene zijde van het Groeneveld onder Alphen heeft gestolen een nieuwe beslage schop en een houtte dito, leggende aan den Rijkant onder het zand gestoken.

Dat hij gevange in den nagt, zijnde geweest tusschen gepasseerde Allerheijligen en Kersmis, gestolen heeft uit een zomerhuis bij Hendrik Mulder, woonagtig in de Outhoornse buurt, ses brooden.

Dat hij gevange in den gepasseerde winter voor Kersmis bij Willemijntje over de Hollebrug (eigentlich de Hofbrugge) tot Alphen des avonds om negen uren van den toonbank heeft gestolen een zoetemelkse kaas.

Dat hij gevange in den gepasseerde jaare tusschen Kersmis en Nieuwejaar, op 't hoekje van de Bruggestraat te Alphen, des avonds om agt uren heeft gestolen eenige kaas, leggende op den toonbank in de winkel.

Dat hij gevange in april van deezen jaare 1777 met eenen Jacob Ram, tesamen vaarende met een praam met hooij, zijlieden onderweg in 't water hebben vinden leggen een snoekschakel².

Dat hij gevange nog heeft gestolen te Vleuten

fol. 85v

van Maarten Hollaar, knegt bij Teunis Speck, een zilvere gesp uit de broek hangende op zijde van de bedsteede. Naardat ook hij gevange zig aan verscheijde gequalificeerde dieverijen met huisbraak vermengd schuldig heeft gemaakt als hebbende hij gevange daar omtrent beleeden.

Dat hij gevange des nagts tusschen den 25e en 26e maart van den jaare 1775 aan het huis van de weduwe Simon Blom, wonende onder Alphen, bij wien hij tevoren als knegt gewoont had, een gat boven in 't riete dak heeft gebrooken, daar door in huis is geklommen, en aldaar gestolen heeft, een paar zilvere vrouwegespen, die hij gevange bij een zilversmith binnen deeze stad verkogt heeft voor vier gulden bij hem gevange ook ontvangen. Dat hij gevange in den gepasseerde jaare voor den hooijbouw in het dak van Reijer vander Laan (eijgentlijk genaamt Reijer van Beusekom) woonende onder Outshoorn, tusschen de Beschuijt- en Hoedemakersbrug, een gat in 't riet gebrooken heeft, daar is door gegaan en vervolgens van daar gestolen heeft een stuk speks van circa vijftientig pondt.

Dat hij gevange na de koornbouw van den voorleeden jaare, zijnde in den Regel van Wensveen³, tusschen Ouwe Pleun en Boscoop, de derden woning, bij een dikagtige weduwvrouw, wiens naam was van Beek, vier ruijten in het soomerhuis in 't hout staande met roeijen en al heeft uitgebroken, de wervel van het glasraam afgedaan, een daarvoor staande blindje, dat boven vasthing, als toen opengemaakt en aldaar heeft gestolen een halve comijnde met een halve soetemelkse kaas met een half brood, endezelve bij zijne vrouw gebragt heeft.

fol. 86

Dat hij gevange in de herfst van den voorsz. jaare 1776 een gat gebrooken heeft aan de oost-zijde van het dak van Arij Huijgen woonagtig tusschen Swammerdam ende de Goudsche Sluijs, besijden 't Rijpadt, dog dat hij daar was door gegegaan, dewijl hij gevange volk hoorde. Dat hij gevange op denzelven tijd aan de west-zijde van het huys twee reegels beneden ruijten, met het loot, uijt een raam in de keuken uijtkomende, heeft uitgebroken en vervolgens een blindje dat los daarvoor hing, heeft opengedaan, en alzoo in de keuken is geklommen en dat hij gevange aldaar uijt de tresor gestoolen heeft een brood en een halve zoetemelkse kaas, welke hij gevange thuis bij zijne vrouw gebragt had en vervolgens opgegeeten.

¹ Zilveren munt ter waarde van 5 1/2 stuiver.

² GTB. Schakel, driewandig visnet.

³ GTB. Regel van Wensveen. Hier: een rijtje huizen dat tot Wensveen behoorde.

Dat hij gevange in 't begin van van de maand maart dezès jaars 1777, op een zondagavond in het agterhuijs van Frederik Balster, woonende aan de laage zijde onder Aarlanderveen, een ruijt heeft uitgebrooken, de wervel van 't venster afgedaan, en vervolgens aldaar ten huijze gestolen heeft vier paar zilvere gespen, een zilvere tabaksdoos, een zilvere beugeltas, en een zilver balslootje, welke goederen gelegen waaren in een mandje, gestaan hebbende in een bedsteede ten huijze voorsz. en door hem gevange daarna verkogt zijn aan twee bijzondere zilversmits te Woerden, te weeten aan den eene de tabaksdoos en beugeltas voor agtentwintig gulden en aan den anderen de gespen voor vijftien guldens, en dat hij gevange dezelve penningen ontfangen en genoten heeft.

En dat eijndelijk de gevange ook nog heeft geconfesseert, de navolgende veedieverijen te hebben geperpetreert, te weeten

fol. 86v

Dat hij gevange op den herfst van den jaare 1775 des nagts tusschen tien en elf uren, tusschen Abkoude en Ouderkerk uit zeeker land van een koopman in beesten heeft gestoolen een vette oude koe, waarvan naar zijne gedagten eijgenaer was Eldert Loenen, en dezelve verkogt aan eene vleeshouwer te Abkoude voor zeventig gulden, dog dat hij daarop niet meer ontfangen had als vijftien gulden, dat hetzelve land was gesloten met een hek met een hangslath daarvoor, 't welk door de kram die in de dampaal zat vast was, dat hij gevange hetzelve slot heeft opengebroken, naar zijn onthoud met een spijker, daarmede hij zoo lang in het sleutelgat gewrongen had, tot dat het sloth was opengegaan, en alzo de voorsz. koe uit het land gehaalt heeft.

Dat hij gevange omtrent Pinxteren van den voorleede jaare 1776 uit zeeker land gelegen onder Langeraar aan deeze zijde den Aardam¹ van Alphen komende, besijden de Klijput, dog welkers eijgenaer hij gevange almeede gezegt heeft niet te weeten, en welk land gesloten was met een stok met een touw en teenden vastgebonden, heeft gestolen een koppel van vijf (jaarige) Texelaarsschappen en dezelve verkogt te Nieuwkoop aan een perzoon bij hem opgegeeven voor vijftwintig guldens.

Dat hij gevange in den herfst van den voorleede jaare 1776 des nagts uit zeeker land geleegen tusschen Bodegraven en Zwammerdam vlak tegenover de tweede houtzaagmolen van Zwammerdam af te reekenen, zonder zoo hij gezegt heeft met zeekerheid te hebben kunnen opgeeven onder welke van die jurisdictiën, alsmeede zonder den eijgenaer

fol. 87

van dien te kennen, en welk land meede gesloten was met een stok met een pen daardoor, gestolen heeft een koppeltje van ses schapen, waarvan twee oude schapen en vier lammeren waaren, welke hij gevange gevoert heeft naar Harmelen, en aldaar verkogt aan een vleeshouwer bij hem gevange opgegeeven voor agttien guldens, die hij gevange insgelijks ontfangen heeft.

Dat hij gevange des snagts voor de laaste Hemelvaartsdag geweest is onder Langeraar in zeeker land geleegen aan geene zijde den Aerdam van deeze stad gerekent, welkers eijgenaer hij gevange zoo hij gezegt heeft niet kende, en welk land gesloten was met een stok, met een touw vastgebonden, 't geen hij gevange had opengemaakt, en vervolgens daar uit gestolen heeft negen schapen en twee lammeren, weesende het eene lam gemerkt met een vosvlakje in den hals en het andere met een zwart vlakje aan 't gat, dat hij gevange dezelve schapen en lammeren heeft vervoert naar Kamerijk en aldaar op voerzeijde Hemelvaartdag aan zeeker perzoon bij hem opgegeeven voor twintig guldens tezaamen, die hij gevange ook ontfangen heeft.

Dat hij gevange op dingsdag den 13e meij jongstleeden, des avonds om agt uren, uit zeeker land aan deze zijde van Bodegraven ten eijnde de Langeweg aan de regterhand den eersten dam welkers eijgenaer hij gevange niet wist, na alvorens de pen van 't hek, waarmede hetzelve land was gesloten te hebben afgedaan, gestolen heeft drie schapen, waarvan twee aan den anderen ge-

fol. 87v

koppelt waaren, en vervolgens daar meede des anderen daags 's morgens om vier uren aan deese stad even buijten de Tiendewegspoort is aangekomen.

Dat hij gevange als toen iemand heeft gevonden om een vleeshouwer alhier uijt de stad te haalen, ten einde hem gevange dezelve schapen aff te koopen, dat kort daar aan dezelve perzoon bij hem gevange is teruggekomen met een vleeschouwer bij zig, dat hij als toen de voorsz. drie schapen aan de gemelde vleeshouwer heeft verkogt voor vijftien guldens en gebragt aan 't stal van denzelven vleeshouwer.

Dat hij gevange wel getragt heeft den voorsz. kooppenningen te ontfangen, dan dat hem zulx is mislukt, zijnde hij gevange inmiddels daarop alhier in hegtenis geraakt.

Hebbende hij gevange nog bekend, diverse andere dieverijen te hebben gepleegt, dan waarvan zoo om het verloop des tijds als andersints geene preciese nog genoegsame informatie hebben kunnen bekomen worden. En dewijl uijt al het te vorgemelde ten klaarsten blijkt, dat hij gevange zig niet alleenlijk heeft schuldig gemaakt aan meenigvuldigen simplen dieverijen, maar ook door hem gevange diverse veedieverijen alsmeede verscheijde gequalificeerde diefstallen vermengt met huisbraak zijn gepleegd.

Al het welke zaaken zijn die in een land daar justitie vigeert niet kunnen worden gedult, maar anderen ten exempel en afschrik ten strengsten ingevolge 's Lands Wetten en placaten behooren te werden gestrafft.

¹ Aardam, voormalige buurtschap dat nu deel uitmaakt van Ter Aar, gem. Nieuwkoop, Zuid-Holland,

Zo is 't dat de Heer Eijsscher ratione officii uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten

fol. 88

van Holland en Westvriesland, concludeert, dat bij vonnisse van de Edele Achtbare Heeren Schepenen deezer stad, ingevolge het eerste, tweede end derde articul van het placaat van haar Edele Groot Mogende van dato den 19 maart 1614 tegen de dieven en dieverijen geëmaneed, hij gevangne ter zaake voorsz. zal worden gecondemneert, gebragt te worden op het schavot, agter het raadhuijs deezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherpreger gestraft te worden met den koorde, dat 'er de dood na volgt, en dat daarna het doode lichaam op een horde sal werden gesleept tot aan het geregt buijten deezer steede, en aldaar met een keeten aan de galge gehangen, anderen ten exempel en afschrik tot dat hetselve sal sijn vergaan en verteert, en dat wijders hij gevangne zal worden gecondemneert in de kosten van zijne gevangnisse en misen van justitie met de gevolgen en aankleven van dien. (was getekend) M. van Toulon

Alzoo Dirk Mol oud omtrent tweeëndertig jaaren geboortig van Everdingen tusschen Vianen en Culemburg, laast gewoont hebbende onder de parochie van Alphen aan de trasmolten thans 's heeren gevangne, buijten pijn en banden bekent en beleden heeft en ook uijt de ingewonne informatie aan sche-

fol. 88v

penen gebleeken is,

Dat hij gevangne een jaar of ses geleeden, ten huijze van Willem de Woert woonende te Jutphaas gestolen heeft een paar zilvere gespen en dezelve verkogt aan een zilversmit te Utrecht voor vier gulden.

Dat hij gevangne na Goudse Kermis van den jaare 1775, bij Cornelis van Wieringen woonagtig aan 't Jaagpadt, door 't tolhek 't eerste of tweede boerehuijs, ter gelegentheid, dat hij daar aan huijs een nagt logeerde, heeft gestolen een goude gladde ring uijt de tas van de vrouw van gemelde Cornelis van Wieringen, leggende op de hoofdepeuluw van haar bed, dat hij gevangne dezelve ring heeft verkogt binnen deeze stad bij een goudsmit voor negen gulden.

Dat hij gevangne twee jaaren geleeden in de korenbouw bij Dirk van Es, woonagtig onder Waddinxveen heeft gestolen een wit geruijtte wambuijs.

Dat hij gevangne Woerdense markt of kermis in october van den jaare 1775 des nagts van den dag toen een swaare koe van Kors vander Linden te Woerden verloot is geworden, uit de zak van de broek van de zoon van den hospes, alwaar de gemelde koe verloot is, die hij onder sijn hoofdkussen op het bedt gelegd had, heeft gestolen eenig geld, bestaande uit twee Zeeuwse rijxdaalders, twee agtentwintgen ende een schelling, at hij gevangne dezelve in sijn kous had verstoken en daarna wanneer er na het gemelde geld gezogt wierd, hij gevangne zig bang maakte en als toen hetzelve geld heeft wedergegeeven.

Dat hij gevangne in den herfst van den voorsz. jaare 1775 bij van Swieten woonagtig in 't Groene Woud onder Alphen, heeft gestoolen een blaauw Vriesche paardedek hangende in de schuur.

fol. 89

Dat hij gevangne voor de gepasseerde Allerheijligen een jaar geleeden, vaarende met de volkschuit van Amsterdam op Gouda, aldaar in dezelfde schuijt gestolen heeft uijt de broek van een persoon die op den bodem van de schuijt was gaan leggen slaapen, agt gulden, weesende gulden, sestalven en agtentwintgen, dat hij gevangne nevens dezelve perzoon was gaan leggen en terwijl die perzoon sliep, met een mes in de broek van gemelde perzoon een gat gelijk meede in de geldbeurs had gesneden end daardoor 't voorsz. geld had uijtgehaalt.

Dat hij gevangne in den voorsz. jaare 1775 bij Marijtje welkens toenaam hij gevangne gezegt heeft niet te weeten woonagtig op het hoekhuijs aan de Goudsluijs, heeft gestoolen een halve kaas, leggende op den toonbank in de keuken daar dezelve haar winkel deede.

Dat hij gevangne nog bij dezelve Marijtje in den voorsz. jaare 1775 heeft gestolen een kopje met geld bedragende te samen drie gulden aan dubbeltjes.

Dat hij gevangne in den gepasseerde jaare 1776 op een zondag ten huize van Jan Plaijzir, woonagtig tusschen Ouderkerk en den Uijthoorn, ter gelegentheid dat hij gevangne bij hem werkte, gestoolen heeft een paar zilveren gespen, die in de zak van de broek van den knegt (zoo hij seijde Jan genaamt) staken, en welke hong in de bedsteede en dezelve verkogt te Amsterdam, aan een zilversmit voor seeven gulden.

Dat hij gevangne in denzelven jaare 1776, vier weeken voor het voorsz. diefstal bij den voorn. Jan Plaijzir heeft gestoolen een paar zilvere broekgespen, hangende in een kamertje in den broek bij

fol. 89v

de bedsteede, en dezelve verkogt te Amsterdam bij een zilversmit voor vier gulden.

Dat hij gevange na de koornbouw van den voorsz. jaare 1776 bij ouwe Pleun woonende te Waddincxveen heeft gestolen drie agtendertigers en twee Zeeuwse rijxdaalders, leggende hetzelve in een buultje in een haverkist en welcx geld aan eene moffin die aldaar werkte toebehoorde.

Dat hij gevange in den gepasseerde herfst van den voorleede jaars bij Willem de Kleijboer woonagtig aan 't geene zijde van het Groeneveld onder Alphen heeft gestolen een nieuwe beslage schop en een houte dito, leggende aan den Rijnkant onder het zand gestoken.

Dat hij gevange in den nagt, zijnde geweest tusschen gepasseerde Allerheijligen en Kersmis, gestolen heeft uit een zomerhuis bij Hendrik Mulder, woonagtig in de Outhoornse buurt, ses brooden.

Dat hij gevange in den gepasseerde winter voor Kersmis bij Willemijntje over de Hollebrug, eigenlijk de Hofbrugge, te Alphen des avonds om negen uren van den toonbank heeft gestolen een zoetemelkse kaas.

Dat hij gevange in den gepasseerde jaare tusschen Kersmis en nieuwejaar, op 't hoekje van de Bruggestraat te Alphen, des avonds om agt uren heeft gestolen eenige kaas, leggende op den toonbank in de winkel.

Dat hij gevange in april van deezen jaare 1777 met eenen Jacob Ram, tesamen vaarende met een praam met hooij, zijlieden onderweg in 't water hebben vinden leggen een snoekschakel.

Dat hij gevange nog heeft gestolen te Vleuten van

fol. 90

Maarten Hollaar, knegt bij Teunis Speck, een zilvere gesp uit de broek hangende op zijde van de bedsteede. Naardat ook hij gevange zig aan verscheijde gequalificeerde dieverijen met huisbraak vermengd schuldig heeft gemaakt als hebbende hij gevange daar omtrent beleeden.

Dat hij gevange des nagts tusschen den 25e en 26e maart van den jaare 1775 aan het huis van de weduwe Simon Blom, wonende onder Alphen, bij wien hij tevoren als knegt gewoont had, een gat boven in 't riete dak heeft gebrooken, daar door in huis is geklommen, en aldaar gestolen heeft, een paar zilvere vrouwegespen, die hij gevange bij een zilversmit binnen deeze stad verkogt heeft voor vier gulden bij hem gevange ook ontvangen.

Dat hij gevange in den gepasseerde jaare voor den hooijbouw in het dak van Reijer vander Laan (eijgentlijk genaamt Reijer van Beusekom) woonende onder Outshoorn, tusschen de Beschuijt- en Hoedemakersbrug, een gat in 't riet gebrooken heeft, daar is door gegaan en vervolgens van daar gestolen heeft een stuk speks van circa vijfentwintig pondt.

Dat hij gevange na de koornbouw van den voorleeden jaare, zijnde in den Regel van Wensveen, tusschen Ouwe Pleun en Boscoop, de derden woning, bij een dikagtige weduwvrouw, wiens naam was van Beek, vier ruijten in het soomerhuis in 't hout staande met roeijen en al heeft uitgebroken, de wervel van het glasraam afgedaan, een daarvoor staande blindje, dat boven vasthing, als toen opengemaakt en aldaar heeft gestolen een halve comijnde met een halve zoetemelkse kaas met een half brood, en dezelve bij zijne vrouw gebragt heeft.

Dat hij gevange in de herfst van den voorsz. jaare 1776

fol. 90v

een gat gebrooken heeft aan de oost-zijde van het dak van Arij Huijgen woonagtig tusschen Swammerdam ende de Goudsche Sluijs, besijden 't Rijpadt, dog dat hij daar was door gegegaan, dewijl hij gevange volk hoorde. Dat hij gevange op denzelven tijd aan de west-zijde van het hujs twee reegels beneden ruijten, met het loot, uijt een raam in de keuken uijtkomende, heeft uijtgebroken en vervolgens een blindje dat los daarvoor hing, heeft opengedaan, en alzoo in de keuken is geklommen en dat hij gevange aldaar uijt de tesor gestoolen heeft een brood en een halve zoetemelkse kaas, welke hij gevange thujs bij zijne vrouw gebragt had en vervolgens opgegeeten.

Dat hij gevange in 't begin van van de maand maart dezès jaars 1777, op een zondagavond in het agterhujs van Frederik Balster, woonende aan de lage zijde onder Aarlanderveen, een ruijt heeft uijtgebrooken, de wervel van 't venster afgedaan, en vervolgens aldaar ten huize gestolen heeft vier paar zilvere gespen, een zilvere tabaksdoos, een zilvere beugeltas, en een zilver balsslotje, welke goederen gelegen waaren in een mandje, gestaan hebbende in een bedsteede ten huize voorsz. en door hem gevange daarna verkogt zijn aan twee bijzondere zilversmits te Woerden, te weeten aan den eene de tabaksdoos en beugeltas voor agtentwintig gulden en aan den anderen de gespen voor vijftien guldens, en dat hij gevange dezelve penningen ontfangen en genoten heeft.

Dat hij gevange op den herfst van den jaare 1775 des nagts tusschen tien en elf uren, tusschen Abkoude en Ouderkerk uit zeeker land van een

fol. 91

koopman in beesten heeft gestoolen een vette oude koe, waarvan naar zijne gedagten eijgenaar was Eldert Loenen, en dezelve verkogt aan eene vleeshouwer te Abcoude voor zeventig gulden, dog dat hij daarop niet meer ontfangen had als vijftien gulden, dat hetzelve land was gesloten met een hek met een hangslath daarvoor, 't welk door de kram die in de dampaal zat vast was, dat hij gevange hetzelve slot heeft opengebroken, naar zijn onthoud met een spijker, daarmede hij zoo lang in het sleutelgat gewrongen had, tot dat het slot was opengegaan, en alzoo de voorsz. koe uit het land gehaalt heeft.

Dat hij gevange omtrent Pinxteren van den voorleede jaare 1776 uit zeeker land gelegen onder Langeraar aan deeze zijde den Aardam van Alphen komende, besijden de Klijput, dog welkers eijgenaar hij gevange almeede gezegt heeft niet te weeten, en welk land gesloten was met een stok met een touw en teenden vastgebonden,

heeft gestolen een koppel van vijf (jaarige) Tesselaarsschape en dezelve verkogt te Nieuwkoop aan een perzoon bij hem opgegeeven voor vijftwintig guldens.

Dat hij gevange in den herfst van den voorleede jaare 1776 des nagts uit zeeker land geleegeen tusschen Bodegraven en Zwammerdam vlak tegenover de tweede houtzaagmolen van Zwammerdam af te reekenen, zonder zoo hij gezegt heeft met zeekerheid te hebben kunnen opgeeven onder welke van die jurisdictiën, alsmeede zonder den eigenaar van dien te kennen, en welk land meede gesloten was met een stok met een pen daardoor, gestolen

fol. 91v

heeft een koppeltje van ses schape, waarvan twee oude schape en vier lammeren waren, welke hij gevange gevoert heeft naar Harmelen, en aldaar verkogt aan een vleeshouwer bij hem gevange opgegeeven voor agttien guldens, die hij gevange insgelijks ontfangen heeft.

Dat hij gevange des snagts voor de laaste Hemelvaartsdag geweest is onder Langeraar in zeeker land geleegeen aan geene zijde den Aerдам van deeze stad gerekent, welkers eijgenaar hij gevange zoo hij gezegt heeft niet kende, en welk land gesloten was met een stok, met een touw vastgebonden, 't geen hij gevange had opengemaakt, en vervolgens daar uit gestolen heeft negen schape en twee lammeren, weesende het eene lam gemerkt met een vosvlakje in den hals en het andere met een zwart vlakje aan 't gat, dat hij gevange dezelve schape en lammeren heeft vervoert naar Kamerijk en aldaar op voerzeijde Hemelvaartsdag aan zeeker perzoon bij hem opgegeeven voor twintig guldens tezaamen, die hij gevange ook ontfangen heeft.

Dat hij gevange op dingsdag den 13e meij jongstleeden, des avonds om agt uren, uit zeeker land aan deze zijde van Bodegraven ten eijnde de Langeweg aan de regterhand den eersten dam welkers eijgenaar hij gevange niet wist, na alvorens de pen van 't hek, waarmeede hetzelfde land was gesloten te hebben afgedaan, gestolen heeft drie schape, waarvan twee aan den anderen gekoppelt waaren, en vervolgens daar meede des anderen daags 's morgens om vier uren aan deese stad even buijten de Tiendewegspoort is aangekomen.

Dat hij

fol. 92

gevange als toen iemand heeft gevonden om een vleeshouwer alhier uijt de stad te haalen, ten einde hem gevange dezelve schape aff te koopen, dat kort daar aan dezelve perzoon bij hem gevange is teruggekomen met een vleeschouwer bij zig, dat hij als toen de voorsz. drie schape aan de gemelde vleeshouwer heeft verkogt voor vijftien guldens en gebragt aan 't stal van denzelven vleeshouwer.

Dat hij gevange wel getragt heeft den voorsz. kooppeningen te ontfangen, dan dat hem zulx is mislukt, zijnde hij gevange inmiddels daarop alhier in hegtenis geraakt.

En dewijl al hetzelfde zijn zaaken welke in een land van justitie niet kunnen werden gedult neemaar anderen ten exempel en afschrik in gevolge 's Lands Wetten en placaten behoorten te werden gestraft.

Zoo is 't dat Scheepenen der stad Gouda gezien hebbende den crimineelen eisch en conclusie door den Wel Edele Gestrenghe Heer Mr. Martinus van Toulon Bailliu en Schout dezer stad, razione officii op ende jegens den voorn. Dirck Mol 's heeren gevange gedaan en genomen, ende met rijpe deliberatie van raade doorgesien ende overwogen hebbende, al het geene ter materie dienende was, uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland regt doende, condemneeren hem gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad, plaatse daar man gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar door den scherpregt met de koorde ge-

fol. 92v

straff te worden dat 'er de dood navolgt en dat voorts het doode lichaam sal werden gevoert na het schavot buijten deeze stad omme aldaar in keetenen te werden opgehangen en te verblijven tot dat hetzelfde sal sijn vergaan en verteert, condemneeren hem gevange in de kosten van sijn gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij den Heeren Mr. Adriaan Prins, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen, Gerard Willem van Blijdenbergh, Mr. Adriaan Pieter Twent, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven en Mr. Jan Justus Clotterbooke, Schepenen op den 6e october 1777.

Gepronuntieert en geëxecuteert op den 11e dito, present dezelve Heeren .
(onder stond in kennisse van mij als secretaris (was geteekent; B. Jongkint)

Daar naast en daar onder, in andere hand:

Wij ondergeschreeven Schepenen verklaare bij desen dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van sijn gevankensse en misen van justite kunnen worden verhaald.
Actum in dato als boven.

W. Griffioen W.W. van Blijdenbergh

fol. 92v

*Jacob van Erven
met de koorde gestraft
en in zee geworpen*

Eijsch

**Den Wel Edele Gestrenghe Heer
mr. Martinus van Toulon,
Bailliuw en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**op ende jegens
Jacob van Erven gebooren en
woonagtig binnen deesen stad,
oud zo hij zegt, drieën
veertig jaaren, thans 's heeren**

fol. 93

gevangene binnen dese stad

De Heer Eijsscher razione officii doet conform de waarheid zeggen;

Dat de gevangene buiten pijn en banden aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen deezer stad bekend en beleeden heeft, en wijders ook overeenkomstig des gevangens confessie, meerendeels uit de informatien, bij den Heer Eijsscher razione officii ingewonnen, consteert:

Dat hij gevangene in plaats van door een eerbaaren kuisch gedrag zig van schandelijke vuiligheeden en allerlei snoode ontugt gewagt, en onbesmet bewaart te hebben, in tegendeel al zeedert en gedurende verscheide jaaren, zelfs ook nadat hij gevangene was getrouwt; zig aan boose en vuile lusten, zoodanig heeft overgegeeven, dat hij gevangene zich niet heeft ontzien, niet alleen om van tijd tot tijd, met verscheide mansperzoonen, van jongere en oudere jaaren, op de onbeschaamste wijze, door wederzijdsche onkuische aanraakingen en betastingen, vuile ontugt te pleegen; maar ook, om in hetzelfde quaad van trap tot trap voortgaande, zig op verscheide tijden en plaatsen, met andere mansperzoonen, en bijzonder met zeekeren Hermanus Toog gewoonde hebbende binnen deese stad, en thans om soortgelijke euveldaaden insgelijks gevangen te Rotterdam, aan nog ergere ontugtige schandelijkheeden en sodomitische vuiligheeden schuldig te maaken, Ja zelfs tot

fol. 93v

tot tweemaal toe zig met den gemelden Hermanus Toog over en weder te buiten te gaan in het bedrijven van zodanige afschuwelijke en onnatuurlijke godloosheeden, welke in het weezen der zaak eene volvoering der misdaad van sodomie zelve medebrengen, of te minsten eene allernaasten trap van dat aller godloost kwaad, en een zodanige graad van de verfoeijlijkste schandelijkheid, uitmaken dat dezelve de afgrijselijke en onnatuurlijke zonde van sodomie genoegzaam evenaaren.

En dewijl zodanige grouwelen en misdaden waarvan de natuur een afgrijsen heeft, en door welke gods rechtbaardige gramschap en zijne gedugte oordeelen, over een land en volk verwekt en gebragt worden, in een land van justitie niet kunnen worden geduld, maar in tegendeel naar goddelijke en menschelijke wetten en regten, anderen ten exempel en afschrik, op het allerrigoureste behooren te worden gestraft.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher razione officii eijsch doende in naam en van wegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat de gevangene

fol. 94

gevangene ter zaak van zijne voorn. gepleegde euveldaaden en onnatuurlijke zonden, bij vonnisse van de Edele Agtbare Heeren Schepenen deezer stad zal worden gecondemneert, gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis deezer stad plaats daer men gewoon is crimineele justitie te doen en aldaar door de scherprechter met de koorde gestraft te worden dat 'er de dood na volgt, en dat vervolgens des gevangens doode lichaam zal worden in de zee geworpen.

Ofte tot alzulke andere meerdere off mindere straffen, als haar Edele Achtbare naar exigentie van zaaken, in goede justitie zullen bevinden te behooren.

En dat laastelijk de gevangene zal worden gecondemneert in de kosten van zijne gevangenis en in de misen van justitie (was get. M. van Toulon)

Alzoo Jacob van Erven, gebooren en woo-

fol. 94v

wonagtig binnen deeze stad, oud zo hij zegt drieënveertig jaaren, thans gevange alhier, buiten pijn en banden van ijsen vrijwillig heeft geconfeseert, en ook anderszins, is gebleeken, dat hij gevange al zeedert en geduurende verscheide jaaren, zelfs ook nadat hij gevange was getrouwt; zig aan boose en vuile lusten, zoodanig heeft overgegeeven, dat hij gevange zich niet heeft ontzien, niet alleen om van tijd tot tijd, met verscheide mansperzoonen, van jongere en oudere jaaren, op de onbeschaamste wijze, door wederzijdsche onkuische aanraakingen en betastingen, vuile ontugt te pleegen; maar ook, om in hetzelfde kwaad van trap tot trap voortgaande, zig op verscheide tijden en plaatsen, met andere mansperzoonen, en bijzonder met zeekeren Hermanus Toog gewoond hebbende binnen deese stad, en thans om zoortgelijke euveldaaden insgelijks gevangen te Rotterdam, aan nog ergere ontugtige schandelijkheeden en sodomitische vuiligheeden schuldig te maaken, Ja zelfs tot tweemaal toe zig met den gemelden Hermanus Toog over en weder te buiten te gaan in het bedrijven van zodanige afschuwelijke en onnatuurlijke godloosheeden, welke vallen

fol. 95

vallen in het crimen van sodomie. En dewijl zodanige grouwelen en misdaden waarvan de natuur een afgrijzen heeft, en door welke gods rechtbaardige gramschap en zijne gedugte oordeelen, over een land en volk verwekt, en gebragt worden, in een land van justitie niet kunnen worden geduld, maar in tegendeel naar goddelijke en menschelijke wetten en regten, anderen ten exempel en afschrik, op het allerrigoureuze behooren te worden gestraft.

Zoo is 't dat Schepenen der stad Gouda gezien hebbende den crimineelen eijsch en conclusie door den Wel Edele Gestrenghe Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout deezer stad, razione officii op ende jegens den voorn. Jacob van Erven 's heeren gevange gedaan en genoomen ende met rijpe deliberatie van raaden, doorgezien en overwoogen hebbende 't geene ter materie diendende was, ende konde moveeren, doende regt uit de naam ende van weeges haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, den gevange gecondemneerd hebben, zo als dezelve gecondemneert word bij deezen, om gebragt te worden op 't schavot, agter het raadhuijs deezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen en

fol. 95v

en aldaar door den scherpreger met de koorde gestraft te worden dat 'er de dood na volgt, en dat vervolgens, des gevangens doode lichaam zal worden in zee geworpen, en condemneeren laastelijk den gevange in de kosten van zijne gevangenis en in de misen van justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Aelbrecht van de Burch, Mr. Vincent van Eijck, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schonauwen, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Adriaan Prins, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen, Gerard Willem van Blijdenbergh, Mr. Adriaan Pieter Twent, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, en Mr. Jan Justus Clotterbooke, Schepenen op den 14 november 1777. Gepronuntieert en geëxecuteerd den 19 dito, present dezelve Heeren .
(onder stond) In kennisse van mij als secretaris [getekent] G. Boers

Wij ondergetekende Schepenen verklaaren bij deesen dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum als boven.

W. Griffioen W. van Blijdenbergh

fol. 95v

Dirk Bruijnvis met de koorde gestraft en in zee geworpen

Eijsch

**Den Wel Edele Gestrenghe
Heer Mr. Martinus van
Toulon. Bailliuw en Schout
der stad Gouda, razione officii Eijs
scher in cas crimineel
contra
Dirk Bruijnvis gebooren**

fol. 96

**te Delft, en woonagtig binnen
deeze stad, oud zo hij segt
negenentwintig jaaren, thans**

's heeren gevange binnen deeze stad

De Heer Eijsscher razione officii doet conform de waarheid zeggen;

Dat de gevange buiten pijn en banden aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen deezer stad bekend en beleeden heeft, en wijders ook overeenkomstig des gevangens confessie, meerendeels uit de informatien, bij den Heer Eijsscher razione officii ingewonnen, consteert:

Dat hij gevange in plaatse van door een eerbaar en kuisch gedrag zig van schandelijke vuiligheeden en snoode ontugt gewagt, en onbesmet bewaart te hebben, in tegendeel al zeedert verscheide jaaren, zelfs niet heeft ontzien, niet alleen om van tijd tot tijd, met verscheide mansperzoonen, van meeder en minder jaaren, op de onbeschaamste wijze, door wederzijdsche onkuische aanraakingen en betastingen, vuile ontugt te pleegen; maar ook, om in hetzelfde quaad van trap tot trap voortgaande, zig op verscheide tijden en plaatsen, met andere mansperzoonen, en bijzonder met zeekeren Hermanus Toog gewoond hebbende binnen deese stad, en thans om soortgelijke misdaden insgelijks gevangen te Rotterdam, aan nog er-

fol. 96v

gere ontugtige schandelijkheeden en sodomitische vuiligheeden schuldig te maaken, Ja zelfs zo met den gemelden Hermanus Toog, als met anderen te meermaalen op en verscheide tijden en plaatsen, zig te buiten te gaan in het bedrijven en volvoeren van afgrijselijke en onnatuurlijke misdaad van sodomie zelve.

En dewijl zodanige grouwelen en misdaden waarvan de natuur een afgrijsen heeft, en door welke gods rechtbaardige gramschap en zijne gedugte oordeelen, over een land en volk verwekt en gebragt worden, in een land van justitie niet kunnen worden geduld, maar in tegendeel, naar goddelijke en menschelijke wetten en regten, anderen ten exempel en afschrik op het allerrigoureuste behooren te worden gestraft.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher razione officii eijsch doende in naam en van wegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat de gevange ter zaak van zijne voorn. gepleegde euveldaaden en onnatuurlijke zonden, bij vonnisse van de Edele Agtbare Heeren Schepenen deezer stad zal

fol. 97

worden gecondemneert, gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis deezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen en aldaar door de scherprechter met de koorde gestraft te worden dat 'er de dood na volgt, en dat vervolgens des gevangens doode lichaam zal worden in de zee geworpen.

Ofte tot andere alzulke straffe, als haar Edele Achtbare naar exigentie van zaaken, in goede justite zullen bevinden te behooren.

En dat laastelijk de gevangene zal worden gecondemneert in de kosten van zijne gevangenis en in de misen van justitie (was get. M. van Toulon)

Alzoo Dirk Bruijnvis, gebooren te Delft en wonagtig binen deeze stad oud zo hij zegd negenentwintig jaaren thans gevangen alhier, buiten pijn en banden van ijser vrijwillig heeft geconfesseert, ende ook anderszins is gebleeken; Dat hij gevange in plaatse van door een eerbaar en kuisch gedrag zig van schandelijke vuiligheeden en snoode

fol. 97v

ontugt gewagt, en onbesmet bewaart te hebben, in tegendeel al zeedert verscheide jaaren, zelfs niet heeft ontzien, niet alleen om van tijd tot tijd, met verscheide mansperzoonen, van meeder en minder jaaren, op de onbeschaamste wijze, door wederzijdsche onkuische aanraakingen en betastingen, vuile ontugt te pleegen; maar ook, om in hetzelfde kwaad van trap tot trap voortgaande, zig op verscheide tijden en plaatsen, met andere mansperzoonen, en bijzonder met zeekeren Hermanus Toog gewoond hebbende binnen deese stad, en thans om soortgelijke misdaden insgelijks gevangen te Rotterdam, aan nog ergere ontugtige schandelijkheeden en sodomitische vuiligheeden schuldig te maaken, Ja zelfs zo met den gemelden Hermanus Toog, als met anderen te meermaalen op onderscheide tijden en plaatsen, zig te buiten te gaan in het bedrijven en volvoeren van afgrijselijke en onnatuurlijke misdaad van sodomie zelve.

En dewijl zodanige grouwelen en misdaden waarvan de natuur een afgrijsen heeft, en door welke gods rechtbaardige gramschap en zijne gedugte oordeelen, over een land en volk verwekt en gebragt worden, in een land van jus-

fol. 98

titie niet kunnen worden geduld, maar in tegendeel, naar goddelijke en menschelijke wetten en regten, anderen ten exempel en afschrik op het allerrigoureuste behooren te worden gestraft.

Zoo is 't dat Schepenen der stad Gouda gezien hebbende den crimineelen eijsch en conclusie door den Wel Edele Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout deezer stad, razione officii op ende jegens

den voorn. Dirck Bruijvis 's heeren gevange gedaan en genoomen ende met rijpe deliberatie van raaden, doorgezien en overwoogen hebbende 't geene ter materie diendende was, ende konde moveeren, doende regt uit de naam ende van weeges haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, den gevange gecondemneerd hebben, zo als dezelve gecondemneert word bij deezen, om gebragt te worden op 't schavot, agter het raadhuijs deezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen en aldaar door den scherpreger met de koorde gestraft te worden dat er de dood na volgt, en dat vervolgens, des gevangens doode lichaam zal worden in zee geworpen, en condemneeren laastelijk den gevange in de kosten van zijne

fol. 98v

gevangenis en in de misen van justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Aelbrecht van de Burch, Mr. Vincent van Eijck, Mr. Daniel Willem Lestevenon Heere van Schoonauwen, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. Adriaan Prins, Jacob Boon van Ostade, Dr. Willem Griffioen, Gerard Willem van Blijdenbergh, Mr. Adriaan Pieter Twent, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, en Mr. Jan Justus Clotterbooke, Schepenen op den 12 december 1777. Gepronuntieert en geëxecuteerd den 19 daaraanvolgende, present dezelve Heeren

Wij onderget. Schepenen verklaaren bij deezen dat de gevange bovengemeld verklaard heeft, geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum als boven.

W. Griffioen W. van Blijdenbergh

fol. 98va orgineel plakaat van het vonnis

fol. 99

*Jacob de Meij
gebannen voor altoos*

Gezien bij de Schepenen der stad Gouda, den intendit hun Edele Achtbare overgegeeven uit den naam ende van weegens den Wel Edelen Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout van de gemelde stad, ratione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jeegens Jacob de Meij, laast gewoond hebbende binnen deeze stad, gedaegde in perzoon bij edicte op peene van ban, ter zaake van de execrable misdaad van sodomie en gruwelijke vuijligheeden, mitsgaders latitant en defaillant.

Schepenen met rijpe deliberatie van raade doorgezien en overwogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland hebben voor het profijt en uit kragten dan de defaulten bij den Heer Eijsscher ratione officii in deezen geobtineerd, den gedaegde in persoon, latitant en defaillant verstoken, en versteken hem bij deesen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir en peremtoir, mitsgaders van alle defensien en weren van rechten, welken hij, indien hij gecompareerd was, zoude hebben kunnen of mogen doen en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in persoon, latitant en defaillant voor altoos uit den voorsz. Lande van Holland en Westvriesland, onder ooit daar weder binnen te komen op peene van als dan te worden gestraft, zoals naar exigentie van zaaken bevonden zal worden te behooren; ontzeggen dienvolgende aan den Heer Eijsscher ratione officii voor als nog zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens den gedaegde in perzoon, latitant en defaillant, gedaan en genoomen, en condemneeren niettemin den gedaegde in perzoon latitant en

fol. 99v

defaillant in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe tot tuxatie en moderatie van Schepenen.

Actum bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen en ter publijcque Vierschaar gepronuntieert den 2 julij 1778. (onder stond: In kennisse van mij als secretaris (getekend) B. Jongkint)

fol. 99v

*Jan Schenk
gebannen voor altoos*

Gezien bij de Schepenen der stad Gouda, den intendit hun Edele Achtbare overgegeeven uit den naam ende van weegens den Wel Edelen Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout van de gemelde stad, ratione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jeegens Jan Schenk, burger en gewezen inwooner der stad

Gouda voorn. gedaegde in persoon bij edicte op peene van ban, ter zaake van de execrable misdaad van sodomie en gruwelijke vuiligheeden, mitsgaders latitant en defaillant.

Schepenen met rijpe deliberatie van raade doorgezien en overwoogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, hebben voor het profijt en uit kragten dan de defaulten bij den Heer Eijsscher razione officii

fol. 100

in deezen geobtineerd, den gedaegde in persoon, latitant en defaillant verstoken, en versteken hem bij deesen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir en peremtoir, mitsgaders van alle defensien en weren van rechten, welken hij, indien hij gecompereerd was, zoude hebben kunnen of mogen doen en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in persoon, latitant en defaillant voor altoos uit den voorsz. Lande van Holland en Westvriesland, onder ooit daar weder binnen te komen op peene van als dan te worden gestraft, zoals naar exigentie van zaaken bevonden zal worden te behooren; ontzeggen dienvolgende aan den Heer Eijsscher razione officii voor als nog zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens den gedaegden in perzoon, latitant en defaillant, gedaan en genoomen, en condemneeren niettemin den gedaegde in persoon latitant en defaillant in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe tot tauxatie en moderatie van Schepenen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint en Mr. Jan Noortburgh, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen en ter publijcque Vierschaar gepronuntieert den 3 julij 1778. (onder stond: In kennisse van mij als secretaris (getekend) B. Jongkint)

fol. 100v

*Jan Schouten
gebannen voor altoos*

Gezien bij de Schepenen der stad Gouda, den intendit hun Edele Achtbare overgegeeven uit den naam ende van weegens den Wel Edelen Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout van de gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jeegens Jan Schouten, burger en gewezen inwooner der stad Gouda voorn. laast gewoond hebbende op de Wagterstraat onder de jurisdictie van dezelve, gedaegde in persoon bij edicte op peene van ban, ter zaake van de execrable misdaad van sodomie en gruwelijke vuiligheeden, mitsgaders latitant en defaillant.

Schepenen met rijpe deliberatie van raade doorgezien en overwoogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, hebben voor het profijt en uit kragten dan de defaulten bij den Heer Eijsscher razione officii in deezen geobtineerd, den gedaegde in persoon, latitant en defaillant verstoken, en versteken hem bij deesen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir en peremtoir, mitsgaders van alle defensien en weren van rechten, welken hij, indien hij gecompereerd was, zoude hebben kunnen of mogen doen en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in persoon, latitant en defaillant voor altoos uit den voorsz. Lande van Holland en Westvriesland, onder ooit daar weder binnen te komen op peene van als dan te worden gestraft, zoals naar exigentie van zaaken be-

fol. 101

bevonden zal worden te behooren; ontzeggen dienvolgende aan den Heer Eijsscher razione officii voor als nog zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens den gedaegden in persoon, latitant en defaillant, gedaan en genoomen, en condemneeren niettemin den gedaegde in persoon latitant en defaillant in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe tot tauxatie en moderatie van Schepenen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint en Mr. Jan Noortburgh, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen en ter publijcque Vierschaar gepronuntieert den 3 julij 1778. (onder stond: In kennisse van mij als secretaris (getekend) B. Jongkint)

fol. 101

*Hendrik Kranenburg
gebannen voor altoos*

Gezien bij de Schepenen der stad Gouda, den intendit hun Edele Achtbaaren overgegeeven uit den naam ende van weegens den Wel Edelen Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout van de gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jeegens Hendrik Kranenburg, burger en gewezen inwooner der

stad Gouda voorn. gedaagde in persoon bij edicte op peene van ban, ter zaake van de execrable misdaad van sodomie en gruwelijke vuiligheeden, mitsgaders latitant en defaillant.

Schepenen met rijpe deliberatie van raade door-

fol. 101v

doorgezien en overwoogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, hebben voor het profijt en uit kragten dan de defaulten bij den Heer Eijsscher razione officii in deezen geobtineerd, den gedaegde in persoon, latitant en defaillant verstoken, en versteken hem bij deesen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir en peremtoir, mitsgaders van alle defensien en weren van rechten, welken hij, indien hij gecompareerd was, zoude hebben kunnen of mogen doen en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in perzoon, latitant en defaillant voor altoos uit den voorsz. Lande van Holland en Westvriesland, onder ooit daar weder binnen te komen op peene van als dan te worden gestraft, zoals naar exigentie van zaaken bevonden zal worden te behooren; ontzeggen dienvolgende aan den Heer Eijsscher razione officii voor als nog zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens den gedaegden in perzoon, latitant en defaillant, gedaan en genoomen, en condemneeren niettemin den gedaegde in persoon latitant en defaillant in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe tot tauxatie en moderatie van Schepenen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint en Mr. Jan Noortburgh, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen en ter publijcque Vierschaar gepronuntieert den 3 julij 1778. (onder stond: In kennisse van mij als secretaris (getekend) B. Jongkint)

fol. 102

*Kees Perridon
gebannen voor altoos*

Gezien bij de Schepenen der stad Gouda, den intendit hun Edele Achtbaaren overgegeeven uit den naam ende van weegens den Weledelengestrengen Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout van de gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel op ende jegens Kees Perridon, burger en gewezen inwooner der stad Gouda voorn. gedaagde in perzoon bij edicte op peene van ban, ter zaake van de execrable misdaad van sodomie en gruwelijke vuiligheeden, mitsgaders latitant en defaillant.

Schepenen met rijpe deliberatie van raade doorgezien en overwoogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, hebben voor het profijt en uit kragten dan de defaulten bij den Heer Eijsscher razione officii in deezen geobtineerd, den gedaegde in persoon, latitant en defaillant verstoken, en versteken hem bij deesen van alle exceptien, declinatoir, dilatoir en peremtoir, mitsgaders van alle defensien en weren van rechten, welken hij, indien hij gecompareerd was, zoude hebben kunnen of mogen doen en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in perzoon, latitant en defaillant voor altoos uit den voorsz. Lande van Holland en Westvriesland, onder ooit daar weder binnen te komen op peene van als dan te worden gestraft, zoals naar exigentie van zaaken bevonden zal worden te behooren; ontzeggen dienvolgende aan den Heer Eijsscher razione officii voor als nog zijnen verderen of anderen eijsch en con-

fol. 102v

conclusie op ende jegens den gedaegden in persoon, latitant en defaillant, gedaan en genoomen, en condemneeren niettemin den gedaegde in perzoon latitant en defaillant in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe tot tauxatie en moderatie van Schepenen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint en Mr. Jan Noortburgh, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen en ter publijcque Vierschaar gepronuntieert den 3 julij 1778. (onder stond: In kennisse van mij als secretaris (getekend) B. Jongkint)

fol. 103

*Geconfineert voor 6 maanden
en voorts gebannen uit den
Lande*

Eijsch

**De Wel Edele Gestrenge Heer Mr.
Martinus van Toulon, Bailliu en
Schout der stad Gouda, ratione officii Eijsscher
in cas crimineel**
contra
Johannes Frans Voorhallen
zeggende geboortig van Heusden
oud vierentwintig jaaren 's hee
ren gevange alhier

De Heer Eijsscher ratione officii zegt naar waarheid;

Dat de gevange te meermaalen gehoord aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen dezer stad buiten pijn en banden van ijser bekent heeft,

Dat hij gevange nergens woonagtig is en de kost te winnen met koopmanschap van vlakballen¹, pomade, vercierd goed en lijbanden.

Dat hij gevange zedert eenigen tijd zijn werk heeft gemaakt van hier en daar zoo langs het land als in de steden bij de luijden aan te schellen af aan te kloppen, en wanneer hem opengedaan wierd, in de huijsen in te treden, en om een aelmoes of reispenning te vragen.

Dat hij gevange op swoendagavond den 21e october dezès jaars van Alphen binnen deze stad is gekomen, met sijn vrouw en eene Johan Willem Muller, zeggende geboortig van Nieuwied meede 's heeren gevangen, en de vrouw van denselven Muller, en gelogeert heeft in den Swarte Leeuwe alhier.

Dat hij gevange des anderen daags, donderdag

fol. 103v

met den voorn. Johan Willem Muller [weliswaar] van eenige waaren te vejilen in tegendeel stoutelijk aan verscheide huijsen binnen deeze stad en onder de jurisdictie van dien, onderscheidentlijk bij de verhooren gemeld heeft, aangebelt en aangeklopt, om in sommigen directelijk is ingegaan, en vervolgens aldaar gebedelt, om een aelmoes gevraagd, of om een reispenning versogt, en op die wijze de luijden als gedrongen om ietwes te geven,

Hebbende daarmede en also op de eene plaats bekomen een gulden en een dubbeltje op een andere een schelling en nog op een andere twee sesthalven,

toddat hij gevange met den gemelde Muller eindelijk op de daad betrapt en aangehouden is geworden.

En dewijl dat uit ten klaarsten blijkt, dat hij gevange is een vagabond en landloper, die met anderen zijn werk heeft gemaakt om de goede luijden door hun assurant² intreeden in derselver huijsen te intimideeren, en als 't waare op die wijze van dezelve geld af te dwingen, behalven dat volgens de ten deese ingewonne informatien, het seer presumtiff is, dat hij gevange bovendien een aller slegtse persoon is, en hij, hij gevange overzulk te uiterste strafbaar is, ingevolge van de placaaen van hare Edele Groot Mogende jegens de landloopers, vagabonden en bedelaars geëmaneert, en wel speciaal van dat van den 25en october 1760.

fol. 104

Zoo concludeert den Heer Eischer ratione officii uit den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat hij gevange over en ter zaake voorsz. gebragt sal worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, om aldaar ter discretie van Heeren Schepenen wel strengelijk te worden gegeesselt, en voorts geconfineert in 't 's heeren werkhuis binnen deeze stad, voor soo lange tijd als Heeren Schepenen zullen geloven te verstaan, om aldaar met sijn handenarbeid te kost te winnen, en na expiratie van denselven tijd gebannen te worden voor altoos uit deese stad en jurisdictie van dien, zonder ooit daar weder inne te komen, op peene van swaarder straffe.

En dat hij gevange wijders zal worden gecondemneert is de kosten van zijne gevangens en misen van justitie ofte tot alsulken anderen fine als Heeren Schepenen naar exigentie van zaaken zullen oordeelen te behooren. (was get: M. van Toulon)

fol. 104v

Schepenen der stad Gouda, gehoord de confessien van Johannes Frans Voorhallen 's heeren gevange gesien ende geëxamineerd den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uit den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, confineere hem gevange in een van 's heeren werkhuisen binnen deze Provincie voor den tijd van ses agtereenvolgende maanden om aldaar met sijn handen werk de kost te winnen, bannen hem gevange voorts na expiratie van de voorsz. tijd uit den Landen van Holland en Westvriesland voor altoos, zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe en condemneeren hem gevange in de kosten van zijn gevankennis en

¹ GTB; Vlakbal, bal of rond stuk van een substantie waarmee men vlekken kan verwijderen, stuk vlekkenzeep

² GTB. Assurant, brutaal.

misen van justitie, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem van Blijdenbergh, Mr. Hubert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp, Mr. Jan Arent vander Burch, Schepenen op den 14en november 1778, en gepronuntieert ten zelve dage.

Wij ondergeteekende Schepenen der stad Gouda verklaaren bij deeze dat den gevange bovengemeld verklaart heeft geen goederen te besitten waaraan de kosten van zijn gevangen en misen van justitie kunnen worden verhaalt, actum uts.

P.L. Schippers

A.H. Metelerkamp

fol. 105

Geconfineert voor 4 maanden en voorts voor altoos gebannen uit den Lande

Eijsch

**De Wel Edele Gestrenghe Heer
mr. Martinus van Toulon, Bailliu
en Schout der stad Gouda, razione officii
Eisscher in cas crimineel
contra
Johan Willem Muller zeggende
geboortig van Nieuwied, oud
drieentwintig jaaren 's heeren
gevangene alhier**

De Heer Eijsscher razione officii zegt naar waarheid;

Dat de gevange te meermaalen gehoord, aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen dezer stad buiten pijn en banden van ijser bekennt heeft,

Dat hij gevange woonagtig soude zijn te Nieuwied, dog als soldaat te Nijmegen in quarnisoen gelegen te hebben onder het regiment van den generaal Houston, en van denzelven zijn paspoort gekregen zoude hebben in de gepasseerde maand october, wijl hij gebrekkig en buiten staat soude zijn te kunnen dienen.

Dat hij gevange een paruijkmaker soude zijn, dat hij gevange den 4e of 4e van de voorsz. maand october van Nijmeegen is gegaan over de Graaff¹ na den Bosch, dat hij sig aldaar een dag of twee heeft opgehouden, van daar voort na Heusden en aldaar een dag en nacht gebleven, van daar te voet na Gorinchem, en aldaar sig eenen dag opgehouden, vandaar op Dordrecht, en vandaar twee dagen stil geweest, vandaar op Rotterdam en aldaar een dag of twee sig opgehouden, vandaar na den Haag, en aldaar eendag of vier zig opgehouden, vandaar vertrokken des vrijdags den 16e october naar Leijden, aldaar drie dagen geweest,

fol. 105v

vandaar op Alphen alwaar hij eene nacht gelogeert had, en vervolgens naar deze stad.

Dat hij gevange zeedert zijn voorsz. vertrek van Nijmeegen zijn werk heeft gemaakt van hier en daar zoo langs 't land, als in steden bij de luijden aan te schellen of aan te kloppen, en wanneer hem opengedaan wierd, in de huijzen in te treden en om een aelmoes of reispenning te vragen.

Dat hij gevange op woensdagavond den 21e october dezes jaars van Leijden binnen dese stad is gekomen, met zijn vrouw en eene Johannes Frans, meede 's heeren gevange, en de vrouw van denzelven Johannes Frans, en gelogeert heeft in de Swarte Leeuw alhier.

Dat hij gevange des anderen daags, donderdag, aan verscheiden huizen binnen deze stad en onder de jurisdictie van dien, onderscheidentlijk bij de verhooren gemelt, heeft aangebelt of aangeklopt, en in zommige directelijk is ingegaan, en vervolgens aldaar op diversche valsche en onwaare voorgeevens heeft gebedelt, om een aelmoes gevraagd, of om een reispenning versogt, en op die wijze de luijden als gedrongen om ietwes te geeven.

Hebbende daarmede en alsoo op de eene plaats bekomen een gulden en een dubbeltje, op een andere een schelling en nog op een andere twee seshalven.

Totdat hij gevange met den gemelde Johannes Frans eindelijk op de daad betrapt en aangehouden is geworden.

fol. 106

En dewijl daar uitten klaarsten blijkt, dat hij gevange in plaatse van zig van Nijmegen na zijn opgegeven woonplaats Nieuwied te begeeven, of met paruijkenmaaken zijn kostte winnen, zig heeft overgegeeven aan een

¹ Grave in Noord-Brabant.

vagabondeerend en landloopers leven, en met anderen zijn werk heeft gemaakt, om de goede luiden door hun assurant intreedden in derselver huizen te intimideeren, en als 't waare op die wijze van dezelve geld af te dwingen, behalven dat volgens de ten deezen ingewonne informatien het zeer presumtiff is, dat hij gevange bovendien een allerslegtst perzoon is, en hij gevange overzulks ten uitersten strafbaar is, involge van de placaten van haar Edele Groote Mogende jegens de landloopers, vagabonden en bedelaars geëmaneerd en wel speciaal dat van den 15 oktober 1760.

Zo concludeert de Heer Eijsscher razione officii uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, dat hij gevange over en ter zaake voorsz. gebragt zal worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van Heeren Schepenen wel stengelijk te worden gegeesselt, voorts geconfineert in 's heeren werkhuis binnen deese stad voor zoo langen tijd als Heeren

fol. 106v

Schepenen zullen gelieven te verstaan, om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen, en na expiratie van denzelven tijd gebannen te worden voor altoos uit deeze stad en jurisdictie van dieen, zonder ooit daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe.

En dat hij gevange wijders sal worden gecondmneert in de kosten van zijne gevangnisse en misen van justitie, ofte tot alsulken anderen fine als Heeren Schepenen naar exigentie van zaaken zullen oordeelen te behooren (was get. M. van Toulon)

Schepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Johan Willem Muller 's heeren gevangen gezien ende geexamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier razione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende regt uit de naam ende van wegens Heer Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, confineeren hem gevange in een van 's heeren werkhuisen binnen deze Provincie, voor den tijd van vier agtereenvolgende maanden, om, aldaar met zijn handenwerk de kost te winnen, bannen hem gevange voorts na expiratie van voorsz. tijd uit den Landen van Holland en Westvriesland voor altoos, zonder daar weder in te komen, op peene van swaarder straffe

fol. 107

en condemneeren hem gevange in de kosten van zijn gevangnisse en misen van justitie, ontseggen den Heer Officier zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Willem Griffioen Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Gerard Willem van Blijdenbergh, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers Heere van Bodegraven, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp, Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen op den 14en november 1778.
En gepronuntieert ten selven dage.

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaaren bij deeze dat den gevangen bovengemelt verklaard heeft geen goederen te besitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaalt. Actum ut supra.

P.L. Schippers

A.H. Metelerkamp

fol. 107v

**Pro Justitia
Eijsch**

**De Wel Edele Gestrenghe Heer
mr. Martinus van Toulon,
Bailliuw en Schout der stad
Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra

**Catharina Elisabeth Michiels
geboore zoo zij zegt te
Heinsberg boven Maastricht
oud agtentwintig jaaren
thans alhier 's heeren gevange**

De Heer Eijsscher razione officii doet conform de waarheid zeggen;
Dat de gevange buijten pijn en banden van ijzer, en zulks vrijwillig heeft geconfesseert en beleeden, zoo als uijt des Eijzers ingewonne informatien consteert,

Dat sij gevange gedurende een en een half jaar tot St. Jacob in den Iest voorleden jare 1780 in het dorp Montfoort bij den pastoor gewoont hebbende, in het begin der vasten van dat jaar met zeeker manspersoon welke zij segt, geweest te zijn een militair, die over haar de vrijagie maakte en ter diertijt zig te Montfoort bevondt vleeselijke conversatie heeft gehad

fol. 108

en door hem gezwangert is geworden.

(dan 't welk egter door die bij de gevangene opgegevene persoon wordt ontkent)

Dat sij gevange met St. Jacob van den jare 1780 is vertrokken na Alkmaar, ende daar als dienstmeijd heeft gewoont, tot donderdag den 5e october Iestleeden, dat sij gevange als toen van Alkmaar op Amsterdam, en vandaar naar Haarlem gereijst zijnde met intentie om zig naar Heijnsberg te begeven, vervolgens van Haarlem met het schip op 's Hertogenbosch vertrokken en op saturday den 7e october tusschen vier en vijff uren met hetzelfde schip aan deze stad gekomen is.

Dat sij gevange ook wel heeft ontdekt en geweeten, dat sij swanger was, als meede dat sij een levendige vrucht droeg, en dat zij nog gedurende haar reijse tusschen Haarlem en deeze stad leven gevoeldt heeft.

Dat des niettegenstaande zij gevange haare zwangerheid zoolang mogelijk heeft verborgen gehouden, zoowel te Montfoort, alwaar reeds, terwijl zij zig nog op die plaets bevond een gerucht had geloopt, dat zij gevange in de kraam moest, dog 't welk zij gevange daarover onderhouden zijnde, tegen den waarheid en haar beter weeten had ontkent.

fol. 108v

Als naderhandt te Alkmaar, al waar de man, bij wien zij woonde haar gevraagt hebbende, off zij niet moest kramen, zij zulks meede had ontkendt, tot dat een vroedvrouw gehaelt was, welke haar gevange gevisiteert hebbende, aan haar hadt gesegt dat zij gevange konde kramen, als zij wilde en dus haar tijt reeds daar was. Dat ook zij gevange in het gemelde Bossche schip en in den herberg genaamt Het Huijs de Liefde even buijten deeze stad. alwaar zij bij den aankomst van het schip alhier met anderen passagiers van het schip was ingegaan, hevige pijnen kriegende, wel degelijk had begrepen, dat zij in barendsnoed was, en stondt te verlossen, maar dat evenwel zij gevangen niet alleen geener handen voorsorg off voorbereijdselen haer selver, off voor den vrugt, welke zij zoude ter weereld brengen heeft gedregen, maar zelfs ook aan den hospita in de gemelde herberg, welke eenige teekenen van des gevangens ongestelheid bemerkende aan haar had gevraegt, off zij in de kraam moest met voorstel en aanbod om een vroedvrouw uijt de stad te laeten haelen wel heeft geantwoort, dat sij in de kraam moest maar niet heeft willen hebben, dat een vroedvrouw gehaelt zoude worden, dat sij

fol. 109

gevange voorts uijt de gemelde herberg opgestaan ende naar buijten gegaan zijnde, is gaan zitten aan en met haar beenen in 't water vlak voor de deur van de herberg, met intentie, van haar muijlen die beslikt waren, af te spoelen, en dat sij aldaar aan het water zittende de verlossing haer zeer schielijk is overgekomen, dat sij met haar hoofd agter overgevallen en misselijk geworden zijnde, haar vrugt alsoo haar is ontvallen, direct in het water, zonder dat zij gevange, zoo zij segt, hare handen aan de vrugt heeft gehad, en zonder dat zij ook, met haar voorgeven, niet weet dan van een kindt, schoon uijt alle de omstandigheden, en uijt vinden eerst van een en daarna nog van een tweede jonggeboren kindt in 't zelve water niet geheel verren van die plaats, alwaar de gevange is verlost, aller waarschijnlijkst is, dat sij gevange van twee kinderen is verlost, omtrent een van welke alle affronte teekenen zijn bevonden, dat 't zelve in off bij de geboorte heeft geleefd, dog 't welk de gevange voorgeeft meede niet te weeten.

Dat sij gevange alzoo verlost zijnde, aan niemand daarvan iets heeft geopenbaart en ook in 't geheel geene adsistentie off

fol. 109v

hulp van ijmand heeft versogt, nog voor haar zelve nog ook om haar vrugt, die zij wist in het water gevallen te zijn, daar uijt te helpen schoon zij niet wist, off die vrugt dood off levendig was, en schoon sij ook heeft erkend, dat het kindt nog wel uit het water zoude hebben kunnen geredt worden, zoo sij gevange ten eersten om hulp had geroepen, maar dat sij gevange zulks egter heeft nagelaten, en het bloed ter plaetse daar sij aan 't water geseten had, heeft opgedweijlt met een dwijl, die sij uijte herbergh gaande bij zig had genomen en voorts haar rokken en boeselaar hebbende uijtgedaan, omdat die stijff van bloed waren, dezelve in 't water heeft willen uijtwasschen, doch dat daarop de vrouw uijt de herbergh met haar man bij haar is gekomen, die haar van de straat in huijs gehaelt hebben, zonder dat sij gevange aan ijmand iets van hare verlossing heeft geopenbaart, zijnde zij gevange door den hospita uijt de herberg in een kamertje gebragt, en te bed gelegd, en den volgende morgen vroeg met het voorsz. Bossche schip vandaar weder vertrokken.

Dat uijt al het vorenstaande der halve blijkbaar is, en ook door de gevange zelve

fol. 110

is erkend, dat sij, door generleide zorgen voor hare aanstaande bevalling te dragen maar haren zwangerheidt en verlossing te verbergen, zig aan een aleer onnatuurlijkst en strafwaardig versuijm schuldig gemaakt, als mede

daardoor sig zelfs en hare vrugt, alwas die levendig ter wereld gekomen, in het grootste levensgevaar en selfs zig onder groote suspensie gebragt heeft van haar kindt zelve te hebben verdaan.

Dat wel de gevange die eerst had gezegt haar vrugt in 't water gegooijt te hebben, maar daarnaar zulks stevig heeft ontken en opgegeven zulks niet wel te hebben begreepen, en haar vrugt direct bij hare verlossing in 't water gevallen te zijn, tot hare verschoning heeft ingebragt en opgegeven, dat zij nooit intentie heeft gehad, om hare vrugt alsdien levendich ter weereld kwam van kant te helpen, maar in tegendeel om dezelve bij zich te houden en op te stekken. Dat zij had gehoopt dat er luijden zouden zijn, die zich over haar kind zouden erbarmen, en dat zij dus sig op God en goede luijden had verlaten, dat die haar helpen zouden

fol. 110v

dat zij voorts uijt schaamte voor de menschen haar zwangerheid en naderhand ook hare verlossing, had verborgen gehouden. Dat sij ook niet had geweten, hoelang een vrouw zwanger ging om een voldragend kindt ter wereld te brengen. Dat sij niet hadt gedacht, dat sij een vroedvrouw had, en dat de verlossing haar soo schielijk zoude zijn overkomen, dat zij anders niet aan het water zoude zijn gaan zitten, en dat sij zig niet in state hadde gevonden, om, wanneer zij verlost en haar vrugt in 't water gevallen was, om hulpe te roepen, dat zij maar blijde was geweest, zelve geholpen te worden, en dat zij wijders hadt gedagt, dat het kindt tog al verdronken en niet meer te helpen was.

Maar dat egter zeeker is, en door de gevange ook is ontkent, dat niet alleen sij gevange door soo dicht aan het water te gaan zitten, zelve de oorsaek is geweest, dat haar vrugt in het water is gevallen, maar ook dat indien zij gevange ten eersten om hulp geroepen hadt, het kindt waarvan zij gevange weet en meende verlost te zijn

fol. 111

nog wel zoude hebben kunnen gered worden, als meede, dat sij gevange door in 't geheel geen zorge gedraegen te hebben, voor hare verlossing, door geen vroedvrouw bij zig te willen leten komen, door vooraan het water alleen te gaan zitten, wanneer sij allang de [waijen] gevoelt hadt, en wel degelijk begreep, dat sij in barendsmoof was, en stondt te verlossen, en door hare verlossing te verbergen, schoon zij wist, dat hare vrugt in 't water gevallen was. zig metterdaad schuldig heeft gemaakt aan het ombrengen van hare vrugt, en dit in allen gevalle zij gevangen, schoon al niet aan eene opzettelijke kindermoord schuldig sijnde, egter door haar gansche gedrag ontrent hare vrugt, zoo voor als bij en na hare verlossing gehouden, zig schuldig heeft gemaekt aan een aller onnatuurlijkste onbetamelijkste en straffwaardigste verwaarlosing, en aller grootste pligtversuijm, zodanig, dat sij daardoor niet onschuldig kan gehouden worden, dan door haar eijgen toedoen, en ongeoorlooft versuijm, op eenen ontaarde wijze, oorsaek tot de dood van haar eijgen vrugt gegeven te hebben.

Endewijl al hetzelfde derhalven in

fol. 111v

[porteert] een verregaande misdrijff en zodaninge handeling en gedag, zaeken zijn van een verderffelijke gedragen, welke dat in een land daar justitie vigeert, geenzints kunnen worden geleden, maar integendeel, anderen ten exempel en afschrik, allerstrengst behoren te worden gestraft.

Zo concludeert de Heer Eijsscher de eijsch doende uijt den naam ende van wegens de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland, dat de gevange bij vonnisse van de Edele Agtbare Heeren Schepenen deezer stad zal werden gecondemneert, gebragt te worden op het schavot agter het raadhuijs deser stad, zijnde de plaats der men gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar door de scherpreger aan een pael te worden gewurgt dat er

fol. 112

de dood na volgt, dat voorts het doode lighaam zal werden gevoert naar het geregt buijten deeze stad, omme alder op een radt te worden gezet, totdat 't zelve zal zijn vergaan ende verteert en lestelijk, dat de gevangene zal werden gecondemneert in de kosten van hare gevangenis en misen van justitie, ofte tot zodanige andere meerdere of mindere straffe als haar Edel Agtbare in goede justitie zullen oordeelen te behoren. (getekend) M. van Toulon

Alzoo Catharina Elisabeth Michiels, geboren zo zij zegt, te Heijnsberg boven Mestricht, oudt 28 jaren 's heeren gevange buijten pijn en banden van ijzeren zulks vrijwillig heeft geconfesseert, ende beleeden, Dat zij gevange geduirende een en een half jaar tot St. Jacob in den lest voorleeden

fol. 112v

jare 1780 in het dorp Montfoort bij den pastoor gewoont hebbende, in het begin der vasten van dat jaar met zeeker manspersoon welke zij segt, geweest te zijn een militair, die over haar de vrijagie maakte en ter diertijdt zig te Montfoort bevondt vleeselijke conversatie heeft gehad en door hem gezwangert is geworden (dan 't welk egter door die bij de gevangene opgegevene persoon wordt ontkent)

Dat sij gevange met St. Jacob over den jere 1786 is vertrokken na Alkmaar, ende daar als dienstmeijd heeft gewoont, tot donderdag den 5e october lesteleden , dat sij gevange als toen van Alkmaar op Amsterdam, en vandaar naar Haarlem gereijst zijnde met intentie om zig naar Heijnsberg te begeven, vervolgens van Haarlem met het schip op 's Hertogenbosch vertrokken en op saturday den 7e october tusschen vier en vijff uren met hetzelfde schip aan deze stad gekomen is.

Dat sij gevange ook wel heeft ontdekt en geweeten, dat sij swanger was, als meede dat sij een levendige vrucht droeg, en dat zij nog geduurende haar reijse tusschen Haarlem en deeze stad leven gevoeldt heeft.

Dat des niettegenstaande zij gevange haare

fol. 113

swangerheijd zoolang mogelijk heeft verborgen gehouden, zoowel te Montfoort, alwaar reeds, terwijl zij zig nog op die plaets bevond een gerucht had geloopt, dat zij gevange in de kraam moest, dog 't welk zij gevange daarover onderhouden zijnde, tegen den waarheijd en haar beter weeten had ontkent, als naderhandt te Alkmaar, al waar de man, bij wien zij woonde haar gevraagd hebbende, off zij niet moest kramen, zij zulks meede had ontkendt, tot dat een vroedvrouw gehaelt was, welke haar gevange gevisiteert hebbende, aan haar hadt geseggt dat sij gevange konde kramen, als zij wilde en dus haar tijd reeds daar was.

Dat ook zij gevange in het gemelde Bossche schip en in den herberg genaamt Het Huijs de Liefde even buijten deeze stad. alwaar zij bij den aankomst van het schip alhier met anderen passagiers van het schip was ingegaan, hevige pijnen krijgende, wel degelijk had begrepen, dat zij in barendsnoed was, en stondt te verlossen, maar dat evenwel zij gevangen niet alleen geener handen voorsorg off voorbereijdselen haer selver, off voor den vrugt, welke zij zoude ter weereld brengen heeft gedregen, maar zelfs ook

fol. 113v

aan den hospita in de gemelde herberg, welke eenige teekenen van des gevangens ongestelheijd bemerkende aan haar had gevraegt, off zij in de kraam moest met voorstel en aanbod om een vroedvrouw uijt de stad te laeten haelen wel heeft geantwoort, dat sij in de kraam moest maar niet heeft willen hebben, dat een vroedvrouw gehaelt zoude worden, dat sij aan den hospita in de gemelde herberg, welke eenige teekenen van des gevangens ongestelheijd bemerkende aan haar had gevraegt, off zij in de kraam moest met voorstel en aanbod om een vroedvrouw uijt de stad te laeten haelen wel heeft geantwoort, dat sij in de kraam moest maar niet heeft willen hebben, dat een vroedvrouw gehaelt zoude worden, dat sij gevange voorts uijt de gemelde herberg opgestaan ende naar buijten gegaan zijnde, is gaan zitten aan en met haar beenen in 't water vlak voor de deur van de herberg, met intentie, van haar muijlen die beslikt waren, af te spoelen, en dat sij aldaar aan het water zittende de verlossing haer zeer schielijk is overgekomen, dat sij met haar hoofd agter overgefallen en misselijk geworden zijnde, haar vrugt alsoo haar is ontvallen, direct in het water, zonder dat zij gevange, zoo zij zegt, hare handen aan de vrugt heeft gehad, en zonder dat zij ook, met haar voorgeven, meer weet] dan van een kindt, schoon uijt alle de omstandigheden, en uijt vinden eerst van een en daarna nog van een tweede jonggeboren kindt in 't zelve water niet geheel verren van

fol. 114

die plaats, alwaar de gevange is verlost, aller waarschijnlijkst is, dat sij gevange van twee kinderen is verlost, omtrent een van welke alle affronente teekenen zijn bevonden, dat 't zelve in off bij de geboorte heeft geleefd, dog 't welk de gevange voorgeeft meede niet te weeten.

Dat sij gevange alzoo verlost zijnde, aan niemand daarvan iets heeft geopenbaart en ook in 't geheel geene adsistentie off hulp van ijmand heeft versogt, nog voor haar zelve nog ook om haar vrugt, die zij wist in het water gevallen te zijn, daar uijt te helpen schoon zij niet wist, off die vrugt dood off levendig was, en schoon sij ook heeft erkend, dat het kindt nog wel uit het water zoude hebben kunnen geredt worden, zoo sij gevange ten eersten om hulp had geroepen, maar dat sij gevange zulks egter heeft nagelaten, en het bloed ter plaetse daar sij aan 't water geseten had, heeft opgedweijlt met een dwijl, die sij uijte herbergh gaande bij zig had genomen en voorts haar rokken en boeselaar hebbende uijtgedaan, omdat die stijff van bloed waren, dezelve in 't water heeft willen uijtwasschen, doch dat daar

fol. 114v

op de vrouw uijt de herbergh met haar man bij haar is gekomen, die haar van de straat in huijs gehaelt hebben, zonder dat sij gevange aan ijmand iets van hare verlossing heeft geopenbaart, zijnde zij gevange door den hospita uijt de herberg in een kamertje gebragt, en te bed gelegd, en den volgende morgen vroeg met het voorsz. Bossche schip vandaar weder vertrokken, doch kort derop is agterhelt en alhier in hechtenisse geraekt. Ende wijl zal hetzelve, importeert van verregaande misdrijff, en zodanige handelinge, en gedrag zeken zijn van verderfelijke gevolgen, welke in een landt der justitie vigeert, geenzints kunnen werden geleden, maer in tegendeel, anderen ten exempel en afschrik, allerhoogst behoren te werden gestraft.

Zoo is 't dat Scheepenen der stad Gouda gezien hebbende den crimineelen eijsch ende conclusie door den Weld. Gestrengen Heer Mr. Martinus van Toulon Bailluw en Schout deezer stad ratione officii op ende jeegens de voorn.

fol. 115

Catharina Elisabeth Michiels gedaan ondergenomen, ende met rijpe deliberatie van raade doorgesien ende overwogen hebbende, al het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, condemneren haer gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuijs deezer stadt, plaatse daar men gewoon is crimineelen justitie te doen omme aldaar door den scherpreger ter discretie van Heeren Schepenen met roeden strengelijk te werden gegeeselt, confineeren wijders haer gevange in een der tugthuijs en binnen deezen Provintie, voor den tijdt van ses agtereenvolgende jaren, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen en na expiratie van de voorsz. ses jaren bannen haar gevangen voor altoos uijt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, zonder daar weder in te mogen komen op peene van swaarder straff, ontzeggen den Heer Eijsscher racione officii zijnen verderen off anderen eijsch ende conclusie op ende jeegens haer gevange gedaan ende genomen. Condemneeren niettemin

fol. 115v

haer gevange in de kosten van haar gevangenis en mise van justitie.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Nicolaas Teijssen, Gerard Willem van Blijdenbergh, Dr. Albert Verrijst, Francois Decker, Mr. Cornelis Joan de Lange vrijHeer van Wijngaarden en Ruijbroek, Mr. Diderik Gregorius van Teijlingen Heer van Camerijk en Mr. Reijnier Swanenburg, Schepenen op den 20 februarij 1781.

In kennisse van mijn als secretaris
J.D. vander Burch

Gepronuntieert en geexecuteert op den 27 daaraan volgende
present dezelve Heeren .

In kennisse van mij als secretaris
J.D. vander Burch

Wij ondergeschreve Scheepenen verklaren bij deezen dat de gevange bovengemelde verklaart heeft, geen goederen te bezitten waar van de kosten van haar gevangenis en misen van justitie kunnen worden verheld. Actum den 27 februarij 1781.

N. Teijssen G.W. van Blijdenbergh

fol. 116

voor 8 maanden geconfineert

Eijsch

**De Wel Edele Gestrenghe Heer Mr. Martinus
van Toulon, Bailliuw en Schout der stad
Gouda, racione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Grietje de Graaff, geboren en woonagtig
binnen deese stad, oud zo zij zegt
vijftig jaaren, thans 's heeren gevange**

De Heer Eijsscher racione officii doet conform de waarheid zeggen:

Dat de gevange buiten pijn en banden van ijser en zulcx vrijwillig heeft geconfesseert, ende beleden, zoals uit des Eijsscher 's gewonne informatien consteert,

Dat zij gevangen gepasseerde donderdag den 27 september 1781 des voormiddags zig heeft gevonden op de Botermarkt binnen deese stad.

Dat zij toen aldaar van een catoenkraam van een Jodin wiens naam zij gevange heeft gezegt niet te weeten, maar woonagtig was op de Naijerstraat alhier, die op deselve Botermarkt stond, heeft afgenomen en onder haar voorschort vandaar stilletjes meede genomen en alzoo gestoolen een stuk of lap broekstreep, welk stuk of lap broekstreep haar gevange verdoend zijnde, zij bekend heeft hetzelve te zijn, dat zij als voren uit de voorsz. kraam had meede genomen.

Dat de gemelde Jodin haar gevange toe is agterop geloopen, en dat zij gevange hetzelve stuk of lap broekstreep aan de gemelde Jodin op haar vordering als toen heeft overgegeven, en zij gevange daarop kort door een dienaar van de justitie is aangehouden.

Dat zij gevange tot het steelen van voorsz. stuk of lap broekstreep was gekomen, omdat zij geen geld had om te koopen, dat zij gevange, indien zij niet was agterhaald geworden, 't zelve niet zouden

fol. 116v

hebben verkogt, maar in 't huishouden gebruikt en tot haar verschooning niets heeft weeten in te brengen als dat zij barmhartigheid verzogt, en het van haar leven niet meer doen zoude.

Ende wijl zij gevangne zig daardoor heeft schuldig gemaakt, aan 't pleegen van dieverije, en wel op een publicque markt, en overzulcx ten hoogsten strafbaar is ingevolge het plaacaat van de Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland op den 19 maart 1614 tegen de dieven en dieverijen geëmaneerde.

Soo concludeert den Heer Eijsscher razione officii eijsch doende uit den naam ende van wegens Hoogst Gem. Edele Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat de gevangne bij vonnisse van de Edele Achtbare Heeren Schepenen dezer stad, zal worden gecondemneert gebracht te worden op 't schavot agter 't raadhuis deser stadt, zijnde de plaats, daar man gewoon is alhier crimineele justitie te doen, en aldaar ter discretie van Heeren Schepenen met roeden wel strengelijc te worden gegeesselt en gebrandtekt en voorts gebannen voor altoos uit dese stad en jurisdictie vandien op peene van swaarder straffe, en dat sij gevangne wijders zal worden gecondemneert in de kosten van haare gevangenis en mise van justitie, offte tot zodanige andere straffe als haar Edele Achtbare in goede justitie zullen ordeelen te behoren.

(was getekent) M. van Toulon

Alzoe Grietje de Graaff geboren en wonagtig

fol. 117

binnen deeze stad oud zo zij zegt vijftig jaren 's heeren gevangne buiten pijn en banden van ijser en zulcx vrijwillig heeft geconfesseert, ende beleden, zoals uit des Eijsscher 's gewonne informatie consteert, dat zij gevangne gepasseerde donderdag den 27 september 1781 des voormiddags zig heeft gevonden op de Botermarkt binnen deese stad, dat zij toen aldaar van een catoenkraam van een Jodin wiens naam zij gevangne heeft gezegt niet te weeten, maar woonagtig was op de Naijerstraat alhier, die op deselve Botermarkt stond, heeft afgenomen en onder haar voorschort vandaar stilletjes meede genomen en alzoo gestoolen een stuk of lap broekstreep, welk stuk of lap broekstreep haar gevangne verdoond zijnde, zij bekend heeft hetzelfde te zijn, dat zij als voren uit de voorsz. kraam had meede genomen, dat de gemelde Jodin haar gevangne toe is agterop geloopt, en dat zij gevangne hetzelfde stuk of lap broekstreep aan de gemelde Jodin op haar vordering als toen heeft overgegeven, en zij gevangne daarop kort door een dienaar van de justitie is aangehouden. Dat zij gevangne tot het steelen van voorsz. stuk of lap broekstreep was gekomen, omdat zij geen geld had om te koopen, dat zij gevangne, indien zij niet was agterhaald geworden, 't zelve niet zouden hebben verkogt, maar in 't huishouden gebruikt en tot haar verschooning niets heeft weeten in te brengen als dat zij barmhartigheid verzogt, en het van haar leven niet meer doen zoude.

Ende wijl zij gevangne zig daardoor heeft schuldig gemaakt, aan 't pleegen van dieverije, en wel op een publicque markt, en overzulcx ten hoogsten strafbaar is.

Zoo is 't dat Schepenen der stad Gouda, gezien en geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie door den Wel Edele Gestrenge Heer Mr. Martinus van Toulon, Bailliuw en Schout dezer stad, razione officii op ende jegens de voorn. Grietje de Graaff, gedaan en genomen, ende met rijpe deliberatie van raade, doorgezien ende overwogen hebbende, al 't geen ter materie dienende was, doende recht uit den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, confineeren haar gevangne voor den tijd van agt agtereenvolgende maanden in een der tughuizen binnen deeze Provincie,

fol. 117v

omme aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, ontzeggen den Heer Officier razione officii zijnen verderen of anderen eijsch ende conclusie op ende jegens haar gevangne gedaan en genomen, condemneeren niettemin haar gevangne in de kosten van haar gevangnisse en misen van justitie.

Aldus ter presentie van d' Heeren Mr. Aelbert vander Burch, Mr. Francois de Meij Heere van Limmen, Mr. Vincent van Eijck, Willem vander Hoeve, Burgemeesteren.

Gedaan bij de Heeren Gerard Willem van Blijdenbergh, Dr. Albert Verrijst, Mr. Cornelis Joan de Lange vrijHeer van Wijngaarden en Ruijbroek en Mr. Reijnier Swanenburgh, Schepenen op den 2 oktober 1781.

Ende gepronuntieert ten zelve daage
In kenne van mij als secretaris
J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeschreeve Schepenen verklaaren bij deeze dat de gevangne bovengemeld, verklaard heeft geen goeden te bezitten, waaraan de kosten van haar gevangnisse en misen van justitie kunnen worden verhaald.
Actum dato ut supra.

C. de Lange van Wijngarden R. Swanenburg

fol. 117v

voor een jaar geconfineert

in 't tuchth uijs

Eijsch

**De Wel Edele Gestreng Heer
mr. Martinus van Toulon, Bailliu
en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
op ende jeegens
Cornelia vander Schel, geboren
en wonende binnen deze stad**

fol. 118

**oudt zoo zij zegt vijffentwintig
jaren, thans alhier 's heeren
gevangen**

De Eijsscher ratione officii doet conform de waarheijt zeggen
Dat de gevangen buijten pijn en banden van ijzer ende zulks vrijwillig heeft geconfesseert en beleeden.
Dart zij gevangen (welke zegt hare kost te winnen met hekelen en ongetrouwt te sijn maar een kind in onechte te hebben verwekt) op donderdagavond den 25en maart 1782 tusschen zeven en acht uren is geweest op de Gouwe nabij het proveniershuijs binnen deezen stad, en als toen is gegaan in de huijsinge van Arij van Cleeff, terwijl de deur van het voorn. huijs, volgens opgave van de gevangen open stont en niemand in de winkel was; dat sij gevangen aldaar van de toonbank uijt de winkel; heeft genomen, en onder haar rokken verborgen drie stukken rood neusdoekengoed, een rood geruijt en twee rood gebloemt; dat de vrouw van dat huijs voorgekomen zijnde, zij gevangen aan dezelve vrouw heeft gevraagd, off sij geen coffij van drie duijten het loot verkogt, 't welk door dezelve vrouw met "Neen" is beantwoordt; dat sij gevangen vervolgens met het neusdoekengoed, onder haar rok verborgen het huijs is uijtgegaan en een stuk van de voorn. neusdoeken heeft verloren en laten vallen op de stoep van

fol. 118v

deselve huijsinge en dat zij wijders onderweg op straat de voorn. neusdoeken aan paaren gescheurd hebbende, met ses van die geruijte roode neusdoeken is gegaan na een inbrengrster van de Bank van Leening, genaamt vrouw [Threus] op de Gouwe en aan haar gevangen daarop sijn beleent geworden vijff en dertig stuivers.
Dat voorts sij gevangen met nog ses dito geruijte roode neusdoeken, aan paaren gescheurd, is gegaan bij de dogter van Arij de Jongh meede een inbrengrster op de Gouwe, en aldaar aan haar gevangen op de ses neusdoeken sijn gegeven twee guldens.
Dat zij gevangen almeede op den zelfden avond is gegaan bij de inbrengrster IJsendoorn in de St. Teunissteeg, tegenover de Bank van Leening en aldaar heeft gebracht vijff stuks rood gebloemde neusdoeken, waarop zij gevangen meede beleeninge heeft gevraagd; doch dat de gemelde inbrengrster daarop aan haar gevangen hebbende gesegt, dat zij ordre had om dat goed aan te houden, zij gevangen terstont dat huijs is uijtgegaan en hetzelfde goed heeft agter gelaten.
Hebbende sij gevangen voorts beleeden den voorn. drie stukken rood catoene neusdoekengoed, buijten weeten van ijmnd uijt de voorn. toonbank aldaar, te hebben aff en meede genomen, en alzoo dezelve uijt den gemelde winkel gestolen te hebben, als meede

fol. 119

die aan paaren te hebben gescheurt, om het voorn. neusdoekengoed in verscheijden doeken te verdeelen en bij verscheijden inbrengrster te brengen, ten eijnde daardoor soo veel mogelijk, haare dieverije te bedekken; als meede, omdat sij een van dien neusdoeken voor haar en een voor haar kindt wilde houden.
Dat ook de gevangen nog heeft erkent en meermalen zig aan soortgelijke dieverijen schuldig gemaakt te hebben, en wel dat zij een weeck off ses geleeden des avondts tusschen acht en negen uren uijt zeeker huijs op den Haven binnen deeze stad, digt bij 't Veerstal bij iemand, dien sij niet kende, heeft gestolen een stukje rood schortgoed, en hetzelfde heeft gebragt bij een inbrengrster naast het Oudevrouwenhuijs op de Cleijweg, alwaar sij daarop bij leening hadt ontvangen een gulden.
En dat eijndelijk zij gevangen tot hare verontschuldiging en verschoning alleenlijk heeft bijgebragt, dat sij door haare groote armoede en omdat zij niets in de wereld hadt tot de voorn. dieverijen gekomen was.
Al het welke zaken zijnde, die in een land alwaar justitie vigeert, niet kunnen worden geleeden, maar in tegendeel tot voorbeeld en afschrik van anderen, rigoureuselijk behoren te worden gestraft.

Zoo concludeert de voorn. Heer

fol. 119v

Eijsscher ratione officii eijsch doende in den naam ende van weegens de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland ingevolge het eerste articul van het placaat van haar Edele Groot Mogende van dato den 19en maart 1614 tegens de dieven en dieverijen geemaneert de gevangen bij vonnisse van de Edele Achtbare Heeren Schepenen deezer stadt zal worden gecondemneert, ter zaake van hare voorsz. begane dieverijen te worden gebragt op het schavot agter 't raadhuijs deezer stadt, sijnde de plaats, daar men gewoon is alhier crimineele justitie te doen, en aldaar ter discretie van Heeren Schepenen met roeden strengelijk te worden gegeeselt, en gebrandteekent; en voorts gebannen voor altoos uijt deeze stadt ende jurisdictie vandien, op peene van zwaarder straffe; off tot zodanige andere meerdere off mindere straffe, als haar Edele Agtbaren in goed justitie en naar exigentie van zaken

fol. 120

zullen oordeelen te behoren. En wat laastelijk de gevangen zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie ende van den processe. (getekend) M. van Toulon

Schepenen der stadt Gouda gehoord de confessie van Cornelia vander Schel 's heeren gevangen, gesien de informatie ende geexamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens haar gevangen gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende, 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt de naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, confineren haar gevangen in een der tugthuys en binnen deeze Provintie voor den tijdt van een jaar, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, ontzeggen den Heer Officier zijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende jeegens haar gevangen gedaan en genomen; condemneeren niettemin haar gevangen in de kosten van haar gevangenis en misen van justitie.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. Dirk Aemilius Jongkint, Mr. Francois de Meij Heere van Limmen. Mr. Jan Noortbergh

fol. 120v

Heere van Bleskensgrave en Willem vander Hoeve, Burgemeesteren.

Gedaan bij de Heeren Mr. Pieter Leonard Schippers, Mr. Cornelis Joan de Lange Heere van Wijngerden en Ruijbroek, Mr. Diederik Gregorius van Teijlingen Heere van Camerijk, Mr. Regnier Swanenburg. Mr. Melchior Willem van den Kerckhoven van Groenendijck. Marcellus Bisdom Heere van den Huijsen en Hoge Heerlijkheidt Vliet en Samuel Gideon Wobma, Scheepenen op den 4e april 1782 en gepronuntieert ten zelve dage.

in kennisse van mij als secretaris
J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeschreeve Scheepenen verklaren bij deesen dat de gevange bovengemeld. verklaart heeft geen goederen te bezitten, waaraan de kosten van haar gevankenis en misen van justitie kunnen werden verhaalt. Actum dato als boven.

R. Swanenburg M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck

fol. 121

*binnenskamers gegeesselt
en voor 6 jaren gebannen*

Pro Justitia

**De Heer en Mr. Cornelis
Nicolaas Plemper van Bree,
Bailliuw en Schout der
stad Gouda, ratione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra

**Arij van Zoelen oudt twintig
jaren, gebooren van Haas
trecht en wonende op Stolwijker
sluijs onder Gouderak thans
gevangen op de Gevangespoort deser
stadt**

De Heer Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheijd.

Dat de gevangen buijten pijn en banden van ijzer bekend heeft en ook gebleken is.

Dat hij gevangen in het beging van de afgelopen maand maart, uijt de sloot op de loijerije buijten

Tiendewegspoort van Lubertus van Deth, wonende op de Korte Tiendeweg binnen deeze stadt gehaalt heeft,

twee kalfsvellen, en dezelve aan de knecht van Mathijs Lieten, loijer wonende op de Seugstraat binnen dezen stad verkocht heeft voor eene somme van vierentwintig stuivers.

Dat hij gevangen vervolgens op donderdag den 27en van dezelve maand des avonds zig wederom over de heijning der gebuuren van de voorn. loijerije en op dezelve begeven heeft en als toen aldaar insgelijks vijf nughtere kalfsvellen uijt de sloot

fol. 121v

gehaalt en die in een sak des vrijdagsmorgens vroeg in de stoep van Mattheijs Lieten voorn. gestelt heeft, en voorts nadat hij aldaar aangebelt hadde heen gegaan is.

Dat hij gevangen verder op zaterdag den 29 maart daaraan volgende zig wederom op de voorn. loijerije van Lambertus van Deth hebbende weten meester te maken van twee nughteren kalfsvellen hij dezelve als boven den volgende dag bij Mattheijs Lieten gebragt en daarvoor, gelijk ook voor de vijf hiervoren genoemde seshien stuivers per stuk ontvangen heeft.

Dat eijndelijk hij gevangen op dinsdag den 1e april op gelijke wijze op dezelve loijerije en uijt de sloot aldaar, vijf kalfsvellen gehaalt hebbende, al mede ten huise van Mattheijs Lieten gebragt, en daar voor des avonds eene somme van vier guldens ontvangen heeft.

Dat gelijk [mede] gevangene zig hierdoor heeft schuldig gemaakt aan eene directe en herhaalde diverije, en hetzelfde zaaken zijn, welke in een land van justitie niet geduld, nemaar integendeel anderen ten exempel gestraft te worden.

Zoo concludeert den Heer Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat hij gevangen ter sake van den voorn. gepleegde diverijen zal worden gecondemneert, om gebragt te worden op het schavot agter het raadhuys alhier ten eijnde aldair met roeden strengelijk te worden gegeeselt, en voorts dat hij gevangen ten eeuwigen dage zal worden

fol. 122

gebannen uijt de Landen van Holland en Westvriesland, zonder ooit daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe; ofte wel dat hij gevange ter saken voorn. zodanig anders gestraft zal worden als Heeren Scheepenen naar echten en opregte justitie¹ zullen bevinden te behoren, en dat in allen gevallen hij gevangen zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van den processe. (was getekend) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Arij van Zoelen 's heeren gevange, gesien de informatie ende geëxamineert den crimineele eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jeegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende, 't geene ter materie dienende was, doende regt, uijt de naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, condemneeren hem gevange binnens kamers op de Gevangespoort ter discretie van Heeren Scheepenen te werden gegeeselt, bannen wijders hem gevange voor den tijdt van zes agtereenvolgende jaren, uijt de stad, jurisdictie en Heer lijkheden vandien zonder midlerwijlen daar weder in te komen, op peene van swaerder straffe, ontzeggen den Heer Officier ratione officii zijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende

fol. 122v

jeegens hem gevangen gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van den processe.

Alsdus gedaan bij den Heeren Mr. J.J. Slicher, Mr. H. van Eijck, Mr. P.L. Schippers, Mr. A.H. Metelerkamp, Mr. M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck, M. Bisdom Heere van den Huijzen en Hooge Heerlijkheid Vliet en S.G. Wobma, Scheepenen op den 17 april 1783.

En gepronuntiert ten zelven dage

In kennisse van mij als secretaris
J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeschreeven Scheepenen verklaaren bij deze dat de gevange bovengemeld, verklaart heeft geen goederen te bezitten waar aan de kosten van sijn gevangenis en misen van justitie kunnen werden gehaalt.
Actum als boven

J.J. Slicher H. van Eijck

fol. 123

voor 10 jaren geconfineert

Pro Justitia

De Heer en Mr. Cornelis

¹ Sic, opregte justitie justitie, lees: opregte justitie.

**Nicolaas Plemper van Bree,
Bailliuw en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Gabriel Heijman oud ontrent
veertig jaren, geboren van
Frankfurt aan den Main en
wonende te Amsterdam, thans
gevangen op de Gevangendoor
dezer stad**

De Heer Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid dat de gevangen buiten pijn en banden van ijzer, bekend heeft, en ook gebleeken is;

Dat hij gevangen in den jare 1765 met seker persoon, door hem bij name gemeld binnen Rotterdam een horlogie, en te Amsterdam een silveren tabaksdoos heeft gestolen.

Dat hij gevangen op den 24 november van den jare 1768 te Amsterdam bij het uijtgaan van de Amstelkerk heeft gestolen een beugel ende dies tijdt is getugt is, met twee jaren confinement in 't rasphuijs binnen gemelde stad. Dat hij gevangen, ruim twaalf jaren geleden [...] [...] en [...] wanneer door eenen Zacharias Nagel wierd gestolen van een boer een sakje geld, daar [...] van heeft gehad.

Dat hij gevangen den 2e julij 1772 te Rotterdam over een horlogie zijnde geapprehendeert

fol. 123v

geworden bij resolutie van Heeren Schepenen der gemelde stad op den 7en augustus 1772 in geconfineert geworden voor den tijdt van die achtereenvolgende jaren.

Dat hij gevangen vervolgens te Middelburg in Zeeland bestraft is van 't steelen eener snuijdoos, voor den tijdt van dertien jaren uijt de stad Middelburg was gebannen geworden.

Dat hij gevangen na verloop van drie jaren als zeggende dies tijds zig verbeeld te hebben dat maar voor drie jaren gebannen was, weder te Middelburg in Zeeland komende, ontdekt wierd, en met verlenging van tijdt uijt Middelburg off Zeeland is gebannen geworden uijt [...] de] van zijn inkomen tegen 't bannissement

Dat hij gevangen in den maand junij van 't jaar 1778 't Amsterdam over het stelen van een silveren tabaksdoos met paarlemoere platen zijnde in hechtenis is geraakt, geconfineert is geworden voor den tijdt van tien jaren in het rasphuijs aldaar, dat van welken tijdt hij gevangen gelijk zegt daar [...] lijks] [te] [gesch..den], en ook uijt hoofden van diensten, dat hij die justitie soude gedaan hebben op de persoon van Zacharias Nagel afslag gekregen heeft, soo dat hij gevangen op den 16e october laatstleden is op [vrijen] [voeten] gestelt geworden.

Dat hij gevangen in den jare 1767 nog hadt gestolen te Amsterdam een goud horlogie, dat hij gevangen ter dier tijdt op den daat mede is gevat geworden, dat hij gevangen op de klaare bewijs op dit diefstal, en hem gevangen tot bekentenis

fol. 124

[te] verkrijgen is gegeeselt geworden, dog dat hij gevangen bij den ontkenenis is gebleeven en daarop onder handtasting sub poena confessi et convicti is ontslagen, en gemelde diefstal nooit alhier bij sijnen jegenwoordige verhoren heeft beleden.

Dat hij gevangen den 15 november laatstleden sig had bevonden in een huijs binnen dezer stad, in welk gestolen wierden pakken koussen, dat de bewonders zulks ontdekkende zijn toegekomen, dat hij wilde ontvlugten, maar dat men hem gevangen in het voorhuijs heeft aangegrepen, dat den vrouw mede hem gevangen vast heeft gehouden, dat 'er een bonte sak was, waarin eenige gestoolen pakken koussen waren gevonden, en dat hij gevangen daar gehouden totdat door de [g...ch...de] [met] de dienaars der justitie is overgebracht op de Gevangendoor deser stad.

Dat de gevangen zig hierdoor heeft schuldig gemaakt aan directe diverrije, en hetzelve zaken zijn, die in een land van justitie niet geduld, nemaar integendeel anderen ten exempel behooren gestraft te worden.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat hij gevangen ter zaken van voorn.

gepleegde diverrijen zal worden gecondemneert, om gebracht te worden op het schavot agter het raadhuijs alhier, ten eijnden aldaar met roeden strengelijk te worden gegeeseld, en voorts

fol. 124v

dat hij gevangen voor altoos zal worden gebannen uijt dezer stad en jurisdictie vandien sonder ooit daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe; ofte wel dat hij gevangen ter sake voorn. sodanig anders gestraft aal worden als Heeren Scheepenen naar exigentie en opregte justitie zullen bevinden te behooren, en dat in alle gevallen hij gevangen zal worden gecondemneert in de kosten en misen van de justitie, als mede in de kosten van den processe. (was getekent) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Scheepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Gabriel Heijmans 's heeren gevangen, gesien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van den Wel Edele Gestrenge Heer Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree, Bailliuw en Schout dezer stad ratione officii op ende jegens denzelven gevangen

gedaan en genomen, ende op alles gelet hebende 't geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, confineeren hem gevangen voor den tijdt van tien agtereenvol-

fol. 125

gende jaren in een der tugthuijzen binnen deezen Provincie omme aldaar geduurende dien tijdt met sijn handenarbeijt de kost te winnen, bannen daarna hem gevangen voor altoos uijt de stad en jurisdictie vandien, zonder ooit daar weder binnen te komen, op peene van swaarder straffe en condempneeren hem gevangen in de kosten van zijnen gevangenissen en misen van justitie, als mede in de kosten van den processe, ontzeggen den Officier zijnen verderen off anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevangen gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij den Heeren Mr. Jan Jacob Slicher, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Pieter Leonard Schippers, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp, Mr. Melchior Willem van den Kerckhoven van Groenendijck, Marcellis Bisdom Heere van den Huijsen en hoge Heer lijkeheijdt Vliet, Samuel Gideon Wobma, Scheepenen den 5 januarij 1764 en gepronuntieert ten zelve dage.

In kennise van mij als secretaris
J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeschreeven Scheepenen verklaaren bij deezen dat de gevangen bovengemelde verklaart heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenisse en misen van justitie kunnen werden verhaalt. Actum dato als boven.

H. van Eijck A.H. Metelerkamp

fol. 125v

4 dagen te water en brood

Pro Justitia

**De Heer Mr. Cornelis Nicolaas Plem
per van Bree, Bailliuw en Schout
der stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra

**Laurens Lammoré, oud eenentwin
tig jaren, geboortig van Schoonhoven,
thans gevangen op de Gevangespoort
dezer stad**

De Heer Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid.

Dat de gevangen buiten pijn en bande van ijzer bekend heeft, en ook is gebleeken.

Dat hij gevange binnen deze stad heeft ingewoond vijf weken en wel op den Raam of Koningstraat bij de Vlamingstraat, ten huijze van Jan [Winkers].

Dat hij gevange op zondag den 7 november lesteleden, is geweest ter bruijloft van Teunis van Son, dien na de middag in de Grote Kerk getrouwt.

Dat daar meede ter bruijloft zijn geweest Jan le Palm gelijk mede Abraham van Son, en Cornelis van Son, broeders van Teunis van Son.

Dat gemelde Cornelis van Son heeft aangehad een soldaate rok.

Dat hij gevange des avonds omstreeks half elf uuren is gegaan van de bruijloft.

Dat hij gevange is van daar gegegaan in gezelschap van Jan le Palm, Abraham van Son en Cornelis van Son.

Dat de glazen die ingeslagen waren moeten

fol. 126

ingeslagen zijn, door die knaapen die op de bruijloft zijn geweest.

Dat hij voor zijne kameraats niet kan instaan.

Dat hij gevange geapprehendeerd is geworden.

Dat hij gevange zig heeft te weer stellen.

Dat hij gevange ook op de grond leggende heeft geroepen aan Cornelis van Son.

Dat hij gevange dagt, dat zij nog bij hem waren.

Dat hij gevange op straat leggende is ondergehouden.

Dat hij gevange is opgelaten.

Dat zulx is geschied door den Bailliu, en dat den Bailliu hem gevange door twee justitiedienaars, heeft doen brengen op de Tiendewegspoort.

Dat hij gevange op diversche vragen heeft geantwoord zulx niet te weeten, dat over zijn dronk geweest heeft, dat dronken heeft geweest.

Dat wijders de gevange niet heeft durven ontkennen dat er glazen waren ingeslagen.

Dat zo al niet, door hem gevange, dan door zijne cameraats zoude wezen gedaan.

Dat er geweer is getrokken.

[...en] maar zelfs niet direct heeft kunnen ontkennen gezegt te hebben: "Wel ik heb het gedaan, wat wil je daar af hebben", veel min, dat hij gevange zoude gezegt hebben: "Laat mij los, ik zal het betalen; ik zal al het in stukken geslagene en gebrokene betaalen".

fol. 126v

mer op gemelde vragen bij het tweede verhoor Art. 123 en 124 heeft geantwoordt, dat het wel gebeuren konde zulks gezegd te hebben.

Dat gelijk de gevange zig niet door zoal niet selve, ten minsten als een socius heeft schuldig gemaakt, aan straatschenderij, en wel glasensmijtinge en bespringen met ontbloot geweer.

Waartegens niet alleen bij diversche plaacaaten van den Hove, onderanderen de datis 24 decembris 1642, 6 december 1646 en 3 october 1680 lijfstraf en openbaare geesseling is gestatueerd.

Maar ook bij dezer stadsocroij, van dato 6 februarij 1544 en keuren de datis 1 december 1606, 7 julij 1608, 4 dec. 1608, 3 februarij 1609, 19 october 1611, 10 november 1619 en 4 janu. 1628 exemplaren lijfstraf met confiscatie van goederen word bepaald.

Zowel tegens de geenens die in 't gezelschap geweest zijn, also dezelve gehouden worden, als [fault...] en toestaenders van de delicten als tegens de daders.

En den Bailliu op zijn eed geloove gegeeven dat den gevange bij het apprehendeeren, geapprehendeerd zijnde, zich heeft te weer gesteld diestijds den Bailliu niet gekent te hebben, dat verder gaat tot hulp een zijner kameraats geroepen.

En al hetzelve zaken zijn die in een land van justitie niet geduld, maar andere ten exempel behooren gestraft te worden.

Zoo concludeerd den Heer Eijsscher racione officii eijsch doende, dat de gevange ter zake voorsz. exemplaarlijk aan den lijve zal worden gecorrigeerd ofte wel dat hij gevange zodaning

fol. 127

anders gestraft zal worden, als Heeren Schepenen na rechten en oprechte justitie zullen bevinden te behooren, en dat in allen gevallen hij gevangen zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van den processe. (getekend) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Scheepenen der stad Gouda, gehoort de confessie van Laurens Lammoré 's heeren gevangen, gezien ende geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier racione officii jegens hem gevange gedaan en genomen, ende gelet op al 't geene ter materie dienende was, doen recht uit den naam en van wegens hun Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren hem gevange voor den tijd van vier eerstkomende en agtereenvolgende dagen, gezet te worden te water en te brood, op de Tiendewegspoort alhier, ontzeggen den Heer Officier zijn andere of verdere eijsch en conclusie in deze gedaan en genoomen, en condemneeren niet te min hem gevange in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van dezen processe.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. Jan Jacob Slicher, Mr. Huijbert van Eijck, Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp, Dr. Albert Verrijst, François van Harencarspel Decker en Mr. Jan Arend vander Burch, Schepenen op den 23 december 1784 en gepronuntieert ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.G. den Meij Frz.

Wij ondergeschreeven Schepenen verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justite kunnen werden verhaald. Actum dato als boven.

H van Eijck A.H. Metelerkamp

fol. 127v

ten eeuwigen dage gebannen

Pro Justitia

**d' Heer Mr. Cornelis Nicolaas Plemper
van Bree, Bailluw en Schout der stad
Gouda, racione officii Eijsscher is cas crimneel
contra
Adrianus van Kessel, oud dertigh jaa
ren geboortig van Lith bij Thiel thans
gevangen op de Gevangenpoort deser
stad**

De Heer Eijsscher racione officii zegt conform de waarheid:

Dat de gevangenen buiten pijn en banden van ijser bekend heeft, ende ook gebleeken is;
 Dat hij gevangen eenige jaaren geleeden heeft gestolen twee hembden;
 Dat hij gevangen ongeveer drie jaaren te Culemburg wegens gepleegde insolentien is gedetineerd geweest,
 Dat hij gevangen los geraakt zijnde aldaar over de muur is geklommen, en uijt een hujsje heeft gestolen een kalkbak, benevens eenig metselaarsgereedschap
 Dat hij gevangen is vagabundeerend, geen vaste woonplaatse hebbende, en gezonds lijfs heeft lopen bedelen.
 Dat hij gevangen zich met valsiteiten heeft opgehouden, zeggende genaamt te zijn Jan van Genuwen, daar zijnen naam is Adrianus van Kessel;
 Dat hij gevangen al verder den 5en maart van den jare 1783 zich te Rotterdam in dienst als matroos heeft geëngageerd op 's Lands schip van oorlog bij den zeecapiteijn Rauws¹, dog nooit aan boord is geweest.
 En dewijl hij gevangen zich daardoor heeft schuldig gemaakt aan dieverijen mitsgaders aan een vagabonderend en landlopersleeven, en met anderen zijn werk gemaakt van te bedelen; als meede nog heeft pleegen van verregaanede en ten hoogsten strafbaren bedriegerijen; behalven dat, volgens de ten dezen ingewonnen informatien, het zeer presuntiev is, dat hij gevangen zich weederom op den 29en oktober 1785 binnen deeze stad aan het steelen van eenig spek en twee brooden heeft vergreepen, en hetzelfde zaken zijn, welke in een land van justitie niet geduld, neen maar in tegendeel anderen ten exempel behoren gestraft te worden;

fol. 128

Zoo concludeert de Heer Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat hij gevangen ter zake voorn. zal worden gecondemneert om gebragt te worden op het schavot agter het raadhuijs alhier, ten eijnde aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, en voorts dat hij gevange ten eeuwigen dage zal worden gebannen uijt den Landen van Holland en Westvriesland, sonder ooit daer weeder binnen te komen op peene van swaarder straffe; ofte wel dat hij gevangen ter zake voors. sodanig anders gestraft zal worden, als Heeren Scheepenen na rechten en opregte justitie zullen bevinden te behooren, en dat in allen gevallen hij gevangen zal worden geconfineert in de kosten en misen van justitie, als meede in de kosten van den processe. (geteekend) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Scheepenen der stad Gouda, gehoord de confessie van Adrianus van Kessel 's heeren gevangen, gezien de informatien, ende geexamineert den crimineele eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op ende jegens hem gevangen gedaan ende genoomen, ende op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, doende regt uijt den naam ende van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevangen ten eeuwigen dage uijt de Provincie van Holland en Westvriesland, zonder middelerwijle daer weeder inne te koomen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Heer Officier zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op ende jegens hem gevangen gedaan en genoomen; condemneeren niet te min hem gevangen in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie, als meede in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij de Heeren Dr. Albert Verrijst, François van Harencarspel Decker, Mr. Reijnier Swanenburg,

fol. 128v

Mr. Jan Arend vander Burch, Mr. Adriaan Jacob vander Does, Samuel Gideon Wobma en Mr. Jan Couperus, Scheepenen op den 4e januarij 1786 en gepronuntieert ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
 J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeschreeven Scheepenen verklaren bij dezen dat den gevangen bovengemeld verklaart heeft, geene goederen te bezitten, waaraan de kosten zijn gevangenis en misen van justitie kunnen werden verhaald.
 Actum dato als boven.

Albert Verrijst F. van Harencarspel Decker

fol. 128v

voor 3 jaren gebannen

Pro Justitia

**De Heer Mr. Cornelis Nico
 laas Plemper van Bree, Bailliu
 en Schout der stad Gouda,
 ratione officii Eijsscher in cas crimineel
 contra
 Abraham de Vries, oud 29 jaar,
 geboortig van Bodegraven,**

¹ Kapitein Rouws, bevelhebber van de Schiedam van de Admiraliteit op de Maas, in een schip van 50 stukken, op 2 mei 1780 in dienst gesteld, in: *Zaaken van Staat en Oorlog betreffende de Vereenigde Nederlanden zeedert het begin van het jaar 1780* (Amsterdam 1792) Deel 3, p. 284.

thans alhier 's heeren gevangen

De Heer Eijsscher racione officii segt conform de waarheid;
dat de gevangen buijten pijn en banden van ijser bekend heeft en ook gebleeken is,
dat hij gevange in 't laaste van den jaere 1786

fol. 129

is geapprehendeert geworden onder de Bailluage van Zuïjd Holland,
Dat hij gevangen is gebracht door de justitiedienaars na Dordrecht,
Dat hij gevange aldaar heeft geweest in hegtenis,
Dat hij gevange aldaar door den Hove ende Hooge Vierschaar van Zuïjd Holland is gevonnist,
Dat hetzelfde vonnis tegen hem gevangen is gepronuntieert den 12en januarij laastleden,
Dat het gemelde vonnis mede inhield een bannissement voor twee eerstkomende en agtereenvolgende jaren,
En wel uijt de Provincie van Holland en Westvriesland, sonder middelerwijl daar in te komen.
Dat hij gevangen is gekomen op gepasseerde dingsdag over agt dagen binnen deze stad Gouda,
Dat hij gevangen heeft geweeten dat deeze stad was geleegen binnen de Provincie van Holland,
Dat hij gevange dus zig heeft vergreepen tegens het voorn. vonnis.
Dat hij gevangen heeft geweeten dat sijn vonnis inhield en verbood om geduurende dezelve 2 jaren te komen
binnen den Landen van Holland en Westvriesland, op peene van swaarder straff.
Dat hij gevangen heeft geweeten soo binnen dezelve twee jaren in de Provincien kwam te zijn strafbaar.
Dat hij ook heeft geweeten dat daar over swaarder

fol. 129v

straf te wagten had.

En alzo het gedrag van hem gevangen direct strijdijg is tegens de gemelde sententie van den Hove en Hoge
Vierschaar van Zuïjd Holland en het recht in 't generaal dicteert dat [de] violatie van ban strafbaar zij, en dat de
sententie judicium met infame wordt gevilpendeert.

Soo concludeert mitsdien den Heer Eijsscher racione officii uijt naam ende van wegens hun Edele Groot
Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, dat hij gevangen over en ter zaken voorsz.
zal worden gebannen voor den tijd van drie aankomende ende achtereenvolgende jaren uijt den Landen
van Holland en Westvriesland, sonder binnen dien tijd daar in te mogen komen, op peene van swaarder
straffe, ofte wel dat hij gevangen ter zaake voorn. zodanig anders gestraft zal worden als Heeren
Schepenen naar recht en oprechte justitie zullen bevinden te behooren en dat in

fol. 130

allen gevallen hij gevangen zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie als mede in de
kosten van den processe. (getekend) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Scheepenen gehoord de confessie van Abraham de Vries 's heeren gevangen gezien ende geëxamineert den
crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Bailliuw en Schout racione officii Eijsscher op ende jeegens hem
gevangne gedaan en genomen, als mede het overgegeeven extractvonniss van den Hove en Hoge Vierschaar van
Zuïjd Holland, ende den [...] en gepronuntieert den 12 januarij laastleden, ende op alles gelet hebbende 't geene
ter materie dienende was, doende regt uijt den naame ende van weegens haar Edele Groot Mogende de Heeren
Staaten van Holland en Westvriesland, adjudiceeren den Heer balliuw en Schout racione officii Eijsscher zijnen
eijsch, bannen diervolgende hem gevange voor den tijdt van drie eerstkomende en agtereenvolgende jaren uijt
den Landen van Holland en Westvriesland zonder binnen dien tijdt daar in te mogen komen op peene van
swaarder straffe, condemneren hem gevange in de kosten van sijn

fol. 130v

gevangnisse en mise van justitie als mede in de kosten van den processe.
Aldus gedaan bij den Heeren Mr. Alexander Hendrik Metelerkamp, Mr. Cornelis Joan de Lange vrijHeer van
Wijngaarden en Ruijbroek, Mr. Reijnier Swanenburg, Mr. Melchior Willem van den Kerckhoven van
Groenendijck, en Marcellis Bisdom Heere van den Huijsen en Hooge Heerlijkheid Vliet, Scheepenen der stad
Gouda den 10 maart 1787 en gepronuntieert ten zelven dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.G. de Meij Frz.

Wij ondergeteekende Scheepenen verklare bij deze dat den gevangen bovengemelde verklaart heeft, geene
goederen te bezitten waar aan de kosten van zijne gevangnisse en misen van justitie kunnen werden verhaalt.
Actum dato als boven.

R. Swanenburg M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck

fol. 131

voor 4 jaren gebannen

Pro Justitia

**Crimineele eijsch en conclusie
gedaan maaken en aan de
Edele Achtbare Heeren Schepenen
der stad Gouda, overgegeeven uit
den naam en van wegens den
Wel Edele en Gestrenge Heer François van
Harencarspel Decker, Bailliu
en Schout dezer stad, razione officii
Eijsscher in cas crimineel
contra
Bastiaan vander Vin, zo hij
zegt oud 25 jaren, en thans
's heeren gevange**

De Wel Edele Gestrenge Heer Eijsscher razione officii deede seggen dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer, en zilks vrijwillig heeft geconfesseerd en beleeden.

Dat hij gevange zijnde een pijpemakersknegt, en thans matroos op de brik de Merkuur, capiteijn Gobius¹, op zondag den 11 januarij lesteleeden, is gegaan ten huize van zijn grootmoeder, genaamd Philippijntje vander Stiggel, weduwe van Bastiaan vander Vin, en wonende op een achterkamer ten huize van Antonij van Loog, cherge der gemeene middelen.

Dat hij gevange bij die gelegenheid aan zijn grootmoeder enig geld hebbende gevraagd, dan daor dezelve zulks is gewieged geworden, en dat hij gevange vervolgens is gegaan na Waddinxveen, en in het

fol. 131v

terugkomen, in de herberg de Zeven Broeders een borrel heeft gedronken, en voorts na het terugkomen in de stad op de Spieringstraat in de Drie Moriaantjes een kan bier gebruikt.

Dat hij gevange al verder des avonds van dien zelve dag, aan 't voorsz. huis, alwaar deszelfs grootmoeder een kamer heeft, zijnde gekomen, aan den voorn. Anthonij van Loog gevraagd heeft of zijne grootmoeder thuis was. Dat deeze vraag met "neen" zijnde be-antwoord geworden, de gevange direct agter op de zijl is gegaan, en een laddertje, 't welk na zijn voorgaven, aldaar aan een hekje hing, van daar genomen heeft, en met hetzelfde laddertje gegaan is op 't ijs, leggende in de zijl, agter de woonsteede van gemelde Anthonij van Loog, en tegend de zelfs heining heeft gezet.

Dat hij gevange also door middel van 't voorsz. laddertje over den gemelde heining geklommen zijnde, gekomen is, op de plaats of erf van de woning van gemelde Anthonie van Loog en aldaar voor de schuiframen waardoor de agterkamer, door des gevangens grootmoeder bewoond, en haar ligt scheidt, een rookdeurtje heeft gevonden, de welke door hem gevangen zijnde opengemaakt, dezelve also vervolgens de schuifraam heeft opengeschoven, en in de voorn. agterkamer is geklommen en dus de schuifraam wederom nedergeschoven.

Dat hij gevange de riggel van een kas of

fol. 132

cabinet, 't welk, op de voorsz. kamer stond en gesloten was, met zijne handen heeft opengebrouken, waar door, een der deuren, van 't zelve cabinet is opengegaan, waaruit hij gevange voorts eenige goederen heeft genomen, enn dezelve op de grond heeft nedergezet.

Dat hij gevange terwijl hij in voege voorn. zig op de gemelde kamer bevond, de schuifraam heeft zien opschuiven, en wel door den voorn. Anthonij van Loog, aan welke hij gevange toen dadelijk heeft toegeroepen: "Ik ben het, Anthonie".

Dat gemelde Anthonij van Loog, daarop gevraagd hebbende, wie hij gevange was, en dezelve zig hebbende bekend gemaakt, zo aan den gemelde Anthonij van Loog, de bovengemelde omstandigheden heeft bekend en geadvoueerd.²

Dat hij gevange wel tot zijne verontschuldiging heeft geallegeerd, dat hij in de bovengemelde daaden onbezonnen en uit baldadigheid heeft gepleegd, als meede dat hij door den drank was bezet geraakt, dan dat dezelve niettemin heeft moeten erkennen, dat hij de voorsz. goederen uit het cabinet, van de zelfs grootmoeder had gehaald, met een opzettelijk oogmerk en intentie, om dezelve in de lombert te verzetten, en also aan reijsgeld, hem des ogtens door gemelde zijne grootmoeder geweigerd, te geraken, terwijl hij meede niet heeft kunnen ontkennen, op een gansch

¹ R.M. Dekker, G.J. Johannes en L.C. van de Pol (red.), *Dagboek V Magdalena Schinne (1786-1795)*, (Hilversum 1990) 90. Notitie op 16 januari 1792. Kaptiein Gobius lijdt eind december 1791 – begin januari 1792 schipbreuk op de Engelse kust.

² *GTB*. Advoojeeren; bevestigen, erkennen, goedkeuren.

fol. 132v

onbehoorlijke wijze, in de voorsz. agterkamer gekomen te zijn, van welk een en ander, hij gevange verklaarde een oprecht leedweezen te gevoelen.

Dan gemerkt de gevange alzo uit zijnen eige confessie is overtuigt geworden, zich te hebben schuldig gemaakt, aan de misdaden van geweld en getendeerde dieverije, en dienvolgende aan zodanige misdrijven, de welke in een land daar recht vigeert, niet kunnen werden geleeden, maar in tegendeel tot exempel van anderen rigoureuslijk behoren te worden gestraft.

Zo concludeert de Eijsscher ratione officii eijsch doende dat de gevangen bij vonnisse van dezen Edele Achtbare Gerechte, zal worden gecondemneerd, gebracht te worden, ter plaatse, alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, en voorts voor den tijd van twee jaeren gebannen uit deze stad en jurisdictie vandien, zonder binnen die tijd daar in te mogen komen, op peene van swaarder straffe, en dat laastelijk de gevange zal worden gecondemneerd, in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe, ofte tot alzulke ander zwaarder

fol. 133

of mindere pijn en straffe, als U Edele Achtbare naar exigentie van zaken in goede justitie zullen bevinden te behooren. (getekend) F. van Harencarspel Decker

Schepenen der stad Gouda, gehoord de confessie van Bastiaan vander Vin 's heeren gevangen, gezien de informatie ende geëxamineert den crimineelen eijsch en conclusie bij den Heer Officier ratione officii op en jegens hem gevange gedaan en genomen, ende op alles gelet hebbende, 't geen ter materie dienende was, doende recht, uit den naam en van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, bannen hem gevange voor den tijd van vier eerstkomende en agtereenvolgende jaeren uit den Lande van Holland en Westvriesland, zonder binnen dien tijd daarin te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, condemneeren hem gevange in de kosten van zijnen gevangenis en misen van justitie, als mede in de kosten van dezen processe, en ontzeggen den Heer Eijsscher Officier ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op en jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. H. van Eijck, Dr. A. Verrijst en Mr. R. Swanenburg, Burgemeesteren,

fol. 133v

gedaan bij den Heeren M. Bisdom Heere van den Huize en Hoge Heerlijkheid Vliet, S.G. Wobma, J. Boon, P. Smasen, Mr. F. van Breda en W.M. Swellengrebel, Schepenen op den 9 april 1789 en gepronuntieert ten zelven dage.

In kennisse van mij als secretaris
Jan Verrijst

Wij ondergeschreeven Schepenen, verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld, verklaart heeft geene goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Bisdom van Vliet S.G. Wobma

fol. 133v

Pro Justitia

Crimineele eijsch en conclusie gedaan maken en aan de Edele Achtbare Heeren Schepenen der stad Gouda over gegeven uit den naam en van wegens den Wel Edele Gestrenghe Heer François van Harencarspel Decker, Bailliuw en Schout der stad Gouda, ratione officii Eijsscher in cas crimineel

**contra
Arriaantje Kreuk, zo zij zegt**

fol. 134

**oud vijftig jaeren, en thans
's heeren gevange**

De Wel Edele Gestrenge Heer Eijsscher ratione officii deede zeggen, dat de gevangen buiten pijn en banden, van ijzer, en zulks vrijwillig heeft geconfesseerd en beleeden.

Dat zij gevange, op maandag, den 7en december 1789, des voormiddags zig heeft bevonden op de Vesten, tusschen Doelepoortje en Tiendewegspoort, binnen deze stad,

Dat zij toen aldaar verlooren heeft, een zakdoek en een strijklint.

Dat zij gevange toen bij zich had, een sakje met linne en wolle goed.

Dat sij gevange, met dat voorgemelde zakje met linnen en wolle goed, bij zich, is aangegreepen door een bleekersmeijd, wiens naam, zij gevange, heeft gezegt, niet te weeten.

Dat gemelde bleekersmeijd haar gevange dat zakje met linne en wolle goed heeft afgenomen.

Dat zij gevange de voorsz. zakdoek en strijkband, als mede het voorgemelde zakje met linnen en wollegoed gestoole heeft, van de blekerije of uit de loots van de bleekerije geleegeen bij de Haanenpraaij, op de Flu'eele Cingel, buiten deze stad.

Dat zij gevange zig ook binnen de stad Delft aan dieverije heeft schuldig gemaakt.

Dat zij gevangen, om de voorgemelde dieverijen aldaar voor den tijd van zes jaaren is geconfineerd geweest

fol. 134v

Dat zij gevange is vagebondeerende zonder een vaste woonplaats te hebben en gezonds lijf heeft lopen bedelen. Dat zij gevange tot haar verschoning niets heeft weeten in te brengen, als dat zij 't uit swaare armoede heeft gedaan, en te bidde om genade en vergiffenis.

En dat wijl uijt alle het voorenstaande consteert dat zij gevange zich een en andermaal heeft schuldig gemaakt aan dieverijen te pleegen, als mede aan een vagebondeerende en landloopersleeven en overzulks ten hoogsten strafbaar is, in gevolge van de placaten van haar Edele Groot Mogenden tegen de dieven, en dieverijen, als mede teegens de landloopers, vagebonden en bedelaars geëmaneerd.

Zoo concludeert de Heer Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat zij gevange ter zaake voorsz. zal werden gecondemneert, om gebragt te worden, ter plaatze alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, en met het stadsteeken gebrandmerkt, en voorts dat zij gevange ten eeuwigen dage zal worden gebannen, uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zonder oojt daar weder binnen te komen, op peene van swaarder straffe, ofte wel dat zij gevange ter zaake voorsz. zoodanig anders gestraft zal worden, als Heeren Scheepenen naar recht en oprechte justitie zullen bevinden te behooren, en dat in allen gevallen zijn gevange zal worden gecondemneert in de kosten en mise

fol. 135

van justitie als mede in de kosten van den processe. (getekend) F. van Harencarspel Decker

Schepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Arriaantje Kreuk 's heeren gevangen, gezien en geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van den Wel Edele Gestrenge Heer F. van Harencarspel Decker, Baillu en Schout deezer stad, ratione officii op ende jegens haar gevange gedaan en genoomen, ende gelet op al 't geen ter materie dienende was, doende recht uijt de naam en van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, confineeren haar gevange in een der tuchthuijzen binnen deeze Provincie voor den tijd van tien eerstkomende en agtereenvolgende jaaren, om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, bannen daarna haar gevange voor den tijd van vijftien gelijke jaaren uit de Provincie van Holland en Westvriesland, zonder middelerwijl daar weder inne te koomen, op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Heer Officier zijne verdere of andere eijsch en conclusie op ende jegens haar gevange gedaan en genoomen, condemneeren niettemin haar gevange in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van den processe.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. H. van Eijck, Mr. R. Swanenburg, S.G. Wobma, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr.

fol. 135v

dr. G. van Teijlinge Heer van Camerijk, Mr. M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck, Mr. A. vander Burch, Mr. W.M. Swellengrebel, P.L. Halmans, Schepenen op den 12 januarij 1790 en gepronuntiert ten zelven dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.D. van den Burch

Wij ondergeschrevene Schepenen, verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld, verklaard heeft geen goederen te bezitten, waaraan de kosten van haar gevangenis en mise van justite kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

D.G. van Teijlingen
M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck

fol. 135v

voor 4 maanden geconfineert

Pro Justitia

**Crimineel eijsch en
conclusie gedaan maken en
de Edele Achtbaare Heeren Sche
penen der stad Gouda overgege-
ven uit den naam en van wegens
de Weledelengestrengen Heer
François van Harencarspel Dec
ker, Raad in de Vroetschap,
Bailliuw en Schout der voorsz.
stad, Eijsscher in cas crimineel
contra**

fol. 136

**Jannigje Nieveld, zo zij zegt ge
boren alhier te Gouda oud om
trend vijf en twintig jaaren en
thans gevangen op de Tiendewegs
poort alhier.**

De Wel Edele Gestrenghe Heer Eijsscher racione officii deede zeggen, dat de gevange buiten pijn en banden van ijser en zulks vrijwillig heeft geconfesseerd en beleden.

Dat zij gevange zich met het pijpmaaken generende en wonende in de Kruiddoos in de zogenaamde Kaksteeg alhier, op saturday den 29e meij deses jaars 1790 op het werk zijnde, geweest tot zeven uren of half agt des avonds naar huis is gegaan, en haar goed gewasschen midsgaders aldaar is gebleven tot half elf uren en zich vervolgens heeft begeeven naar het huis van Aletta Rijke koffijvrouw wonende op den Raam binnen deeze stad, om een keeteltje koffij te koopen, en dat zij gevange na aldaar eenige discoursen gevoerd te hebben, wederom na haare woning is gekeerd.

Dat zij gevange des nagts ten half een op haer stoep sittende is aangesproocken, zo zij voorgeeft door een vrouwspersoon aan haar gevange onbekend, dragende een pijpmande met goederen, en aanhebbende een donker blaauw catonet jak met ruiten en een donker blauwe rok met een enkele band met streepen, hebbende gemelde vrouw gezegt dat zij zeer moede was, dat zij gevange aan gemelde vrouw daarop hebbende te gemoed gevoerd, dat dit haar niet verwonderde, also zij zo eene mande op haar lijf had, de gemelde vrouw, zo zij gevange al verder heeft voorgegeeven, aan haar gevange heeft versogt, of zij die mande wat bij haar mogt zetten, dat zij gevange vervolgens die mande in huis heft helpen dragen en toe bij diverse lieden om drank is gegaan maar geen drank heeft kunnen bekomen also de lieden reeds te bed waaren.

fol. 136v

Dat zij gevange bij haar terugkomst heeft bevonden dat de gemelde vrouwspersoon die aan haar gevange zoude zijn geweest onbekend dog welke zij aan haar spraak voor een Schoonhovenaarster had gehouden, de goederen uit de mande hadde geleegd en dezelve op haar gevangens zolder geborgen, maar de mande omlaag had laten staan.

Dat echter verscheide van die goederen zo zij gevange al meede heeft voorgewend in die nagt door het huis zijn geraakt, also zij gevangen voor de gemelde vrouw heeft koffij gekookt.

Dat al verder die gemelde vrouw na een half uur bij haar gevange te hebben vertoeft zoude zijn vertrokken, zonder te seggen waar zij heen ging terwijl zij gevange het water overhing, hebbende den gemelde vrouw beloofd coffij te zullen geeven als zij wederom kwam.

Dat zij gevange die Schoonhovense vrouw egter niet wederom hebbende gesien de voorsz. agter gelaate goederen, bestaande zo zij gevange heeft erkend in seeven koffijkeetels, een platte borstel een geele wateremmer met swarte banden, een hengelhaak, een koekepan en een hangijser, drie witte kommetjes, een stuk brood, twee stukjes beschimmelde soetemelkse kaas, een hoekje comijnde kaas, eenige turf, een strijkband, een ondermuts en twee doekjes en zulks niet tegenstaande zij gevange wist dat dezelve haar niet waaren toebehoorende heeft gebruikt en zig daarmee gebaat, zijnde de voorsz. goederen van gemelde Aletta Rijke en aan de gevange in judicio verdoond, bij haar erkend te zijn dezelve goederen, welke zijn in haar huis had geborgen.

Dat zij gevange al mede niet heeft kunnen ontkennen verstaan te hebben dat er in het huis van gemelde Aletta Rijke een groote diefstal was gepleegd, zijnde zij gevange zelfs zo zij

fol. 137

voorgeeft des sondays morgens nadat in den vorige nagt de gemelde diefstal was gepleegd, na de uitgeligte glazen in de ramen van hetzelfde huis weesen sien.

Dat zij gevange vervolgens des maendagsmorgens meede is ontwaar geworden, dat de vermiste en gestoole goederen van Aletta Rijke juist voor het grootste gedeelte dezelve goederen waaren die zij gevange in haar huis had geborgen, dan dat zij gevange niettemin de gemelde goederen heeft blijven behouden en bewaren, zonder aan Aletta Rijke daarvan te hebben kennisse gegeven, evenmin als aan de justitie, en dat zij gevange al verder heeft moeten belijden dat wanneer zij door den Heer Eijsscher racione officii des maendags namiddag ten vier uren over dien diefstal en de vermiste goederen op straat was aangesprooken, zij gevange welke toen reeds lang te vooren wist, dat zij de voorsz. gestoole goederen in haar huis en gebruik was hebbende al meede toen niet daarvan eeninge kennisse heeft gegeven, maar in teegendeel voor den Heer Eijsscher racione officii is weggegelopen en zulks zo zij gevange heeft gezegd, uit hoofde van dieselve goederen die zij in huis hadde, en dat zij vreesde dat men haar wil voor de daad zoude aanmerken.

Dat zij gevange eindelijk daarover in hechtenis geraakt en wegens de bovengemelde zaaken geëxamineerd geworden zijnde, wel altoos getracht heeft de aller vehementste suspicien en indicien die er voorhanden zijn dat zij aan de diefstal in het gemelde huis van de meer gemelde Aletta Rijke zoude meede handdadig zijn en dar in ten sterksten hadde getrempteerd, door een obstinate ontkenenisse daer van zo veel mogelijk te ontgaan, dan dat zij gevange niettemin volmondig en bij herhaling heeft moeten confesseeren en belijden dat zij gevange, goederen die zij wist dat gestolen waaren

fol. 137v

nog een tijd heeft geborgen, bewaard en ten deele gebruikt, sonder daar van aan de rechte eigenaar of aan de justitie kennisse te geeven en dat zij gevange also was geweest heelster van gestole goederen, en dat zij daar aan slecht gedaan daar omtrent niets tot hare verschoning weetende te allegeeren, dan alleen dat zij slechts geduurende een korten tijd zoude geweeten hebben dat het gestolen goederen waaren en voorts alleen om meedelijden versoekende.

Dat intusschen de gevange zich door het bovengemelde volgens haare eige bekentenis heeft schuldig gemaakt an de misdaad van gestoole goederen geheel of verborgen te hebben gehouden en 't welk in een land daar goede justitie vigeerd niet behoort te worden getolereerd, maar in tegendeel zo volgens de beschreeven rechten als het placaat van haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland van den 19 maart 1614 Art. 4 rigoueuslijk anderen ten afschrik behoort te worden gestrafft.

Mits welke de Heer Eijsscher racione officii eijsch doende uit name en van wegens de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland en Westvriesland, concludeerde dat de gevange bij vonnisse van Edele Achtbaare, zal worden gecondemneerd gebragt te worden ter plaatse alwaar men alhier gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, en voorts voor den tijd van drie jaaren geconfineerd in het tuchthuis dezer stad om aldaar met haren handenarbeid de kost te winnen en na expiratie van dien tijd voor zes jaaren gebannen uit de Provincie van Holland en Westvriesland, zonder geduurende dien tijd daar in te mogen komen op peene van swaarder straffe, en dat laatstelijk de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten van den

fol. 138

processe, ofte tot alzulke andere zwaardere of mindere peijne en straffe als u Edele Achtbaare naar exigentie van saake in goede justitie zullen oordeelen te behooren. (getekend) F. van Harencarspel Decker

Schepenen der stad Gouda, gehoord de confessie van Jannigje Nieveld 's heeren gevangen, gezien en geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van de Wel Edele Gestreng Heer F. van Harencarspel Decker, Bailliu en Schout deeser stadt racione officii op ende jegens haar gevange gedaan en genomen, ende gelet op al 't geen ter materie dienende was, doende recht uit de naam en van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, confineeren haar gevange in een der tuchthuizen binnen deeze Provincie voor den tijd van vier eerstkomende en agtereenvolgende maanden om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen, ontzeggen den Heer Officier zijne verdere of anderen eijsch en conclusie op ende jegens haar gevangen gedaan en genoomen, condemneeren niettemin haar gevange in de kosten en misen van de justitie als mede in de kosten van den processe.

Aldus ter presentie van de Heeren Mr. R. Swanenburg, S. G. Wobma, Burgemeesteren, gedaan bij de Heeren Mr. G. van Teijlingen Heer van Camerijk, Mr. M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck, Mr. Jan Arend vander Burch, Mr. W. Maurits Swellengrebel, P.L. Halmans, W.J. van As en Mr. Fr. vander Hoeve, Schepenen op den 1e julij 1790 en gepronuntiert ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.D. van den Burch

Wij ondergeschrevene Schepenen, verklaaten bij deze dat den gevange bovengemeld, verklaard heeft, geen goederen te bezitten, waar aan

fol. 138v

de kosten van haar gevangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

G. van Teijlingen M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck

fol. 138v

*binnenskamers gegeesselt
voor 3 jaaren geconfineert
en voor 12 jaaren gebannen*

Pro Justitia

**Conclusie van eijsch gedaan
maken, en aan de Edele Acht
baare Heeren Schepenen der stad
Gouda overgegeeven uit den naam
en van wegens den Wel Edelen
Gestrenge Heer e Francois van
Harencarspel Decker, Raad
in de Vroedschap mitsgaders Bail
luw en Schout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
ter eenre**

contra

**Leendert Johannes van Hes
sel, zeggende geboortig van Gouda,
dog wonende te Rotterdam, ende
circa agttien jaaren, en schoen
maker van zijn handwerk, thans
's heeren gevangen op de Tiende
wegspoort alhier, ter andere zijde**

De Wel Edele Gestrenge Heer Eijsscher ratione officii deede zeggen.

Dat de gevange buiten pijn van ijzer en banden aan dezen Edelen Achtbaaren Geregte heeft bekend, en ook verder is blijkende:

Dat hij gevange op den 2e februarij laatstleeden des avonts circa ter vijf uren uit Rotterdam,

fol. 139

met zeekeren Jan Schuurman, thans meede gevange alhier zijnde gearriveerd, met intentie om binnen deeze stad te steelen, gelijk daartoe reeds te vooren te Rotterdam voorn. tusschen henlieden een afspraak en overleg was gemaakt, dat hij gevange benevens zijnen medegevange in een winkel op de Gouwe, om aldaar bij zeekeren kruidenier tabak te koopen;

Dat hij gevange en zijn medegevange in de voorsz. winkel komende, en niemand ziende, doorr hem gevange de laade uit den toonbank in voorsz. winkel staande is uitgetrokken, hebbende de gevange en medegevange de voorsz. laade meede genoomen, en opstraat aan waterkant koomende, in dezelve laade bevonden diverse paquetjes met duiten, als meede losse duiten.

Dat de voorn. Jan Schuurman daarop de voorsz. duiten in de zak van hem gevange heeft uitgestort, en de laade vervolgens aan een boom needer gezet.

Dat hij gevange dienzelfden avond circa half zes uren met en benevens zijnen medegevange is gegaan in een winkel, staande in het Wijdstraat alhier, ende zulks met intentie om meede aldaar te steelen, hebbende ondel elkander¹ een afspraak dat zoo er iemand mogt voorkomen, zij naar zwart lint of staartlint zouden vragen.

Dat de voorn. Jan Schuurman in de voorsz. winkel van de plank een pak met wolle kousen hebbende gestolen en op de hoekbank neergelegt, hetzelfde pak vandaar door hem gevange is meede genoomen en in zijn zak gestooken geworden.

Dat hij gevange met den medegevange Jan Schuurman vervolgens is gegaan in de Peperstraat in het Zeepaard, en aldaar de nagt heeft gepasseerd.

fol. 139v

Dat hij gevange wijders met den medegevange al verder is gegaan in een Fransche winkel, staande in de Wijdstraat aan de Markt, en aldaar niemand gewaar wordende door den voorn. Jan Schuurman uit een glaze kas, staande op een der toonbanken is gestoolen twee zilvere horologien, en alverder van de ander toonbank een stuk gestreept stof, een pak of neegen camisoolen, en voorts nog een pak zijden kousen, zijnde de voorsz. goederen door hem gevange op de stoep weg genoomen geworden.

Dat de gemelde Jan Schuurman vervolgens de voorsz. twee horologiën in zijn roszak geeft gesteecken, en dezelve naderhand met hem gevange gedeeld, hebbende wijders hij gevange en zijne medegevange een linnen zak voor een schelling bij een zijlmaaker gekogt en daar in de gestoole goederen gestookten.

¹ Sic, hebbende ondel elkander, lees: hebbende onder elkander.

Dat hij gevange met den meedegevangene eindelijk naar hunne voorsz. slaapsteede zijn teruggekeerd, met intentie om aldaar te eeten, en daarna met de postwagen naar Rotterdam te vertrekken, met de wagen van half drie uren.

Dat de Heer Eijsscher ratione officii van de voorsz. dieverijen door den gevangen en zijnen meedegevangene gepleegd, kennis hebbende becoomen, hem gevange ende den meedegevangene dadelijk heeft doen arresteren en alle de voorsz. gestoolene goederen bij dezelve gevonden.

Dat hij gevange wel eerst heeft voorgewend die goederen met de Rotterdamsche postwagen ontfangen te hebben, edog daarna al het bovenstaande volmondig heeft geconfesseerd, en de voorsz. goederen aan hem in judicio geëxhibeerd, heeft erkend voor die goederen

fol. 140

welke door hem en zijnen meedegevangen des avonds te vooren en dienzelven morgen gestoolen waren, en door hem gevangen overgenoomen en bewaard geworden.

Dat gelijk de gevange welke deswegens tot zijne verschooning niets heeft weeten in te brengen, zig door dit zijn gedrag heeft schuldig gemaakt aan de misdaad van dieverije, mitsgaders aan het meede ter uitvoer brengen van 't zelve en overneemen der gestoolde goederen, en welke misdaad, zoo om het gepremediteerd boos opzet van dezelfde, als om de meenigvuldigheid vandien, en het steelen en overneemen van goederen in openbaare winkels, ten uittersten is gequalificeerd, de Heer Eijsscher ratione officii gemeent heeft het ret der hooge overheid tegens den gevange te moeten waarneemen, ten einde dezelve, welke meede bekend heeft te Rotterdam, zig een en andermaal aan dezelfde misdaad te hebben schuldig gemaakt, condigne¹ straffe erlange en welke straffe in conformité van het placaat van haar Edele Groot Mogende van 1614 naar de enormiteit der dieverije behoord geschikt te zijn en speciaal in dier voege bepaald te worden, dat de gevange niet ligt wederom in de gelegenheid gebracht om zig opnieuw aan de voorsz. misdaad schuldig te maaken.

Mits welke reedenene en middelen de Heer Eijsscher ratione officii eisch doende, concludeerd, dat de gevange bij vonnisse van uw Edele Achtbaare zal worden gecondemneerd, gebracht te worden ter plaatze, alwaar men gewoon is alhier te Gouda crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherprechter wel strengelijk met roeden

fol. 140v

gegeesseld en voorts geconfineerd voor den tijd van twaalf jaaren in het tuchthuis deezer stad, omme aldaar met zijnen handenarbeid den kost te winnen, mitsgaders na expiratie van dien tijd gebannen ten eeuwigen dage uit den Lande van Holland en Westvriesland zonder immer daar weder binnen te mogen koomen, op peene van zwaarder straffe, of dat de gevange zodanig anders zal worden gestraft, als uw Edele Achtbaare in goede justitie zullen oordelen te behooren.

En dat eindelijk in allen gevalle de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processe. (was getekent) F. van Harencarspel Decker

Schepenen der stad Goude gehoord de confessie van Leendert Johannes van Hessel 's heeren gevange, gezien de informatien, en geëxamineert hebbende den crimineele eijsch en conclusie van den Wel Edele Gestrengen Heer Francois van Harencarspel Decker, Bailliu en Schout dezer stad, ratione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genoomen, ende gelet op al het geen ter materie dienende was, doende recht uijt den naam en van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren hem gevange om binnenskamer, op de Gevangespoort, ter discretie van Heeren Scheepenen, te werden gegeesselt, confineeren wijders hem gevange in een der tuchthuizen binnen deze Provincie voor den tijd van drie agtereenvolgende jaaren, om aldaar met zijn handenwerk de kost te winnen, en an expiratie van voorsz. drie jaaren, bannen hem gevange voor den tijd van twaalf jaaren uit den Lande van Holland en Westvriesland, zonder daar middelerwijl weeder in te moogen koomen op peene van swaarder

fol. 141

straffe.

Ontzeggen den Heer Eijsscher ratione officii zijn verdere of andere eijsch, op ende jegens hem gevange gedaan en genoomen, condemneeren niettemn hem gevange in de kosten, en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij den Heeren Mr. Diderick Gregorius van Teijlingen Heer van Camerijk, Mr. Melchior Willem van den Kerckhoven van Groenendijck, Joan Boers Jz., Jan Boon, Pieter Smaasen, Mr. Willem Maurits Swellenbrebel en Dr. Jan van Breda, Schepenen, op den 3e maart 1792 en gepronuntieert ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.D. van den Burch

¹ GTB. Condigne; passend; waardig.

Wij ondergeschrevene Schepenen, verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld, verklaart heeft geen goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Actum dato als boven.

M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck J. Boersz Jz.

fol. 141v

*binnenskamers gegeesselt; 3 jaren
geconfineert en 12 jaeren gebannen*

Pro Justitia

**Conclusie van eijsch gedaan maken
en aan de Edele Eerbare Heeren Sche
penen der stad Gouda overgegeeven
uit den naam en van wegens den
Wel Edele Gestrenge Heer François van
Harencarspel Decker, Raad in de
Vroedschap, mitsgaders Bailliuw
en Schout der stad Gouda, razione officii Eijsscher
in cas crimineel ter eenre
contra
Jan Schuurman zeggende geboortig
van Rotterdam, en wonende aldaar
oud circa 19 jaren, en zijnde laat
geweest op een tabaksaffaire thans
's heeren gevange op de Tiendewegs
poort alhier, ten andere zijde**

De Wel Edele Gestrenge Heer Eijsscher R.O deede zeggen:

Dat de gevange buiten pijn van ijzer en banden aan dezen Edele Achtbare Gerechte heeft bekend en ook verder is blijkende.

Dat hij gevange op den 2 februarij lestleeden des avonds circa ten 5 uuren uit Rotterdam met zekeren Leendert Johannes van Hessel, thans medegevange alhier zijnde gearriveert, met intentie om binnen deze stad gelijk daartoe reeds te voren te Rotterdam, voorn. tusschen henlieden een aanspraak en overleg was gemaakt, hij gevangen benevens zijnen meedegevangen op hun arrivement is gegaan in een winkel op de Gouwe, om aldaar bij zekeren kruidenier tabak te kopen.

Dat hij gevangen en zijn meedegevange in de voorn. winkel komende, en niemand ziende, door den meede

fol. 142

meedegevange Leendert Johannes van Hessel de lade uit den toonbank in voorn. winkel staande is uitgetrokken hebbende de gevange en meedegevange de voorn. lade meede genomen en op straat en de waterkant komende in dezelve lade bevonden diverse paquetjes met duiten als meede losse duijten.

Dat hij gevange daarop de voorn. duijten in de zak van zijn meedegevange heeft uijtgestort, en de lade vervolgens aan een boom nedergezet.

Dat hij gevange den zelfden avond circa half zes uuren met en benevens zijnen meedegevangen is gegaan in een winkel staande in het Wijdstraat alhier, ende zulx met intentie en afspraak, dat zo 'er iymand mogt voorkomen zij naar zwart lint of staartlint zouden vragen.

Dat de gevange in de voorn. winkel van de plank heeft gestolen een pak met wolen koussen¹, hebbende hetzelfde pak op den hoekbank neergelegt, van waar hetzelfde door zijnen meedegevangen is genomen en in de zak gestoken.

Dat hij gevange met den meedegevangen Leedert Johannes van Hessel vervolgens is gegaan in de Peperstraat, in het Zeepaard, en de nagt aldaar heeft gepasseerd.

Dat hij gevange wijders met den voorn. meedegevangen L.J. van Hessel den volgenden ogtend zijnde vrijdag den 3 februarij laetsleeden 's morgens de klokke circa half negen is uitgegaan.

Dat hij gevange met den meede voorn. gevange onder zekere preteksten in een winkel op den hoek van de Kortten Tiendeweg is gekomen, en aldaar drie zijde doeken heeft gestolen, welke hij gevange aan zijn meede gevange ter berging heeft ter hand gesteld

fol. 142v

¹ Sic, wolen koussen, lees: wollen koussen.

Dat hij gevange met den meedegevangen al verder is gegaan in een Fransche winkel stent aan het Wijdstraat aan de Markt, en aldaar niemand gewaar wordende uit een glaze kas, staende op een der toonbanken heeft gestolen twee silvere horologien en al verder van de anderen toonbank, een stuk gestreept stof, een pak met negen camisoolen, en voorts nog een pak zijde koussen, zijnde de voorn. goederen door den meedegevangene L.J. van Hessel op de stoep overgenomen geworden.

Dat hij gevange vervolgens de twee voorn. horologien in zijn rokzak heeft gestoken en dezelve naderhand met den meedegevangene gedeeld, hebbende wijders hij gevange en zijn meedegevangen een linnen sak voor en schelling bij een zeijlmaker gekogt en der in de gestolen goederen gestoken.

Dat hij gevange met den meedegevangene eindelijk naar hunne voorn. slaapsteeden zijn teruggekeerd met intentie om aldaar te eeten, en daarna met de postwagen na Rotterdam te vertrekken met den wagen van half drie uren. Dat de Heer Eijsscher ratione officii van al de voorn. dieverijen door den gevangen en zijnen meedegevangen gepleegd kennis hebbende bekomen, hem gevangen en den meedegevangen dadelijk heeft doen arresteren en alle de voorn. gestolene goederen bij dezelve gevonden.

Dat hij gevange wel eerst heeft voorgewend die goederen met de Rotterdamsche wagen ontfangen te hebben, edog daar na al het bovenstaende volmondig heeft geconfesseerd, en de voorsz. goederen en hem in judicio geëxhibeerd, heeft

fol. 143

erkend voor die goederen welke door hem en zijnen meedegevangene des avonts tevoren en dienzeven morgen gestolen waren.

Dat gelijk de gevangen welke deswegens tot zijne verschoning niets heeft weeten in te brengen, zig door dit zijn gedag heeft schuldig gemaakt aan de misdaad van dieverije en welk zoo om het gepremediteerd boos opzet van dezelve als om de meenigvuldigheid van dien, en het steelen van goederen in openbare winkels ten uiterste is gequalificeert, de Heer Officier ratione officii gemeend heeft het regt der hoge overheid tegens den gevangen te moeten wernemen, ten einde dezelve welke meede bekend heeft te Rotterdam zig nog aan dezelfde misdaad te hebben schuldig gemaakt zijne condigne straffe erlange en welke straffe in conformité van het placaat van haar Edele Groot Mogende van 19 maart 1614 naer de enormiteit der dieverije behoort geschikt te zijn en speciaal in diervoorge bepaald te worden, dat de gevangen niet ligt wederom in de gelegenheid gebragt worde, om zig opnieuw aan de voorsz. misdaad schuldig te maken.

Mits welke reedenen en middelen de Heer Eijsscher ratione officii eijsch doende concludeert, dat de gevange bij vonnisse van uw Edele Achtbare zal worden gecondemneert gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is alhier te Gouda crimineele justitie te doen, en aldaar door de scherpreger wel strengelijk met roeden te worden gegeesseld, en voorts geconfineerd voor den tijd van twaalf jaeren, in het tugthuis dezer stad, omme aldaar met zijnen handenarbeid den kost te winnen, mitsgaders na expiratie van dien tijd gebannen ten eeuwigen dagen uijt den Lande van Holland en Westvriesland, zonder immer daar weder binnen te mogen komen op peene

fol. 143v

van zwaarder straffe of dat de gevange zodanig anders zal worden gestraft, als uw Achtbaren in goede justitie zullen oordeele te behoren. En dat eindelijk in alle gevallen de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten van den processe. (was getekend) F. van Harencarspel Decker

Schepenen der stad Gouda gehoord de confessie van Jan Schuurman 's heeren gevange gezien de informatien en geëxamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie van den Wel Edele Gestrenge Heer Francois van Harencarspel Decker, Bailliu en Schout dezer stad, ratione officii op ende hegens hem gevange gedaan en genomen, ende gelet op al 't geen ter materie dienende was, doende recht uit den naam en van wegens haar Edele Groot Mogende de Heeren Staten van Holland en Westvriesland, condemnereen hem gevange omme binnenskamers op de Gevangenpoort ter discretie van Heeren Schepenen te worden gegeesselt, confineeren wijders hem gevange in een der tugthuijzen binnen deze Provincie voor den tijd van drie agtereenvolgende jaren, om aldaar met zijn handenwerk de kost te winnen, en na expiratie van voorsz. drie jaren bannen hem gevange voor den tijd van twelf jaren uit den Lande van Holland en Westvriesland, zonder der middelerwijl weder in te mogen komen op peene van swaerder straffe. Ontzeggen den Heer Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch, op ende jegens hem gevange gedaan en genomen. Condemneeren niettemin hem gevange in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij de Heeren Mr. D.G. van Teijlingen Heer van Kamerijk, Mr. M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck, Joan Boersz, Jan Boon, Pieter Smaasen, Mr. W.M. Swellengrebel en Dr. Jan van Breda, Schepenen op den 3 maart 1792 en gepronuntieert ten zelve dage.

In kennisse van nij als secretaris
J.D. van den Burch

Wij ondergeschreeven Schepenen verklaren bij dezen dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geen goederen te bezitten waaren de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Actum dato als boven.

M.W. van den Kerckhoven van Groenendijck J. Boers Jz.

fol. 144
Pro Justitia

**Jan Couperus, Hoofdschout der
stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

contra
Maria van Renswoude oud ruim
31 jaren, geboren van Haestrecht,
thansgevangene op de Gevangespoort
alhier

De Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat zij gevangene buiten pijn en banden van ijzer bekend heeft;
Dat zij gevangene heeft gewoond te Goudrack den tijd van 12 jaren als dienstmeid bij Trijntje Bakker, zuster van Martha Bakker huisvrouw van Teunis de Jong.
Dat zij gevangene van daar zij heeft begeven naar Gouda.
Dat zij aldaar even buiten de poort, dog onder de jurisdictie dezer stad, op de Wagterstraat heeft gewoond.
Zig geneerende met naijen, braijen en stoppen en wel dat zij daar heeft gewoond bij te twee jaren.
Dat wel waar is, zij gevangene bij haar verhoor gezegd heeft niet te geweeten te hebben, dat zijn zonder consent niet mogt inwonen.
Maar dat het teffens eene waarheid is, dat daar tegens eene wet in [...] observatie is, die ijder vierendeeljaers bij ommevang door wijkmeesteren, bij afvraging van 't getal der huisgenoten word herinnert.
Waarbij nog word afgevraagd of ook andere inwonen.
Dat dus niemand zig ten dezen opzichte mag behelpen met voorgewende ignorantie.
en dus ook zij gevangene voorts op den 2 april lestleden is gegaan langs de Turfcingel.
Dat zij aldaar tusschen de poort en de brug

fol. 144v

daar getapt word heeft ontmoet twee mansperzonen.
Dat een van deze perzonen gekleed was met een blauwe rok en glimmende hoed op 't hoofd.
Dat de andere aan had een lange broek.
Dat deze wel iets zeijden, maar dat zij gevangene zulx niet heeft verstaan.
Dat een van die twee perzonen de haekjes van haar gevangene jak heeft losgemaakt.
Dat hij dat lintje uit de oogjes van waarin die waren vastgemaakt heeft gehaald.
Dat zij gevangene wel gezegd heeft bij haar verhoor, en gevraagd zijnde of het niet hetzelfde was, dat op den 2 april aan haar jak vast was.
Zij gevangene geantwoord heeft, dat het hetzelfde lijkend.
Dat haar gevangene voorts gevraagd zijnde of dat lintje niet was van de orange couleur.
Zij daar insgelijks op heeft geantwoord: "Het lijkend er wel na".
Dat zij ook heeft bekend daar voor te zijn, maar van geen mensch was gewaarschuwd, dat zij zodanig lint of couleur niet mogt dragen.
Dat dit lintje reeds lang aan haar jak had vastgezeeten.
Dat zij dat had genomen voor eenigen tijd te Gouderak van een pakje bruidzuijkers toen daar een bruid was.
Dat zij in de eerste plaats heeft aangegaan tegens het gemanifesteerde verbod, bij de ordre op de wijken omtrent de van buiten inkomende vreemdelingen.

fol 145

En in de tweede plaats bij hare bekentenis dat het lintje wel lijkend na orange couleur, en het ten volle consteerd, dat het van de couleur is, zij gevangene ook valt, door het dragen van het lintje, in de bewoordingen van het 2e Art. der Publicatie van de Provisioneele Representanten van 't Volk van Holland in de 4 maart 1795 omtrent het dragen van orange tekenen.
Dan daar zij gevangene betuigd heeft door niemand tot het dragen daarvan aangezet te zijn.
Daar dat lind lang aan het jakhaekje heeft vastgezeeten.
Daar zij gevangene ook niet voorhad om anderen tot oproerigheid aan te zetten.
Daar het ook consteerd dat zij gevangene in stilte met 2 kinderen de Turfcingel kwam langsgaan, zonder enig atroupement, oproerige beweeging, geschreeuw, of eenig beginzelen die den weg tot oproer baanen.
Zij dus niet kan gezegd werden te vallen in de premissen dezer Publicatie, als of zij door hare kwaadwilligheid alle hare pogingen zoude aangewent hebben ten einde ware het mogelijk de openbare rust te verstooren en wanorde doen geboren worden.
En gevolglijk ook niet met de strenge, dog regtmatige straffe in dit geval behoort te worden gecorrigeerd.

Dan dat zij gevange egter niet kan ontduijken eenige peene als hebbende aangegaan zo tegen de order en reglementen dezer stad, als tegens de gemanifesteerde wil van den wetgever, omtrent het dragen van orange. Al het welk zijnde zaken die in een land van

fol. 145v

van justitie niet geduld maar anderen ten exempel behoren gestraft te worden. Zo concludeerd de Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat zij gevange voor altoos zal worden gebannen uit deze stad en jurisdictie vandien, zonder ooit daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, ofwel dat zij gevange zodanig anders zal worden gestraft als het Committé Judicieel na regten en opregte justitie zal bevinden te behoren en dat in alle gevallen zij gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie, als mede in de kosten van desen processe. (getekend) Jan Couperus

Het Committe Judicieel gehoord de confessie van Maria Renswoude gevange, gezien en geëxamineerd den crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout ratione officii op en jegens haar gevange gedaan en genomen mitsgaders gelet hebbende waarop in dezen te letten stond, en 't geen ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland, bannen dienvolgende haar gevange voor altoos uit deze stad en jurisdictie vandien zonder ooit daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, condemnieren haer gevange wijders in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van deze processe.

Aldus gedaan bij 't Committe Judicieel binnen de stad Gouda, present den Burgers Cornelis Verzijl, C.N. Plempers van Bree, Willem Bolding, Jacob Blokland, den 5 meij 1795 't eerste jaar der Bataafsche Vrijheid en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeschreeve leden van 't Committé Judicieel, verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten maaraan de kosten van haar gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

J. Bleuland W. Bolding

fol. 146

Pro Justitia

Geconfineerd voor 2 jaren

en gebannen buiten de

stad en jurisdictie voor 10 jaren

**Crimineel eijsch en conclusie
aan het Committé Judicieel der
stad Gouda, overgegeeven door
of van weegen Jan Couperus
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eischer in cas crimineel
contra
Andries Zegveld, oud 23 jaaren
gebooren op de Karnemelksloot,
thans gevangen op de Gevange
poort binnen deezer stad**

De Eischer ratione officii zegt conform de waarheid.

Dar de gevange buiten pijn en banden van ijzer gezegt heeft en ook is gebleeken

Dat hij gevangen 's avonds ten half elf en dus na bezette wagt zig heeft begeeven naar de herberg van zekeren Cornelis de Pater, met of in gezelschap van Jacob vander Kist, Adrianus vander Korst en .....¹ Tijgerman.

Dat hij gevange aldaar heeft voorgegeeven als een patrouille te zijn, niet alleen, maar ook heeft voorop gegaan als het hoofd van dezelve met een ontblood zijdgeweer.

Dat hij aldaar het huis tot binnen in de kamer heeft gevisiteerd om te zien of er volk was.

Dat hij vervolgens vandaar gesamentlijk meet de drie voorn. personen met ontblootte sabel is geloopt tot op de Markt, en vandaar tot agter de Vismarkt.

Zijnde de twee andere op de Markt van hem afgegaan.

Dat hij gevange vervolgens met Jacob vander Kist de Gouwe langs en zo de Turfmarkt heen is gekuierd.

fol.146v

¹ De voornaam is niet vermeld.

omdat het nog te vroeg was naar de Rooije Leeuw waar zijn meisje hem wachtte, te gaan.
 En om vander Kost kwijt te raken die nog langer op straat wilde blijven.
 Dat hij gevange op de Turfmarkt tusschen 11 en 12 uren koomende aldaar heeft zien staan praten een kaarel tegen een vrouwspersoon.
 Dat hij deeze manspersoon, die gebleeken is Teunis Grendel geweest te zijn, een klap gegeven heeft.
 Dog dat de sabel niet uit de scheede heeft geweest.
 Dat hij hem met de sabel een klap op den rug heeft gegeven.
 Dat hij hem geslagen heeft voor bij de Vrouwentoorn dog niet kan begrijpen dat men iemand met een sabel waaraan de scheede kan kwetzen.
 Dat hij hem op de Nieuwehaven heeft geslagen maar hem geen wond toegebracht.
 Schoon het wel weezen kan dat er bloed aan zijn sabel is dewijl hij 's middags uit zijn neus heeft gebloed.
 't Welk bloed is aan de kling en aan 't gevest op de binnenzijde der stootplaat van de sabel hem in judio verdoond.
 Die hij erkend zijn sabel te zijn.
 Dat hij eerst ontkent zijn sabel ontbloed in zijne handen gehad te hebben voor 's avonds negen uren dog bij zijn laatste verhoor zegt dien 's middags in de Korte Akkeren bloot gehad te hebben en toen te hebben laten bloeden, op het gevest.
 En dat in het water te hebben afgewasschen.
 Dat hij gevange beleid Teunis Grendel niet te hebben gekend.
 Hem ook voor geen oproermaker te hebben aangezien.

fol. 147.

Maar hem geslagen te hebben omdat vander Kist zeide dat hij onbetamelijk van de burgerij, en de klanten voorgesproken had.
 Schoon hij gevange niet gehoord had wat hij zeide, en enkel op de woorden vander Kist deede.
 Dat hij den voorn. Teunis Grendel is gevolgd, omdat hij op een andere hoek weder oproer zoude hebben gemaakt.
 Dat hij gevange al verder erkend glaazen gebrooken te hebben in het venstertje boven de staldeur van de molen de Rode Leeuw.
 Dat zulks is veroorzaakt door het uitglippen van zijn linkervoet van de heining waarop hij geklommen was om te zien of zijn liefste sliep.
 Door welk uitglippen hij met zijn elleboog door het glas viel.
 Of dat het ook wel zijn kon dat hij met zijn sabel die hij in de hand had den glazen heeft gebroken;
 Dat uit dit alles zo wel als uit de overgelegde en ingewonne bewijzen ten duidelijksten blijkbaar is, dat den gevange door simpele negative antwoorden het kwetzen met den blooten sabel, mitsgaders het baldadig aanranden van een persoon die niets misdreef en het ongequalificeert lopen met een ontbloote sabel bij nagt langs straat, tragten te ontkennen of door valsche voorgeevens en tastbare onwaarheden te bewimpelen om dus ware het doenlijk eene welverdiende straf te ontduiken: daar het ten volle consteert dat de voorn. Teunis Grendel met meer dan eene wond op den linkerarm, aan het hoofd en aan de pink is gekwetst geweest, gelijk ook bij examen gebleken is, dat de sabel, aan den gevange in judio verdoond en bij hem voor den zijne erkend, met bloed is besmet geweest, terwijl de gevange door zich zelven verscheidene malen

fol. 147v

tegen te spreken, en zijne tegenstrijdige antwoorden daarna te bewimpelen doorslaande blijken van schuld heeft gegeven, en ook voor hetgeen hij misdreven heeft, excus (zo als hij zich uitdrukt) vraagt.
 Al 't het welk bij den anderen genoomen, en vergeleken zijnde met het gemanifesteerd slegt gedrag en character van den gevange binnen deze stad gehouden en betoond (waarbij men nog zoude kunnen voegen, dat hij gevange zich heeft schuldig gemaakt om in weerwil van deszelsvorig bannissement 't geen niet was opgeheeven binnen deze stad te koomen) zaken zijn die in een land van justitie niet kunnen worden geleden maar anderen ten exempel behoren gestraft te worden; zo is het dat de Eisscher ratione officii zo op de confessie als op de verdere bewijzen aan dit Committé overgelegd en geëxhibeerd regt verzoekende concludeert dat gevange bij vonnis van het Committé Judicieel dezer stad, met confinement in het tuchthuis binnen deze stad mitsgaders daarna met bannissement uit den Lande van Holland & Westvriesland, zal worden gestraft tot alzulken andere peenen als 't Committé Judicieel naar exigentie van zaken regtens zal oordeelen te behoren, en eindelijk dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van den processe. (getekend) Jan Couperus

Het Committé Judicieel gehoord de confessie van Andries Zegveld gevangene gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout ratione officii op en jegens hem gevange gedaan en genomen mitsgaders gelet hebbende waar op te letten stond en 't geen ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland confineeren den voorn.

fol. 148

Andries Zegveld voor den tijd van twee jaaren in een der tucht oft werkhuisen binnen deze Provincie om aldaar geduurende de gemelde tijd met zijn handenarbeid de kost te winnen en bannen denzelven daarna uit deze stad en jurisdictie vandien voor den tijd van 10 agtereenvolgende jaaren zonden binnen gemelde tijd daar weder in te komen op peene van swaarder straffe ontzeggen den Eisscher razione officii zijnen verdere of anderen genomen eisch en conclusie condemneren den gevange wijders in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel binnen de stad Gouda, present de Burgers van Toulon, Plemper van Bree, Verzijl, Bleuland, Bolding en Imans, den 25 augustus 1795, 't eerste jaar der Bataafsche Vrijheid en gepronuntieerd ten zelve dage

In kennis van mij als secretaris
J. Polijn, secretaris

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij dezen dat den gevange bovengemelde verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

J. Bleuland W. Bolding

fol. 148v

*Gegeeseld en voor altoos
uit de stad gebannen*

Pro Justitia

**Jan Couperus, Hoofdschout
der stad Gouda, razione officii Eijsscher
in cas crimineel**

contra

**Abraham Barend van Praag
oud 25 jaaren gebooren
en woonende te Amsterdam,
thans gevangen op de Tiende
wegspoort binnen deze stad**

De Eijsscher R.O zegt conform de waarheid.

Dat de gevangen buiten pijn en banden van ijzer bekend heeft, en ook is gebleeken;

Dat hij gevangen op den 9 augustus lesteleden alhier binnen de stad is gekoomen en zijn intrek heeft genomen bij de knoopmaker in de Lange Groenendaal.

Met oogmerk zo hij zegt om oude klederen te koopen; en met eenige witte catoene doeken met roode randen welke hij te koop veilde.

Dat hij den geheelen dag in de stad heeft rond geloopt;

Dat hij onder anderen is geweest in een winkel in een straat digt bij de Markt alwaar onder anderen wordt verkogt gaaren & kaas;

Dat hij in die winkel, voor een zekere Jodin Roosje heeft gekogt een strengetje gaaren en daarvoor besteed vier duiten.

Dat hij op donderdagmorgen van den 13 augustus wederom aan dat huis is geweest en aldaar heeft gekogt een half vierendeel kaas.

Dat toen bij hem gevangene tegenwoordig was zekere Levij de appeljonge mede gebooren te Amsterdam.

Met wien hij gevange zedert het beging van de zomer

fol. 149

had rondgereist en in compagnie negotie gedaan.

Dat kort daarop uit de winkel is vermist een stuk linden.

Welk stuk linden aan hem gevangen in judicio zijnde vertoond, door hem gevange erkend is hetzelfde stuk te zijn, 't welk hij gevange in zekere herberg agter het tuchthuis alhier heeft verkogt aan eenen Jood voor 9 gulden 12 stuivers en 4 duiten.

Dat hij gevangene wijders na veele uitlugten, draaijerijen en tegenstrijdigheden volmondig heeft erkend.

Dat voorn. zijn kameraad Levij de appeljonge van Rotterdam zijnde gekoomen en hun beider geld hebbende verspeeld met hem gevange was gegaan na de Markt, alwaar hij gevange was gaan zitten op de stoep van een apotheker digt bij het logement het Harthuis.

Dat voorn. Levij hier van hem is afgegaan en en half quartier uurs weggebleven zijnde terug is komen loopen, iets onder zijn jas houdende, zonder dat hij gevange wist wat zulks was.

Dat Levij toen tegen hem zeide: "Neem dit van mij af", waarop hij gevangende antwoordde: "Wat heb gij daar, als gij daarmee een ontmoeting hebt, zult gij 't kwalijk te verantwoorden hebben".

Dat hij gevangen het overgenomen hebbende gaarne hetzelfde aan de vrouw, waar hij de kaas gekogt had, zoude terug gegeven hebben, maar dat hij niet durfde, omdat die vrouw hem voor den dief zoude aanzien. Dat daarop Levij die, niet in huis had durven komen toen hij de kaas kogt, omdat iemand die wat neemen wil bang is, en die ook verschrikt en bang was om dat stuk linnen te verkoopen, dewijl hij (gelijk hij aan hem gevange zeide) dat

fol. 149v

dat uit die winkel had genomen, en daar was binnen gegaan om het er uit te haalen, hem gevange dwong om dat linden voor hem te verkoopen, 't geen hij gevange eerst niet wilde doen.

Dat daarop de voorn. Jodin Roosje aankwam en zeide dat in het huis daar zij logeerde een jonge was, die 't wel zoude koopen, en dat hij gevange daarop daar na toe is gegaan en dat stuk linnen aan de jonge heeft verkogt. Dat Levij aan hem gevange zeide de lange gragt te zullen afloopen en hem gevange te zullen afwagten in het gras buiten de poort, alwaar hij gevangen hem ook het geld heeft gebragt met nog twee gulden erbij om voor hun beiden in compagnie doeken te koopen.

Dat hij gevange dus erkend linnen verkogt te hebben 't geen hij wist dat gestoolen was.

Iets 't welk hij overtuigd was niet te mogen doen zonder strafbaar te zijn, dewijl het bij de wetten verboden is.

Maar dat Levij hem gedwongen had om het te verkoopen en door zijn spelen hem voor niemandal in het ongeluk heeft gebragt.

Dat uit dit bovenstaande, zo wel als uit de menigvuldige onwaarheeden, tegenstrijdige antwoorden, en uitvlugten, met welke de gevange getragt heeft zijn schuld te bedekken, mitsgaders uit de verdere bewijzen door den Eijsscher ratione officii geproduceerd, ten duidelijksten blijkt, dat de gevange zich schuldig gemaakt, zo niet aan directe dieverije echter voor 't minste aan het heelen en verkopen van zodanig goed, hetgeen hij voorhands wist door zijn cameraad met welke hij verklaard in compagnie

fol. 150

negotie te doen gestoolen te zijn, en nog daar en boven aan het gebruiken van het daarvoor ontvangene geld om voor hun beiden goederen in compagnie te koopen.

Alle het welke zijnde zaken die in een Land van goede justitie niet behooren geduld, maar anderen ten exempel rigoureuselijk gestraft te worden.

Zoo concudeert de Eijsscher ratione officii eijsch doende dat de gevangene ter zaake van de voorschreeven gepleegde faiten, zal worden gecondemneerd omme gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis, ten einde aldaar met roeden te worden gegeesseld, en voorts dat hij gevangen voor altoos zal worden gebannen uit deeze stad en jurisdictie vandien zonder ooit daar weder binnen te mogen komen, op peene van zwaarder straffe; ofte wel dat hij gevange ter zaake voorsz. zodanig anders gestraft zal worden als het Committé Judicieel na regten en goede justitie zullen bevinden te behooren, en in allen gevalle dat hij gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van deezen processe. (was getekent) Jan Couperus

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Abraham Barend van Praag, gevangene, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Hoofdschout ratione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genomenen op alles gelet

fol. 150v

hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland condemneeren hem gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad alwaar men gewoon is crimineelee justitie te doen omme aldaar ter discretie van 't gemelde Committé met de roeden te worden gegeesseld, bannen wijders hem gevange voor altoos uit deze stad en jurisdictie vandien zonder daar ooit weder binnen te mogen komen op peene van swaarder straffe en condemneeren voorts hem gevange in de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie als mede in de kosten van dezen processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. present alle de Leden op den 25 november 1795, 1e jaar der Bataafsche Vrijheid en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 10e december daaraanvolgende.

In kennisse van mij,
J. Polijn, secretaris

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij dezen dat den gevange bovengemeld heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Martinus Verzijl Jz.

fol. 151

Geconfineerd voor 2 jaaren

Pro Justitia

**Crimineele eisch en conclusie
aan het Committé Judicieel der
stad Gouda, door ofte van wegen
Hanzo Lemstra van Buma, Hoofd
Schout der stad Gouda, razione officii Eijsscher
in cas crimineel
contra
Leendert Smit, woonachtig in
de Dubbelde Buurt, alhier, op
woensdag 10 augustus 1796**

De Eijsscher razione officii zegt, conform de waarheid.

Dat de gevangene, buiten pijn en banden van ijzer gezegt heeft, en ook gebleeken is.

Dat de gevange gevonden heeft, nu naar gis 5 maanden geleeden, een pakketje boekjes ten getale van 14, en wel tegenover Willem van Dabelen, agter de St. Janskerk, alhier.

Dat de anderscheide boekjes ten tijtel voerende:

1e Willem Fredrik, erfprins van Nassau aan Zijne Majesteijt Fredrik den Derden, koning van Pruissen, & &

2e Aanspraak van haare Koninglijke Hoogheid Mevrouw de Princesse van Orange en Nassau enz.

3e De Stadhouder aan den Raad en het volk, in een Aanspraak van Prins willem de vijfden, aan de Staat en burgerij van Nederland.

4e Gewigtig Antwoord op de Aanspraak van Willem de Vijfde, aan het volk van Nederland, door een voornaam Heer uit Holland.

Dat de gevangene de gemelde boekjes niettegenstaande

fol. 151v

staande hij erkend ze hem in eigendom niet toe te behooren, echter zien dezelve heeft toegeigend.

Dat hij vervolgens de voorsz. boekjes heeft gezien ende geleezen, en dus den inhoud daarvan hem is bekend geworden.

Dat de gevangene, de meergemelde boekjes, waarvan hem den inhoud bekend was, uit eigene motiven, en zonder eenig aanzoek, heeft uitgeleend, en zelfs, aan verscheidene luiden binnen deze stad, haare huizen gebracht en weder vandaan gehaald, om te laten leezen.

Dat hij gevangene vervolgens die boekjes bij stellen van vier stuks, heeft verkogt, onder anderen aan eene Dirkje Hekendorp, voor de somme van agt stuivers, op den 25 april lestleeden .

En dit geld voor zich gehouden.

Dat wel waar is, de gemelde boekjes, met eene regtstreeksche betrekking hebben op de tegenwoordige orde van zaaken, na de gezegende omwenteling van 1795, en dus daarom ook niet kan begrepen worden te vallen in de termen van het placcaat van de Provisioneele Representanten van 't Volk van Holland, in dato 4 maart 1795.

Doch dat, niettemin, zeker is, dat de inhoud van gemelde boekjes is ingericht, om niet alleen eene mindoorzigtige classe van menschen tegens de tegenwoordige orde van zaaken, voor in te nemen, maar zelfs te doen hoop voeden, op eene contra-revolutie, door hulp van Pruissen.

Dat uit de confessie van de gevange blijkt, dat ook de gemelde boekjes door hem zijn verspreid

fol. 152

geworden alleen aan bekende aanklevens van, en ijveraars voor het Huis van Orange.

Dat de verspreiding van die boekjes als gevaarlijk voor de publieke rust moet worden beschouwd.

Al het welk zijn zaaken, die in een Land van goede justitie niet kunnen worden getolereerd, maar behooren te worden tegengegaan ende gestraft.

De Eijsscher zich dan ook verplicht gevonden heeft, op de voorsz. confessie van de gevange recht te vragen, en tegen dezelve te dienen van eisch en conclusie.

Mits welke, zo concludeert de Eijsscher razione officii dat de gevange zal worden gecondemneerd, om voor den tijd van vier jaaren te worden geconfineerd in 's heeren werkhuis binnen deze stad, om aldaar, gedurende dien tijd, met zijn handenarbeid de kost te winnen ofte wel tot zodanige andere straffe zal worden verwezen als bij den Rechter zal geoordeelt worden te behooren.

En dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie. (was getekent) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel gehoord de confessie van Leendert Smit, gevangene, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Hoofdschout razione officii op en jegens hem gevange gedaan en genomen, mitsgaders gelet hebbende waarop te letten stond en 't geen ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland, confineeren den voorn. Leendert Smit voor den tijd van twee jaaren in een der tugt- off werkhuzen binnen deze provicie, om, aldaar geduurende

fol. 152v

de gemelde tijd met zijn handenarbeid de kost te winnen, ontzeggen den Eisscher razione officii zijnen verdere of anderen genomen eisch en conclusie, condemneeren den gevange wijders in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel binnen de stat Gouda, present de Burgers W. Bolding, J.A. van den Burg, J. Vollebregt Jz. en M. Verzijl den 7e september 1796 en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennisse van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Jacobus Vollebregt Jz.
Martinus Verzijl Jansz.

fol.152v

*voor 5 jaaren confineert
en voor altoos gebannen*

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda, razione officii
Eisscher in cas crimineel
contra
Johannes Kloot out 40 jaaren
woonachtig, binnen deze stad,
thans gedetineerde op de Gevangen
poort alhier, overgegeeven aan het
Committé Judicieel der stad Gouda
op saturday den 17e september 1796**

De Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid dat.

fol. 153

de gevange erkend, geweest te zijn, tusschen vrijdag en saturdaynacht den 2e en 3e september lesteleden te huize van Cornelis van Es, tapper, wonende op de Markt op de hoek van het Stooftsteegje alhier.

Dat hij gevange aldaar dien nacht, zonder recht te weten hoe laat het was, heeft zitten rooken en zuipen in de voorkamer met gemelde Corn. van Es, Elbert Mooij en de vrouw van Corn. Smaling zonder iemand meer.

Dat in gemelde kamer, ongeveer de klok ruim half een uur, zo als door drie getuigen is gehoord ende met eede bevestigd geworden is gezongen,

Al is ons Prinsje nog zo klein, al wel zal hij stadhouder zijn. Al buigt de stam al kraakt het riet, al wel treurt Orange niet.

Dat door getuigen, al mede met eede bevestigd is geworden, gehoord te hebben dat door hem gevange ter dier tijd, is geroepen geworden: "Oranje boven!"

Dat hij gevange in gemelde kamer, al verder is voorgegaan, met de gezondheid in te stellen van de Prins van Oranje! en zoals gezien ende gehoord is geworden, dat hij gevange staande in het midden van de kamer meergemeld, gezongen heeft: "Vivat de Hertog, Vivat de Koning, Vivat de Koning van Pruissen, Vivat de Prins Vivat de Princes, Vivat dat allerliefste kleine duiveltje", zonder van iemand te worden nagevolgd, zeggende vervolgens: "nu zullen wij nog eens oranje boven drinken", waarop hij hij gevange dan ook zijn glaasje uitgedronken en geroepen heeft: "Hoezee Oranje boven!"

Dat al verder in de voorsz. kamer is gezegd

fol. 153v

geworden: "Nu nog eens drinken de gezondheid van de Prins van Oranje, en dat de Prins binnen twee maanden wederom mag komen, met de Koning van Pruijssen; anders zal je een fles wijn verbeuren, Mooij", en waarop direct volgde: "Ik zou nog meer zeggen, als Kees het maar hebben wilde".

Dat op dit gezegde geantwoord zijnde: "Zeg maar op!", is geavanceerd geworden: "Ik hou van de Prins, omdat zijne voorouders de godsdienst, bij hare privilegien bewaard hebben, die is nou weggegaan den 2e september, met het niet luiden der klokken", en welk gezegde wederom beantwoord werd, met te zeggen: "dat is niet waar, want over vier jaaren hebben onze kerken nog moeten betalen, dat heeft hij niet gedaan".

Dat wel is waar, hij gevange omtrent deeze delicten niettegenstaande de ernstige recommandatien van de justitie, niet heeft tot eene directe bekentens willen komen maar steeds getracht heeft, door het voorgeven van dronkenschap op dien tijd, zich te sauveeren, doch ook teffens niet heeft durven geheel loochenden, aan dezelve deel gehad te hebben, niettegenstaande hij gevange aan de dienaren van de justitie, wanneer zij hem in het huis van Cornelis van Es, in civile bewaring hebben gehouden, heeft erkend, de gezondheid van de Prins te hebben gedronken.

Dat meede waar is, dat hij gevange zegt niet te weten "Hoezee Oranje boven!" te hebben geroepen hoewel echter door vier getuigenissen is bevestigd

fol. 154

geworden hetzelfde in gemelde kamer van C. van Es is gedaan, en door twee getuigen is verklaard geworden hetzelfde gehoord en gezien te hebben, dat hij gevange zulks in persoon heeft verrigt.

Dat al verder waar is, dat hij gevange mede zegt, niet te weeten, of hij gezegd heeft: "Nu nog eens drinken, de gezondheid van de Prins en dat de Prins binnen twee maanden weerom mag komen, anderz zal jij een fles wijn verbeuren, Mooij".

Dan dat het zeker is, dat zulks door niemand anders dan door hem gevange kan gezegd worden zijn, wijl dat hierop door Cornelis van Es is geantwoord geworden; "Zeg maar op", en het gezegde zelf, tegen Elbert Mooij was gericht, zodat er niemand in het vertrek meer overschoot dan hij gevange ende vrouw van Cornelis Smaling en men duidlijk heeft gehoord dat zulks door een manspersoon is gezegd geworden. Al het welk zijn zaaken, die in een goede policie en justicie niet alleen niet kunnen worden getollereerd, maar andere ten exempel wel strengelijc behooren te worden gestraft en waar omtrent de Provisioneele Representanten des volks van Holland, op den 4e maart 1795, ten einde dit kwaad, 't welk in deeze Republiek van de veruitzienste gevolgen voor de goede orde en rust kan en moest zijn, dan ook den Rechter wanneer iemand op de daad wordt betrapt, zoals in deezen het geval is, ontslaat van den anders gewoonen form en trein van procedeeeren in acht te neemen, neen maar recht te spreken op genoegzame en bij hem in gemoede voldoende convictie.

Zoo concludeert dan ook den Eijsscher, razione officii dat de gevange als hebbende 1e zich schuldig gemaakt

fol. 154v

aan [VS] van gemelde Publicatie van 4 maart van door zijn gesprekken hoopt doen voeden, op eene contra revolutie waardoor het stadhoudelijk en aristocratisch bestuur zoude hersteld en dus eene waare inbreuk op de rechten van een 't Vrije Volk van Nederland worde gemaakt, ten 2e dat hij gevange almede zich heeft schuldig gemaakt aan meergemelde Publicatie VZ te weeten met het uitroepen van de in dit land helaas! zo gewoone oproerkreet Oranje boven! en 't zingen van Oranjeliedjes en ten 3e van met veragting te hebben gesproken van de gemeene decreeten der Nationale Conventie en wel speciaalijk in 't haatelijk daglicht te hebben gesteld, 't zo wijs, als rechtvaardig decreet van de Nationale Conventie van den 5e augustus lesteleden . Dat hij gevange zal worden gebragt ter plaats en alwaar men hiet ter steele gewoon is, executie van crimineele justite te doen ten einde aldaar door den scherprechter met den roede strengelijc te worden gegeeseld daarna gebrandmerkt, en vervolgens voor 5 jaaren geconfinieerd, in 's heeren tucht of werkhuis binnen deeze stad, om aldaar gedurende dien tijd, met zijn handenarbeid de kost te winnen, na welke expiratie van gemelde 5 jaaren hij gevange voor altoos zal worden gebannen buiten deze Provincie ofte wel tot zodanige andere straffe zal worden verweezen,

fol. 155

als den rechter, overeenkomstig des gevange misdaad zal oordeelen te behooren, en dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en mise van justitie. (was getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de gedeeltelijke confessie van Johannes Kloot, gevange gesien en geëxamineerd hebbende den crimineele eijsch en conclusie bij den Bailliu op en jegens hem gevange gedaan en genomen hebbende en op alle gelet hebbende 't geen der materie diendende was, doende recht in name van 't Volk van Holland, confineeren den gevange en een der tucht of werkhuisen binnen deze Provincie voor den tijd van 5 jaaren om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen en bannen den gevange al verder na expiratie van voorsz. tijd uit deze stad en jurisdictie vandien voor altoos, zonder daar weder in te mogen komen op peene van swaarder straffe, condemeeren hem gevange in de kosten van zijn gevankennisse en misen van justitie, ontzeggen den Bailliu zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op en jegens hem gevange gedaan en genomen.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel dezer stad den 17 september 1796, present alle de Leden en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennis van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaaren nij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding D. v. Hullu

fol. 155v

*voor 8 dagen te water en
te brood*

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii in cas crimineel
contra
Cornelis Kool, woonachtig bin-
nen deeze stad, thans gedetineerd
op de Gevangespoort alhier, over-
gegeven aan het Commité Ju-
dicieel der stad Gouda, op sa-
turdag den 17 september 1796**

De Eijsscher ratione officii zegt, conformde waarheid,

Dat de gevange in gezelschap van nog vier personen, als J. van der Maas, Flop Brammert, Huib van der Draaij, en vrouw, is geweest des avonds van den 18 julij lesteleden ten huizen van Hendrik Schouten in het St. Anthonies klooster.

Dat dezelve adaar een geruime tijd, in het tuintje hebben zitten rooken, en een borrel gedronken.

Dar de persoon van Jacob van der Maas welke mede in het gezelschap van hem gevange aldaar heeft zitten rooken en drinken van hun is afgeraakt, en mede gegaan met Cornelia de Graaf, huisvrouw van Cornelis Ripperon mede in de voorn. clooster woonachtig.

dat hij gevange met de andere personen is gegaan naar het huis van gemelde vrouw Ripperon om de genoemde J. van der Maas op te zoeken.

Dat hij gevange aldaar met het gezelschap tegen wil en dank het huis heeft doorzocht en aldaar in huis is blijven zitten rooken.

Dat hierop vrouw Ripperon de deur heeft moeten uitgaan.

fol. 156

Dat zij met haar zoon, ongeveer en half uur daarna weder terug gekomen zijnde hij gevange met 't gezelschap nog aldaar in huis, zich was bevindende.

dat hij gevange hierop heen gegaan zijnde bij zich heeft gehouden, een stukje blomd catoen, en een weinig ruw linnen.

Doch met geen intentie zo hij gevange beleid om hetzelfde te houden, maar voornemens was hezelve terug te geven.

Bedragende hetzelfde circa de werde van zes stuivers.

Dat hij gevange met het gezelschap is heen gegaan tot in de Vogelezang, alwaar Huib van der Draaij en deszelfs vrouw, van hem gevange zijn afgegaan.

Dat hij gevange met Flip Brammert daarop wederom is gegaan naar het huis van meergemelde vrouw Ripperon, alwaar zijlieden aan de deur geroepen hebben: "Doe maar open Kee, het is maar gekheid".

Dat de deur niet opengedaan wordende, hij gevange hierop op de deur heeft geschopt ofte getrapt.

Dat hierop de deur weliswaar uit de duimen is gevallen, doch dat dit door hem gevange met die intentie niet is geschied, also hij gevange daarop maar zeer zagjes had getrapt, en de deur moet los gezeten hebben, want dat hij door die trap niet had kunnen uitvliegen.

Dat hij gevange hierop vervolgens is naar huisgegaan.

Dat weliswaar de gevange niet kan vallen in de termen der Publicatien tegen de straatschenderijen enz. geëmaneerd.

En gevolgelijk ook niet met de strenge doch rechtmatige straffen, in die geval, behoord te

fol. 156v

worden gecoorigeerd.

Dan dat hij gevange niet kan ontduijken eenige peene, als hebbende iemand in zijn persoon en goederen beledigd.

En 't welk dierhalven zaaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen worden geduld, maar anderen ten exempelp behoren te worden gestraft.

Zoo concludeert den Eisscher ratione officii eisch doende, dat de gevange zal worden geconfineerd in 's heeren tucht en werkhuis binnen deze stad, voor den tijd van een jaar om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen ofte wel tot zodanige andere straffen zal worden verwezen als bij den Rechter zal geoordeelt worden te behooren, en dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en mise van justitie. (was getekend) H.L. v. Buma

't Committé Judicieel gehoord de confessie van Cornelis Kool gedetineerde, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu ratione officii jegens hem gevange gedaan en genomen en gelet hebbende op alles 't geen ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland, condemneeren den gevange om voor den tijd van 8 eerstkomende en agtereenvolgende dagen gezet te worden te water en ter brood op de Tiendewegspoort, ontseggen den Bailliu zijnen verderen of anderen eisch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren niettemn hem gevange in de kosten en misen van justitie als mede van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel dezer

fol. 157

stad den 17 september 1796, present alle de Leden en gepronuntieerd ten zelven dage.

In kennisse van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Comité Judicieel verklaaren bij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding D. v. Hullu

fol. 157

*met de strop om den hals
gegeesseld en gebrandmerkt,
geconfineert in 't tuchth uis
voor zes jaaren en daarna
voor althoos gebannen uit
den Lande &c.*

**Crimineele eisch en conclusie
gedaan, maken en aan het Com-
mitté Judicieel der stad Gouda
overgeven uit naam ende van
wegens Hanzo Lemstra van
Buma, Hoofdschout dezer stad
ratione officii Eischer
contra
Pieter Dirkse van der Klerk ook
wel bij genaamd Piet Muijs, zeg-
gende oud te zijn zes en twintig
jaeren, geboortig van Noordwijk
en laatst gewoond hebbende on-
der Soetermeer thans gevangen
op de Thiendewechspoort alhier**

Om welke crimineele eisch ende conclusie te fundeeren de Eisscher ratione officii zegt in facto waar te zijn:
Dat de gevange op den 12e mai deezes jaars, met een paard binnen dezer stad gekomen en hetzelfde paard ter markt gebragt en verkocht heeft – op vehemente suspicien

fol. 157v

en indicien dat hij 't gemelde paard en nog anderen had gestolen, is genomen, en geapprehendeert, en vervolgens bij dit collegie, een en andermaal ter dier zecke is verhoord geworden.
Dat hij gevange bij de voorsz. successive verhooren buiten pijn, en banden heeft erkend en geconfesseerd, en ook buitendien, uit de verdere informatien nader kan blijken.
Dat hij gevange hetzelfde paard op woensdagavond te voeren, ongeveer tien uren uit een land te Voorhout heeft genomen.
Dat hij (ten einde zulcx te kunnen uitvoeren) bij Louw van Leeuwen, onder Lis uit de Koormolen heeft weggenomen een hoofdstel en dek.

En dat het de gewoonte van hem gevange was, wanneer hij uitging om een paard te steelen, als dan meer bij den een of ander een bit stal.

Dat hij gevange omtrent anderhalv of twee weken na Kersmis van den jaare 1795, nog een paard gestoolen heeft, uit de stal van de jongens van Kees Leenens, bouwlui onder Veur: 't welk hij heeft verkogt aan de Zandpoort, buiten Haarlem, aan een persoon, welke hij zegt, hem onbekend te zijn voor een somma van fl. 28.-.- Dat hij gevange al verder (zo hij meent tusschen, vrijdag en saturday den 8e & 9 januarij 1796, zijnde twee dagen na Drie Koningen) uit zeker land onder Noordwijk toebehorende aan een boer Joris Boon, ook wel bijgenaamd Roode Joor wonende tusschen Katijk en Noordwijk, mede heeft gestoolen een paard, en hetzelfde insgelijks heeft verkogt

fol. 158

aan de Zandpoort buiten Haarlem voor de somma van fl. 27.-.- dog aan een ander persoon, welke hij gevange mede zegt niet te kennen, doch te gelooven, dat hij een melkboer is.

Dat laatstelijk hij gevange nog drie weken daarna heeft gestolen, een paard uit zeker land onder Katwijk-Binnen; en met dat zelfde paard, bij dien zelven laatst gekomene man gekomen is; doch dat deeze man, hem, (als toen) zoude voortgaan, die vervolgens het paard heeft gehouden, en waarop hij gevange zou zijn weggegaan; Dat hij gevange alzo geconfesseerd heeft, te hebben begaan vier distincte diefstallen van paarden, buiten andere zaaken van minder aanbelang; 't welk hij gezegd heeft niet gedaan te hebben om aan de kost te komen, maar op aanzoek van anderen, die dit werk reeds bij de hand hadden, daartoe te zijn overgegaan, doch welke hij gevange heeft blijven ontkennen dat aan hem bekend waren.

Dat de voorsz. alzo door hem begaane en geconfesseerde gereitereerde delicten, zaaken zijn, die in een land van justitie niet kunnen worden getolereerd – maar – andere ten exempel, naar de wetten deezer landen, met de dood behooren te worden gestraft.

De Eisscher zich dan ook verplicht heeft gevonden op de voorsz. confessie van de gevange recht te vregen, en tegen denzelve van de navolgende eisch en conclusie mits

fol. 158v

mits welke

zo concludeert de Eisscher razione officii dat de gevange zal worden gecondemneerd, om gebracht te worden ter plaatze alwaar men gewoon is ter steele crimineele justitie de doen, en aldaar zal worden gestraft met de koorde, dat er de dood na volgt - ofte wel tot zodanige andere straffe zal worden verweesen, als bij den Rechter zal geoordeelt worden te behooren. Ende dat wijders de gevange mede zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie. (was getekent) H.L. van Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Pieter Dirkse van der Klerk bijgenaamd Piet Muijs gevange gesien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch ende conclusie bij den Bailliu razione officii op ende jegens hem gevange gedaan en genomen, ende met rijpe deliberatie van rade doorsien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende regt uit de naam van 't Volk van Holland condemeeren hem gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuys dezer stad plaatse daar men gewoon is crimineele omme aldaar onder eene opgerichte galg met een strop om den hals welke aan dezelve galg is vastgemaakt ten toon gesteld te worden en omme daarna ter discretie van 't Committé Judicieel wel strengelijk te worden

fol. 159

gegeesseld, en met het stadsteeken gebrandmerkt, confineren wijders hem gevange in een der tuchth uisen deser Provincie voor den tijd van zes agtereenvolgende jaaren, omme aldaar gedurende dien tijd met zijn handenarbeid de kost te winnen, en na expiratie van de voorsz. jaaren bannen hem gevange nog voor altoos uit den Lande van Holland en Westvriesland, sonder daar weder inne te komen op peene van swaarder straffe, ontseggen den Bailliu sijnen verderen of anderen eisch en conclusie in desen gedaan en genomen, en condemneren hem gevange in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 7 septenmer 1796, 2e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leden en gepronuncieert mitsgaders geëxecuteerd op den 22 september daaraan volgende.

In kennis van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij dezen dat den gevange bovengemeld, heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald – actum dato als boven.

W. Bolding D. v. Hullu

fol. 159v*voor 3 maanden geconfineerd*

**Crimineele eisch en conclusie
aan het Committe der stad Gouda
overgegeven door Hanzo Lemstra
van Buma, Hoofdschout
der stad Gouda, enz. razione officii Eisscher in
cas crimineel**

**contra
Klaas Tuinenburg, burger
en Inwoonder dezer stad, thans
gevangen op de Gevangenpoort al-
hier**

De Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid.
Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer beleden heeft

Verhoor 1

vraag - 2 Dat hij op den 20 februarij lastleden als canonier der Nationale Guarde van Gouda, in volle wapenrusting

- 3 is geweest te exerceeren, agter den Doelen alhier.
- 3 Dat hij aan die excercitie en diensten den gemelde avond ten 7 uuren is ontslagen geworden.
- 4 Dat hij met de persoon van Jan Bosma mede canonier der Nat. Guarde is gegaan naar de herberg de Nagtegelen op de Tiendeweg, digt bij den Doelen voorn.
- 5 Dat hij aldaar met gemelde Bosman heeft zitten rooken en drinken.
- 6 als mede speelen.
- 7 Dat hij zijne sabel heeft uitgetrokken op de plaats van de herberg.
- 8 uit baldadigheid en door den drank
- 10 & 11 Dat hij aldus met ontbloote sabel de steeg is uitgekomen van De Nachtegaelen, tot op de Tiendeweg.
- 12 En langs de Toendeweg boven zijn hoofd heeft gezwaaf.
- 13 Alsmede gekrast ende geslagen, op de straatsteenen, zo, dat het vuur uit dezelve vloog.
- [2] En daar door de voorbijgaande menschen en schrik heeft op het lijf gejaagd.
- 14 Dat zij alzodanig zwetende zijn voortgegaan tot aan de Dubbelde Buurt en hoek van de Tiendeweg, voor het huis van de smit Gorissen

fol. 160

- vraag 15 Alwaar hun zodanig een dienaar der justite heeft aangesproken genaamt Arij van Vliet, welke hun
- 16 aanraade hunne sabels op te steeken, en naar huis te gaan.
  - 17 Zo als zij dan ook aan dezelve hebben beloofd, en hunne sabels hebben opgestoken.
  - 18 Gaande vervolgens de Dubbelde Buurt in tot het Latijnsche School.
  - 19 Alwaar hen is ontmoet de persoon van Jan van den End.
  - 20 welke hun als een stil en vreedzaam burger wilde passeeren.
  - 21 Doch door hem gevange is bij de hand gegreepen en gevraagd: wat hij nu moest hebben!
  - 22 Voor redenen voorgevende dat voorn. v.d. End hem gevange bij het execeeren agter den Doelen had beledigd.
  - 23 Doch ontkend hem geslagen te hebben.
  - 24 Zijnde voorsz. v.d. End op de loop gegaan.
  - 28 En hem bij de brandleeren bij het tuchthuis ontkomen.
  - 30 Wanneer zijlieden weder zijn terugggegaan tot voor de poort van het clooster.
  - 33 & 34 En bij welke gelegendheid, hij gevange niet durft ontkennen, bij continuatie op de straatsteenen met zijn bloote sabel te hebben geslagen, dat het vuur uit dezelve vloog.
  - 35 Wanneer een dienaar der justitie is aangekomen, die hun vermaand heeft hunne sabels op te steeken en naar huis te gaan.
  - 36 Zo als zij dan ook zijn voortgegaan.
  - 37 Langs de Latijnsche School.
  - 38 Alwaar zij opnieuw hunne sabels ontblood hadden.
  - 39 & 40 Iemand uitdagende met vloeken en raazen zeggende hij gevange "komt er maar uit voor den donder".
  - 41 Slaande met de ontbloote sabel op de deur, bij de quakel aldaar.
  - 43 Zijnde de persoon tegen welken hij gevange het gemunt had, genaamt Jan de Leeuw.
  - 44 Wanneer voor de derdemaal de dienaar der justite zijn aangekomen, die hun vermaand hebbende snel naar hunne huizen te gaan.
  - 45 Zo als zij dan ook hebben gedaan.
Dat uit dit een en ander en uit de verhooren van

fol. 160v

Jan Bosman en uit de geëdigde attestatie genoegzaam blijkt, dat hij gevange de persoon is, welke den voornaamste oorzaak is, dat deze ongeregeldheden en baldadigheden hebben plaats gehad, doch zich tragtte sauveeren met negatieve antwoorden of ontkenningen, ofte voorgeven van boven de drank te zijn geweest, en waardoor hij niet stellig heeft willen bekennen Jan van der End te hebben geslagen en in zin of substantie te hebben gezegd, nadat Jan dan der End hem was ontkomen.

- vraag 29 "Ben ik niet een kerel, ik heb hem ten minste drie houwen in zijn kop gegeven" zoals hij al mede niet durft ontkennen opnieuw, en nadat hij zijne wapenen had afgelegd, andermaal na de gemelde quakel is gegaan, en aldaar onder vloeken en raasen de persoon van Jan de Leeuw te hebben uitgedaagd – doch dat
- 51 de gevange volkomen erkend, wel te weten, met geene ontbloote sabel langs Heeren straten te mogen loopen.
  - 52 zwetsen, vloeken, en kratsen, waardoor hij de menschen schrik heeft op het lijf gejaagd en daar
  - 53 door de rust en tranqiliteit der stad en goede burgerij te hebben gestoord, 't welk anderen ten exempel behoren te worden gestraft. Zoo is het dat de Eisscher racione officii zo op de confessie, als op de verdere bewijzen aan het Committé overgelegd en geëxhibeerd, recht verzoekende, concludeert, dat de gevange bij vonnis van het Committé-Judicieel dezer stad met twee jaeren confinement in 't tuchthuis binnen deze stad en vervolgens twee jaeren bannissement buiten deze stad en jurisdictie zal worden gestraft, ofte tot alzulke andere peenen als het Committé Judicieel naar exigentie van zaaken rechtens zal oordeelen te behooren en eindelijk dat de gevange zal worden gecondmeneerd in de kosten van dezen processe. (was getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord hebbende den gedeeltelijke confessie van Klaas Tuinenburg gevange gesien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu racione officii op en jegens hem gevange gedaan en genomen en op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Volk van Holland, con-

fol. 161

fineeren den gevange in een der tucht off werkhuizen binnen deze Provincie voor den tijd van drie maanden om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen ontzeggen den Eisscher racione officii zijnen verderen of anderen eisch op jegens hem¹ gevange gedaan en genomen, condemneeren niettemin hem gevange in de kosten en misen van justitie als mede van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 15 maart 1797, present alle de Leden demto van der Burch en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennis van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Martinus Verzijl Jansz.

fol. 161

voor agt dagen te water en brood

**Crimineele eische en conclusie aan
het Comité Judicieel der stad Gouda
overgegeeven door Hanzo Lemstra van
Buma, Hoofdschout der stad Gouda,
enz. racione officii Eisscher in cas crimineel
contra
Jan Bosman oud 18 jaeren woonachtig
op de Cingel onder de jurisdictie dezer stad,
thans gevangen op de Gevangenpoort bin-
nen deze stad**

¹ Sic. op jegens hem, lees: op ende jegens hem.

De Eisscher ratiō officii zegt conform de waarheid,
zie verhoor 1

vraag 2 Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer beleden heeft
Dat hij op den 20e februarij lesteleeden als canonier der Nationale Guarde van Gouda, in welke wapenrustint is geweest te exerceeren agter den Doelen alhier.

fol. 161v

vraag 3 Dat hij van die exercitie en diensten is ontslagen den gemelde avond ten 7 uren.
- 4 Dat hij met de persoon van Klaas Tuijnburg mede cannonier der Nat. Guarde, is gegaan naar de herberg De Nachtegaalen op de Tiendeweg dicht bij den Doelen voorn.
- 5 Dat hij met gemelde Tuijnburg heeft zitten rooken en drinken.
- 10 Dat hij vervolgens, in gezelschap van voorn. Tuijnburg des avonds ongeveer half 9 a 9 uren, en eene Jan van Straaten, daar is van daan gegaan de Tiendeweg op.
- 11 Dat hij door dien meergemelde Tuinenburg de sabel reeds uit had, toen hij uit de steeg van de gemelde herberg was gekomen, en daar mede zwetste ook op de Tiendeweg den sabel heeft uit de scheede getrokken.
- 13 Dat hij ook met de sabel ook heeft gekrast langs de straat.
- 14 Dat hij vervolgens alzo is voortgegaan langs de Tiendeweg, tot voor de smit Gorissen aldaar.
- 15 Alwaar hun is ontmoet de dienaar der justitie Arij van Vliet.
- 16 Dat zijlieden door dezelve zijn aangesprooken en aangemaand om hunne sabels op te steeken en naar huis te gaan.
- 17 Dat hij benevens Klaas Tuijnburg zulks dan ook hebben geloofd, en hunne sabels hebben opgestooken, gaande de Dubbelde Buurt is.
- 19 Dat hij benevens Klaas Tuijnburg is voortgegaan tot aan 't Latijnsche School alwaar zij hebben ontmoet de persoon van Jan van der Ende, burger en Inwoonder deezer stad.
- 20 Welke hun aldaar als een stil en vreedzaam burger langs Heeren straten gaande is tegengekomen.
- 23 Dat hij nadat gemelde van der End door Klaas Tuijnburg was aangesproken en (zo hij zegd) geslagen, mede tegen de voorn. van der End de sabel heeft getrokken, en hem daarmede geslagen.
- 26 En wel op zijn rug.
- 24 Dat de reeds meermalen genoemde van der End daarop is op de loop gegaan.
- 28 En alzo hun is ontkomen.
- 33 Waarop zij vervolgens zijn terug gegaan.

fol. 162

vraag 34 Met hunne ontbloote sabels, en daarmede slaande al zwetsende op de steenen, dat het vuur uit dezelve vloog, tot voor de poort van 't clooster.
- 35 Alwaar hun voor de tweede maal een dienaar der justitie aangesprooken en aangemaand, om hunne sabels op te steeken en naar hunne huizen te gaan.
- 36 Dat zijlieden op deze tweede aanmēning zulks weder hebben beloofd, en heen zijn gegaan.
- 37 Dat zijlieden alzo zijn voortgegaan naar het Latijnsche School.
- 38 En aldaar wederom hunne sabels hebben uit de schede gehad.
- 41 Dat hij alzo met dezelve staande voor de quakel voor de Latijnsche School, door de dienaeren der justitie is gevonden, bezig zijnde met iemand uit te dagen.
- 42 Door welke dienaren der justitie zij voor de derde maal zijn aangemaand geworden om stil naar hunne huizen te gaan.
- 43 Zo als zij dan ook hebben beloofd en zijn heengegaan.

Verhoor 2 Dat wel is waar de gevange zegt, bij het begaan der

vraag 5 faiten niet nugteren te zijn geweest en om die reeden en om zijne jonge jaeren vermeend eenige vergiffenis ende verschooning te moeten vragen: doch echter erkend en beleijd, door het loopen en zwaaijen met ontbloote sabel langs Heeren straten de rust en tranqiliteit dezer stad te hebben gestoord.

Al het welke zijn zaken, welke in een Land van goede justitie niet kunnen werden geleden, maar andere ten exempel behoren te worden gestraft zoo is het dat de Eisscher ratiō officii op de confessie als op de verdere bewijzen aan dit Committé overgelegd, en geexibeert recht verzoekende, concludeert dat gevangen bij vonnis van het Committé Judicieel dezer stad, met confinement in 't tugthuis binnen deze stad zal worden gestraft ofte tot alzulke ander peenen, als het Committee Judicieel naar exigentie van zaken rechtens zal oordeelen te behooren, en eindelijk dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten van deeze processe. (was getekend) H.L. v. Buma

't Committé Judicieel der stad Gouda gehoord hebbende de confessie van Jan Bosman gedetineerde

fol. 162v

gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu ratione officii jegens hem gevange gedaan en genomen en gelet hebbende op alles 't geene ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland, condemneeren den gevange om voor den tijd van agt eerstkomende en agtereenvolgende dagen geset te worden te water en te brood in een der castimenthuisjes onder de Tiendewegspoort, ontzeggen den Bailliu zijnen verderen of anderen eisch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneren niettemin hem gevange in de kosten en misen van justite als mede van den processe. Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 15e maart 1797, present alle de Leeden demto van den Burch en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennis van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waar aan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Martinus Verzijl Jz.

fol. 162v

*voor een jaar geconfineerd
en voor altoos gebannen*

**Crimineele eisch en conclusie
aan het Committé Judicieel der
stad Gouda overgegeeven, door Hanzo
Lemstra van Buma, Hoofdschout der stad Gouda, enz.
ratione officii Eischer in cas crimineel
contra
Frans Boshuizen, woonachtig**

fol. 163

**op de Peperstraat binnen deze stad,
thans gevangen op de Gevangen-
poort alhier**

De Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid

Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer beleden heeft dat hij gevange op saturdayavond den 11 februarij lesteleden ongeveer de klok zeven uren, is uit zijn huis gegaan om een kaars te haalen en een ½ loot koffij.

Dat hij is gegaan agter de Groote ofte St. Janskerk heenen.

Dat hij bij die gelegendheid van een houten afdak agter de gemelde kerk, toebehoorende aan eene Jan Janssen heeft weggenomen eenige planken.

Dat hij die planken heeft meegenomen op zijn schouder, met intentie om daarmede te gaan naar zijn huis.

Doch ontmoet zijnde van twee 's heeren dienaeren, aan welke hij direct deeze diefstal heeft beleden, is hij door dezelve in zekere bewering gesteld.

Zo als hij dan ook bekend heeft des donderdags avonds te vooren, zijnde den 9 februarij zich mede schuldig gemaakt te hebben, aan het wegneemen ofte steelen van een stoepenbank op de Spieringsstraat, van het huis bewoond wordende door Arij van Kleef.

Dat hij dien weg is gepasseerd om koffij te haalen in de Walesteeg.

Dat hij bij die gelegendheid had gevoeld of de stoepenbank los was.

En zulks bevindende, in het wederom komen onder zijn arm heeft medegenomen.

Doch door het naroeppen van een vrouwspersoon zich heeft laten ontvallen voor het Weeshuis tegenover de brandleeren, op zijde van het Oude Mannenhuijs zich reddende door de vlugt.

Dat wel waar is, de gevange zegt zulks niet anders gedan te hebben dan om zijn armoedig huisgezin, bestaande uit zijn vrouw en nog bijna drie nakende kinderen, waarvoor hij nog iets te eeten of te

fol. 163v

verwarmen had, een brandje te verschaffen, echter zaaken zijn welken in een Land van goede justitie niet kunnen worden getollereerd, maar ingevolge de Wetten van 't Land anderen ten exempel behooren te worden gestraft.

Mits welke, zo concudeert den Eisscher ratione officii dat de gevange zal worden gecondemneerd om voor den tijd van vier jaaren te worden geconfineerd in 's heeren werkhuis binnen deezer stad, ofte voor altoos deeze stad en jurisdictie worden ontzegd met interdictie van nooit daar weder in tekomen op peene van zwaarder straffe of tot alzulke andere straffen zal worden verweesen als 't Committee Judicieel in goede justitie zal vermeenen te behooren.

En dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten van deezen processe. (was getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Frans Boshuizen gevange gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu razione officii op en jegens de gevange gedaan en genomen, en op alles gelet hebbende waar op te letten stond en 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam en van 't Volk van Holland, confineeren den gevange in een der tucht of werkhuizen binnen deze Provincie voor den tijd van een jaar om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen en bannen den gevange al verder na expiratie van voorsz. tijd uit deze stad en jurisdictie vanden voor altoos zonder daar weder in te mogen inkomen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijn verderen of anderen eisch op en jegens den gevange gedaan en genomen, en codemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als mede van den processe.
Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn.

fol. 164

den 15e maart 1797, present alle de Leden dempto van der Burch en gepronuntieerd ten zelven dagen.

In kennise van mij
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat den gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justicie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Martinus Verzijl Jansz.

fol. 164

*Gegeesseld, gebrandtekend,
voorts geconfineerd voor
30 jaaren en verder
bannissement uit Hol-
land en Westvriesland*

**Crimineelen eisch en conclusie
gedaan maken en aan det Com-
mitté Judicieel der stad Gouda
overgegeeven uit naam en van wegen
Hanzo Lemstra van Buma, hoofd-
Schout deezer stad, razione officii
Eijsscher in cas
crimineel**

**contra
Leendert Teijssen van Duivenbode
geboortig van Catwijk aan Zee
zeggende oud te zijn 24 jaaren
thans gevange op de Tiendewegs-
poort alhier**

Om welke crimineele eisch te funderen, de Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid.

Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer bekend en beleeden heeft.

Dat hij gevange in het laatste van 1794 te Leijden is getrouwt met eene Jannetje van Putten en ook aldaar eenigen tijd heeft gewoond.

fol. 164v

Dat hij gevange van een vrouw aldaar gehuurd hebbende een pak zwarte klederen, hetzelve heeft in de lombart gezet, en om die redenden toen ter tijd de stad Leijden heeft verlaten.

Dat hij gevange daarna een schuitje heeft te leen gevraagd aan het Haagsche Schouw.

Welk schuitje hij gevange direct heeft verkocht voor de somma van zes gulden aan een boer, wonagtig aan de trekvaart, tusschen Leijden en den Leijdschendam.

Dat hij gevange in het jaar 1795 in de maand julij een schuitje heeft ter leen gevraagd onder Delftland van eene Pieter Neeleman zijnde een molenaar.

Dat hij gevange gemelde schuitje gehaald heeft uit het Swanehals, na alvorens met de gemelde molenaar geaccordeerd te hebben voor 't gebruik daarvan 6 stuivers te zullen betalen.

Doch dat hij gevange in plaats van gemelde schuitje terug te brengen, met hetzelve is gevaren naar het Kralingse Verlaat, en aldaar hetzelve aan den verlaatman heeft verkogt voor drie Zeeuwsche Rijksdaalders.

Dat hij gevange al meede in dezelve maand (doch zo hij zegd zig niet meer te kunnen herinneren) een schuitje heeft ter leen gevraagd van eene Willem Swanenbeek, wonende te Terbregge, onder voorwendsel van een vat karnemelk te moeten halen en zeggende thuis te behoren bij eenen Krijn Vente aan het Bergse Verlaat. Dat hij gevange als voren in plaats van het gemelde schuitje terug te brengen met hetzelfde is gevaren naar eene Leendert van Vliet, watermo-

fol. 165

lenaar onder Bleiswijk, anan wien hij gevange hetzelfde heeft verkogt voor de somma van *f* 10.-.-
 Dat hij gevange in de maand October van het gemelde jaar 1795 bij eene Noordermeer, timmerman te Nooddorp, heeft ter leen gevraagd een schuitje, en hetzelfde even als de vorige verkogt aan Merten van Vliet, koornmolenaar te Nooddorp voorn. voor eene somma van *f* 5.4.-
 Dat hij gevange al meede onder Delftland een schuitje heeft ter leen gevraagd van de molenaar op de Potloodmolen aan het Trekpadt van de haagsche weg. Welk schuitje hij gevange even als de voorgaande heeft verkogt, en wel voor eene somma van *f* 14.-.- in een herberg genaamd Het Bonten Huijs¹ nabij de buitenplaats Sion aan eene Willem de Kok boereknecht bij Pieter Pot in de PoelDijck.
 Dat hij gevange zig vervolgens schuldig heeft gemaakt aan het zogenaamd leenen van een schuit van eene juffrouw van den Bos, timmermansweduwe wonende te Schipluiden.
 Welke schuit hij gevange wederom heeft verkogt aan Jan Heijnenoord, houtkoper, wonende even buiten de Waterslootsche Poort op Stadtcingel te Delft voor de somma van *f* 14.-.-
 Dat hij gevange in maniere als voren zig heeft aangeschaft een schuitje van Hendrik Zel, wonende even buiten de Rotterdamsche Poort te Delft, onder voorwendsel vandaar spoeling mede te zullen haelen.
 Welk schuitje hij gevange al wederom heeft verkocht aan eene van den Berg, wonende aan de Rotterdamsche weg, na bij den ouden overslag voor

fol. 165v

voor de somma van *f* 9.-.-
 Dat hij gevange in het afgelopen jaar van Pieter Schoon aan 's Gravenweg heeft ter leen gevraagd een schouw onder voorwendsel van daarmede een kist te zullen halen, en welke schouw hij gevange al mede heeft verkogt voor eene somma van twee Zeeuwsche Rijksdaalders aan de Bosweg aan een scheepsmakersknecht Gerrit Molenaar.
 Dat hij gevange in het begin van 't jaar 1796 te Rotterdam zich heeft schuldig gemaakt aan het ter leen vragen van een rolwagen uit een groentneering in de Touwsteeg, dezelve te verkloppen aan Gijsbert Kool, uitdrager te Rotterdam voorn. voor de somma van *f* 5.10.- met een waterremmer voor 10 stuivers.
 Dat hij gevange mede in het afgelopen jaar van eene Jacob Jongeneel te Bodegraven heeft ter leen bekomen een schuitje, welk hij al wederom heeft verkogt in de pannebakkerij te Woerden aan een scheepmaker.
 Dat hij gevange al meede in het afgelopen jaar te Boskop heeft geleend gehad een schuitje en hetzelfde verkogt aan 's Molenersbrug voor twee Zeeuwse rijksdaalders.
 Dat hij gevange in dit jaar en wel op 8 januari hier in de stad is gekomen, en dienvolgende dag is gegaan naar het huis van den burger Jacob Bleuland wijnhandelaar op de Haven alhier, en aldaar onder voorwendzel van voor de Dordse schipper heeft ter leen gevraagd de rolwagen om daarmede enig goed thuis te brengen.

fol. 166

Dat hij gevange met gemelde rolwagen is gegaan op de Tiendeweg naar de wagemaker van Werkhoven en aldaar aan Pieter Gerritsz, de gemelde wagen heeft verkogt voor een somma van *f* 7.-.-
 Dat hij gevange beleeden heeft de volgende dag bezig te zijn geweest, een dergelijke wagen te leen te vragen van den burger Hermanus Polijn, kruidenier alhier op de Markt, om daarmede uit een ligter leggende alhier aan de grote sluis olij en wol te lossen, dan zo als hij gevange al mede heeft beleeden zulx alleen te hebben voorgewend, om daardoor meester van de wagen te worden en wanneer hem zulx gelukt was, dezelve evenals de voorgaande te zullen verkopen.
 Zodat hij gevange aldus beleeden heeft zich te hebben schuldig gemaakt, aan een aantal differente diefstallen, zowel na als voor dien tijd, dat hij gevange op den 22 september 1796 zich had schuldig gemaakt aan het zogenaamd leenen van een praam van de weduwe Daniël Keijzer te Amsterdam. welke hij gevange dienzelven dag verkogt heeft aan Arij van Buuren te Amsterdam voorn. voor de somma van *f* 6.-.- en waarover hij gevange dan ook op den 26 november daaraanvolgende te Amsterdam meergemeld bij vonnis van 't Committé van Justitie publique is gegeesseld geworden met bannissement uit Holland en Westvriesland voor den tijd van twaelf agtereenvolgende jaren; welk bannissement door 't Committé van Justitie te Amsterdam voorn. tegen hem gevange genomen en geveld, gebleeken is, dat door hem direct is gefioleerd en overtreden geworden.
 Dat hij gevange ook beleeden heeft, reeds in 't jaar 1794 zig te hebben laten aanneemen tot Landzaat² in

fol. 166v

¹ Voor de geschiedenis van deze herberg, zie: <http://cultuur.middendelfland.net/denhoorn/bontehuijs.htm>.

² Betreffende landzaten en voor landzaten in Schoonhoven in het bijzonder, zie: Leen Ouweneel, "Het wedervaren van het Corps Landzaten", in: *Historisch Tijdschrift voor de Krimpenerwaard*, 38^e jaargang, 2014, nr. 4. 81-97.

in den Haag, en toen is gedeserteerd, doch gevat zijnde, hem gevange de stad en Jurisdicte van den Haag is ontzegd geworden.

Zoals hij gevange ook nog heeft bekend in het afgelopen jaar te Rotterdam dienst te hebben genomen, op eene der 's lands schepen van oorlog, dog na 't ontfangen van zijn handgeld is gedeserteerd.

Dat hij gevange van den beginne van zijne apprehensie alhier ter stede wel heeft getragt den Rechter door allerhande valsche voorgevens te misleiden om door ware het mogelijk zijne rechtvaardige straf te ontduijken. En ten dien einde aan den Rechter eerst heeft opgegeeven te zijn genaamd Leendert van der Plas geboortig van Amstelveen, naderhand Leendert Teijsen van Duivenboode, gebooren van Delfshaven en onder welke opgegeeve naam en woonplaats, hij dan ook te Amsterdam wegens het steelen van een praam reeds genoemd is gegeesselt en gebannen geworden.

Doch eindelijk daar hij gevange zag, met alle zijne valsche voorgevens niet in staat te zijn den Rechter te kunnen misleiden dan ook heeft beleeden te zijn Leendert Teijse van Duivenbode geboortig van Catwijk aan Zee, Dat dit een en ander zaken zijn, welke in een Land van goede justitie niet kunnen worden getolereerd, nemaar anderen ten Exempel zelfs met de dood behoren te worden gestraft

fol. 167

de Eijsscher razione officii zich dan ook verplicht gevonden heeft, op de voorsz. confessie van den gevange recht te vragen en tegen dezelve te dienen van eisch en conclusie.

Mits welke zo concludeerd den Eijsscher razione officii dat de gevangene zal worden gecondemneerd, om gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is, hier ter steede crimineele justitie te doen, en aldaar zal worden gestraft met de koorde dat 'er de dood navolgd, oftewel tot zodanige andere straffe zal worden verwezen, als bij den Rechter in goede justitie zal geoordeeld worden te behoren.

En dat wijders de gevangene mede zal worden gecondemneerd is de kosten en misen van justitie. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Leendert Teijse van Duivenboode geboortig van Catwijk aan Zee, zeggende oud te zijn 24 jaren, gezien en geexamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu razione officii op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en met rijpe deliberatie van Raade doorgezien en overwogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht uit den naam van 't VOLK VAN HOLLAND,condemneeren den gevange gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad, plaatze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van dit Committé wel strengelijck te worden gegeesseld en met het stadsteeken gebrandmerkt, con-

fol. 167v

confineeren wijders hem gevange in een der tuchthuizen binnen deze Provincie voor den tijd van dertig agtereenvolgende jaren, om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen, en na expiratie van de voorn. jaren, bannen hem gevange nog voor altoos uit den Landen van Holland en Westvriesland, zonder daar ooit weder in te mogen komen, op peene van swaarder straffe. Ontzeggen wijders den Bailliu razione officii zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op en tegen hem gevange gedaan en genomen en condemneeren hem gevange in de kosten zijner gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 18 maart 1797, 3e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leeden dempto van den Burch.

Gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 23 daaraanvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekenden, Leeden van 't Committé Judicieel voorn. verklaren bij deze, dat den gevangene bovengemeld verklaard heeft, geene goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Martinus Verzijl Jz.

fol. 168

**Criminele eisch en conclusie
gedaan maaken en aan het
Committé Judicieel der stad Gouda
overgegeeven uit naam en van wegen
Hanso Lemstra van Buma
Hoofdschout dezer stad, razione officii
Eisscher**

**contra
Pieter Cornelis Wetteling**

**zeggende oud te zijn dertien
jaeren en geboortig van Am-
sterdam thans gevangen op
de Tiendewegspoort alhier**

Om welke crimineele eisch en conclusie te fundeeren de Eisscher razione officii segt in facto waar te zijn.
Dat gevangene binnen deze Stad is gekomen op zondag van het ingaan van den lesteleeden jaarmarkt, zijnde den 30 julij.

Met oogmerk, of voornemen zo hij zegt om met de vingerhoeden te speelen op de Kermis, niettegenstande zulks door publieque advertentien van wegen den Raad der Gemeente dezer Stad waare verboden.

Dat hij gevangene zulks alhier gehoord hebbende zig dan ook heeft opgehouden met het zogenaamde zakkenrollen.

Dat hij gevangene alzo op de Markt tusschen de Waag en de ter dier tijd aldaar staande spellen onder het gedrang van het volk op Donderdag den 3e augustus een boer uit zijn broekzak zeer behendig heeft weten te halen een zakje waarin vier gulden aan geld.

fol. 168v

Dat hij gevangene daarop direct het zakje heeft weggegooid, en de gemelde vier gulden in zijn zak heeft gestookt en heen gegaan is.

Dat hij gevangene vervolgens is gegaan naar het boterhuis¹, en aldaar onder het gedrang van het volk heeft getragt van een vrouwspersoon te ontnemen haar zilveren beugeltas, doch welk hij niet heeft kunnen machtig worden.

Dat deese onderneeming door den justitiedienaar Arij van Vliet is gezien geworden daar op hem gevangene heeft aangegrepen en alzo in zeker bewaaring doen brengen.

Dat hij gevangene al verder beleeden heeft dat op de Kermis alhier te dier tijd meerder bij hem bekende personen, en zich met zakkenrollen geneerende hebben opgehouden.

Dat hij gezien heeft dat ééne van den [anderen] van een boer twee zakken met geld heeft afgenomen.

Dat hij gevangene al mede gezegd heeft dat gemelde personen op ander Kermissen zich met zakkenrollen hebben opgehouden en zulks gezien heeft in de Beemster alwaar hij gevangen een driegulden² van heeft genoten.

Dat hij gevangene verders niet heeft kunnen ontkennen, zig door het speelen met de vingerhoeden met valsch speelen te hebben opgehouden.

Zoals hij gevangene insgelijks niet heeft kunnen ontkennen zich door het zoge-

fol. 169

naamde zakkenrollen te hebben schuldig gemaakt aan een diefstal.

Tot welk een en ander hij gevangene zegt te zijn aangezet door de aan de justitie opgegeven personen.

Dat hij gevangene wel getracht heeft door zijne jonge jaeren zich bij den Rechter te verontschuldigen, doch dat de voorsz. alzo door hem begaane en geconfesseerde delicten zeken zijn die in een land van justitie niet kunnen worden getolereerd maar anderen ten exempel naar de wetten van den lande behoorden te worden gestraft.

So concludeert den Eisscher razione officii dat de gevangene ter zake van de voorsz. gepleegde feiten zal worden gecondemneerd, om gebracht te worden ter plaatse alwer men gewoon is hier ter stede crimineele justitie te doen, ten einde aldaar met de roeden te worden gegeesseld en voorts dat hij gevangene voor altoos zal worden gebannen uit deze Stad en jurisdictie zonder ooit daar weder binnen te komen op peene dan swaerder straffe, ofte wel tot zodanige andere straffe zal worden verweesen als de rechter zal vermeenen te behooren.

En dat wijders de gevangene zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der Stad Gouda gehoord de confessie van Cornelis Pieter Wetteling³ zeggende iud te zijn dertien jaeren en geboortig van Amsteram, gezien en

fol. 169v

geëxamineerd den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliuw razione officii op en tegens hem gevangene gedaan en genomen, en met rijpe deliberatie van raade, doorgezien en overwogen hebbende alle het geene ter materie dienende was doende regt uit nem van 't Volk van Holland, condemneeren den gevangene uit consideratie van zijne jeugd binnenskamers op de Gevangenpoort ter discretie van dit Committé te worden gegeesseld; bannen wijders hem gevangene voor altoos uit de Stad en jurisdictie vandien zonder daar weder te

¹ Op de plek waar thans het gebouw Arti Legi aan de Markt staat.

² GTB. Driegulden. Zilveren munt ter waarde van drie guldens.

³ Sic, Cornelis Pieter Wetteling, lees: Pieter Cornelis Wetteling.

mogen inkomen op peene van swaarder straffe; ontzeggen den Eisscher razione officii zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op ende jegens hem gevange gedaan en genomen en condemnneeren hem gevange in de kosten zijner gevangenis en mise van justitie.

Aldus gedaan bij het Committé Judicieel voorn. den 22e augustus 1797, 3e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leden demptis M. Verzijl en Vollebrecht.
Gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 28e daaraanvolgende.

In kennise van mij als secretaris
[L. Stels]

Wij ondergeteekende Leden van het Committé Judicieel verklaren bij dezen dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geen goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Jan Arend van der Burch [W.J. Amzing]

fol. 170

*Gebannen voor één jaar
uit deeze stad en
jurisdictie*

**Crimineelen eisch en conclusie aan
het Committé Judicieel der stad Gouda
overgegeven door, ofte van wegens Hanso
Lemstra van Buma, Hoofdofficier dezer
stad, razione officii Eisscher in cas crimineel
contra
Pieter Blom, oud 24 jaren, geboortig
van Waddinxveen en thans gevangene
op de Gevangenpoort binnen de stad Gouda**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid.

Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer, gezegd heeft en ook gebleeken is.

Dat hij gevange op donderdag den 23 november l. leden van Reeuwijk is binnen deze stad gekomen, en als ruiter van 't 1e regiment Bataafsche cavallerij in guarnisoen te Leijden, met een pallas¹ gewapend is geweest.

Dat hij gevange in de stad gekomen zijnde om eens te kijken naar de Markt.

Dat hij gevange op den gemelde 23 november des avons omstreeks te klok half 8 uren is komen gaan langs het Hoogstraat alhier.

Dat hij gevange aldaar een burger dezer stad, die hem passeerde, doch die hij gevange zegd, hem tegen 't lijf heeft gelopen met vloeken en het trekken van zijn pallas heeft geattaqueerd.

Dat hij gevange vervolgens den gemelde burger heeft toegebracht een bletsuure in of bij 't slaap van 't hoofd, ter lengte van een duim.

Dat hij gevange alverder den gemelde Burger, een houw heeft gegeven door den hoed, die, even boven het regteroog, en op de neus, met het toebrengen van twee ligte kwetsuuren, is afgeschanpt.

Dat, naar hij gevange dit alzo bedreeven had, door een dienaar der justitie, en wel op de Markt, is aangesproken, die hem in het vriendelijke vermaande met hem meede naar den Bailliu te gaan.

fol. 170v

Doch, hetwelk hij gevange niet alleen weigerde, maar daarenboven, met zijn ontblote pallas den gemelde dienaar der justitie heeft uitgedaagd, met te zeggen: "Jij hebt ook een pallas, trek die ook"!

Doch welke daar uit te proflueerene² gevolgen door den dienaar der justitie verder voorgekomen met de pallart van hem gevange te grijpen en vast te houden.

Dat hij gevange vervolgens door den gemelde justitiedienaar onder een aaneen schakeling van vloeken en raazen is voortgebracht tot op den Tiendeweg alhier.

Alwaar hij gevange gezien hebbende een hoezaar, de welke tot adsistentie heeft geroepen, om zig alzo verder tegen de justitie te verzetten.

Doch daarvan geen adsistentie verkrijgende dan ook alhier op de Gevangenpoort is in civiele bewaring gebracht en vervolgens crimineel gevangen gezet.

Dat dus uit dit alles duidelijk exteerd³, als mede uit de overgelegde beëdigde attestatien blijkbaar is, dat hij gevange zig heeft schuldig gemaakt een burger dezer stad, die niets misdreef, en stil langs Heeren straaften passeerde, heeft geattaqueert met zijn ontbloote sabel, en dezelve drie wonden heeft toegebracht, vervolgens zig op eene aller brutaalste en strafwaardige manier verzet tegen de justitie, met dezelve met de ontblote sabel uit te

¹ GTB. Pallas. Ruitersabel; het gewone wapen der zware cavalerie.

² GTB. Proflueren; ontspruiten, ontspringen, uit iets volgen.

³ GTB. Exteren; (exsteren), bestaan, voorhanden zijn.

dagen en vervolgens een ander militair tot de zelfs adsistentie te roepen, achterwelk zijn zaken, die in een land van justitie niet kunen worden geduld, maar anderen ten exempel behoren te worden gestraft.

Zoo is het dat den Eisscher ratione officii zo op de confessie als op de verdere bewijzen aan dit Committé overgeegd en geëxhibeert, recht verzoekende concludeert, datten

fol. 171

gevangene bij vonnisse van het Committé Judicieel dezer stad met confinement in het tugthuis dezer stad, mitsgaders daarna bannissement uit deze stad en jurisdictie, zal worden gestraft, ofte tot alzulke andere peenen als het Comitté Judicieel naar exegentie van zaken, rechtens zal oordeelen te behooren en eindelijk dat den gevangene zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie als meede in die van dezen processe. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Pieter Blom, gevangene gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout ratione officii op en jegens hem gevangene gedaan en genomen; mitsgaders gelet hebbende, waarop te letten stond en 't geen ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Volk van Holland, bannen hem gevangene voor den tijd van een jaar en zes weeken uit deze stad en jurisdictie, zonder in dien tijd daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe.

Ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op en jegens hem gevangene gedaan en genomen, condemneeren hem gevangene wijders in de kosten en misen van justitie, als meede in de kosten van dezen processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel binnen de stad Gouda, present alle de Leeden van het Committé den 1e december 1797 en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennis van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekenden Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevangene bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Martinus Verzijl Jansz. Herm. van Bovene

fol. 171v

*Gegeesseld en gebrandmerkt,
na alvorens met een strop
om den hals de justitie aan
andere uit te oefenen, onder
de galg staande aan te zien*

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdofficier der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Hendrik den Edel, oud 20 jaren,
geboortig van en wonende te
Gouda, thans gevangen op de
Tiendewegspoort binnen dezer
stad**

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid

Dat de gevangene confesseerd en beleeden heeft,

dat hij gevangene met zijne meedegevangene Maria Oostenrijk, meede binnen deze stad wonachtig en zijn gevangene vader Gerrit den Edel, wonende even buiten de jurisdictie dezer stad, 't zamen doen en de kost wint met het villen van paarden enz.

Dat hij gevangene beleeden heeft in het begin van januarij 1797 geadsisiteerd met en door Maria Oostenrijk, uit het land onder Reeuwijk gebruikt wordende bij eene Jan de Jong heeft gestolen twee schapen.

Dat hij gevangene met de reeds genoemde Maria Oostenrijk in de maand september van hetzelfde jaar 1797, uit een land onder Reeuwijk, en wel uit het land van Willem Kooijman te hebben gestolen vier Vriessche schapen.

Dat hij gevangene al verder, omsteeks Goudsche kermis, van het jaar 1796 met meergemelde Maria Oostenrijk, uit een land onder Bloemendaal, toebehorende aan Gijsbert Spruit te Waddinxveen heeft gestolen twee schapen.

Dat hij gevangene nog heeft beleeden, even na de diefte van de zo even gemelde twee schapen nog uit hetzelfde land van Gijsbert Spruit te hebben gestolen twee schapen.

fol. 172

Dat hij gevange vervolgens in het begin van dit jaar en wel (volgens ingewonne informatie) op den 6, 7 of 8 februarij des nagts uit het laatste stuk land onder Raamburg heeft gestolen vier schapen.

Dat hij gevange al verder heeft geconfesseerd alle de zo door hem gevangene afzonderlijk, als door en met behulp van de reeds meergenoemde Maria Oostenrijk often anderen gestolen schapen, alle zijn gebragt geworden ten huize van zijn gevange vader Gerrit den Edel, woonende even buiten de jurisdictie dezer stad onder den ambagte van Bloemendaal, alwaar dan ook dezelve, door hem gevange Maria Oostenrijk en Gerrit den Edel zijn geslagt, en het vleesch door hun drieën is verkogt geworden.

Dat de vellen van gemelde schapen, ook aldaar ten huize zijn gedroogd, en telkens door, ofte van wegen hun drieën meergemelt zijn verkogt geworden te Rotterdam, en het, zo van het vleesch als vellen gekomene geld, onder hun drien is geparticepeerd en verdeeld geworden.

Dat hij gevange al meede heeft beleeden, zonder zich den precisen tijd zig te binnen brengen, volgens ingewonne attestatie gebleeken is te zijn geweest den 11 junij lleeden op een zaterdagnagt, geassisteerd door Maria Oostenrijk meergemeld, met een schuitje te hebben uitgeweest onder Reeuwijk, en bij die gelegenheid van een land, bij of op zijde van de buijteplaats van B.J. van der Does, en toebehorende aan Claas Vermeulen te hebben gestoolen een quantiteit kroppen slaa, welke kroppen slaa hij gevange met meergemelde Maria Oostenrijk in het bij hem hebbende schuitjes heeft neergelegd, en des zondagsmorgens vroegtijdig binnen deze stad gebragt, zo als dan ook door hem gevange en Maria Oostenrijk ten huize van laast gemelde zijn geconsumeerd geworden.

Dat hij gevange nog heeft beleeden op zondag den 24 september dezes jaars aan den burger G. Hoebeek als

fol. 172v

als meede met Maria Oostenrijk aan Petronella d' Arné beiden wonagtig binnen deze stad hebben verkogt eenige ponden paling.

Dat hij gevange wel heeft getragt den Rechter diets¹ te maken, die paling te hebben gekogt aan de Schinkel, dog naderhand heeft beleeden dezelve te hebben gestoolen des nagts te voren, zijnde den 23 september aan de Reeuwijkse brug met een houten viskaartje toebehorende aan B.J. [weduwe Dic...] en aldaar, aan de buijtenplaats van dezelve vastgebonden leggende, welke kaar hij gevange vervolgens heeft laten drijven.

Dat hij gevange op dien zelven nagt, van Willem Kooijman, meede onder Reeuwijk heeft gestolen twee palingvuijken.

Na welk verrigte van dien nagt hij gevange des morgens is naar deze stad terug gekomen, zoals hij dan ook voor het openen van de Kleijwegspoort, een kleijn schip leggende ter dier tijd in de gragt aldaar heeft losgemaakt, en met hetzelfde is gevaaren tot aan het Sluistorentje wanneer hij gevange een plank van de kleijschuit heeft afgenomen, hetzelfde aldaar ter plaatze tegende stadsmuur opgezet, en alzo langs die plank over de muur tot in de stad is geklommen, en vervolgens met de paling is gegaan naar het huis van meergemelde Maria Oostenrijk, van waar zijluiden de paling, zoals reeds gezegd is, hebben uitgevent en door hem is verkogt geworden.

Dat hij gevange verder heeft beleeden met twee kinderen van de menigmalen genoemde Maria Oostenrijk op zaterdag den 30e september dezes jaars des 's avonds ongeveer de klok 10 uren de Tiendewegspoort dezer stad te zijn uitgegaan en de Fluwelen Cingel langs, met oogmerk zo hij gevange voorgeeft, om te vissen. Dat

fol. 173

Dat hij gevange zegd ook werkelijk te hebben gevist aan de Goejanverwellendijck en aan de Stolwijksen dijck. Dog geen visch vangende het besluit heeft genomen dezelve te steelen.

Om welk besluit ter uitvoer te brengen, hij gevange met de twee door hem medegenomen kinderen den Gouderaksen dijck is opgegaan, om vandaar een schuitje te halen.

Dat hij gevange den dijck opgegaan zijnde tot voorbij het regthuis van Gouderak getragt heeft een veenschuitje dat hij aldaar vonde leggen, weg te neemen.

Doch zulx niet hebbende kunnen gedaan krijgen vervolgens is voortgegaan den dijck op, alwaar hij van ook, een end wegs verder gevonden heeft een schuitje leggende in den IJssel, alleenlijk vastgemaakt doot een touwtje. Het welk schuitje hij gevange is gevaaren, door of langs den IJssel, tot aan de opvaart na Stolwijkersluis, en vervolgens tot aan de vissersmanden in die opvaart leggende.

Dat hij gevange aldaar ter plaatse gekomen zijnde eene dier vissersmanden toebehorende aan Teunis Oosterling heeft losgesneeden.

Dezelve agter aan de door hem gevange meedegebragte schuit heeft vastgemaakt, en alzo met dezelve is terug gevaren tot in de IJssel, en wel tot aan de zogenaamde Haaneplooi.

Alwaar hij gevange vervolgens, de in de door hem gestolene mand, bevindende snoek heeft uit dezelve genomen en gestookt in eene door hem meede gebragte zak.

Dat hij gevange aldaar ter plaatse de schuit heeft laten leggen en de bijna ledig gestolene mand doen drijven.

Dat hij gevange daarop direct met de meermalen ge-

fol. 173v

genoemde twee kinderen, is gegaan langs de Fluweelen Cingel, tot op de Karnemelksloot.

¹ GTB. Diets. Alleen in de uitdrukking "iemand iets diets maken", waarin diets beteekent "in de volkstaal uitgedrukt" en vandaar: begrijpelijk, duidelijk.

Alwaar hij gevange eene met twee touwtjes aan twee in de grond vastgestoken houtjes vastgemaakt schuitje, en toebehorende aan den burger Cornelis Dekker heeft losgemaakt.

Vervolgens meede genomen en hetzelfde over de aldaar zijnde boom, tot in de stadsgragt gewerkt.

Dat hij gevange also met de twee kinderen is gevaren tot aan de reeds hiervoren genoemde Sluistoren tuschen de Tiendewegs en Kleijwegspoort.

Alwaar hij gevange na het schuitje aan een aldaar ter plaatze leggende baggerschouw te hebben vastgemaakt, een plank van dezelve heeft afgenomen en tegen de stadsmuur heeft opgezet.

Dat hij gevange langs die plank de twee kinderen en de gestolen visch heeft binnen de stad gelaten en vervolgens insgelijks is binnen geklommen.

Dat hij gevange also die snoek heeft bezorgd ten huize van Maria Oostenrijk meergemeld, vanwaar hij gevange en de gemelde Maria Oostenrijk dezelve dien morgen nog hebben uitgevent aan Petronella d' Arné, en gedeeltelijk verkogt daar ofte aan de huisvrouw van Frans de Vroom, beiden wonagtig in het klooster alhier.

Uit welk een en ander blijktbaar is dat hij gevange zig differente malen heeft schuldig gemaakt aan veedieverij, aan tuindieverij en aan het steelen van anderen toevertrouwde goederen, 't welk zijn zaken, die in een Land van goede justitie niet alleen niet kunnen worden geduld, maar volgens de wetten anderen ten exempel, zelfs met de dood behooren te worden gestraft.

Zo concludeerd den Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat de gevange zal worden gecon-

fol. 174

demneerd om gebragt te worden ter plaatze alwaar men gewoon is hier ter steele crimineele justitie te doen, en aldaar zal worden gestraft met de koorde, dat er de dood na volgd, ofte wel tot zodanige ander straffe zal worden verwezen als bij den Rechter zal geoordeeld worden te behooren.

En dat wijders de gevangene meede zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie.

Actum, Gouda den 13 december 1797 3e Jaar der Bataafsche Vrijheid¹. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Hendrik den Edel oud 20 jaren geboortig van Gouda, gevangene, gezien en geëxamineerd hebbende den criminelen eisch en conclusie bij den Hoofdofficier ratione officii op en tegen hem gevange gedaan en genomen en naar rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht uit den naam van 't Volk van Holland, condemneeren hem gevange om gebragt te worden op het schavot agter 't raadhuis dezer stad, plaatze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar onder een opgerechte galg met de strop om de hals, welke aan dezelve galg is vastgemaakt ten toon gesteld te worden, en eerstelijk aan te zien, de straffe welke aan Maria Oostenrijk, zijne medepligtige, op heden zal worden uitgeoeffend, omme daarna ter discretie van 't Committé Judicieel wel strengelijk te worden gegeesseld, en met het stadsteeken gebrandmerkt, confineeren wijders hem gevange in een der Tugt of werkhuzen binnen deze Provincie voor den tijd van twintig jaren agtereenvolgende omme aldaar gedurende dien tijd, met zijn handenarbeid de kost te winnen en na expiratie van de voorsz. jaren, bannen hem gevange nog voor

fol. 174v

voor altoos uit den Land van Holland en Westvriesland, zonder daar weder inne te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Bailliu zijne verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen en condemneeren hem gevange in de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 20 december 1797, 3e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leeden en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd op den 29 daaraanvolgenden.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft gene goederen te bezitten, waaraan dekosten van zijn gevangemis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum op dato als boven.

Hermanus van Bovene M. Verzijl Jz.

fol. 175

Gegeesseld

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Maria van Oostenrijk, huisvrouw
van Jan Duits, geboortig van en
wonagtig te Gouda,thans gevange**

¹ Jaar der Bataafsche Vrijheid, hier afgekort tot J.B.V.

**op de Tiendewegspoort binnen
deze stad**

De Eijsscher razione officii zegt, conform de waarheid.

Dat zij gevange buiten pijn en banden van ijzer, bekend en beleeden heeft.

Dat zij gevange met haar meedegevange Hendrik den Edel laast wonagtig binnen deze stad in de maand september van het jaar 1796 onder Reeuwijk en wel uit het land van Willem Kooijman heeft gestolen vier Friessche schapen.

Welke schapen zij gevange met de gemelde Hendrik den Edel, heeft gebragt ten huize van Gerrit den Edel, even buiten de jurisdictie dezer stad onder den ambagte van Bloemendaal wonagtig.

Dat zij gevange de gemelde gestolene vier schapen ook aldaar ten huize heeft helpen slagten en het vleesch daarvan heeft verkogt. Zo als zij gevange ook naderhand de vellen van de gemelde schapen, almeede heeft helpen verkopen, en het geld zo van het een als ander gekomen, geparticipeert, en daarvan haar gerechte aandeel bekomen en ontfangen heeft.

Dat zij gevange wel door haare complice en meedegevangene, Hendrik den Edel is betigt geworden hem te hebben geadsisteerd ende

fol. 175v

ende geholpen in het steelen van de twee schapen omstreeks Goudsche kermis in het jaar 1796 uijt het land van Gijsbert Spruit, onder Bloemendaal geleege, dog het welk door haar gevange is ontkend geworden, niettegenstaande zij gevange niet heeft kunnen ontkennen, het vleesch van de gemelde gestolene twee schapen te hebben verkogt.

Zoals zij gevange al meede heeft gedaan van twee andere schapen, korte dagen daarna, door Hendrik den Edel uijt hetzelfde land van Gijsbert Spruit gestolen.

Dat zij gevange al verder heeft helpen verkopen het vleesch en vellen en het daarvan gekomene geld, al meede heeft geparticipeert van vier schapen, door Hendrik den Edel in februarij dezses jaars gestolen in 't laatste stuk land onder Raamburg.

Dat zij gevange beleeden heeft op den 11 junij dezses jaars des nagts met Hendrik den Edel te hebben uit geweest met een schuitje onder Reeuwijk, op welke tijd Hendrik den Edel bij haar gevange heeft in het schuitje gebragt een aantal kroppen slaa, door hem gestolen van het lande van Klaas Vermeulen, welke kroppen slaa zij gevange heeft helpen vervoeren naar deze stad, en dezelve ten huize van haar gevange heeft helpen consumeeren.

Dat zij gevange op zondag den 24 september dezses jaars, al meede heeft verkogt een quantiteit paling aan Petronella d' Arné alhier in het klooster, die zij gevange geweeten heeft dat door Hendrik den Edel dien nagt onder

fol. 176

Reeuwijk waren gestolen.

Zoals zij gevange al verder heeft beleeden, op zondag den 1 oktober dezses jers te hebben verkogt een quantiteit snoek aan Bet Krap, meede in het klooster alhier, welke snoek haar gevange bekend was, dat dien nagt door Hendrik den Edel gestolen was uit een vissersmand op Stolwijkersluis.

Dat zij gevange zig alzo heeft schuldig gemaakt aan veedieverij, alsmeede aan het heelen, en verkopen van zodanige goederen, welke zij voorshands wist door een harer complicen gestolen te zijn, en ook van het daarvan gekomene geld haar endeel heeft bekomen.

Al het welk zijn zaken die in een Land van goede justitie niet alleen kunnen worden geduld, maar volgens de wetten anderen ten exempel zelfs met de dood behoren te worden gestraft.

Zo concludeert den Eijsscher razione officii eijsch doende, dat de gevange zal worden gecondemneerd, om gebragt te worden ter plaatze alwaar men gewoon is, hier ter stede crimineele justitie te doen, en aldaar zal worden gestraft, met de koorde dat er de dood naar volgt, ofte wel tot zodanige anderen straffen zal worden verweezen als bij den Rechter zal geoordeeld worden te behooren, en dat wijders de gevangene meede zal worden gecondemneerd in de kosten en

fol. 176v

en misen van justitie. Actum heeden den 13 december 1797, 3e jaar der Bataafsche Vrijheid (getekend)
H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Maria Oostenrijk huisvrouw van Jan Duits geboren en woonende alhier, gevangene, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout razione officii op en tegen haar gevange gedaan en genomen, en naar rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende, alle 't geene ter materie dienende was, doende recht uit den naam van 't Volk van Holland, condemneeren haar gevange om gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad, plaatze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van 't Committé Judicieel voorn. wel strengelijk te worden gegeesseld, confineeren wijders haar gevange in een der

Tugt of werkhuisen binnen deze Provincie, omme aldaar met haar handenarbeid de kost te winnen den tijd van tien agtereenvolgende jaren en na expiratie van voorn. jaren, bannen haar gevange nog voor altoos uit den Lande van Holland en Westvriesland zonder daar weder inne te komen, op peenen van zwaarder straffe, ontzeggen den Bailliu zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in desen gedaan en genomen en condemneeren haar gevange in de kosten en misen van justitie.
Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn.

fol. 177

voorn. den 20 december 1797, 3e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leeden en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd op den 29 daaraanvolgende

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevangene bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van haar gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaal. Actum op dato als boven.

M. Verzijl Jansz. Hermanus van Bovene

fol. 177v

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdofficier der stad Gouda
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Andries van der Bijl, oud 16 jaren
pijpmaker, wonagtig in de Lem-
dulsteeg binnen de stad Gouda,
gevangen**

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid.

Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijzer beleden heeft.

Dat hij gevange dit jaar met zijn medegevangen Jacob Schoon op een donderdag van een boerewagen heeft weggenomen een blauwe doek welke hij vervolgens heeft om zijn hals gedragen.

Dat hij gevange op de verleeden Goudsche kermis zich heeft schuldig gemaekt aan het steelen van een zaag, welk tusschen de kramen lag, en dezelve heeft verkogt.

Dat hij op de gemelde kermis zig verder heeft schuldig gemaekt aan het steelen uit een kraem van 8 snuifdozen, als meede een mes en pijpuithaler, twee bosjes hairspelden, een kleine ijzere koekepan en verdere goederen door hem gevange reeds vergeeten, welke een en ander door hem is verkogt geworden aan Joseph Isaaks wonagtig alhier in de Groenendaal.

Dat hij gevange met Jacob Schoon en Steeven Batting in de lestleeden Rotterdamsche kermis is gegaan na Rotterdam, en aldaar twee dagen en twee nagten hebben rondgezworven, bij welke gelegenheid zijlieden aldaar op de kermis hebben gestolen, eenige koeken en heij-

fol. 178

heijligmakers.

Dat hij gevange met gemelde Schoon en Batting dit jaar op de Karnemelksloot heeft weggenomen een doek doch dezelve doordien zijlieden door de vrouw ontdekt werden in den loop gelaten.

Dat hij gevange deze zomer, op een donderdag van een boerewagen heeft afgenomen een trommel met babbelaars, en dezelve verkogt aan Krieger op den Raam.

Dat hij gevange met Jacob Schoon dit jaar zig verscheide malen heeft schuldig gemek aan het steelen van vrugten uit tuinen, zo onder als buiten deze stadsjurisdictie, en wel

aen de Haestrechtse Dijck door het neemen van appelen van de aldaar staande bomen.

Als meede bij de Stolvijkersluis op de Gouderakse Dijck een quantiteit appelen.

Onder de jurisdictie dezer stad, uit de tuin van Ligthart, op de Fluweelencingel door op de handen en schouders van J. Schoon te hebben beklommen eenige peeren.

Op dezelfde cingel een weinig verder uit een tuin op dezelve manier, eenige perzikken en appelen.

Uit een tuin op de Karnemelksloot in de 3e Kaaij eenige perzikken.

Uit een tuin van Jan de Bakker in de Korte Akkeren na over de sloot te hebben gesprongen eenige pruimen.

Zoals ook nog in gemelde Korte Akkeren uit een der anderen tuinen, door den een op des anderen handen en schouders te staan eenige appelen.

Alle welke vrugten door hemluiden zijn opgegeeten geworden.

Dat hij gevange met meergemelde Schoon al verder heeft weggenomen uit een winkeltje in de Rozendaal

fol. 178v

daal eenige appelen en koekkebakken, die al meede door hun zijn opgegeeten.

Dat hij gevange al verder heeft beleeden met Jacob Schoon en Pieter Gorsissen nu een week of drie geleeden, bij de koekebakker C. Moesman op de Kleijweg 2 maal te hebben weggenomen een bonk korenten, welke korenten door hun drieën zijn opgegeeten geworden.

Dat hij gevange met gemelde Gorissen en Schoon bij den spekslager van den Berg in de Groenendaal alhier heeft weggenomen een stuk spek, en door hun is opgegeeten geworden.

Zoals door hem gevange en Schoon almeede is gedaan bij de spekslager Fr. Bezem in de Keijzerstraat, en insgelijks opgegeeten.

Dat hij gevange met Leendert Bik en Jacob Schoon nu een week of vijf geleeden des 's avonds 7 a 7½ uur bij Barend Brouwer agter de Vismarkt uijt den toonbank heeft gestolen, eenig koper en loodgewicht, welk kopergewicht door hunlieden is verkogt bij J. Kool in de Langewillemsteeg binnen deze stad, en het lood bij Willem van Houten even buijten deze stad, onder de jurisdictie van Bloemendaal tezamen voor 18 stuivers min een duijt, en het geld door hun drieën gedeeld.

Dat hij gevange zig nog verscheide malen heeft schuldig gemaakt aan het steelen van gewigten als:

Met Jacob Schoon en Pieter Gorissen op de Kleijweg bij de St. Teunissteeg bij de gezusters Vetter, met of onder het kopen van een oortje babbelaars 8 pond gewigt.

Als meede door hem gevange met Jacob Schoon bij Jan van Straaten in de Keijzerstraat, tegenover het Melkerssteegje twee vierendeels koper

fol. 179

en een pond loodgewicht, welke loodgewicht met het vorige door hun is verkogt geworden bij de reeds gemelde W. van Houten en het koper bij J. Kool.

Dat hij gevange al verder met gemelde Jacob Schoon, nu een week of vier geleeden bij de kruidenier Frederik Maas op de Gouwe, op een avond heeft weggenomen eenig loodgewicht.

Nog op de Turfmarkt bij J. Mol, eenige loden gewigten.

In de Vogelzang uit een winkeltje een pond loodgewicht.

Welke gewigten al meede door hun drieën zijn verkogt en 't geld gedeeld geworden.

Dat hij gevange al eerder met J. Schoon bij H. Heijerman grutter op de Kleijweg en hoek van de Kleijwegsteeg heeft weggenomen een pond of vijf loodgewicht om welk te krijgen zijlieden het raam hebben opengeschoven.

Dat hij gevange met Jacob Schoon en P. Gorissen bij Douwe Douwes op den hoek van het Aaltje Baksteegje door het vragen van een duit babbelaars, heeft weggenomen 1 en een half lb. loodgewicht.

Als meede met Jacob Schoon van de toonbank van J. van Oijen op de Kleijweg door het openstaende raam, op een donderdag, een lb. 4 loodgewicht.

Op den Raam met gemelde Schoon bij Willem Kroeders naast het Zwarte Paard, een paar pond loodgewicht.

Nog met gemelde J. Schoon, in de Keijzerstraat op de hoek van de Kuijpersteeg vier pond loodgewicht.

Nog met meergemelde J. Schoon bij Piet van Reet bij de Rotterdamsche poort, een pond loodgewicht.

Alle welke loodgewigten op onderscheiden tijden, door hem zijn verkogt geworden en de lood-

fol. 179v

loodgieter of leijdekker Houweling op de Naijerstraat alhier, en het daarvan gekomene geld door hun drieën gedeeld geworden.

Dat hij gevange al verder met J. Schoon nu een week vijf a zes geleeden tusschen ligt en donker bij Teunis Hogenboom op de Gouwe heeft gestolen 7 pond loodgewicht, om welk ten uitvoer te brengen zijlieden het raam hebben opgeschoven en alzo weggenomen, welke alzo door hun gestolene gewigten door hun zijn verkogt, en het geld onder hun tweeën is gedeeld geworden.

Dat hij gevange met de genoemde J. Schoon ten gemelde huize meermalen nadien tijd heeft voorgenomen gewigten te steelen, en ten dien einde meer dan eenmaal getragt het raam open te schuiven, dog telkens gesloten gevonden hebbende, zo als zij ook eenmaal door de vrouw zijn gestoord geworden, waardoor dan ook zijlieden hun voornemen niet hebben kunnen ten uitvoer brengen.

Dat hij gevange met J. Schoon in de Rozendaal uit een winkeltje heeft gestolen twee pond loodgewicht, welk gewigt zijlieden op de Tiendweg bij de smit Fek hebben verkogt, en het daarvoor ontvangen geld gedeeld.

Dat hij gevange al verder met gemelde J. Schoon een dag of 3, 4 voorleeden St. Nicolaas bij den burger Hendrik Barendse op de Zeugstraat heeft weggenomen een pond of ten loodgewicht, om 't welk ter uitvoer te brengen zijlieden het

fol. 180

het raam hebben oopengeschoven, en na 't begaane diefstal wederom digt gedaan. Dat de gemelde 10 pond gewigten wel door hunlieden zijn ter koop gepresenteerd geworden bij den smit Fek op de Tiendweg, welke dezelve ook gekogt heeft en gezegd dat hun moeder (voor welke zijlieden voorgegeeven hadden de gewigten te verkopen) maar om het geld moeste komen. Dat zijlieden dus in haar voorneemen gestoord wordende, een meisje hebben aangespoord, om voor hun naar het huis van de gemelde Fek te gaan en onder voorgegeeven van, van hun gevange moeder te komen, het geld voor de gewigten te komen halen. 't Welk dan ook werkelijk door dat

meisje is uitgevoerd geworden. Doch toen van gemelde Fek ten antwoord heeft bekomen, dat de gewigten al gehaald waren, zoals dan ook den burger Barentsz. dezelve wederom terug heeft bekomen. Dat hij gevange met Pieter Gorissen uit de Vleeschhal heeft weggenomen een kopergewicht, hetzelve al meede verkogt, en het geld onder hun tweën hebben gedeeld. Dat hij gevange nu een week of 4 geleeden met Jacob Schoon bij Lammert van Wijk op de Nieuwehaven heeft weggenomen 2 pond loodgewicht, doch doordien zijlieden ontdekt en agtervolgd wierden, zijlieden dan ook het gewigt op straat hebben laten vallen en op de loop zijn gegaan. Dat hij gevange met J. Schoon, ook nog heeft voorgenomen gehad te steelen, uit het winkeltje op de hoek van de Vlamingstraat, en ten dien einde hij gevange ook wekelijk door en papieren ruit, de hand heeft gestookten gehad, dog de plaats ledig bevindende zijlieden dan ook hun voorneemen niet hebben kunnen ten uitvoer brengen. Dat hij gevange met Jacob Schoon, zo voor als na de reeds

fol. 180v

reeds genoemde diefstallen, zig nog verscheiden maalen heeft schuldig gemaakt aan het steelen van bollen brood; als
 bij de bakker in de Kuijpersteeg,
 bij Huib Cabel op de Turfmarkt,
 bij De Groot op de Spieringstraat,
 bij Claus in de Groenendaal,
 alsmeede bij de bakker van Doornik
 op de Hoogstraat eenige krentebroodjes, 't welk alles door hun is geconsumeerd geworden. Dat hij gevange met Jacob Schoon uit de gang van het huis van B. van der Dussen op de Markt, en hoek van de Stooftsteeg heeft weggenomen een fles wijn, welke fles wijn zijlieden met en benevens Pieter Gorissen op de Rotterdamse Dijk hebben uitgedronken. Dat hij gevange nu een week of 8 geleeden met J. Schoon heeft weggenomen van de diensmeid van H. van Rossum, wonagtig op het eijnde van de Haven bij het Veerstal alhier, een boezelaar aldaar op zijde van het huis te drogen hangende, welk boezelaar zijlieden hebben gebragt bij de inbregster Prince op de Turfmarkt en daarop beleend 10 stuivers dat door hun tweën is gedeeld geworden. Dat hij gevange met Jacob Schoon van een hekje op 't eijlandje agter de St. Janskerk heeft weggenomen twee halsdoeken, aldaar te droogen hangende, van welke twee halsdoeken zijlieden ijder een hebben genomen en door hun zijn gedragen geworden. Dat hij gevange met Jacob Schoon, op den 2 dezer van Lammert IJsselsteijn op de Cattedingel bij de Cleijwegspoort, heeft weggenomen twee hembden, aldaar te drogen hangende,

fol. 181

die door hunlieden zijn gebragt bij de inbregster Janna de Jong, in de Keijzerstraat, en daarop beleend eene gulden, op welk briefje zijlieden hebben laten zetten Janna van den Ring, en welk geld door hun tweën is gedeeld geworden. Dat hij gevange al meede met Jacob Schoon bij Spruijt op het Veerstal heeft weggenomen een paar bloken, welke blooken door hem gevange zijn gedragen geworden. Dat hij gevange (op den 17 november lesteleeden 's avonds tusschen 7 en 7½ uren), bij den burger Pieter Hoogland, alhier op de Markt, door een open raam heeft weggenomen een kopere sleutel van de kraan van de regenbak, en dezelve te koop gepresenteerd, bij den vormmaker J. Kool, op de Turfmarkt, die dezelve van hem gevange ook heeft gekogt, doch gezegd, den volgende dag om het geld te moeten komen, in welken tijd gemelde Kool, door den burger Hoogland van het geval verwittigt zijnde. Hij gevange den volgende dag, dan ook het geld niet heeft bekomen. Dat hij gevange al verder op vrijdag den 8 dezer des avonds met J. Schoon is gegaan naar het huis van Anthonij Trompert, bakker op de Lange Tiendeweg, alhier, en aldaar van den toonbank heeft weggenomen een trommel van St. Nicolaasgoed, met welke trommel zijlieden zijn voortgegaan tot den Rozendaal, en aldaar, doordien zijlieden agtervolgd wierden, op zijde van het huis van de kaarssenmaker Hoebeek dezelve hebben laten vallen, en naderhand het voornaamste goed uit dezelve hebben uitgehaald, zoals de trommel dan ook nog dienzelvden avond, door den burger Spit, circa ledig aldaar ter plaatze is gevonden geworden. Dat hij gevange zig aldus (voor zoverre hij gevange zelve getuigd zig te kunnen herinneren) heeft schuldig gemaakt aan niet minder dan tussen de 40 a 50 zo

fol. 181v

zo grotere als kleine diefstallen en welke anderen ten exempel volgens 's lands wetten met geesselen en brandtekenen ja, zelfs met de dood behoren te worden gestraft. Dat wel waar is, hij gevange den Rechter uit aanmerking van zijne jonge jaren, heeft om verlossing en genade verzogt, met belofte van beterschap, doch dat hij gevange evenwel niet kunnen of durven voorwendden van te zeggen dat hij door ijmand van meerder jaren, dan hij gevange tot het steelen is aangezet en verleid geworden. Daar het maar al te blijkbaar is, dat hij gevange gepremediteerd, ofte met opzet zig op het steelen heeft toegelegd, doordien hij gevange zig 's nagts met zijne complices heeft verborgen in een huis in de Wintersteeg, toebehorende aan Isaak Visser, 't welk niet weinig bewijst den reëelen toelig tot 't steelen, zodat misschien

waare het kwaad nog niet in tijds ontdekt en gestuit geworden, dezen winter de burgerij door hun onophoudelijk zouden geplaagd en van hunne goederen zijn beroofd geworden.

Zo concludeert de Eijsscher ratione officii eisch doende, dat de gevange bij vonnisse van het Committé Judicieel dezer stad, zal worden gecondemneerd (uit hoofde van zijn jonge jaren) gebragt te worden ter plaatze alwaar men gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaar met roede strengelijk te worden gegeesseld, ende voorts voor den tijd van 4 jaren geconfineerd in een der tugthuizen binnen deze Provincie, omme aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen ofte tot alzulke andere peene als het Committé Judicieel naar exigente van zaken

fol. 182

rechten, zal oordeelen te behooren. En eidelijk dat de gevange zal worden geconemneerd in de kosten en misen van justite als meede in die van dezen processe. Actum Gouda den 21 decb. 1797 3e Jaar der Bataafsche Vrijheid. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Andries van der Bijl oud 16 jaren en geboren alhier, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu ratione officii op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende 't geen ter materie dienende was, dende recht uit den name van 't Volk van Holland, condemnereen hem gevange in consideratie zijner jonge jaren, omme binnenskamers op de gevangeppoort ter discretie van dit Committé strengelijk te worden gegeesseld, confineeren wijders hem gevange voor den tijd van vier agterenvolgende jaren in een der tucht of werkhuisen dezer Provincie, omme aldaar gedurende dezelve tijd met zijn handenarbeid de kost te winnen, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en condemnereen hen gevange in de kosten zijnder gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Comité Judicieel voorn. den 24 december 1797, present alle de Leeden. Gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 3 januarij 1798.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Comité Judicieel verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld, verklaard heeft geen goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum op dato als boven.

M. Verzijl Jansz. Hermanus van Bovene

fol. 182v

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra**

**Jacob Schoon, oud 12 jaren, pijp-
maker, wonagtig in de Zak binnen
de stad Gouda, thans gevangen**

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid.

Dat hij gevange buijten pijn en banden van ijzer beleeden heeft.

Dat hij gevange dit jaar met zijn medegevangene Andries van der Bijl, op een donderdag van een boerewagen heeft weggenomen een blauwe doek, welke voorn. Andries Bijl heeft om zijn hals gedragen.

Dat hij gevange in de lestleden Goudsche kermis, uit een kraam heeft weggenomen een kopere tabaksdoos, als meede nog uit een andere kraam een doek, welke beiden stukken door hem gevange wederom zijn verkogt geworden.

Dat hij gevange met Andries van der Bijl en Steven Batting, in de lestleeden Rotterdamsche kermis, is gegaan na Rotterdam, en aldaar twee dagen en twee nagten hebben rondgezworven, bij welke gelegenheid zijlieden aldaar op de kermis hebben gestolen eenige koeken en heijligmaker.

Dat hij gevange met gemelde van der Bijl en Batting dit jaar op de Karnemelksloot heft weggenomen een doek, dog dezelve doordien zijlieden door de vrouw ontdekt wierden, hebben in de loop gelaten.

Dat hij gevange met Andries van der Bijl, dit jaar zig verscheiden malen heeft schuldig geaakt aan det steelen van vrugten uit thuienen, zo onder als buiten deze stadsjurisdictie, en wel:

Aan den Haastregtsen Dijck, door het neemen van

fol. 183

appelen van de aldaar staende bomen

Als meede bij de Stolwijkersluis op de Gouderakse Dijck een quantiteit appelen.

Onder de jurisdictie dezer stad uit de thuin van Ligthart op de Fluwele Cingel, door van der Bijl op de handen en schouders van gemelde gevange te hebben laten klimmen, eenige peeren.

Op dezelfde cingel een weijnig verder uit een thuin op dezelve manier eenige perzikken en appelen.

Uit een tuin op de Carnemelksloot in de derde kaaij eenige perzikken.

Uit de thuin van Jan de Bakker, in de Korte Akker na over de sloot te hebben gesprongen eenige pruimen.

Zoals ook nog in gemelde Korte Akkeren uijt een anderen thuin, door den een op den anderen schouders te staan eenigen appelen.

Alle welke vrugten door henlieden zijn opgegeeten geworden.

Dat hij gevange met meergemelde van der Bijl, alverder heeft weggenomen uit een winkeltje in de Rosendaal eenige appelen en koekebakken, die al meede door hun zijn opgegeeten.

Dat hij gevange al verder heeft beleeden met Andries van der Bijl en Pieter Gorissen, nu een week of drie geleeden bij de koekebakker C. Moesman, op de Kleijweg tweemaal hebben weggenomen een bonk corenten, welke corenten door hun driën zijn opgegeeten worden.

Dat hij gevange met gemelde Gorissen en van der Bijl, bij de spekslager van den Berg in de Groendaal alhier, heeft weggenomen een stuk spek en 't welk door hun is opgegeeten geworden.

Zo als door hem gevange en van der Bijl, al meede is gedaan bij de spekslager Fr. Bezem in de Keijzerstraat en insgelijks opgegeeten.

Dat hij gevange met Leendert Bok en Andries van der Bijl nu een week of 5 geleeden des 's avonds 7 a 7½ uren bij Barend Brouwer agter de Vismarkt alhier uijt den toonbank heeft gestoolen eenig koper en lood

fol 183v

loodgewicht, welk kopergewigt door hunlieden is verkogt geworden, bij J. Kool in de Langewillemsteeg binnen deze stad en het loodgewicht bij Willem van Houten wonagtig even buijten deze stad, onder de jurisdictie van Bloemendaal tezamen voor de somma van 18 stuijvers min een duijt en het geld door hun driën gedeeld.

Dat hij gevange zig nog verscheide reijzen heeft schuldig gemaakt aan het steelen van gewigten als:

Met Andries van der Bijl en Pieter Gorissen nu een week of drie geleeden op de Kleijweg bij de gezusters Vetter, met of onder het kopen van oortje babbelaars, 3 pond lood gewicht.

Als meede door hem gevange met Andries van der Bijl bij Jan van Straaten in de Keijzerstraat tegenover het Melkersteegje twee vierendeels koper en een pond loodgewicht, welk loodgewicht met het vorige door hun verkogt is geworden bij de reeds gemelde Willem van Houten, en het koper bij J. Cool.

Dat hij gevange al verder, met gemelde A. van der Bijl nu een week of 4 geleeden bij de kruidenier Fr. Maas op de Gouwe op een avond heeft weggenomen eenig gewigt.

Nog op de Turfmarkt bij De Mol, eenige loode gewigten.

In de Vogelezang uit een winkeltje een pond loodgewicht.

Welke gewigten al meede door hun driën zijn verkogt en het geld gedeeld geworden.

Dat hij gevange al verder met gemelde A. van der Bijl bij Hendr. Heijerman grutter op de Kleijweg en hoek van de Kleijwegsteeg heeft weggenomen een pond of 5 loodgewicht, om welk te krijgen zijlieden het raam hebben opengeschoven.

fol. 184

Dat hij gevange met A. van der Bijl en P. Gorissen bij Douwe Douwes op den hoek van 't Aaltje Baksteegje met het vragen van een duit babbelaars heeft weggenomen een half pond loodgewicht.

Alsmeede met A. van der Bijl van de toonbank bij J. van Ooijen op de Kleijweg, door het openstaenden raam op een donderdag een pond of vier loodgewicht.

Op den Raam met gemelde A. van der Bijl, bij Willem Kroeders nest het Zwarte Paard, een paar pond loodgewicht.

Nog met gemelde A. van der Bijl bij P. van Reet, bij de Rotterdamsche poort, een pond loodgewicht.

Noch met gemelde A. van der Bijl in de Keijzerstraat op den hoek van de Kuijpersteeg 4 pond loof gewigt.

Alle welk loode gewichten op onderscheijde tijden door hun zijn verkogt geworden, aan een loodgieter of

leijdekker Houweling, op de Naijerstraat alhier, en het daarvan gekomen geld door hun tweën verdeeld geworden.

Dat hij gevange met de reeds meergemelde genoemde A. van der Bijl en Pieter Gorissen bij Jan Jansz. op de Kortten Tiendeweg heeft weggenomen een pond of 2 loodgewicht, hetwelke door hun driën is verkogt en het geld gedeeld geworden.

Dat hij gevange al verder met A. van der Bijl, nu een week 5 a 6 geleeden tusschen ligt en donker bij Teunis Hogenboom op de Gouwe, heeft gestolen 7 pond loodgewicht, om welk ter uitvoer te brengen zijlieden het raam hebben opengeschoven en alzo weggenomen, welke alzo door hun gestolen gewigten door hun zijn verkogt, en het geld onder hun tweën is verdeeld geworden.

Dat hij gevange met de genoemde A. van der Bijl, ten gemelde huizen meermalen na dien tijd, heeft voorgenomen gewigten te steelen, en ten dien eijnde, meer dan eenmaale getragt het raam op de schuijven, dog telkens gesloten gevonden hebbende, zoals zijn ook een-

fol. 184v

eenmaal door de vrouw zijn gestoort geworden waardoor dan ook zijlieden hun voorneemen niet hebben kunnen ten uitvoer brengen.

Dat hij gevange met A. van der Bijl is de Rozendaal uijt een winkeltje heeft gestolen 2 lb. loodgewicht welke gewigt zijlieden op de Tiendeweg bij de smit Fek hebben verkogt, en het daarvoor ontvangen geld gedeeld.

Dat hij gevange al verder met gemelde A. van der Bijl een dag 3 of 4 voor lestleeden St. Nicolaas bij den burger H. Barentsz. op het Zeugstraat heeft weggenomen een lb. of 10 loodgewicht, om welke ten uitvoer te brengen, zijlieden het raam hebben opengeschoven en na het begane diefstal wederom digt gedaan.

Dat gemelde 10 pond gewigten wel door hunlieden te koop zijn gepresenteert geworrdn bij den smit Fek op de Tiendeweg, welke dezelve ook gekogt heeft, en gezegt, dat hun moeder (voor welke zijlieden voorgaven de gewigten te verkopen) maar om het geld moesten komen, dat zijlieden dus in haar voorneemen gestoort wordende een meijse hebben engespoord, om voor hun naar het huis van gemelde Fek te gaan, en onder voorgeeven van, van hun gevange moeder te komen, het geld voor de gewigten te komen halen.

't Welk door dat meisje dan ook werkelijk is uitgevoerd geworden, dog toen van gemelde Fek ten antwoord heeft bekomen, dat de gewigten al gehaald waren, zoals dan ook den burger Barentse dezelve wederom terug heeft bekomen.

Dat hij gevange met van der Bijl bij Gerrit Hoebeek kaarsenmaker op de Langen Tiendweg en hoek van den Rozendaal heeft weggenomen 2 pond loodgewicht. Dat

fol. 185

dat hij gevange bij Jan Kornes, spekslager op den Groeneweg heeft weggenomen een pond loodgewicht.

Dat hij gevange met van der Bijl bij De Mol in de Groenendaal heeft weggenomen 4 pond loodgewicht.

Alsmeede bij de schoenmaker in de Groenendaal twee vierendeels kopergewicht.

Dat hij gevange des donderdags op de zogenemde lujzemarkt alhier heeft weggenomen van de aldaar staende uitdragers, een mesje met een koper hegtje, een kopere kraan en de kopere ringen.

Alle welke goederen van koper door hem gevange bij Kool, en het lood gedeeltelijk bij Houweling en gedeeltelijk bij Willem van Houten is verkogt en het geld voor zoverre de diefstallen door hun beiden zijn geden is gedeeld geworden.

Dat hij gevange nu een week of 4 geleeden met Andries van der Bijl bij Lammert van Wijk op de Nieuwehaven heeft weggenomen twee pond loodgewicht, doch doordien zijluijden ontdekt en agtervolgd werden, zijluijden dan ook het gewigt op straat hebben laten vallen en op de loop zijn gegaan.

Dat hij gevange met A. van der Bijl, ook nog heeft voorgenomen gehad te steelen, uit het winkeltje op den hoek van de Vlamingstraat, en ten dien einde gemelde A. van der Bijl, ook werkelijk door een papieren ruijt den hand heeft gestoken gehad, dog de plaats ledig bevindende, zijlieden dan ook hun voorneemen niet hebben kunnen ten uitvoer brengen.

Dat hij gevange met A. van der Bijl zo voor als na de reeds genoemde diefstallen, zig nog verscheiden malen heeft schuldig gemaakt, aan het steelen van bollen brood, als:

Bij den bakker in de Kuijpersteeg.

Bij H. Cabel op de Peperstraat¹.

Bij D. de Groot op de Spieringstraat.

Bij Claas in de Groenedaal.

Alsmeede bij van Doornik, bakker op 't Hoogstraat

fol. 185v

eenige krentebroodjes, 't welk alles door hun is geconsumeert geworden.

Dat hij gevange met A. van der Bijl uit de gang van het huis van B. van der Dussen op de Markt, en hoek van de Stofsteeg, heeft weggenomen een fles wijn, welke fles wijn zijlieden met en benevens Pieter Gorsissen hebben uitgedronken.

Dat gij gevange nu een week of 8 geleeden, met A. van der Bijl heeft weggenomen van de dienstmaagt van H. van Rossem wonende op de Haven bij het Veerstal alhier, een boezelaar, aldaar op zijde van het huis te drogen hangende, de welke boezelaar zijluijden hebben gebragt bij de inbregster Prince op de Turfmarkt, en daarop beleend 10 stuivers, dat door hun tweeen is gedeeld geworden.

Dat hij gevange met A. van der Bijl van een hekje, op het eilandje agter de St. Janskerk heeft weggenomen twee halsdoeken aldaar te drogen hangende, van welke twee halsdoeken zijlieden ieder eene hebben genomen en door hun zijn gedragen geworden.

Dat hij gevange met A. van der Bijl, op den 2 dezer van Lammert IJsselsteijn op de Kattcingel bij de Kleijwegspoort, heeft weggenomen 2 hembden aldaar te drogen hangende die door hunlieden zijn gebragt bij de inbregster Janna de Jong in de Keizerstraat, en daarop beleend eene gulden op welk briefje zijlieden hebben laten zette Janna van den Ring.

Dat hij gevange bij Adrianus Begeer, bakker op de Kleijweg een week of 5 a 6 geleeden voor een andere jongen om een stuiver te verdienen een valschen 28 heeft gewisselt.

Dat hij gevange ten gemelde huize heeft weggenomen uit

fol. 186

uit de laade van den toonbank een aantal duiten tezamen 18 stuivers belopende.

¹ Sic; op fol. 180v "Bij Huib Cabel op de Turfmarkt".

Dat hij gevange al verder op vrijdag den 8 dezer des avonds met A. van der Bijl, is gegaan na het huis van J. Trompert, bakker op de Langetiendeweg, en aldaar van de toonbank heeft weggenomen een trommel van St. Nicolaasgoed, met welke trommel zijluiden zijn voortgegaan tot de Rozendaal, en aldaar, door dien zijlieden agtervolgd wierden, op zijde van het huis van de kaarssenmaker Hoebeek, dezelve hebben laten vallen en naderhand het voornaamste goed uit dezelve hebben uitgehaald. Zo als de trommel dan ook nog dienzelven avond, door den burger Spit, circa ledig aldaar ter plaatze is gevonden geworden.

Dat hij gevange zig aldus heeft schuldig gemaakt, aan niet minder dan 50 diefstallen en welken anderen ten exempel volgens lands wetten met geesselen en brandteekenen, ja zelfs met de dood behooren te worden gestraft.

Dat wel waar is hij gevange den Rechter uit aanmerking van zijne jonge jaren heeft om verlossing en genade verzogt, met beloft van beterschap, dog dat hij gevange evenwel niet heeft kunnen ofte durven voorwenden van te zeggen dat hij door iemand van meerdere jaren dan hij gevange tot het steelen is aangezet en verleid geworden.

Daar het maar al te blijkbaar is, dat hij gevange gepremediteerd offte met opzet, zig op het steelen heeft toegelegd, door dien hij gevange zig 's nagts met zijne complicen heeft verborgen in een huis in de Wintersteeg, toebehorende aan Isaak Visser, 't welk niet weinig bewijst den réeelen toeleg tot het steelen, zodat misschien, waare het kwaad niet nog in tijds ontdekt en gestuit geworden, dezen winter, de burgerij door hun oponthoudelijk zoude geplaagd en van hunne goederen zijn beroofd geworden.

Zo concludeert de Eijsscher razione officii

fol. 186v

eijsch doende, dat de gevange bij vonnisse van 't Committé Judicieel dezer stad, zal worden gecondemneerd (uit hoofde zijner jonge jaren), gebracht te worden ter plaatze alwaar men gewoon is executie van crimineele justitie te doen en aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, en voorts voor den tijd van vier jaren geconfineerd in een der tughthuizen binnen deze Provincie, omme aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen, offte tot alzulke andere peenen als het Committé Judicieel zal oordeelen te behooren.

En

Eindelijk dat den gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie als meede in die van dezen processe. Actum Gouda den 23 december 1797. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Jacob Schoon, oud 12 jaren en geboortig alhier, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu razione officii op en tegen den gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende, hetgeene ter materie dienende was, doende regt uit den name

fol. 187

name van 't Volk van Holland, condemneeren hem gevange in considerastie zijner jonge jaren omme binnenskamers op de Gevangespoort ter discretie van dit Committé strengelijk te worden gegeesseld, confineeren hem gevange voor den tijd van vier agtereenvolgende jaren in een der tucht of werkhuisen binnen deze Provincie om aldaar gedurende dezelve tijd met zijn handenarbeid de kost te winnen, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijnen verderen of anderen eijsch oop en tegen hem gevange gedaan en genomen en condemneeren hetm gevange in de kosten zijner gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 24 december 1797

Gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 3 januarij 1798 daaraanvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé Judicieel, verklare bij deze, dat de gevange bovengemeld, verklaard heeft geene goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

M. Verzijl Jansz. Hermanus van Bovene

fol. 187v

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra**

**Pieter Gorissen oud 13 jaren, wonagtig
op de Haven te Gouda, en zijnde
een pijpmaker, thans gevange**

De Eijsscher ratiōe officii zegd, conform de waarheid.

Dat hij gevange buiten pijn en bande van ijzer bekend en beleeden heeft.

Dat hij gevange met Jacob Schoon en Andries van der Bijl, een week of 4 geleeden bij Arij Kroon, in de Groenendaal alhier, op een avond heeft weggenomen, eenige appelen en dezelve heeft opgegeeten.

Dat hij gevange met gemelde twee perzonen nu een week 2 a 3 geleeden in de gemelde Groenendaal, bij den spekslager van den Berg, op een avond heeft weggenomen een stuk spek, 't welk al meede door hun is opgegeeten geworden.

Dat hij gevange al verder met de gemelde twee personen op de Kleijweg heeft weggenomen uit een winkel een pond 4 loodgewigt, en dezelve verkogt voor een zesthalf bij Willem van Houten buiten de Kleijwegspoort onder de jurisdicite van Bloemendaal, welk geld door hun driën is gedeeld geworden.

Dat hij gevange al verder met de twee gem. perzonen bij de grutter [ ] Heijerman op de Cleijweg heeft helpen wegneemen 5 lb. loodgewigt. Welke gewigten door hunlieden zijn verkogt, bij de lootgieter of leijdekker Houweling op de Naijerstraat en het geld gedeeld.

Dat hij gevange nog met gemelde twee perzonen bij Jan Janssen op den Tiendeweg heeft weggenomen eenig

fol. 188

eenig loodgewigt, 't welk al meede door hun is verkogt en het geld gedeeld geworden.

Dat hij gevange met A. van der Bijl, uit te Vleeshal heeft weggenomen een koper gewigt, hetzelve verkogt bij de vormmaker Kool en 't geld gedeeld.

Dat hij gevange met de meergemelde twee perzonen zig heeft schuldig gemaakt, aan het steelen van een bolle brood bij den bakker Claus on de Groenendaal, en hetzelve opgegeeten.

Dat hij gevange al verder heeft meede helpen uitdrinken een fles wijn, welke hij gevange wist, dat door Schoon en van der Bijl gestolen was, uit het huis van van der Dussen alhier op de Markt.

Dat hij gevange wel is waar bekend heeft geene andere dan de twee eerste genoemde diefstallen in persoon te hebben uitgevoerd, en bij de vorige niet dan op een afstand heeft geadsisteert. Doch dat het echter blijkt, dat hij gevange wel degelijk het van het gestolene goed gekomene geld heeft gedeeld, en zijn gerechte aandeel bekomen, en dus volgens 's lands wetten, moet worden geconsidereert en gehouden even schuldig als hadde hij de diefstallen zelve uitgevoerd.

Dat hij gevange zig ook met de gemelde twee perzonen eene nagt heeft opgehouden in een afgezonderd hujs in de Winterstraat, en dus zig almeede, tot een complot van dieven heeft verenigt.

Dat hij gevange wel zegt tot een en ander te zijn aangezogt en overgehaald door de meedepligtigen A. van der Bijl, en om die reden en om zijne jonge jaren hij gevange zig bij den rechter, heeft tragten te verontschuldigen met belofte van beterschap, dog dat het niet te min zeker is, dat wanneer zulke zaken in een land van justitie wierden ongestraft gelaten, zulx geen gering voedzel zoude geven voor anderen, die mogelijk alleen voor de vreeze der straffe worden terug gehouden om

fol. 188v

om welke redenen

Zo concludeert den Eijsscher ratiōe officii dat den gevange ter zake van de gepleegde feiten, uit aanmerking zijner jonge jaren, zal worden gecondemneert om gebragt te worden ter plaatze alwaar met gewoon is, hier ter stede crimineele justitie te doen, en aldaar op het schavot zal worden ten toon gesteld ten afschrik van anderen, en alzo zien executeeren het vonnis bij dit Committé geveld, tegens des gedaagdens medepligtigen Andries van der Bijl en Jacob Schoon, dat hij gevange vervolgens zal worden gezet 6 dagen te water en te brood, in een der castimentshuisjes onder de Tiendewegspoort binnen deze stad ofte wel tot alzulke andere straffen of peene zal worden verweezen als het Committé Judicieel naar regten en opregte justitie bevinden zullen te behooren.

En dat den gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen der justitie alsmeede die van dezen processe. Actum Gouda 23 december 1797. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Pieter Gorissen, oud 13 jaren en geboren alhier, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen ejsch en conclusie bij den Bailliu ratiōe officii op en tegen hem gevange gedaan en

fol. 189

en genomen, en na rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebende 't geene ter materie dienende was, doende recht uit den naam van 't Volk van Holland, condemneeren hem gevange in consideratie zijner jonge jaren, omme Andries van der Bijl en Jacob Schoon, zijne meede complices, binnenskamers op de Gevangespoort ter discretie van dit Committé te zien geesselen, omme daar en exempel te neemen en zijn gedrag te beeteren, en voorts door monde van de president ernstig te worden gereprimandeert, ende gevolgen van 't pleegen van dergelijke lijfstraffelijke misdaden te worden voorgehouden, ontzeggen den Eijsscher ratiōe officii zijnen verderen of anderen ejsch op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en condemneeren hem gevange in de kosten zijner vangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 24 december 1797, present alle de Leeden.
Gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 3 januarij 1798 daeraenvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende van 't Committé Judicieel, verklare bij deze, dat gevange bovengemeld verklaard heeft geenen goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

M. Verzijl Jansz. Hermanus van Bovene

fol. 189v

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher is cas crimineel
contra
Steeven Batting, oud 15 jaren
zijnde een baander wonende op
het Lombertwatertje binnen deze
stad**

Den Eijsscher ratione officii zegd conform de waarheid.

Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijzer bekend en beleeden heeft.

Dat hij gevange voorleeden winter uit een winkel op de Korte Tiendeweg, het tweede huis van het Kerkstraatje heeft weggenomen een stuk kaas, welk stuk kaas door hem gevange is verkogt geworden bij Talis in de Doelesteeg.

Dat hij gevange dezen zomer op een morgen bij den burger Adrianus van Kersbergen van het vengster heeft weggenomen een halve beste bolle en dezelve heeft opgegeeten.

Dat hij gevange met Jacob Schoon en Andries van der Bijl dezen zomer op de Carnemelksloot heeft weggenomen een bonten doek, doch welken doek door dien zijluiden ontdekt en agtervolgd wierden door hunlieden is laten vallen.

Dat hij gevange met Jacob Schoon en Andries van der Bijl op lestleden Rotterdamsche kermis, is naar Rotterdam gegaan, en aldaar ter dier tijd van de kraamen hebben weggenomen eenige koeken en heijligmaker, en hetzelfde opgegeeten.

Dat hij gevange met van der Bijl van de bank van de slagter van Wijenen uit de Vleeschal heeft weggenomen eenig kopergewicht, en verkogt bij Kool.

Dat hij gevange almeede op het Jaagpad heeft gestolene, eenige tinne lepels, en dezelve verkogt.

dat wel waar is dat hij gevange den Rechter beloofd heeft

fol. 190

heeft, dergelijke en hoogst strafbare zaken, nimmermeer te zullen bedrijven met verzoek van vrijkoming, dat ook des gevange jonge jaren almeede bij den Rechter kunnen en mogen worden in aanmerking genomen, doch dat het niet te min zeker is, dat wanneer degelijke faiten in een land van justitie wierden ongestraft gelaten, zulx geen gering voedzel zouden geven voor anderen, die moogelijk alleen voor de vreeze der straf worden terug gehouden, om welke redenen

Zo concludeerd den Eijsscher ratione officii eisch doende dat de gevange ter zake van de voorn. faiten uit anmerking zijner jonge jaren, zal worden gecondemneerd om gebragt te worden ter plaatze, alwaar men gewoon is hier ter steede crimineele justitie te doen, en aldaar op het schavot ten toon gesteld ter afschrik dan anderen, en alzo zien executeeren het vonnis bij dit Committé geveld tegens des gevange 's meedepligtigen Andries van der Bijl en Jacob Schoon, dat hij gevange vervolgens zal worden gezet 8 dagen te water en te brood in een der castimentshuisjes binnen deze stad offwel tot alzulke ander straffe of peenen zal worden verwezen, als het Committé Judicieel naar regt en opregte justitie bevinden sullen te behoren, en dat wijders de gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie als meede in die van dezen processe. Actum Gouda den 23 december 1797 3e Jaar der bataafsche Vrijheid. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Steven Batting, oud 15 jaren en geboren alhier, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu ratione officii op en tegens hem gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht uit den name van 't Volk van Holland. Condemneeren hem gevange in consideratie zijner jonge jaren, omme Andries van der Bijl en Jacob Schoon

fol. 190v

zijne meedecompligen binnenskamers op de Gevangespoort ter discretie van dit Committé strengelijk te zien geesselen, omme daar en exempel te neemen en zijn gedrag te beteren, en voorts door monde van den president ernstig te worden gereprimendeert en de gevolgen van 't pleegen van dergelijke lijfstraffelijke misdaden te worden voorgehouden, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en condemneeren hem gevange in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 24 december 1797, presen alle de Leeden.
Gepronuntierd en geëxecuteerd den 3 januarij 1798 daaraanvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten, waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worde verhaald. Actum dato als boven.

M. Verzijl Jansz. Hermanus van Bovene

fol. 191

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda, Eijsscher
in cas crimineel**

contra

**Willem de Hondt oud 70 jaren, won
-agtig even buiten dog onder de jurisdictie
deser stad op de Karnemelksloot
en zeggende de kost te winnen met
werken op karrewijtsjes, thans gede
-tineerde op de Gevangespoort alhier**

De Eijsscher ratione officii zegd conform de waarheid.

Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijzer bekend en beleefden heeft.

Dat hij gevange op maandag den 1 januarij 1798 is binnen deze stad geweest.

Dat hij gevange ter dier tijd op de Markt gezien heeft Fransche wagenknegts.

Dat hij dezelve heeft gebracht ten huize van den burger Christiaan Burch waard alhier op de Tiendeweg.

Dat hij gevange vervolgens ook is gegaan met de gemelde wagenknegts, bij zig hebbende een bagagiewagen, naar het logement Den Doelen alhier, alwaar de gemelde wagen op de plaats nedergezet, en de paarden op stal gebracht zijn.

Dat door hem gevange is gezien geworden dat den voorn. wagenknegts een kist met goederen kruislings toegebonden met een touw, van agteren den wagen is weggenomen en op de grond onder den wagen neder geset.

Dat hij gevange nadat voorn. Franschen zig van daar naar hun logement op de Markt hadden begeeven is gegaan naar de reeds gemelde onder de wagen geplaatste kist.

fol. 191v

Dat hij gevange als toen het dekzel van de meergemelde kist heeft heen en weder geschoven, zodat hij gevange voelen kon wat in dezelve was.

Dat hij gevange vervolgens heeft uit dezelve genomen heeft eenige zo wijn als bierglazen als meede een glazen fles en dezelve op het dekzel van de kist geplaatst.

Dat hij gevange na dit verrigt te hebben, er eenige van in de zakken van zijn schansloper¹ heeft gestoken.

Met welke glazen hij gevange is van daar gegaan, naar zijn zoon op de Nieuwehaven ten einde zijn vrouw aldaar zijnde af te halen.

Dat hij gevange toen ook, zo omtrent de Varkenmarkt de gemelde gestolene glazen aan zijn gevange vrouw heeft overgegeeven.

Dat hij gevange also met zijn vrouw is meede gegaan, naar de Tiendwegspoort tot de hoogte van den Doelen.

Van waar hij gevange van zijn vrouw is afgegaan, gaande dezelve naar huis op de Karnemelksloot terijl hij gevange wederom is gegaan naar de plaats van het logement Den Doelen.

Dat hij gevange als toen zig begeeven heeft naar de hier vorengemelde kist.

Dat hij vervolgens andermaal getragt heeft zich van eenige glazen uit de kist meester te maken.

¹ GTB. Schanslooper; een tegen weer en wind beschuttende lange wijde jas, met name een zeemans- of schippersjas.

Dat terwijl hij gevange bezig was, dit voor de tweede maal ter uitvoer te brengen, hij gevange is ontdekt geworden door de meermalen genoemde wagenknechts.

fol 191-1

welke hem gevange hem gevange bij de kist op zijn knien hebben vinden leggen, bezig zijnde glazen in zijn zak te steeken.

Dat de gemelde wagenknechts hem gevange in deze positie attrapeerende hem gevange hebben gevisiteerd. Zoals zij dan ook uit zijn 's gevange zakken hebben gehaald twee bierglazen.

Dat hij gevange daarop, door de justitie van dit fait berigt gekregen hebbende op de Tiendewegspoort alhier in zekere bewaring is gebracht geworden.

Dat ook vervolgens nog dezelve avond door den Stedehouder, benevens een dienaar der justitie, uit zijn gevange huis, uit een kastje aan het eijnd van de bedsteede zijn gehaald geworden, eene ben met de door hem gevange uit de kist genomene en aan zijn vrouw medegegeeven glazen.

Dat het dus in confesso is, dat hij gevange zich heeft schuldig gemaakt aan volstreckte dieverij, 't ontvreemden van eens anders goed, 't welk zijn zaken die in een land van justitie niet alleen niet kunnen worden geduld, maar anderen ten exempel volgens de wetten behoren te worden gestraft.

So concludeert de Eijsscher R.O eijsch doende, dat de gevange zal worden verweezen om binnenskamers met de roede wel strengelijk te worden gegeesseld, vervolgens geplaatst in een der tucht of werkuizen binnen deze Provincie geduurende den tijd van zes agtereenvolgenden jaren om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen, en dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie, alsmeede in dien van dezen processe.

Actum Gouda den 24 jun. 1798 4e Jaar der Bataafsche Vrijheid. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda ge-

fol. 191-1v

gehoord de confessie van Willem den Hondt, gevange gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu ratiōne officii op ende jegens den gevange gedaan en genomen, op op alles gelet hebbende waar op te letten stond, en het geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, condemneeren hem gevange om binnenskamers wel strengelijk te worden gegeesseld, en vervolgens geplaatst te worden in een der tuchthuizen binnen deze Provincie geduurende de tijd van zes agtereenvolgende jaren, om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen en condemneeren wijders gemelde gevange in de kosten en misen van justite als meede in die van dezen processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 24 januarij 1798 4e jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de Leeden.

Gepronuntieerd en geëxecuteerd ten zelve[n] dage.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld, verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Hermanus van Bovene

fol. 192

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdofficier der stad Gouda, ratiōne officii
Eijsscher is cas crimineel**

contra

**Samuel Abrahams oud 23 jaren
geboortig van Amsterdam**

De Eijsscher ratiōne officii zegt conform de waarheid.

Dat hij gevange bekend en beleeden heeft,

Dat hij gevange geen vaste woonplaats hebbende het land doorzwerfd met het vragen van een aelmoes, en daar mede en zo hij gevange voorgeeft, met het doen van negotie in potlooden de kost wind.

Dat hij gevange met dat oogmerk ook alhier op woensdagavond den 17 januarij laatstleden is in deze stad gekomen, en gaenden logeeren in de Groenendaal bij Carel Schuiling, geadmitteerd slaaphouder alhier.

Dat hij gevange des daags daaraan volgende op de Markt alhier, met eenige potloodjes in zijn hand rondgelopen.

Dat hij gevange ook bekend heeft op dien dag met de gemelde potloodjes in zijn hand te zijn geweest alhier op de Hoendermarkt.

Dat hij gevange aldaar voorbij gepasseerd heeft een aldaar staande hoop met menschen.

Dat hij gevange niet heeft willen bekennen door den gemelde hoop menschen te zijn doorgedrongen, niettegenstaende hem gevange op den 30 januarij laatstleden door een geloofwaardig getuige in presentie van den Rechter in facie is aangezegd geworden, van wel degelijk door dien hoop menschen te zijn doorgedrongen als hebbende gemelde getuige ter dier tijd hem gevange nog toegevoegd: "moet gij er ook bij weezen?"

Dat hij gevange meede heeft blijven ontkennen, bij dier gele-

fol. 192v

gelegenheid uit de zak van Aalbrecht Oostrum wonagtig onder Willige Langerak en ter gemelde plaetse eenden staende te kopen, te hebben genomen een zakje met geld, waarvan 5 à 6 Zeeuwsche rijxdaalders en een gulden of tien en schellingen, niettegenstaende het een en ander genoegzaam zeker is, dat hij gevange zich daaraan wel degelijk heeft schuldig gemaakt, en die gelden met zijne complicen te hebben gedeeld, ofte overgegeven, in een agterkamer van zijn gevange slaaphuis vorgemeld.

Dat hij gevange wel bekend heeft op den laatst gehouden kermis te Dordrecht te zijn geweest, dog halstarrig heeft ontkend, aldaar uit de camisolzak van een boer te hebben genomen twee Zeeuwsche rijxdaalders en dezelve met een kleine jonge te hebben gedeeld.

Dat hij gevange al verder heeft blijven ontkennen, niettegenstaende hem gevange in presentie van den Rechter door Jacob Aron en Pieter Cornelisse Witteling beiden dan Amsterdam op den 28 januarij laatstleden in facie is aangezegd, dat hij gevange op de Botermarkt te Amsterdam, na zijne gevange detensie in het rasphuis te Amsterdam voorn. en zakkerollen heeft schuldig gemaakt.

Dat hij gevange al verder heeft ontkend den gemelde Witteling nog onlangs te Rotterdam tot het zakkerollen te hebben aangezogd, niettegenstaende dezelve zulx, al mede in presentie van den Rechter hem gevange heeft aangezegd.

Dat hij gevange zonder hoewel niet erkend, dog evenwel ook niet geheel heeft durven ontkennen, op den 2 junij 1797 te Amsterdam, te hebben dienst genomen als matroos op 's lands schip van oorlog de Jupiter onder commando van den vice-admiraal Reijntjes dog daarvan te zijn gedeseerteert.

fol. 193

Dat hij gevange heeft beleeden, zo als ook nader gebleken is, dat hij gevange op den 22 november 1791 te Rheenen, ter zaken hij gevange in Veenendaal quasi om aldaar negotie te doen, uit de zak van een mansperzoon met behulp van eene Jacob Meijer te hebben gerolt of gestolen een zak met geld en daarover geconfineerd is geworden in het publicq werkhuis te Utrecht, voor den tijd van zes jaren.

Doch, waaruit hij gevange in den jare 1795 door de komst der Franschen heeft weeten te ontkomen.

Dat hij gevange verder heeft beleeden wederom in het gezegde jaar 1795 te Amsterdam in het rasphuis te zijn geconfineerd geworden, ter zaken (zo als uit zijn gevange vonnis ter dier tijd, is komen te geblijken) dat hij gevange zig zeer waarschijnlijk op den 4 maart 1795 op den Dam te Amsterdam 's na den middags tuschen 3 en 3 uren, heeft schuldig gemaekt gehad aan het rollen of het steelen van een zakje geld, uit de broekzak an eene Friessche boer, doch het welk hij gevange ook ter dier even als geduurende zijne detensie alhier halstarrig heeft blijven ontkennen.

Dan hoezeer hij gevange zig ook altoos heeft beholpen, met allerhande draajerijen, en door opzettelijke logen den Rechter heeft trachten te misleiden, zo consteert evenwel ten duidelijken dat hij gevange is vagebondeerend, dat hij gevange meer dan eenmaal in hechtenis heeft gezeeten, wegens zakkenrollen, alzo zodanig ook genoegzaam bekend staende onder den alias van smoul broeder of den kleijne broeder, en dat hij gevange is een deserteur uit 's lands dienst, al het welke zijn zaken die in een land van justitie niet alleen niet kunnen worden geduld, nemer anderen ten exempel, volgens 's lands wetten, wel scherpelijk behooren te worden gestraft.

Zo concludeert de Eijsscher ratiōe officii

fol. 193v

eijsch doende, dat hij gevange zal worden geconfineerd in een der tuchthuizen binnen deze Republicq voor den tijd van dertig agtereenvolgende jaren, ofte wel tot alzulken ander straffe als het Committé Judicieel naar bevinding van zaken zal oordeelen te behooren, en dat wijders de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen der justitie, als meede in die van deze processe.

Actum Gouda den 21 februarij 1798 [t 4 Jaar der Bataafsche Vrijheid.]¹ (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Samuel Abrahams, oud 24 jaren en geexamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliuw ratiōe officii op en jegens den gevange gedaan en genomen, en op alles gelet hebbende waar op te letten stond, en 't geene ter materie

¹ Er staat een afkorting, die te lezen valt als: "t. L.B.Q", 't 4 Jaar der Bataafsche Vrijheid. ???

dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk confineeren den gevange in een der tucht of werkhuzen binnen de Republicq voor den tijd van 25 eerstkomende en agtereenvolgende jaren, om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen, en bannen hem gevange al verder na expiratie van voorn. tijd uit deze stad en jurisdictie van dien voor altoos, zonder daar weder te mogen inkomen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen en Eijsscher razione officii zijn verderen of anderen eijsch op en jegens den gevange gedaan en genomen en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Comité Ju-

fol. 194

Judicieel voorn. den 21 februarij 1798, present alle de Leeden en gepronuncieerd ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J.L. [Hels]

Wij ondergeteekende Leeden van 't Comitté Judicieel, verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

W. Bolding Hermanus van Bovene

fol. 194

*Op de kaak gesteld
voor altoos gebannen*

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad Gouda,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel
contra
Hendrik Reekers oud 20 jaren
geboren van Amsterdam**

De Eijsscher zegt conform de waarheid.

Dat de gevange buiten pijn en banden van ijzer bekend en beleeden heeft gewoon te zijn door het land

fol. 194v

te zwerven en te vragen om een aelmoes.

Dat hij zulx verrigt heeft met het vertoonen van een zogenaamde Lazurusklep.

Dat hij gevange beleden heeft gemelde klep valsch te zijn, die hij gevange gekogt heeft te [Bettenhout] bij een draaijer.

Dat ook het voorgeven van hem gevange van lazarus te zijn een bedriegerij is.

Dat hij gevange blijkens ingewonnen attestatien met het vragen om een aelmoes zig heeft verstout hier en daar de huizen in te dringen en onbeschaamd de lieden tot het geven van een aelmoes te noodsaken.

Dat hij gevange ook binnen deze stad ten huize van Caatje de Vink op den 18 februarij 1798 zig ten sterksten in 't mishandelen van de vrouw en desselvs dogter heeft misgreepen.

Uit welk een en ander ten duideljksten blijkbaar is dat hij gevange is in den sterksten graad vagabundeerende, welke volgens de wetten dezès 's lands strengelijc behoren te worden gestrafft.

So concludeert den Eijsscher razione officii dat den gevange zal worden gebannen buiten de Bataafsche Republicq voor altoos zonder ooit weder in te komen

fol. 195

op peene van swaarder straffe en dat wijders den gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en [lasten] van justitie als mede in die van den processe. Gouda 21 maart 1798. (getekend) H.L. v. Buma

Het Comitté Judicieel der stad Gouda, gehoord de confessie van Hendrik Reekers oud 22 jaren geboren van Amsterdam, gesien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie door ofte van wegen den Bailliu razione officii op en tegens deselven gedaan en genomen, en voorts gelet hebbende waarop in deze te letten stond, en 't geen ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, condemneeren den gevange omme op morgen voormiddags ten 11 uren gesteld te worden op de kaak, plaatse alwaar men een valsaris en bedrieger ten toon steld en aldaar, omhangen met de bij hem gebruikte valsche lazarusklep, en het opschrift van valsaris en bedrieger gedurende een uur te blijven staan, bannen denselven voorts voor altoos uit

de Bataafsche Republicq zonder daar ooit wederom in te komen op peene van swaarder straffe, concemneeren den gevange wijders in de kosten en misen van justitie alsmede in die van den processe. Aldus gedaan en gepronuntieerd bij 't Committé Judicieel voorn. den 21 maart 1798 en geëxecuteerd den 22en daaraan volgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé Judicieel verklaren dat de gevange bovengemeld heeft gedeclareerd geen goederen te bezitten waar aan de kosten en misen bij 't gecondemneerde zouden kunnen worden verhaald.

[Willem] [Bolding] Hermanus van Bovene

fol. 195v

Pro Justitia

**Hanzo Lemstra van Buma,
Hoofdschout der stad
Gouda, razione officii
Eisscher in cas crimineel
contra
Baaije van der Meijl oud 53
jaeren geboortig van Hardinxveld,
en laatst gedetineerde in het tucht
en werkhuis binnen
deze stad, gevangene alhier**

De Eijsscher razione officii zegt, conform de waarheid,
Dat hij gevange buiten pijn en banden, van ijzer bekend en beleden heeft.
Dat hij gevange ten tijde van zijn confinement in het tucht en werkhuis hier ter steele, en wel op den 1 januarij 1797, in presentie van zijne medegevangene, heeft geroepen; Oranje boven!
Dat hij gevange ten gemelde tijden al verder heeft gezongen; Al buigt de stam, al kraakt het riet, al evenwel treurt Oranje niet.
Dat hij gevange zulks heeft gedaan doordien bij beschonken was.
Dat hij gevange ter zaake voorsz. door zijn medegevangene Jan Maarschalk is op de krib gegooid.
Dat hij gevange vervolgens op den 6e maart van hetzelfde jaar 1797 nogmaals heeft herhaald den bekende oproerkreet; Oranje boven! als mede heeft gezongen, gezongen; Al buigt de stam, al kraakt het riet, al evenwel treurt Oranje niet.
Dat hij gevange hier omtrent, door zijn medegevangene is gewaarschuwd geworden van zulks agter te laeten, met bedreiging van kennisgeving aan de regenten van het huis, doch dat door belofte van hem gevange van zich daar nimmer

fol. 196

weder aan te zullen schuldig maken, dan ook is verborgen gebleven.
Dat hij gevange in stede van zich als toen stil en ondergeschikt te gedragen, wederom, ingevolge een aantal ingewonnene attestatien van gevangene, nu een week of vijf geleeden, staande voor de tralien van zijn hok opnieuw heeft geroepen; Oranje boven! en wel zo hard dat hetzelfde buiten 's huis is gehoord geworden.
Dat hij gevange als toen niet minder hard van stem heeft gezongen; Al buigt de stam, al kraakt het riet, al evenwel treurt Oranje niet.
Dat hij gevange in gevolge gemelde attestatien nu een week of drie geleeden en wel op den 20e maart lesteleeden al wederom het gezegde deuntje gezongen; Al buigt de stam, al kraakt het riet, al evenwel treurt Oranje niet alsmede den oproerkreet; Oranje boven! heeft aangehefd.
Dat hij gevange deeze twee laatste faiten, niet geheel durvende ontkennen, zich heeft trachten te sauveeren met voorgeven van dronkenschap, op dien tijd.
Dan dat hij gevange niettemin bekend en beleden heeft te hebben gezongen zogenaamde Oranjeliedjes, het uiten van den in dit land zo gewoone oproerkreet; Oranje boven! ende daardoor zich schuldig heeft gemaakt an beginselen, die den weg tot oproer baanen.
Het welke zijn zaaken die wanneer zij zelfs voor de eersten maal, gebeuren, volgens de Wetten dezer Landen, aan den lijve met strenge geeseling, vijf jaeren confinement en voorts bannissement uit deze (voorheen Hollandsche Provincie) zonder eenige oogluiking behooren te worden gestraft dan die voorzeker, wanneer den dader niettegenstaande eene vorige correctie en straf

fol. 196v

zich andermaal aan dergelijke fatale faiten schuldig maakt, zodanig als nu komt te gebeuren, dat dezelve dan strenger straf behoort te ondergaan.

Zoo concludeerd en Eisscher razione officii eisch doende dat de gevange ter zake voorsz. zal worden gebracht, ter plaatze alwaar men hier ter steede gewoon is executie van crimineele sententie te doen en aldaar eerstelijk met een bord voor de borst waarop de woorden Oranje boven schreeuwer ofte iets dergelijks geschreeven, een halv uur ten toon word gesteld vervolgens met eene gestrenge geesseling te worden gestraft, en dat wijders nadat de 5 jaeren van zijn gevange vorig confinement zullen zijn ten einde gelopen confinement van 10 jaeren in een der tucht en werkhuizen binnen dit gewest en voorts gebannen wordt uit de Bataafsche Republiek zonder ooit daar weder binnen te mogen komen op peene van zwaarder straffe, en dat wijders de gevangene zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie als mede in die van dezen processe.

Gouda 7 april 1798 't 4 Jaar der Bataafsche Vrijheid. (getekend) H.L. v. Buma

Het Committé Judicieel der stad Gouda gehoord de confessie van Baaije van der Meijl oud 53 jaren geboortig van Hardinxveld en laast gedetineerde in het tucht en werkhuis binnen deze stad, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Bailliu razione officii op en tegen hem gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende het geene ter matier dienende was, doende regt

fol. 197

uit den name van 't Bataafsche Volk, condemneeren denzelven omme gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is executie van crimineele sententie te doen, en aldaar eerstelijk den tijd van een half uur ten toon gesteld te worden met een bord voor de borst waarop de woorden Oranje schreeuwer geplaatst te zijn, en vervolgens wel strengelijk te worden gegesseld, confineeren denzelven wijders voor den tijd van vijf jaren in een der tucht of werkhuisen binnen deze Republicq, welke tijd zal gerekend worden in te gaan met de expiratie van den tijd welke den gevange bij vonnisse van 't Committé van justitie van Hardinxveld in dato [ ] [ ] 1790 is geconfineerd, bannen denzelven daarna voor altoos uit de Bataafsche Republicq zonder daar ooit weder in te komen op pene van swaarder straffe, ontseggen den verderen eisch en conclusie bij den Eijsscher razione officii op en tegens den gevange gedaan en genomen en condemeeren niettemin den gevange in de kosten en misen van justitie alsmede van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé Judicieel voorn. den 10 april 1798, present alle de Leeden demto d' burger Fallee en gepronuncieert den 19e daaraanvolgende demtis van Bovene, Fallée en van Geelen.

In kennisse van mij als secretaris
[J.L. Holst]

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé Judicieel verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Jacobus Vollebregts Jz. [Willem] [Bolding]

fol. 197v

Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**contra
Jacob Kuijman geboortig van
Rotterdam oud zo hij zegt ruim
28 jaren, thans gevange op de Tiende-
wegspoort binnen deze stad**

De Eijsscher razione officii zegd naar waarheid,

Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijser heeft bekend,

Dat voor vijf maanden (voor zijn eerste verhoor in den 12 julij 1798) in 't Hof van [Brussel] te Rotterdam is gekomen de medegevange Pieter Roodkuijl.

- 1e verhoor Art. 44   Dat die aan hem gevange en een kameraad verteld had dat hij een zijl had dat hij verkopen moest en als hij gevange hem helpen wilde, dat hij hetm 't daggeld zoude betalen, 't welk hij verzuimde
- Dat hij gevange des anderen daags de voorn. Pieter Roodkuijl dat zijl had helpen verkopen, die hem gevange daarvoor een gulden betaald had.
- Dat denzelve Pieter Roodkuijl veertien dagen daarna wederom hem gevangene had gevonden in de Hollandsche Tuijn op de Binneweg.
- Dat die aan hem gevange toen had gevraagd of hij geld had, 't gunt door hem met Neen te zeggen was beantwoord.

- Dat denzelven toen weder zijde dat hij gevange 's avonds op de brug op de Haven moest komen, dat hij dan weder wat zoude bezorgen om te verkopen.
- Dat ook toen door voorn. Pieter Roodkuijl we-

fol. 198

- wederom een zijl was gebragt, 't welk hij gevange meede had helpen verkopen, en waarvoor denzelven aan hem gevange had gegeven twee a drie gulden.
- Dat zodanig geval nog eens was gebeurd op de Nieuwehaven veertien dagen naar het laatste.
- Waar voor hij gevange al meede had genoten twee a drie gulden.
- 2e verhoor Art. 2 Dat hij gevange niet alleen had begreepen dat die zeijlen door Pieter Roodkuijl waren gestoolen, maar dat die
- 2e verhoor art.3 zulk naderhand aan hen had bekend en wel in de Hollandsche Tuijn de twee keer van 't diefstal.
- 1e verhoor Art. 6 Dat hij gevange met Pieter Roodkuijl in 't begin van de maand julij lleeden is gekomen binnen deze stad.
- 1e verhoor Art. 19 Dat hij gevange met denzelven op een avond (zijnde geweest dingsdag den 10 julij 1798) buiten deze stad is gegaan.
- 1e verhoor Art. 22 Dat als toen den voorn. Pieter Roodkuijl had geprobeerd te komen in de thuin van Thomas Visé leggende buiten deze stad, op stadscingel, dat denzelven Roodkuijl zulk niet kunnende doen, op zijn gevangens handen had gestaan, en alzo in dezelve thuijn was geklommen, waarop hij gevange was heen gegaan.

Dat hij gevange dus heeft schuldig gemaakt, aan het helpen verkopen van goederen die hij voortshands wist dat door de voorn. P. Roodkuijl gestoolen waren, en van het daarvan gekomen geld heeft genoten.

Gelijk hij gevange denzelven behulpzaam te geweest tot overklimming op een anders grond om die van dat zijne te ontzetten.

Ende wijl hetzelve zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen worden geduld maar

fol. 198v

maar ten exempel van anderen behoren te worden gestraft.

Zo concludeert den Eijsscher ratiene officii eijsch doende dat den gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneert gebragt te worden ter plaatse alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen en aldaar, met de roede te worden gegeesselt en voorts voor den tijd van zes jaren gebannen uit de Bataafsche Republicq zonder binnen den tijd daar in te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, en dat den gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van dezen processe ofte tot alzulk andere zwaardere of mindere straffen als dit Committé na exigentie van zaken in goede justitie zal oordeelen te behoren. (getekend) Willem Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord de confessie van Jacobus Kuijman gevange gezien en geëxamineert hebbende de crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu ratiene officii op en tegen den gevange gedaan en genomen en op alles gelet hebbende waar op te letten stond en 't geene ter materie dienende was, doende regt in naam van 't Bataafsche Volk, bannen denzelven voor den tijd van drie agtereenvolgende jaren uit het voormalige gewest Holland, zonder binnen den gemelden tijd daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher ratiene officii zijnen verderen eijsch en conclusie op en tegens de gevange gedaan en genomen, en condemneeren denzelven wijders in de kosten van dezen processe en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. den 14 december 1798 't 4e Jaar der Bataafsche Vrijheid. present alle de Leeden en gepronuntieerd ten zelven dagen.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Hermanus van Bovene Jacobus van Steel

fol. 199

Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, ratiene officii Eijsscher in cas cri-**

mineel
contra
Pieter Roodkuijl geboortig van
Rotterdam, oud zo hij zegt 25 jaren,
thans gevange op de Tiendewegspoort
binnen deze stad

De Eijsscher ratione officii doet conform de waarheid zeggen,

Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden.

2e verhoor Art. 2 Dat hij in 't vooronder van een schuit leggende in de Nieuwehaven te Rotterdam had gestolen een middelfokzijl
Dog dat hij de schipper niet kende

2e verhoor Art. 5 Dat hij gevange meede uit het vooronder van een schuit leggende in de Zuidblaak te Rotterdam had gestolen een stagfokzijl, dog den naam van de schipper niet te weeten.

3e - 8 Dat hij gevange al meede uit het voor en agteronder van de schuit van de weduwe Leeftang leggende bij de Pakkebrug te Rotterdam had gestolen een stagfok en kluijfofzijlen

7e - 11 Dat hij gevange al verder uit het vooronder van de schuijt van Jan van Gool, leggende in de Zuidblaak te Rotterdam had gestolen een stagfok en dekkleed.

8e – 14/15 Dog dat de stagfok, door hem gevange daarna weder in het hujs van voorn. Jan van Gool was gebragt omdat het ontdekt was.

3e – 5/8 Dat wee van zijne diefstallen zijn verzeld geweest met het breeken van slooten.

2e – 16 Dat hij gevange den voorgemelde zijlen en dekkleed, in de

1e – 46 maand april van den jare 1798 (en dus kort nadat die door hem waren gestolen) had verkogt en een zijlmaker, wonende te Rotterdam.

1e verhoor Art. 6 Dat hij gevange naar deze stad gekomen zijnden

fol. 199v

1e - 30/31 met zijn medegevange op dingsdag den 10 julij uit de thuijn van Thomas Visé leggende op de stadscingel buiten deze stad, heeft gestolen en fles wijn, en blauwe jas en een pistool.

En dewijl zo uit dit alles als uit de overgelegde en ingewonne bewijzen ten klaarsten blijkt dat hij gevange zig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan dieverij en schuijten, meer dat daaronder, door hem gevange diefstallen, vermengd met openbreeken van sloten zijn gepleegd.

Al het welke zaken zijn die in een land van justitie niet kunnen of mogen worden ongestraft gelaten, maar volgens de wetten anderen ten afschrik behoren te worden gestraft.

Zo concludeerd den Eijsscher ratione officii eijsch doende, dat den gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd gebragt te worden ter plaetze alwaar men alhier gewoon is executie te doen en alder door den scharprechter te worden gestraft met de koorde dat 'er de dood na volgd, offte wel tot zodanige andere straffen als dit bij dit Committé zal geoordeeld worden te behoren.

En dat wijders de gevange meede zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie alsmede in de kosten van dezen processe. (getekend) Willem Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda

fol. 200

gehoord de confessie van Pieter Roodkuijl, gevange, gezien en geëxamineerd hebende de crimineelen eijsch en conclusie bij den Bailliu ratione officii op en jegens den gevange gedaan en genomen, en op alles gelet hebbende waarop te letten stond en 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, condemneeren hem gevange om gebracht te worden op 't schavot agter het raadhuis dezer stad, plaetze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van 't Committé van Justitie voorn. wel strengelijk te worden gegeesseld, bannen wijders den gevange voor den tijd van zes agtereenvolgende jaren uit het voormalig gewest Holland, zonder binnen den gemelde tijd daar weder in te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen eijsch en conclusie op en tegens hem gevange gedaan en genomen, en condemneeren verders den gevange in de kosten van deze processe en misen van justitie.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. den 14 december 1798 't 4e jaer der Bataafsche Vrijheid, present de Burgers H. van Bovene, Jacobus van Steel, Mr. Aelbert van den Kerckhoven, Jacobus Bleuland, Jacobus van der Burch en Ad. van Kersbergen, Leeden en gepronuntieert mitsgaders geëxecuteerd den 22e daaraanvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekenden Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Hermanus van Bovene Jacobus van Steel

fol. 200v

*drie dagen in de warmoespot
te water en te brood*

Pro Justitia

Extraordinaire eijsch en conclusie gedaan maaken en aan 't Committé van Justitie der stad Gouda overgegeeven uijt naam ende van wegens Willem Bolding, Hoofdofficier der gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel ter eenre op ende jeegens Marringje Taat 's heeren gevange in het voorsz. cas ter andere zijde

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid,
Dat hij geïnformeerd geworden zijnde,
dat Marringje Taat de gevange in deezen tijd zig had schuldig gemaakt aan tuijndieverije.
Mitsdien razione officii sig in de verpligting heeft bevonden om haar in handen der justitie geraakt zijnde op eenige atriculen te doen horen,
en dat verhore te doen herhalen,
met dat gevolg,
dat zij volmondig bekend en beleeden heeft;
dat zij zonder voorkennis van den eijgenaar met zEEKERE Aagje de Vos, wonende in St. Teunissteeg op den 10 september lesteleeden en desselvs tuijn is gelopen en aldaar twee appelen heeft opgeraapt.
Dog dat zij ontkend heeft eenige appelen off vrugten te hebben geplukt,
met verdere voorgeeven,
dat zij in de tuijn gelopen is omdat die open stond,
en in haare onnoselheid als zijnde veertien jaren oud,

fol. 201

en met bijvoeginge tot haare verschoning,
dat zij hiervan berouw had, zulks nooit weder zouden doen en om excus versogt;
Den Eisscher razione officii zegt verder
dat ofschoon de voorsz. voorgeving van de gedaagdesse slegts loutere praetexte schijnen en het zeer waarschijnlijk is,
dat zij voor haaren meedecomplce moeder die fruijt verkoopt soortgelijke expeditien doet,
en het insgelijks uit de verklaringe van den eijgenaar van de thuijn apparant is
dat de gevange met voorn. Aagje de Vos bezig was om appelen te plukken,
en die te doen in een mande, welke mede in den thuijn op die tijd stond,
den Eijsscher echter geen kans ziende, immers voor als nog,
om eenige verdere of andere bewijzen teegens de gevange in te winnen,
waardoor het door haar opgelegde misdrieff meer gequalificeert zouden worden,
hetzij dan door het openmaken van den thuijn,
hetzij door het afplukken dan de vrugten.
Hij mitsdien razione officii gemeent heeft de gevange niet verder te moeten horen,
maar aan dit collegie te moeten dienen van zijn consideratien en advis,
hoedanig verder teegens haar zouden moeten worden voort geprocedeert.
en voorts daar omtrend het goedvinden van dit collegie te verneemen
Dat hiervan het gevolg geweest zijnde,
dat hij Eisscher razione officii geordonneert is, om op de confessie van de gevange regt te vragen.
en te dienen van zijne eijsch en conclusie in het extraordinaire proces

fol. 201v

den Eijsscher razione officii dan ook daaraan voldoet bij deezen,
 eindelijk zegt den Eijsscher razione officii nog,
 dat de bepalinge der straffe op soortgelijke thuijndieverije, veelal aan de bescheijdenheijd van den rechters
 overgelaten wordende,
 hij dan ook in deezen eerbiedig vermeent te kunnen verstaan,
 met te concludereen tot eene arbitraire straffe,
 en even daardoor aan den Rechter gelegenheid te geeven,
 om speciaal regard te slaan op de jonckheid van de gevange
 op de geringheid van het object, het welk teegens den wil van den eigenaar geroofd is.
 en op de gevangnisse welke de gevange ter zake voorsz. bereids heeft verduurt.
 zonder nodig te hebben iets verder ter justificatie van de na te meldene conclusie in actis te poseeren.

Mits welken redenen en middelen den Eijsscher razione officii eijsch doende, concludeert dat de gevange ter zake
 voorsz. zodanig door dit collegie zal worden gestraft, als hetzelve zal oordeelen in goede justitie te behooren en
 dat zij zal worden gecondemneert in de kosten en misen der justitie, mitsgaders in de kosten van den processe
 ofte tot andere etc. (was getekent) W. Bolding

't Committé van Justitie der stad Gouda gezien en geexamineert hebbende den crimineelen eijsch en conclusie
 bij den Hoofdofficier razione officii op ende jegens Marringje Taat 's heeren gevange, gedaan en genomen, ende
 op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, [...aat] op de jonge jaren van de gevangene,
 doende recht uit den name van 't Bataafsche Volk, condemneeren haar gevange, voor den tijd van drie
 agterenvolgende dagen geset te worden in een der castimenthuisjes op de Tiendewegspoort te water en te
 brood, en condemneeren wijders

fol. 202

haar gevange in de kosten van haar gevangenisse, mitsgaders in de kosten van den processe.
 Aldus geaan bij 't Committé van Justitie der stad Gouda den 3 oktober 1799, 5e jaar der Bataafsche Vrijheijd,
 present alle de Leden en gepronuntierd ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
 J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld
 verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan de gevange 's kosten en misen van justitie kunnen worden
 verhaald.

Jacobus van Steel
 Hermanus van Bovene

fol. 201v-2 (*tussengevoegd, gedrukt vonnis*)

Het Committé van justitie der stad Gouda gezien hebbende den intendith, waarvan gedient is geworden door ofte
 dan wegen Willem Bolding, Hoofdschout dezer stad, razione officii Eisscher in cas crimineel

op en tegen

Jan Frederick Leich, gewoond hebbende binnen deze stad, en geweest zijnde bediende in de zilverkamer van de
 Bank van Leening alhier, gedaagde in persoon bij edicte, ter zake hij zig schuldig gemaakt heeft aan het
 ontvreemden van verscheide panden, in de Bank van Leening, binnen deze stad, en het daar voor in de plaats
 leggen van andere goederen van mindere waarde, mitsgaders latitant en defaillant.
 En an rijpe deliberatie doorgesien on overwogen hebbende alle 't geene ter ma-

fol. 201v-3

materie dienende was, doende recht in den naam van 't Bataafsche Volk, hebben voor 't profijt en uit kragte van
 de defaulten bij den Eisscher razione officii in dezen geobtineerd, den gedaagde in persoon latitant en defaillant
 verstoken en versteken denzelve bij deze, van alle exceptien, declinatoir, delatoir en peremtoir, mitsgaders van
 alle defensien en weeren van rechten, welke hij in die hij gecompareerd was, zoude hebben kunnen of mogen
 doen proponeeren.

Banne voorts den gedaagde in persoon latitant en defaillant, voor altoos uit het voormalige gerest Holland, zonder
 daar ooit weder binnen te mogen komen, op peene van gestraft te worden, zo als naar exigentie van zaken al
 worden bevonden te behoren.

Ontzeggen dienvolgende, aan den Eisscher razione officii als nog zijnen verderen of

fol. 201v-4

of anderen eisch en conclusie, op en jegens den gedaagde in persoon latitant en defaillant gedaan en genomen, en condemneeren niettemin den gedaagde in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe ter taxatie en moderatie van dit Committé.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. den 16 oktober 1799, het vijfde Jaar der Bataafsche Vrijheid, present alle de leden, en ten publicquen vierschare gepronuntieerd ten zelven dage.

In kennis van mij als secretaris
J. Polijn

fol. 202

drie dagen te water en te brood

**Extra ordinaire crimi-
neelen eijsch en conclusie
gedan maken en aan 't Com-
mitté van Justite der stad
Gouda overgegeeven uit den
naam ende van wegens Willem
Bolding, Hoofdofficier der
gemelde stad, razione officii Eijsscher in
cas crimineel ter eenre
op ende jegens
Dirck Tuillo, 's heeren**

fol. 202v

gevangen ter andere zijde

De Eijsscher razione officii zegt der waarheid conform

Dat Dirk Tuillo, oud 46 jaren, wonende alhier en doende voor de kost al wat er voorkomt, de gevange in desen, zich niet heeft ontsien,

om op den 13 september deses jaars 1799, des nademiddags omstreeks 4 uren, die Burgers, welke aan de Potterspoort alhier de wagt hadden en vier in getal waren, met woorden te lasteren en uit te schelden voor "Str.... Donders", met bijgevoegde uitdaginge,

"Komt hier, ik lust je allegaar", en vragende off zij sig verbeelden menscheneeters te zijn, zoo als hem dit (quasie) toescheen.

Zoo seer, dat die wagt om adsistentie heeft gevraagd,

Dat hij gevange daarop naar twee officieren behoorende tot de ter hulp toegezonden patrouille toen ter tijd naar hem vragende, heeft geslagen,

en zelfs aan de bombardier De Keijzer twee slagen heeft toegebracht.

Dat hij direct en alzo in slag van 't geval en in handen der justitie geraakt zijnde, vervolgens ten overstaan van dit Committé een en andermaal is verhoort geworden.

Dat hij gevange wel erkent heeft op dien tijd aan de voorsz. poort geweest te zijn, mitsgaders de Nationale Garde aldaar gesien te hebben,

dog des niettemin heeft voorgewend, niet te weten, wat hij tegens deselve gesegt, soude hebben

fol. 203

omdat hij dronken was geweest.

Hoe seer hij echter des niettegenstaande volmondig erkent heeft, dat hij deselve (Nationale Garde) gescholden heeft.

Dat hij insgelijks heeft moeten erkennen

dat op dat schelden, twee officieren, naar hem zijn toegekomen,

en dat die hem (gevange) mede genomen hebben,

hebbende voorts tot sijnde verschooning niet anders bijgebracht,

dan alleen, dat hij dronken soude sijn geweest en dat hij voorts versogt excus,

als mede om los te koomen, indien dit mogelijk was.

Dat de gevange hierbij naderhand gepersisiteert hebbende.

De Eijsscher razione officii aan dit Committé heeft overgeleevert de praesendente informatien en verhoren van den gevange

hoedanig in desen verder, conform het nieuwe reglement, zoude behoren te worden geprocedeert,

met verzoek, om het welbehagen van dit Committé daar op te mogen verstaan.

Dat het Committé alles geexamineert hebbende den Eijsscher razione officii gehadmitteert¹

om op die bewijzen in het extraordinair proces regt te vragen.

¹ Sic, gehadmitteert, lees: geadmitteert.

En te dienen van sijnen criminel eisch en conclusie,
 waaraan de Eisscher ratione officii thans voldoet bij desen.
 De Eisscher ratione officii zegt nog
 Dat de gevange sig hebbende schuldig gemaakt aan verbale en reële injurien.

fol. 203v

gepleegt op 's heeren weg aan eene wagt en onderofficieren.
 Welke respectivelijk in officio fungeerden.
 Hij gevange mitsdien geincurreert heeft de straffe daarop gestatueert.
 Zonder dat de dronkenschap, 't zij dan reëel, 't zij voorgewend, hem daarvan kan verschoonen.
 Dat ondertusschen ook in desen aan de bescheidenheid van den Rechter veel overgelaten sijnde,
 De Eisscher ratione officii dan ook uit hoofde van de samenlopende omstandigheden vertrouwd.
 Dat de na te meldende eisch en conclusie is allesints gepast en gefundeert.

Mits welke de Eisscher ratione officii eisch doende concludeert, dat de gevange te sake voorsz. bij vonnisse van dit Committé zal worden gebannen voor den tijd van vijf jaren, buiten het voormalig gewest Holland, zonder gedurende den voorsz. tijd daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe, en dar den gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van de justitie, mitsgaders in den kosten van den processe (des needs) ter tauxatien en moderatie van dit Committé, ofte wel tot sodanige andere straffe als dit Committé in goede justitie zal oordeelen te behoren. (was getekent) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Hoofdofficier ratione officii op en jegens Dirk Tuijlo 's heeren gevange gedaan en genomen, en op alles gelet hebbende het geene ter materie dienende was, doende

fol. 204

recht uit den naeme van het Bataafsche Volk, condemneeren hem gevange voor den tijd van drie agtereenvolgende dagen geset te worden in een der castimentshuisjes onder de Tiendwegspoort te water en te brood, en condemneeren wijders hem gevange in de kosten van zijn gevangenis mitsgaders in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie der stad Gouda den 19 oktober 1799, 5 jaar der Bataafsche Vrijheid praesent alle de leden dempto van Bovene, en gepronuntieerd ten zelven dage.

In kennis van mij secretaris
 J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé van Justitie verklaaren bij dezen dat de gevange bovengemeld verklaard heeft geene goederen te bezitten waaraan des gevange 's kosten en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Jacob Bleuland Adr. v. Kersbergen

fol. 204

**Extraordinaire crimineele
 eisch en conclusie gedaan
 maken en aan 't Committé
 van Justitie der stad Gouda
 overgegeeven uit naam ende
 van wegens Willem Bolding,
 Hoofdofficier der stad Gouda,
 ratione officii Eijsscher ter eenre
 op ende jegens
 Jonas van Maurik, thans**

fol. 204v

**heeren gevange alhier ter
 andere zijde**

De Eijsscher ratione officii zegt der waarheid conform
 Dat hij geïnformeert geworden zijnde,
 Dat Jonas van Maurik gewesen voerman op de postwagen van deze stad naar Rotterdam en vice versa, thans gevange alhier sig niet ontsien hadt.

Om op donderdag den 25 april deses jaars 1799 ten huizen van Gosen van der Linden en [Jorgje] Versee egtelieden wonende alhier, in tegenwoordigheid van onderscheiden personen onder het rondzwaaien met zijn hoed: "Oranje boven" te roepen, en voorts in 't openbaar zodanige gesprekken te voeren.

Welk geschikt waren om geruchten te doen ontstaan, off hoop te doen voeden van eene toekomstige tegenomwenteling, waardoor het vorige bestuur zoude worden hersteld. Hij mitsdien ratione officii in de onvermijdelijke verpligting geweest is om tegens den gedaegde het Regt van het Bataafsche Volk waar te neemen daar des gevange gehouden gedrag directelijk inliep tegens eene expresselijke daar jegens geëmaneerde wet. Ende gevange geincureert had die straffe waartoe soo aanstonds zal worden geconcludeert Dat de Eijsscher derhalven ratione officii van de 't Committé versogt

fol. 205

en op zijn deugdelijk te kennen geven ook geobtineert hebben autorisatie om de gevange ter sake voorsz. te doen apprehendeeren en pede legato in de gevangenis overbrengen off wel anders in persoon te doen dagvaarden mitsgaders tegen denselven zodaning voort te procedeeren als in goede justitie zoude geoordeelt worden te behooren. En de gevange door zijne vlugt de dadelijke apprehensie geëchappeert zijnde De Eijsscher mitsdien den gevange bij openbare edicte ad valvas curia ter sake voorsz. een en andermaal heeft doen indagen en daar na op eene legale wijze geïnformeert geworden zijnde dat de gevange zich in de nabijheid van dese stad had vertoont en ophield denzelven heeft doen apprehendeeren en in de gevangenis leijden mitsgaders een en andermaal op onderscheide articulen doen ondervragen als mede tegen allesints geloofwaardige lieden doen confronteeren dat de gevange daardoor wel tot geene confessie van de misdaad gebragt is geworden maar dat echter de informatien ten sijnen lasten ingewonnen van dien aard geoordeelt zijn dat door denselven ten vollen bewesen schijnt (en soe de Eijsscher ratione officii met alle fudicie vertrouwt volkomen bewesen is) Dat het delict, waarvan de gevange beschuldigt word dadelijk door hem is geperpetreert Zoo dat dan ook dit Committé geen swarigheid gemaakt heeft.

fol. 205v

omme na examinatie van dit alles den Eijsscher ratione officii te autoriseeren om op die bewijsen in dit extraordinair proces regt te vragen en misschien te dienen van sijnen criminele eisch en conclusie De Eijsscher zegt nog kortelijk Dat de straffe, waartoe hij sig verpligt vind te concludereen, juist bepaald sijnde bij Publicatie van de toenmalige repraesentanten van het Volk van Holland in dato 4 maart 1796. Welke wet niet is ingetrokken, en mitsdien als nog vigeert het dan ook geheel onnodig en zelfs overbodig gerekend word om de gefundeertheit en gepastheid der na te melden conclusie in actis verder aan te toonen.

Mits welke middelen de Eijsscher ratione officii eisch doende concludereert dat de gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneert om gebragt te worden ter plaatse alwaar men gewoon is alhier crimineele justitie te doen en aldaar aan de paal gebonden met roeden strengelijk te worden geëesselt. Voorts te werden geconfineert in het tugthuis binnen deze stad voor den tijd van vijff eerstkomende en agtereenvolgende jaren en na expiratie van die voorsz. tijd voor altoos te worden gebannen buiten het voormalig gewest Holland, en eindelijk dat den gevange sal werden gecondemneert in de kosten en misen der justitie, mitsgaders in de kosten van den processe (desnoods) ter tauxatie en moderatie van dit Committé of tot sodanige andere straffe als dit Committé sal oordelen te behooren. (was getekend) I.P. Gosenson, proc.

't Committé van Justite der stad Gouda, gesien en geëxamineert hebbende den extraordinairen crimineelen eisch en conclusie door Willem Bolding Hoofdschout dezer stad, ratione officii op en tegen Jonas van Maurik gevange gedaan en genomen mitsgaders geëxamineert hebbende de bijlagen daar toe specteerende, en voorts

fol. 206

na examen van de memorie van defensie aan dit Committé van wegen den gevange ingeleverd met de daar toe behorende stukken, mitsgaders gelet hebbende waar op in dezen eenigsints te letten stond, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, ontzeggen den Hoofdschout ratione officii desselvs eijsch en conclusie op en tegen

den gevange in dezen gedaan en genomen, absolveeren dienvolgende den gevange en ontslaan van alle reatus¹ bij dezen, en condmneeren den Eijsscher razione officii in de kosten.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. op den 30 december 1799 't 5e jaar der Bataafsche Vrijheid.

ter ordonnantie van dezelve
J. Polijn

fol. 206
Pro Justitia

Extraordinaire crimineele eijsch en conclusie gedaan maken en aan het Committé van Justitie der stad Gouda overgegeeven uit naam en van wegens Willem Bolding, Hoofdofficier der stad Gouda voorn. razione officii Eijsscher in cas crimineel ter eener op ende jegens Marrisje van der Putten thans 's heeren gevangen te Gouda voorn.

De Eijsscher razione officii zegd en het is der waarheid, conform.

Dat Marrisje van der Putten oud 25 à 26 jaren geboren en altijd gewoond hebbende alhier.

En verdiende haar kost met beedelen thans gevange binnen deze stad, vrijwillig heeft bekend en beleeden, en dit ook van elders blijkt, dat zij zig tusschen zondag den 13 en maandag den 14 april dezes jaars heeft bevonden buijten hare woning op straat en

fol. 206v

en alleen zijnde de Gouwe en Turfmarkt is gepasseerd.

Dat zij in die nagt, omstreeks 3 uren is geweest in het huis van de weduwe Spit, staende op de hoek van de Vrouwesteeg alhier te Gouda, zijnde in hetzelfde huis door het couzijn van de raam ingeklommen na alvorens een vengster bezijden den deur van dat hujs te hebben opengemaakt door de grendel met haar handen er af te doen terwijl het glazeraam het welk agter het voorn. vengster is, volgens haar voorgeven los geweest.

Dat zij gevangene in dat huis geklommen zijnde vervolgens is gegaan naar en in den toon of winkelbank staande aldaar in 't voorhuis en eene lade welke in die toon of winkelbank is heeft opengemaakt. Dat in die lade omtrent is geweest een daalder bestaande in een dertientje, een schelling enige dubbeltjes en duiten, dat zij gevange dat geld daar uit genomen en in haar zak gestookt heeft.

Dat terwijl zij in dat huis was, aan de voordeur van hetzelfde geklopt zijnde, zij gevange heeft geroepen: "Ik ben hier al buurman" ofschoon zij gevange wel gehoord en begrepen had dat zulx door een klapperman of klapwaker was geschied omdat hij aan de deur zo aanging, hebbende zij dit geroepen om den klapperman te doen geloven dat zulx door ijmand van het huisgezin werd gedaan en

fol. 207

en de gevolglijk niemand was, die er niet in hoorde.

Dat zij ogenblikkelijk daarna het vengster is uitgesprongen en als doen door een mansperzoon zijnde de voorn. klapwaker is bij de hand gegreepen, en dat zij dien klapwaker, welke aan haar wel bekend was, heeft gelamenteerd en gesoubat om haar wederom los te laten.

Dat de voorn. klapwaker aan haar gezegd hebbende: "Wat donder doe je daar in"

Zij eerst daarop geantwoord heeft dat zij daarin was gekropen omdat de dienders haar naar waren.

Dat de voorn. klapwaker haar met zijn lantaarn waarin een brandende kaars was, bezigtigd hebbende.

Zij hem is ontworsteld en weggelopen naar de Kleijweg aan.

Dat zij gevange in den beginne wel heeft ontkend als toen aan het voorn. huis gebrooken of zich aan meerdere diefstallen schuldig gemaakt te hebben.

Maar dat zij gevange egter naderhand heeft beleeden nog een kopere pot gestolen te hebben uit een huis in de Candeelsteeg op den Raam alhier, welke door haar verkogt is aan Willem van Houten in de Vrouwesteeg alhier, voor 16 stuivers. Als meede eene blauwgestreepte vrouwenrok, welke zij almede in de Vrouwesteeg heeft verkogt.

Dat zij insgelijks in het laast van de maand februarij lestleeden in een hujs in de Stoofsteeg alhier is geweest en aldaar gestolen heeft een wolle beddedeeken welke

fol. 207v

¹ alle reatus; alle beschuldiging(en)

welke zij gebragt en beleend heeft bij den inbrengster Landzaat op de Zevenstraat alhier, waar op aan haar gegeeven zijn twee gulden of 40 stuivers.

Dat zij gevange al verder ofschoon bewust zijnde dat er zedert enigen tijd aan de onderscheidenen huijsen binnen deze stad baldadigheeden alsmede diefstallen gepleegd zijn, vergezeld met het breeken der glazen uit de raamen an de straat, het openschuijven van de raamen en het door die middelen afrukken der kleederen voor die ramen hangende en dezelve meede te neemen.

Des niettemin in den beginne heeft ontkent het daaraan handdadig te zijn of te weeten wie zulx gedaan heeft. Dog egter naderhand heeft beleeden wel te weeten wie zulx gedaan heeft, en ook daaraan meedeschuldig te zijn. Dat zij zelfs op twee plaatzen op de Gouwe bij de Roomsche kerk, digt bij de Peperstraat aan de zijde van de Vismarkt gestreepte kleedjes met dobbeltjes en wel van ijder huis twee kleedjes heeft gestoolen zonder de bewoners van die huizen te kennen.

Dat zij de raamen heeft opengeschoven de kleedjes er af [gehaalt] of de bandjes er af gedaan en vervolgens in de lombart heeft gebragt bij Landzaat voor tien stuivers.

dat zij ook nog een hembd gestolen heeft bij [...] in een poortje op de Zevenstraat, door haar vervolgens verkogt, een zeker Kaatje, wonende in het klooster op den Raam en

fol. 208

en waarvoor zij een schelling ontvangen heeft.

Dat zij gevange eerst wel heeft voorgegeeven die diefstallen op de Gouwe niet alleen te hebben gedaan, maar met venten die weg zijn, en waarvan de eene Claas en de andere Jan genaamd was.

Dog dit laatste naderhand wederom heeft ontkend en toen gezegd door verleijding van haar slaapvrouw Hille van Kindje daar toe gebragt te zijn en dat er geen kaerels bij geweest waren maar wel Hille van Kindje en Alida van Claveren, die daar toe met haar waren uitgegaan en ook met haar gedeeld hebben de 10 stuijvers welke zij daar voor ontvangen hebben. Als waarvan zij gevange de helft genoten heeft en die twee anderen elk vijf groot.

Dat zij gevange omtrent de diefstallen op de Gouwe gepleegt al verder heeft beleeden;

Dat zij uit het tweede huis op de hoek van de Keijzerstraet naar de voorn. Roomsche kerk, heeft gestolen een neteldoeks glasgordijntje hangende binnen in dat huis voor een glasraam het welk naest de voordeur was.

Dat zij ook de roedjes die van koper waren heeft meede genomen, dog dat zij die op een bank wederom had nedergelegd.

Dat zij gevange tot hare verschoning niet anders heeft bijgebragt dan alleen tot zulke diefstallen verleid te zijn geweest, door dat twee gemelde vrouwsperzonen.

Dat zij voorts excus verzogt en dat zij beloofde zulx nooit weer te zullen doen.

Dat de Eijsscher ratione officii geadmiteerd geworden zijnde door dit Committé omme in het extraordinaire proces op der gevange 's confessie regt te vragen en

fol. 208v

en daar in te dienen van zijn crimineelen eijsch en conclusie.

Hij dan ook ratione officii verpligt vind tegens de gevange in dezen te concludeeren tot zodanige condigne straf als zij gevange door haar voorn. misdadig gedrag hetwelke in een land van justitie niet kan gedoogd worden maar andere ten afschik behoord gecorrigeert te worden naar regten geincurreert.

Mits welke en andere middelen in tijden en wijlen (is 't nood) nader te allegeeren, den Eijsscher ratione officii als [nu] eijsch doende, concludeerde, dat de gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd, omme te worden gebragt, ter plaetze alwaar men alhier gewoon is, executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door de scherpreger met roeden strengelijk te worden gegeesselt en gebrandmerkt, en om voorts in 't tugthuis binnen deze stad staende geconfineerd voor den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaren om geduurende die tijd, met haren handenarbeid de kost te winnen, en om wijders nae expiratie van voorsz. tijd te worden gebannen buijten de voormalige Provincie Holland, zonder geduurende dien tijd, daar weder binnen te komen op peene van zwaerder straffe, oftewel dat de gevange ter zake voorn. zodanig anders zal worden gestraft, als dit Committé naar regten en in goede justitie zal oordeelen te behoren, en eindelijk dat de gevange zal worden gecondemneerd, in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van

fol. 209

van den processe, desnoods ter tauxatie en moderatie van dit Committé ofte tot andere &. getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord hebbende de confessie van Marrisje van der Putten geboren en wonende alhier, gevangen, gezien en geëxamineerd den extraordinairen crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier W. Bolding ratione officii op en tegen haar gevange gedaan en genomen, en naar rijpe deliberatie doorgezien en overwogen hebbende al het geene ter materie dienende was, doende recht, uit den naam van 't Bataafsche Volk, confineeren de gevange in een der tucht of werkhuisen binnen de Republicq, omme aldaar met haar handenarbeid de kost te winnen den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaren, bannen haar gevange na expiratie van de voorn. tijd voor altoos uit het voormalig gewest Holland, zonder daar

weder inne te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Bailliu zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen, en condemneeren haar gevange in de kosten en misen van justitie als meede die van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van justitie voorn. den 19 augs. 1800 en gepronuntieerd en ter executie geleijd ten zelve dage.

In kennisse van mij secretaris J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé van Justitie, verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld welke op den 14 april dezes jaars in detentie is gebracht, heeft verklaard geene goederen te bezitten, waaraan de kosten harer gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

Aelbert van den Kerckhoven Hermanus van Bovene

fol. 209v
Pro Justitia

**Extraordinaire crimineelen
eijsch en conclusie gedaan maaken
en aan het Committé van Justitie
der stad Goud, overgegeeven uit
den naam ende van wegens Wil-
lem Bolding, Hoofdofficier der
stad Gouda voorn.
ratione officii Eijsscher
in cas crimineel
op ende jeegens
Arriaantje Kreuk, gevange
te Gouda voorsz.**

Den Eijsscher ratione officii zegt en het is de waarheid conform.

Dar Arriaantje Kreuk oud negen en vijftig jaren, gebooren en gewoond hebbende alhier, getrouwt met zekere Willem van Vliet dog waarvan zij gevange aff is, en verdiende haar kost met spinnen, thans gevange binnen deeze stad, vrijwillig bekent en beleeden heeft,

Dat zij in 't laast van den jaare 1789, geapprehendeert en alhier in crimineele gevangenis gebracht is.

Dat zij gevange nadat door den toenmaligen Bailliuw uit hoofde van door haar begane diefstallen was eijsch gedaan, bij vonnisse alhier is gecondemneert, geconfineert te worden in een der tuchthuizen binnen deeze Provincie, ende zulks voor den tijd van tien toen eerstkomende en agterenvolgende jaaren om aldaar met haar handenwerk de kost te winnen.

Dat zij gevange mede bij 't selve vonnis na het eijndigen van dat confinement voor den tijd van vijftien jaaren was gebannen uit de Provincie van

fol. 210

Holland en Westvriesland zonder middelerwijl daar weder in te komen op peene van swaarder straffe.

Dat zij gevange uijt kragte van dat vonnis, was geconfineert geweest tot in de maand januarij dezes jaars 1800.

Dat zij gevange nadat zij uijt dat confinement was ontslagen, zig niet verder aan het voorsz. vonnis had gedragen en haar binnen deeze stad had blijven ophouden.

En wel zedert de tijd dat zij uit het confinement was ontslagen.

Dat zij gevange wel heeft voorgegeeven, dat zulx was voortgekomen, omdat zij niet geweeten had, waar na toe zij zoude gaan.

Egter heeft erkent, dat zij door niet voldaan te hebben aan 't voorsz. vonnis van bannissement en mitsdien ter bespotting der justitie alhier gebleeven te zijn, eene zwaarder straffe verdient.

Dat de gevange verder heeft beleeden, dat zij, na uijt het voorsz. confinement ontslagen te zijn, zig aan diefstallen had schuldig gemaakt en twee blaauwe gestreepte onderbroeken gestolen had.

Dat zij gevange eerst wel heeft voorgegeeven niet te weeten waar zulx door haar was gedaan omdat zij dronken was geweest, maar naderhand heeft gezegd, dat zij die gestoolen had, uit het voorhuijs bij de vleeshouwer van den Broek op de Gouwe alhier.

Dat zij gevange op de Cleijweg bij de St. Teunissteeg, zonder de naam der menschen te weeten, had gestoolen loodgewigt en een tinne kroesje.

Dat alle het voorsz. door haar langs de straat was verkogt.

fol. 210v

En 't loodgewigt en kroesje, zoo zij geloofde, voor agt stuijvers.

Dat zij gevange meede uijt het voorhuijs van de vleeshouwer van der Kist, welke zij eerst voorgaff te gelooven, dat die woonde op de Peperstraat, dog naderhand heeft gezegd te weeten dat dezelve woonagtig was op de

Turfmarkt kort bij het hujs genaamd den IJzeren Berg, heeft gestolen een kopere ketel en die verkogt had, bij de koperslager de Lange op 't Hoogstraat.

Verzoekende verder een genadige straffe.

Dat den Eijsscher ratiene officii door dit Committé geadmitteert worden zijnde om op der gevange confessie regt te vraegen en daar in te dienen van zijnen crimineelen eijsch en conclusie.

Hij dan ook ratiene officii zig verplicht vind, tegens den gevange in deesen te concludeeren tot sodanige straffe: als zij gevange door haare voorsz. misdadige gedragingen, het welke in een land van justitie niet kan of mag worden gedooft. maar anderen ter afschrik behoord gecorrigeert te worden naar regten heeft geincurreert.

Zo concludeert den Eijsscher ratiene officii eijsch doende, dat de gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd omme te worden gebragt ter plaatse alwaar men alhier gewoon is, executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherpregter met roeden te worden gegeesseld, en voorts in het tuchthuis binnen deeze stad geconfinieerd te worden, voor den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaaren, om

fol. 211

geduurende dezelve tijd met haaren handenarbeid de kost te winnen, en wijders om na expiratie vandien, voor altoos te worden gebannen, buiten de voormalige Provincie van Holland, zonder daar weder binnen te komen op peene van zwaarder straffe, ofte wel dat de gevange ter zake voorsz. zodanig anders zal worden gestraft, als dit Committé naar rechten en in goede justitie zal oordeelen te behooren en wijders, dat den gedaegde zal worden gecondemneert in de kosten en misen van justitie als mede in de kosten van den processe ofte tot anderen &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Ariaantje Kruijk, geboren en wonende alhier gevange gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinaris crimineelen eijsch en confessie bij den Hoofdofficier Willem Bolding ratiene officii op en tegen haar gevange gedaan en genomen, en naar rijpe deliberatien doorgezien en overwogen hebbende al 't geen ter materie dienende was, doende recht uit den naam van 't Bataafsche Volk, confineeren de gevange in een der tucht of werkhuisen binnen deze Republicq omme aldaar met haar handenarbeid de kost te winnen den tijd van 20 eerstkomende en agtereenvolgende jaren, bannen haar gevange na expiratie van de voorn. tijd voor altoos uit het voormalige gewest Holland, zonder daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Bailliu ratiene officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en gewonnen, en condemneeren haar gevange in de kosten en misen van justitie als mede in die van den processe.

Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 31 october 1800, gepronuntieerd en ter executie gelegd ten zelve dage

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld, welke op den 14 sept dezes jaars in detensie is gebragt heeft verklaard, geene goederen te bezitten, waaraan de kosten harer gevangenissen en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

P. van der Burch [...] van den Kerkhoven

fol. 211v
Pro Justitia

**Extraordinairen eijsch en conclusie aan het
Committé van Justitie der stad Gouda
overgegeeven in naam en van wegens Willem
Bolding, Hoofdofficier der gemelde
stad, ratiene officii Eijsscher in cas crimineel
ter eenre
op ende tegen
Willem Oudvorst, gevangen, op de
Tiendwegspooort dezer stad, ter
andere zijde**

De Eijsscher ratiene officii zegd conform de waarheid.

Dat uit de respectieve informatien door of van wegen den Eijsscher ratiene officii in dezen genomen en behoorlijk beled,

niet alleen uit de gebeurtenis op zaterdag den 17 januarij jongstleeden omstreeks ten 7 uren, met zeker perzoon, die naderhand gebleken is de gevange te zijn voorgevallen

Terwijl eene dier getuijgen daarbij affirmeerde gezien te hebben,

Dat deze aan het Weeshuis bezigt was te breeken.

En van eenige verdere min bijzondere omstandigheden ten dien tijde plaets gehad hebbende.
 Als onder anderen het zien van een kruijwagen en het nederzetten of laten vallen van en breekijzer hierna te melden.
 Maar inzonderheid uit des gevangens eigen volledige confessie.
 Die de rechter even zo wel als den Eijsscher ratione officii op zeer veele moeite en tijdverwijl te staen heeft gekomen.
 En waarbij hij gevange de justitie niet alleen opgehouden maar bespot heeft.
 Eindelijk is gebleeken.
 En door hem gevange vervolgens is gepersisteerd geworden bij deszelfs confessie
 Dat hij het breekijzer zo in de informatie, als bij de respectieve verhooren te meermalen voorkomende en tot aan genoegzaam het eijnde toe, ontkend.
 Ten tijde voorsz. niet alleen, bij zich heeft gehad, of

fol. 212

ofschoon hij bij deszelfs vierde verhoor zegt, is op den gen, tijd, geen gebruik te hebben gemaakt.
 Maar dat hij aan 't Weeshuis, de plank die voor de goot was, met zijn handen (zo hij zeide) afgebroken heeft.
 En dat hij dien, terwijl de goot naar hem kwam toevallen en vervolgens agter de muur neergelegd zoude hebben, om dien naderhand te gaan halen.
 Gelijk het nu al verder door des gevangens gehouden contenance, en daar op volgende even soo doende confessie zeker is.
 Daar hij niet alleen bij deszelfs vierde verhoor zelf onnodig oordeeld, de personen te zien, om hem gevangen te overtuijgen.
 Met die uijtdruckelijke bijvoegingen
 "dewijl ik het wel bekend heb"
 En dat hij gevange om vervolgens bij aanhoudendheid meer en meer voor de zaak is uitgekomen, ofschoon hij dezelve ook tracht te bewimpelen.
 En vooral, hoezeer het breekijzer, juist op de plaats daar het fait geperpetreerd was, is gevonden.
 En alzo meer en meer gequalificeerd heeft erkend, gelijk men dit overeenbrengende met de zelfs vorige houding.
 Niet alleen zodanig bevinden, maar tevens ontwaren zal dat in dezen nog meer gebeurd dan geconfigeerd is.
 En dat de gevange gehouden mag worden voor een gevaerlijk meubil der 't zamenlevinge.
 Die zijn fait maakt vertrouwde en zelfs stadsgoederen aan te randen, af te breeken, en meede te neemen, en zich alzo schuldig te maken aan dusdanige dieverije, die meer strafschuldig zijn, dan dusdanige andere misdaden aen goederen van particulieren begaan.
 Terwijl men hier passagerement nog kan bij

fol. 212v

bijvoegen, deszelfs confessie omtrent zekere brandhaak, dien hij heeft voorgegeeven te hebben gekogt en klein gemaakt, zo als het hout van dezelve dan ook op deszelfs kruijwagen breder in deze procedures voorkomende, gevonden is.
 Eijndelijk zeide de Eijsscher ratione officii
 Dat hij bij de zelfs consideratien en advijs aan dit college overgeleverd, inzonderheid in dezen gemeend heeft, en ook door dit Committé aan hem is geënjugeerd, om op de confessie naar den gevange recht te vragen en gelijk hij thans verricht, te dienen van deszelfs eijsch en conclusie, in het extraordinaris proces.
 Terwijl hij Eijsscher ratione officii gemeend dat in het geval wanneer men de poenaliteiten bij 's lands en stedelijke wetten tegen het ontroven van vertrouwde goederen, consuleerd, de na te melden conclusie van eene genoegzame adplicatie is.
 Ofschoon de gevange steeds ontkend heeft, het hier voorgeselde breekijzer niet gebruikt heeft.

Mits welke redenen en middelen de Eijsscher ratione officii eijsch doende concludeerd, dat de gevange ter zake voorn. zal worden gecondemneerd om te worden gebragt agter het raadhuis dezer stad, plaatze alwaar men alhier gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar met roeden strengelijk te worden gegeesseld, dat voorts de gevange zal worden geconfineerd, voor den tijd van vijf jaren in 't tuchth uis binnen deze stad, om aldaar met zijn handenarbeid de kost te winnen, voorts gebannen voor den tijd van

fol. 213

vijftien jaren, uit het voormalige gewest Holland zonder binnen dezelve tijd daar weder in te komen op peene van zwaarder straffe. En eijndelijk dat hij gevange ook zal worden gecondemeerd in de kosten zijner gevangenis en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van dit proces, of anderen &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord hebbende de confessie van Willem Oudvorst gevange gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinaris crimineele eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding ratione officii op en tegen den gevange gedaan en genomen, en naar rijpe deliberatie doorgesien en overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren den gevange in een der tucht of werkhuisen binnen deze Republicq om aldaar met zij handenarbeid de kost te winnen

den tijd van tien eerstkomende en agtereenvolgende jaren, bannen den gevange na expiratie van de voorsz. tijd voor vijftien jaren uit het voormalige gewest Holland, zonder daar midlerwijl binnen te mogen komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Bailliu ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als mede die van den processe.

Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 1 april van het 7e jaar der Bataafsche Vrijheid en gepronuntieerd den 3e daaraanvolgende.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij dezen dat den gevange bovengemeld welke den 17e januarij dezses jaar in detensie is gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraande kosten van zijne gevangenissen en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

J. van der Burch Aelbert van den Kerckhoven

fol. 213v
Pro Justitia

**Extraordinaris eisch en conclusie
aan 't Committé van Justitie der
stad Gouda overgegeeven, in naam
en van wegen Willem Bolding,
Hoofdofficier der gemelde stad, ratione officii
Eijsscher in cas crimineel ter eenre
op ende tegen
Willem van Kampen, gevangen
op dezer stads Tiendewegspoort,
ter andere zijde**

De Eijsscher ratione officii zegt, conform de waarheid,

Dat so dra aan hem was kennelijk geworden

Dat de gevange zich aan dieverij door hem des nagts tusschen den 17 en 18 januarij jongstleeden met opzigte tot zekeren haak of boom gepleegd en vervolgens door een dienaar der justitie was gebracht in de gevangenissen.

Zich verplicht heeft gevonden

Om dezelve gevange iterative te doen hooren op onderscheidene vraagpoincten.

Met dat gevolg

dat na ondergescheidene examinatie

Waarin de gevange zich echter niet altoos gelijk was gebleeven.

Denzelven bij het 4e verhoor, en vervolgens, is gekomen tot die volledige erkenneis.

Dat hij zekere haak of boom, destijds gelegen hebbende op een ijkerschuit¹ aan 't IJkerveer op de Gouwe binnen deze stad.

Van daar heeft meede genomen en gebracht heeft op den Raam, alwaar hij dien gestoken of getracht heeft te verbergen onder de schuit van of liggende voor 't huis van Thijs van der Burg aldaar.

En eijndelijk bij 't 17 Art. van dat zelfde ver-

fol 214

verhoor van zijne dieverij des aangaande is overtuigd geworden.

Terwijl hij hetzelfde bij Art. 20 van het volgend vijfde verhoor andermaal avoueerde.

Gelijk hij gevange al verder met betrekkingen tot zeker vengster, en een kamerbezem, ten zijnen huize of woonstede gevonden erkend heeft

dat hij al meede aan het een en ander op geen eerlijke wijze gekomen was.

En al verder bij 't zo even gemelde 20e Art. van 't 5e verhoor zelf erkend ook daar omtrend van zijn dieverij te zijn overtuigd.

De Eijsscher ratione officii zegt verder.

Dat daer is in deze naar deszelfs inzien nopends die beide voorgemelde poincten door den gevange erkend, is eene volledige confessie.

Hij Eijsscher vermeend, zich te kunnen onthouden met de informatie op dat respect ingewonnen te raisonneeren.

Hoezeer die, immers ten aanzien van meer gezegden haak of boom, die de aanleidinge tot des gevange 's apprehensie gegeeven heeft, in zo ver met de zelfs confessie quadreeren.

Dat ook bovendien daar uit kan worden gezien dat hij gevange destijds middelen zoekende, om de justitie te ontwijken en uit de handen te blijven.

¹ <http://www.debinnenvaart.nl>. IJkers, zeilende vrachtschepen uit de Zuid-Hollandse veengebieden, die speciaal op het turfvervoer gebouwd.

Alreede daar ook in substantie zijne dieverij erkend.

En de getuigen getragt heeft te permovereen om gelijk hij zig uitdrukte de, om zo een bagatelle niet in 't verdriet te helpen, en 't gebeurde door de vinger te zien.

Dat hij Eijsscher razione officii vervolgens bij de zelfs aan dit collegie overgelegde consideratien en advijs ge-

fol. 214v

gemeend heeft, en ook door dit Committé aan hem is geinjungeerd¹ om op des gevange 's confessie recht te vragen en te dienen van deszelfs eijssch en concusie in het extraordinair proces.

Waarom hij Eijsscher razione officii dan ook ten dezen voldoet.

Eindelijk zegt de Eijsscher razione officii

Dat ofschoon de straffe tegen dieverijen in 't algemeen tot een en dezelfde zoorte bepaald zijn geworden en niet aan eenig onderscheid in den letter onderhevig schijnen, dan, wanneer 'er bij voorbeeld hujsbraak of eenige ander capitale misdaad bijkome.

Het echter van dien aart in 't geval voorhanden kan worden geconsidereerd.

Dat de objecten niet zijn van die weselijke waarde.

En dat de gevange, zoals dit door den tweeden getuigen Jacob Scholte, in deszelfs geveven informatie word geattesteerd, bijzonder de haak die in deze wel de zwaarste misdaad zoude kunnen worden geconsidereerd.

Zijne gevange misdaed uit armoede zoude hebben geperpetreerd.

Zonder dat hierbij na 't inzien dan den Eijsscher razione officii nodig zal zijn tot justificatie der volgende conclusie iets nader in actis bij te brengen.

Mits welke en andere redenen en middelen den Eijsscher razione officii eisch doende, concludeerd, dat de gevange ter zake voorsz. zal worden gecondemneerd, gebragt te worden agter 't raadhuis dezer stad, plaatze alwaar men alhier gewoon is crimineele justitie te

fol. 215

te doen en aldaar met roeden te worden gegeesseld en dat voorts de gevange zal worden gebannen uit het voormalig gewest Holland, voor den tijd van tien jaaren, zonder binnen denzelven tijd daarinne te mogen komen op peene van zwaarder straffe. En eindelijk dat hij gevange ook zal worden gecondemneerd in de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van dit proces, ofte tot andere &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord de confessie van Willen van Kampen gevange gesien en geëxamineerd hebbende den extraoridinair eissch en conclusie bij den Hoofdschout Willem Bolding razione officii op en tegens den gevange gedaan en genomen en op alles gelet hebbende waar op te letten stond en 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen den gevange voor den tijd van vijf eerstkomende en agtereenvolgende jaren uit het voormalige gewest Holland zonder binnen den gemelde tijd daar weder in te komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op en tegen den gevange gedaan en genomen, en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als mede van den processe.

Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 1e april 1891 't zevende jaar der Bataafsche Vrijheid en gepronuntieerd den 3e daaraanvolgende

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij dezen dat den gevange bovengemeld [...op den] [...] januarij [...] [...] [...] in [...] [...] is [ex...] [...] ² heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijne gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaals. Actum dato als boven.

J. van der Burch Aelbert van den Kerckhoven

fol. 216
Pro Justitia

Extraordinaris eisch en conclusie aan 't Committé van Justitie der stad Gouda overgegeven door ofte van weegens Willem Bolding, Hoofdofficier der gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel ter eenre op ende jeegens

¹ *Practisijns Woordenboekje*; injungeeren; toevoegen, opleggen.

² In de marge, slecht leesbaar door strak inbinden [...op den] [...] januarij [...] [...] [...] in [...] [...] is [ex...] [...]

**Zeeker vrouwspersoon zeggende
genaamt te zijn Alida Lupkers
's heeren gevange in het voorsz.
cas ter andere zijde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid,
Dat den gevange op donderdagmiddag van den 18 junij laastleeden op fundament eener aanklagte aan den Eijsscher ratione officii gedaan.
Neevens zeekere jongeling zeggende genaamd te zijn Gerrit van As.
Ter zake dat zijlieden zich evidentelijk hadden schuldig gemaakt aan dieverijen van zeeker catoen jak, zwarte grond met roode bloemen dog verschooten.
Ten zelve tijde uit zeeker vertrek aan het huis van de weduwe Bosman wonende aan deeser stads Fluweelencingel aan de straat uitkomende vermist.
En zo als uit de respectieve verhooren even zo wel als uit het getuigenis van twee irreprochable personen nader kan worden gezien.
Door de gevange is erkent voor hetzelfde jak hetgeen door haer praetenselijk ter verkoop was overgenomen van zeeker manspersoon.
Die nevens haer gevangene en den gemelde jongeling des tijds voor de gemelde huizinge in het gras had gezeeten.
En hetgeen door haer volgens haer eigen confessie binnen deze stad aan een uitdraagster was verkocht.

fol. 216v

is geapprehendeert en van wegens de Eisscher ratione officii een en andermaal doen horen op verschillende articulen,
met dat gevolg
Dat hoe waarschijnlijk ook door henlieden immers door een hunner de gemelde diefstal was geperpetreert uit geener hunner eenige confessie ten dien effecte is kunnen worden gehaald,
dat echter uit een aantal antwoorden, zo van de gevange als van de gemelde jongeling ten duidelijksten is af te neemen,
Dat zijlieden de justitie met opgeraapte leugens en tastbaare onwaarheeden hebben beezig gehouden.
Onder andere ofschoon zijlieden zig qualificeeren als neef en nig, en zo in bloedverwantschap te bestaan, den anderen met verkeerde namen, woonplaatzen en beroep, aen den trechter hebben getragt te doen voorkomen,
Terwijl zijlieden insgelijk geheel uit malkander lopen in de opgave van derzelve alibi en het neemen hunner reize van hunne geboorteplaats Amsterdam na deze stad en hunne verrichtingen op den gemelde 18e junij laastleeden.
Daar de een van hun die reijs van Amsterdam herwaarts als directe geschied, bepaald, terwijl de andere voorwend zijlieden van Amsterdam over Utrecht herwaarts zouden zijn gekomen.
Terwijl eindelijk de een zo wel dan de andere desselvs voorwendsel hetgeen tegen dat van den ander aanloopt. evenwel ferm staande houd.
Dat hoezeer dan ook op het susject der ontvreemding van meer gemelde jak geene confessie is te bekomen geweest.

fol. 217 en 217v ontbreken, tekst loopt door

fol. 218

En zulks niet anders dan praesumptien of waarschijnlijkheeden overlaat.
Het echter ten klaarsten doorsteekt dat zijlieden te weten de gevangen en haare complice beiden subjecten zijn waar op de justitie het oog vestigende, aldra in het denkbeeld vallen moet om op deselve naauwkeurig agt te slaan,
henlieden te beschouwen onder sodanige personen die zelve in 't aanmerking hunner jaren en beroep Zonder bij oogmerk hier te Gouda geheel niet nodig hebbende
immers te rekenen zijn, voor landloopers en vagebonden waartegen de heilsaamste wetten in der tijd zijn geëmaneerd.
Dat aan den Eisscher ratione officii vervolgens na voltrokken examen op desselvs memorie van consideratien en advis, is geordonneerd recht te vragen en in dit extraordinaire proces te dienen van zijnen eisch en conclusie.
Hij Eisscher ratione officii danh ook daaraan voldoende eindelijk nog zegt
dat ofschoon de wetten op het cas bepaald, echter de uitoeffening daarvan veelal aan de bescheidenheid van den Rechter word gelaten.
Hij Eisscher dan ook in dezen vermeend te kunnen volstaan
met te concludeeren tot een arbitraire straff om daardoor aen den Rechter gelegenheid te geeven eene mindere dan lijfsraffe te infligeeren speciaal ook uit hoofde van de jonkheid van de gevange en het object van de daad zelfs
Zonder dat het nodig zal zijn iets verder tot justificatie van de na te melde conclusie te poseeren.

Mits welke reedene en middelen den Eisscher razione officii eisch doende, concludeert dat zij gevange ter zake voorsz. zodanig door dit Committé zal

fol. 218v

zal worden gestraft als hetzelfde zal oordeelen in goede justitie te behoren en dat zij zal worden gecondemneert, in de kosten en misen der justitie mitsgaders in de kosten van den processe, ofte tot andere &. (was getekent) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Hoofdschout razione officii op en tegen haar gevange gedaan en genoomen, mitsgaders gelet hebbende, waar op te letten stond en 't geen ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen haar gevange voor den tijd van vijf en twintig jaaren uit deze stad en jurisdictie zonder in den tijd daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie alsmede van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie binnen de stad Gouda, praesent alle de Leeden demptis Bleuland en van Bovene den 3 augustus 1801 en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld welke op den 18 junij dezes jaars in detentie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van haar gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

J. van der Burch Aelbert van den Kerckhoven

fol. 218v

Pro Justitia

voor 25 jaren gebannen

**Extraordinaire eisch en
conclusie, aan 't Committé van
Justitie der stad Gouda over-
gegeeven door ende van wegens
Willem Bolding, Hoofd-officier
der gemelde stad, razione officii Eissr.**

fol. 219

**in cas crimineel ter eenre
op ende jegens
Zeekeren jongeling zeggende
genaamt te zijn Gerrit van As,
gedetineerde ter andere zijde**

De Eisscher razione officii zegt conform de waerheid

Dat de gevange op donderdagmiddag van den 18 junij laetsleden op fundament eener aanklagte aan den Eisscher razione officii gedaan

nevens zeeker vrouwspersoon, zeggende genaamt te zijn Alida Lupkers ter zake dat zijlieden zig evidentelijk hadden schuldig gemaakt aan dieverij van zeeker catoen jak, zwart grond met roode blommen, doch verschooten.

ten zelve tijden uit zeeker vertrek aan het huis van de weduwe Bosman wonende aan deezen stads Fluweelen Cingel aan de straat uitkomende, vermist,

en zo als uit de respectieve verhoren, even zo wel als uit het getuigenis van twee irreprociabile perzoonen nader kan worden gezien.

Door 't gemelde vrouwspersoon is erkend voor 't zelfde jak

't geen door haar praetenselijk ter verkoop was overgenomen van zeekeren manspersoon die nevens haar en den gedetineerde destijds voor de gemelde huizing in 't gras had gezeten

en 't geen door haar volgens hare eige confessie binnen deeze stad aan een uitdraagster was verkogt.

is geappreheendeert en van wegen den Eisscher razione officii een en andermaal doen hooren op verschidene articulen¹.

met dat gevolg

dat hoe waarschijnlijk ook door hunlieden immers door een hunner de gemelde diefstal was geperpetreert, uit geene hunner eenige confessie ten dien effecte is kunnen worden gehaalt,

¹ Sic, verschidene articulen, lees: verscheidene articulen.

fol. 219v

Dat echter uit een aantal antwoorden zo door gemelde Alida Lupkens als van hem gevange ten duidelijksten is af te neemem,

Dat zijlieden, de justitie met opgeraapte leugens en tastbaare onwaarheden hebben bezig gehouden onder anderen, ofschoon zijlieden zig qualificeeren als neef en nig, en alzo in boedverwantschap te bestaan den anderen met verkeerde namen, woonplaatsen en beroep aan den Rechter hebben getracht te doen voorkomen.

Terwijl zijlieden insgelijks geheel uit malkander loopen in de opgaven van derzelve alibi en 't neemen hunner reize van hunne geboorteplaats Amsterdam naer deeze stad en hunne verichtingen op den 18 junij 1801 laastleeden.

Daar de één van hun die reis van Amsterdam herwaerts als directe geschiet bepaalt, terwijl de andere voorwend dat zijlieden van Amsterdam over Utrecht herwaerts zoude zijn gekomen, terwijl eindelijk de een zo wel dan den ander deszelfs voorwendsel 't geen tegen dat van den ander aanloopt, evenwel ferm staande houdt.

Dat hoezeer dan ook op het sujet der ontvreemding van 't meer gemelde jak geene confessie is te bekomen geweest,

en zulks niet anders dan praesumtien of waerschijnlijkheeden overlaat, het echter ten klaarsten doorsteekt, dat zijlieden te weeten de gevange en zijne complice beiden subjecten zijn, waar op de justitie het oog vestigende aldra in 't denkbeeld vallen moet, om op dezelfde nauwkeurig acht te slaan, henlieden te beschouwen onder zodanige perzoonen die zelfs uit aanmerking hunner jaaren en beroep zonder bij oogmerken hier te Gouda geheel niet nodig hebbende immers te reekenen zijn, voor landlopers en vagebonden waar tegen de heilsaamste wetten

fol. 220

in der tijd zijn geëmaneerd

Dat aan hem Eisscher razione officii vervolgens na voltrokken exame op deszelfs memorie van consideratien en advis is geordeonneert recht te vragen

en in dit extraordinair proces te dienen van zijnen eisch en conclusie

Hij Eisscher razione officii dan ook daar aan voldoende eindelijk nog zegt

Dat ofschoon de wetten op 't cas subject van applicatie, zich tot lijfstraffe bepaalt, echter den uitoeffening daar van veel al aan de bescheidenheid van den Rechter word gelaten

Hij Eisscher dan ook in deeze meend te kunnen volstaan met te concludereen tot eene arbitraire straffe om daardoor aan den Rechter gelegenheid te geeven eenen minderen dan lijfstraffe te infligereen speciaal ook uit hoofde van de jonkheid van den gevange

en 't object van de daad zelfs,

zonder dat het nodig zal zijn iets verder tot justificatie van de na te melde conclusie te poseeren

Mits welke reedenen en middelen den Eisscher razione officii eisch doende, concludereet, dat den gevange ter zaake voorsz. zodanig door dit Committé zal worden gestraft als hetzelve zal oordeelen in goede justitie te behooren, en dat hij zal worden gecondemneert in de kosten en misen der justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen & (was geteekent) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie bij den Hoofdschout razione officii op en tegen haar gevange gedaan en genoomen, mitsgaders gelet hebbende, waar op te letten stond en 't geen ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen hem gevange voor den tijd van vijf en twintig jaaren uit

fol. 220v

deze stad en jurisdictie zonder in dien tijd daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe, en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als mede van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie binnen de stad Gouda, praesent alle de leden demptis Bleuland en van Bovene, den 3 augustus 1801, en gepronuntieerd ten zelve dage.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld welke op den 18 junij dezes jaars in detentie is gebragt, heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

J. van den Burch Aelbert van den Kerckhoven

fol. 221

Geconfineert voor 12 en gebannen

voor 25 jaren

Pro Justitia

**Extraordinaire eijsch en conclusie gedaan
maken en aan het Committé van Justitie
der stad Gouda overgegeeven uit naam en
van weegen Willem Bolding, Hoofdof-
ficier der gemelde stad, ratiene officii Eijsscher in cas
crimineel ter eenre
op ende jegens
Gijs den Os 's heeren gevangen ter
andere zijde**

Den Eijsscher ratiene officii zegt conforme de waarheid, dat hij geïnformeerd zijnde [dat] zekere jonge met name Gijs den Os den gedaegde in dezen zig heeft schuldig gemaakt aan onderscheiden diefstallen.

Mitsdien den Eijsscher ratiene officii zig in de verpligting heeft bevonden om daar de even gemelde Gijs den Os in handen van de justitie geraakt zijnde op eenige articulen te doen horen en dat verhoor te doen herhaalen.

Met dat gevolg

Dat hij volmondig bekend en beleeden heeft gestolen te hebben

Eerstelijk een paar blauwe kousen van een vengster op het Watertje op de Peperstraat,
Uit een huis op de Turfmarkt tuusschen de Gouwe en de Vuijlsteege van 't bed een laken,

Naast den houttuin op den Raam een paar blauwe kousen en een paar sokken,

In de Rosendaal in een huis van een stoel een blauwe doek,

In de Peperstraat van een vengster 5 bonte doeken,

Op de Vijverstraat uit een huis een bedlaken, vrouwenrok en bont schort,

Op de Gouwe bij de Lutersche schoolmeester een schaar met zilvere ogen, zilvere ketting en een zilver hegtmesje en een witte kous,

Op den hoek van 't Vissteegje op de Gouwe vijf stuivers uit een lade,

Van een stal van een Jood, bij 't Wijdstraat een lap paars catoen gestipt,

Bij Franken de kuijper op de Gouwe een lap paars catoen van een half el,

In de Kleijwegsteeg van een toonbank een paar schoenen met zilvere gespen,

Op de Cingel buiten Cleijwegspoort aaaaan de slagboom een bosje garen,

In de Vrouwesteeg uit een huis een bont schort en een doek,

In een winkel op de Peperstraat uit een lade een greep duiten van twaalf stuivers,

Op de Gouwe in 't linnenhuis van 't vengster een doek met streepen, op

fol. 221v

Op de Gouwe bij Leeflang van den toonbank twee el wit catoen,

Op de Gouwe in 't linnenhuis voorn. een doek met witte en gele streepen,

Op de Gouwe bij Franken de kuijper een doek met witte streepen,

Op de Cattcingel kort bij de groenthuijn een mes,

Op de Cingel bij de Potterspoort een streen schoenmakersgaren,

Uit een schuitje op de Gouwe een pak wit papier van drie vingeren dik,

Bij Franken op de Gouwe een schaar,

Op de Nieuwehaven in een poortje van een bleek drie hembden, een doek, een schort en een rokje en laetselijk nog een wast of mand met klederen van 't Amsterdamsche Veer.

't Geen allen diefstallen zijn welk in een Land van goede justitie niet kan worden gedoogd.

Maar anderen ten exempel rigoureuselijk behoren te worden gestraft.

Mits welke redenen en middelen den Eijsscher ratiene officii eijsch doende concludeert, dat de gevange zal worden gebragt op het schavot agter het raadhuis dezer stede, plaetze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherprechter, strengelijk met roeden zal worden gegeesselt, en voorts dat denzelve zal worden geconfineerd voor den tijd van 25 jaren in het tuchthuis binnen deze stad, om aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen, en wijders dat den gevange zal worden gebannen voor den tijd van 15 jaren uit het voormalige gewest Holland, en dat hij gevange eindelijk zal worden gecondemneerd in de kosten en misen der justitie, mitsgaders de kosten van zijn gevangenis ofte tot anderen &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Gijs van Os, gevange gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinaris crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding ratiene officii op en tegen den gevangen gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht, uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren den gevange in een der tucht of werkhuizen binnen deze Republicq, om aldaar met zijnen handenarbeid te kost te winnen, den tijd van twaelff jaren eerstkomende en agtervolgende, bannen den gevange na expiratie van den voorsz. tijd

fol. 222

voor 25 jaren uit het departement Holland, zonder midlerwijl daar binnen te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als meede die van den processe. Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 7 julij 1802 en gepronuntieerd ten selve dage in de opene Vierschaar dezer stad. Present alle de Leeden.

In kennisse van mij als secretaris
Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld, welke op den 5 mej dezses jaers in gebracht in detentie heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenisse en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

Van der Burch J.M. v. Kempen

fol. 222

*Geconfineerd voor elff en gebannen
voor 25 jaren*

Pro Justitia

**Extraordinairen eijsch en conclusie
gedaan maken en aan het Committé
van Justitie der stad Gouda overgegeeven
uit naam en van weegen Willem Bolding,
Hoofdofficier der gemelde stad, ratione officii Eijsscher in cas
crimineel ter eenre
op ende jegens
Hendrik van der Pijl 's heeren gevange
ter anderen zijden**

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid, dat hij geïnformeerd zijnde, dat zekere jonge met name Hendrik van der Pijl, gevange in deze zig heeft schuldig gemaakt aan onderscheidene diefstallen. Mitsgaders den Eijsscher ratione officii zig in de verpligting heeft bevonden om daar de even gemelde Hendrik van der Pijl in handen van de justitie geraakt zijnde, op eenige articulen te doen horen en dat verhoor te doen herhalen.

Dat hij volmondig bekend en beleeden heeft gestolen te hebben eerstelijk een paar blauwe kousen van een vengster op het Watertje op de Peperstraat uit

fol. 222v

Uit een huis op de Turfmarkt tuusschen de Gouwe en de Vuijlsteeg van 't bed een laken,
Naast den houttuin op den Raam een paar blauwe kousen en een paar sokken,
In de Rosendaal in een huis van een stoel een blauwe rok,
In de Peperstraat van een vengster 5 bonte doeken,
Op de Vijverstraat uit een huis een bedlaken, vrouwenrok en bont schort,
Op de Gouwe bij de Lutersche schoolmeester een schaar met zilvere ogen, zilvere ketting en een zilver hegtmesje en een witte kous,
Op den hoek van 't Vissteegje op de Gouwe vijf stuivers uit een lade,
Van een stal van een Jood, bij 't Wijdstraat een lap paars catoen gestipt,
Bij Franken de kuijper op de Gouwe een lap paars catoen van een half el,
In de Kleijwegsteeg van een toonbank een paar schoenen met zilvere gespen,
In de Vrouwesteeg uit een huis een bont schort en een doek,
In een winkel op de Peperstraat uit een lade een greep duiten van twaalf stuivers,
Op de Gouwe in 't linnenhuis van 't vengster een doek met streepen,
Op de Cattcingel kort bij de groenthuijn een mes,
Op de Cingel bij de Potterspoort een streen schoenmakersgaren,
Uit een schuitje op de Gouwe een pak wit papier van drie vingeren dik,
Bij Franken op de Gouwe een schaar,
En laetselijk nog een wast of mand met klederen van 't Amsterdamsche Veer.
't Geen allen diefstallen zijn welk in een Land van goede justitie niet kan worden gedooagd.
Maar anderen ten exempel rigouereuselijk behoren te worden gestraft.
Mits welke redenen en middelen den Eijsscher ratione officii eijsch doende concludeert, dat de gevange zal worden ge

fol. 223

gebragt op het schavot agter het raadhuis dezer stede, plaetze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherp rechter, strengelijk met roeden zal worden gegeesselt, en voorts dat denzelve zal worden geconfineerd voor den tijd van 25 jaren in het tuchthuis binnen deze stad, om aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen, en wijders dat den gevange zal worden gebannen voor den tijd van 15 jaren uit het voormalige gewest Holland, en dat hij gevange eindelijk zal worden gecondemneerd in de kosten en misen der justitie, mitsgaders de kosten van zijn gevangenis ofte tot anderen &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Hendrik van der Pijl, gevange gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinairis crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding ratione officii op en tegen den gevangen gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht, uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren den gevange in een der tucht of werkhuzen binnen deze Republicq, om aldaar met zijnen handenarbeid te kost te winnen, den tijd van elff jaren eerstkomende en agtervolgende, bannen den gevange na expiratie van den voorsz. tijd voor 25 jaren uit het departement Holland, zonder midlerwijl daar binnen te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als meede die van den processe.

Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 7 julij 1802 en gepronuntieerd ten selve dage in de opene Vierschaar dezer stad. Present alle de Leeden.

In kennisse van mij als secretaris
Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld, welke op den 5 mei dezes jaers in gebragt in detentie heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Van der Burch J.M. v. Kempen

fol. 223v

Geconfineerd voor 10 en gebannen voor 25 jaren

Pro Justitia

**Extraordinairen eijsch en conclusie
gedaan maken en aan het Committé
van Justitie der stad Gouda overge-
gegeven uit naam en van weegen Willem
Bolding, Hoofdofficier der gemelde stad,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel ter eenre
op ende jegens
Willem van den Bogaard 's heeren
gevangene ter anderen zijden**

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid, dat hij geïnformeerd zijnde, dat zekere jonge met name Willem van den Bogaard, gevange in deze zig heeft schuldig gemaakt aan onderscheidene diefstallen. Mitsgaders den Eijsscher ratione officii zig in de verpligting heeft bevonden om daar de even gemelde Willem van den Bogaard in handen van de justitie geraakt zijnde, op eenige articulen te doen horen en dat verhoor te doen herhalen.

Dat hij volmondig bekend en beleeden heeft gestolen te hebben

Eerstelijk in de Peperstraat van een vengster vijf bonte doeken

Op de Vijverstraat uit een huis een bedlaken, vrouwenrok en bont schort,

Op de Gouwe bij de Lutersche schoolmeester een schaar met paar zilver ogen, zilvere ketting en een zilver hegtmesje en een witte kous,

Op den hoek van 't Vissteegje op de Gouwe vijf stuivers uit een lade,

Van een stal van een Jood, bij 't Wijdstraat een lap paars catoen gestipt,

Bij Franken de kuijper op de Gouwe een lap paars catoen van een half el,

In de Kleijwegsteeg van een toonbank een paar schoenen met zilvere gespen,

Uijt een kraam op de markt drie vergulde bel

fol. 224

belletjes.

In de Stooftsteeg op dne hoek van 't bruggetje van een vengster een blikken doos,

Uit een kraam op de Botermarkt een kaesmesje.

Op de Cingel buijten Kleijwegspoort aan de slagboom een bosje garen,

In de Vrouwesteeg uit een huis een bont schort en een doek,

In een winkel op de Peperstraat uit een lade een greep duiten van twaalf stuijvers,
 Op de markt uijt een kraam een mesje,
 Op de Gouwe in 't linnenhuis van 't vengster een doek met streepen,
 Op de Gouwe bij Leefflang van den toonbank 2 el wit catoen,
 Op de Gouwe in 't linnenhuis voorn. een doek met wit en gele strepen,
 Op de Haven bij Franken de kuijper een doek met witte streepen
 Op de Cattedingel kort bij de groenthuijn een mes,
 Op de Cingel bij de Potterspoort een streen schoenmakersgaren
 Uit een schuitje op de Gouwe een pak wit papier van drie vingeren dik,
 Bij Franken op de Gouwe een schaar,
 Op de Nieuwehaven in een poortje van een bleekdrie hembden, een doek, een schort en een rokje,
 En laetselijk nog een wast of mand met klederen van 't Amsterdamsche Veer.
 't Geen allen diefstallen zijn welk in een Land van goede justitie niet kan worden gedoogd.
 Maar anderen ten exempel rigoureuuselijk behoren te worden gestraft.
 Mits welke redenen en middelen den Eijsscher razione officii eijsch doende concludeert, dat de gevange zal worden gebragt op het schavot agter het raadhuis dezer stede, plaetze daar men gewoon is crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherprechter, strengelijk met roeden zal worden gegeesselt, en voorts dat denzelve zal worden geconfindeerd voor den tijd van 25 jaren in het tuchthuis binnen deze stad, om al-

fol. 224v

aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen, en wijders dat den gevange zal worden gebannen voor den tijd van 15 jaren uit het voormalige gewest Holland, en dat hij gevange eindelijk zal worden gecondemneerd in de kosten en misen der justitie, mitsgaders de kosten van zijn gevangenis ofte tot anderen &. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Willem van den Bogaard, gevange gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinairis crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding razione officii op en tegen den gevangen gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was, doende recht, uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren den gevange in een der tucht of werkhuizen binnen deze Republicq, om aldaar met zijnen handenarbeid te kost te winnen, den tijd van tien eerstkomende en agtervolgende jaren, bannen den gevange na expiratie van den voorsz. tijd voor 25 jaren uit het departement Holland, zonder midlerwijl daar binnen te komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Bailliu razione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als meede die van den processe.
 Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 7 julij 1802 en gepronuntieerd ten selve dage in de opene Vierschaar dezer stad.

In kennisse van mij als secretaris
 Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld, welke op den 5 mei dezes jaers in gebragt in detentie heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten van zijn gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato als boven.

Van der Burch J.M. v. Kempen

fol. 225 (*tussengevoegd, gedrukt vonnis*)
Vonnisse

Gezien bij 't Committé van Justitie der stad Gouda den intendith / overgegeven uit den naam en van wegen Willem Bolding, Bailliuw en Schout dezer stad / razione officii / Eisscher / in cas crimineel / op ende jegens
 Jan Landzaat, burger en inwooner dezer stad gedaegde / in persoon bij edicte / ter zaake van de exécrable misdaad van sodomitische vuiligheden, mitsgaders latitant en defaillant.

Het Committé van Justitie, na rijpe deliberatie doorgesien en overwogen hebbende / het geene ter materie dienende was / doende recht in den naam en van wegen het Bataafsche Volk, versteken den gedaegde in persoon / latitant en defaillant / bij deezen / van alle exceptien / declinatoire en peremptoire / mitsgaders van alle defensien en weeren van rechten welken hij / indien hij gecompareerd was / zoude hebben kunnen of mogen doen / en proponeeren, bannen voorts den gedaegde in persoon / latitant en defaillant / voor altoos uit de Bataafsche Republicq zonder ooit daar weder binnen te komen / op peene van als dan te worden gestraft zo als naar exigentie van zaaken bevonden als worden te behooren. Ontzeggen dienvolgende aan den Eisscher razione officii voor als nog zijnen verderen of andereneisch en conclusie / op en jegens den gedaagden in persoon / latitant en defaillant gedaan en genomen / en condemneeren niettemin den gedagden in persoon / latitant en defaillant / in de kosten en misen van justitie / mitsgaders in de kosten van den processe / ter tauxatie en moederatie van dit Committé

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. present alle de leden, en ter publicque vierschar gepronuntieerd op den 7 october 1802

In kennisse van mij /
J. Polijn, secretaris

Gouda, bij Wouter Verblaauw, stads- en klein-zegeldrukker

fol. 226

Gegeesseld

Pro Justitia

**Extraordinairen eijsch en conclusie
gedaan maken en aan 't Committé van
Justitie der stad Gouda overgegeeven
uit naam ende van wegens Willem
Bolding, Hoofdofficier der gemelte stad,
ratione officii Eijsscher in cas crimineel ter
eenre**

**op ende jegens
Arie Visser, 's heeren gevangen
in het voorn. cas, ter andere zijde**

De Eijsscher ratione officii doet conform de waarheid zeggen,

Dat hij gevange buijten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden.

Dat hij gevange op dingsdag den 3 augustus lesteleden is gekomen aan zeker boerenhuis en aldaar de deur heeft gesloten gevonden.

Dat hij gevange de deur van 't even gemelde huis heeft opengemaakt met een kromme spijker.

Dat hij vervolgens in 't zelve huis is gegaan en aldaar heeft vinden leggen enige goederen bestaande in zeven rokken, een paars jak, drie paar kousen en een roode bonte doek.

Dat hij gevange de even gemelde goederen heeft medegenomen en dezelve in deze stad heeft gebragt.

Dat hij als toen de meer gemelde gestolen goederen binnen deze stad heeft te koop gepresenteerd aan een uijtdrager.

Dat hij gevange al verder in effecte heeft bekend, dat hij voornemens is geweest om binnen deze stad bij zekere doofe Jaap, een ketel met vuilj linnegoed gestolen, te verkopen, doch dat hem dit niet is gelukt.

En dewijl zo uit die een en ander ten klaarsten blijkt, dat hij gedaegde zig niet alleen heeft schuldig gemaakt aan het plegen van dieverije, maar dat door hem gevange het opmaken van sloten is gepleegd.

Al het welk zaken zijn die in een Land van Jus-

fol. 226v

Justitie niet kunnen of mogen worden gedoogd om ongestraft gelaten, maar anderen ten exempel rigouereus behoort te worden gestraft.

Zo concludeert den Eijsscher ratione officii eijsch doende dat den gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd gebragt te worden ter plaatze alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherprechter met de roede strengelijk te worden gegeesseld en gebrandmerkt, en voorts te worden gebannen voor den tijd van 25 jaren uit de Bataafsche Republicq, zonder binnen dien tijd daar in te mogen komen op peene van swaarder straffe, en dat den gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van desen processe, ofte wel tot zodanige andere zwaardere of mindere straffe als bij dit Committé naar exigentie van zaken in goede justitie zal oordeelen te behooren. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord de confessie van Arij Visser, gevangene mitsgaders gezien en geëxamineerd hebbende de crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout Willem Bolding ratione officii op en jegens hem gevange gedaan en genomen en op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht uit den naam en van wegen 't Bataafsche Volk, condemneeren hem gevange omme gebragt te worden op het schavot agter 't raadhuis deezer stede, plaetze alwaar men gewoon is crimineele justitie te doen omme aldaar ter discretie van 't Committé met de roeden te worden gegeesseld, ban-

fol. 227

bannen wijders hem gevange voor den tijd van 15 eerstkomende en agtereenvolgende jaren uit de Bataafsche Republicq zonder binnen gemelde tijd daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op en jegens hem gevange gedaan en genomen en condemneeren voorts hem gevange in de kosten van zijn gevangenissen en misen van justitie als meede in de kosten van dezen processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. present alle de Leeden op den 29 september 1802 en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd den 7 octbr. daaraanvolgende.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld welke den 3 augustus 1802 in detentie is gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijne gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven J. van der Burch

fol. 227

Pro Justitia

Justitie aanzien

**Extraordinairen eijsch en conclusie
gedaan maken en aan 't Committé
van Justitie der stad Gouda over-
gegeeven uit naam ende van wegens
Willem Bolding, Hoofdofficier der
gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas
crimineel ter eenre
op ende jegens
Jacobus Pille 's heeren gevangen in
het voorsz. cas ter andere zijde**

Den Eijsscher razione officii doet conform de waarheid zeggen,
dat hij gevange buijten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden
Dat hij in 't laatst van de maand julij lesteleeden te Alphen uit een kraam heeft gestolen een vesje,
Dat hij vervolgens al mede te Alphen heeft gestolen een lap voor twee vesjes, dat

fol. 227v

Dat hij gevange tusschen Alphen en deze stad bij een boer heeft gestolen een hembd en drie doeken.
Welke gestole goederen hij gevange heeft verkogt.
Dat hij gevange maandagavond van de Goudasche kermisweek heeft gestolen uit een kraam een witte lap voor een vest, twee paar blauwe kousen, en nog heeft getrokken aan een doek met oogmerk dezelve meede te steelen.
Dat hij gevange woensdag van gemelde kermisweek heeft gestolen een lap geborduurd neteldoek voor een muts.
Dat hij den zelfden avond heeft gestolen een witte omslagdoek, een geel gestreept vest, een [jukaè] [d...]¹ nog een [d...], een paar witte gestreepte kousen.
Dat hij gevange alle deze gestolen goederen heeft verkogt.
Eindelijk dat hij gevange van een stal van een Jood agter de Waag heeft gestolen een ligt blauwe broek.
Dat hij gevange al meede die broek heeft verkogt aan een Jood voor een gulden.
En dewijl uit dit een en ander ten duidelijkste blijkt dat hij gevange zig heeft schuldig gemaakt aen onderscheide diefstallen en het verkopen van gestolen goederen.
Het welk zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen, nog mogen worden gedoogd en ongestraft gelaten, maar anderen ten exempel rigouereus behoren te worden gestraft.
Zo concludeert den Eijsscher razione officii eijsch doende dat de gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd gebracht te worden ter plaetse alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door den

fol. 228

den scherprechter met de roede strengelijk te worden gegeesseld, en voorts voor den tijd van 15 jaren gebannen uit de Bataafsche Republicq zonder binnen dien tijd daar in te mogen komen op peene van zwaarder straffe en dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van dezen processe ofte wel tot zodanig andere zwaardere of mindere straffe, als bij dit Committé naer exigentie dan zaken in goede justitie zal oordelen te behooren. (get. W. Bolding)

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord de confessie van Jacobus Pille oud 12 jaren, mitsgaders gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdschout Willem Bolding razione officii op en tegen den gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende 't geene ter materie dienende was, doende recht uit naam en van wegen 't Bataafsche Volk, condemneeren hem gevange in consideratie zijner jonge jaren, omme gebragt te worden op het schavot agter het

¹ [d...], afgekort als [d'], in de betekenis van "doek" of "dito" ?

raadhuis dezer stad en aldaar de persoon van Arie Visser zijne straffe van geesseling door handen van den scherprechter te zien ondergaan omme daar aan exempel te neemen, bannen hem gevangen daarna voor den tijd van 15 jaren uit het dept. Holland zonder binnen den gemelde tijd daar weder in te komen, op pene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie op en tegen hem gevange gedaan en genomen en condemneeren hem gevange in de kosten zijner gevankenis en misen van justitie als mede in de kosten van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. op den 29 september 1802 en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd op den 7e october daer aenvolgende

In kennisse van mij secretaris
Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld welke den 29 julij lesteleeden in detentie gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijne gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven J. van der Burch

fol. 228v

Pro Justitia

15 jaer gebannen

**Extraordinairen eijsch en
conclusie gedaan maken
en aen 't Committé van
Justitie der stad Gouda over-
gegeeven uit naam ende van wegens
Willem Bolding, Hoofdofficier
der gemelde stad, razione officii Eijsscher in cas
crimineel ter eenre
op ende jegens
Betje Vis 's heeren gevangen in
het voorn. cas ter andere zijde**

Den Eijsscher razione officii doet conform de waarheid zeggen,
Dat zij gevange buiten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden,
Dat zij gevange op dingsdag den 3 augustus lleeden is gekomen aen zeker boerehuis bij zig hebbende eene Arie Visser, insgelijks gevange en aldaar de deur hebben gesloten gevonden.
Dat de deur van 't even gemelde huis is opengemaakt met een kromme spijker door gemelde Arie Visser.
Dat zij vervolgens in 't zelve huis is gegaen en aldaer heeft vonden leggen enige goederen bestaende in zeven rokken, een paars jak, drie paer koussen en een rood bonte doek.
Dat zij gevange den even gemelde goederen heeft helpen mee te neemen en dezelve in deze stad heeft gebrocht.
Dat zij de meer gemelde gestolen goederen binnen deze stad heeft te koop gepresenteerd aan een uitdrager.
Dat zij gevange al verder heeft bekend dat zij voornemens is geweest om binnen deze stad bij doove Jaep een ketel met vuijl linnengoed te steelen, en dezelve reeds had voor de deur gebragt, dog dat hun dit is mislukt. En

fol. 229

En dewijl uit dit een en ander ten klaarsten blijkt dat zij gevange zig heeft schuldig gemaakt aan het steelen en helpen om te willen verkopen van goederen zij voorhands wist, dat gestolen waren.
Het welke zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen nog mogen worden gedoogd en ongestraft gelaten, maar anderen ten exempel rigouereus behoorden te worden gestraft.
Zo concludeert den Eijsscher razione officii eijsch doende dat de gevange bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd gebracht te worden ter plaetse alwaar men alhier gewoon is executie van crimineele justitie te doen en aldaar door den scherprechter met de roede te worden gegeesseld, en voorts voor den tijd van 15 jaren gebannen uit te Bataafsche Republicq, zonder binnen den tijd daer in te mogen komen op peene van zwaarder straffe, en dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van dezen processe, ofte wel tot zodanige andere zwaerdere of mindere straffen als bij dit Committé naer exigentie van zaken in goede justitie zal oordeelen te behooren. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord de confessie van Betje Vis, gevange mitsgaders gezien en geëxamineerd hebbende den eijsch en conclusie bij den Hoofdschout Willem Bolding razione officii op en tegens de gevange gedaan en genomen, en op alles gelet hebbende 't gene ter materie dienende was, doende recht, uit naam en van wegens 't Bataafsche Volk, bannen de gevange voor den tijd van vijftien jaren uit de Bataafsche Republicq zonder binnen gemelde tijd daar weder in te komen op peene van swaerder straffe, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijnen vederen of anderen eijsch en conclusie op en tegens de gevange gedane en genomen, en condemneeren de gevange in de kosten harer gevankenis en misen van

fol. 229v

van justitie als mede van den processe
Aldus gedaan bij 't Comitté van Justitie voorn. op den 29 september 1802, praesent alle de Leeden ende
gepronuntieert op den 7 oktober daarna.

In kennis van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergeschreeven Leeden van 't Comitté van Justitie verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld
welke op den 3 augustus lesteleeden in detensie is gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten, waaraan
de kosten zijner gevangenissen en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven J. van der Burch

fol. 229v

Pro Justitia
15 jaer gebannen

**Extraordinaire eijssch en conclusie
gedaan maken en aan 't Comitté
van Justitie der stad Gouda over-
gegeeven uit naam ende van wegens
Willem Bolding, Officier der gemelde
stad, razione officii Eijsscher in cas crimineel
ter eenre**

**op ende jegens
Joseph Breijer 's heeren gevangen
in 't voorn. cas ter andere zijde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid,
Dat hij gevange buiten pijn en banden van ijzer heeft bekend en beleeden,
Dat hij gevange in 't laatste van de maand julij 1802 van Alphen na deze stad is gekomen.
Dat hij nog een quartier uur van deze stad zijnde, bij een boer in huis is geklommen, door een vengster en aldaar
heeft gestolen een paar zilvere gespen in een doosje.
Doch dat hij hetzelfde heeft terug gegeven doordien hij betrapt en door de vrouw gezien was. Dat

fol. 230

Dat hij gevange geweeten heeft dat zijn cameraadts in den Goudsche kermisweek uit een kram hebben gestolen
drie vesjes, twee paar koussen en een doek.
Doch dat hij gevange daar niets van heeft genoten.
En daaruit dit een en ander blijkt, dat de gevange sig heeft schuldig gemaakt aan het pleegen van dieverije.
Het welk zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen off mogen worden gedoogd en ongestraft
gelaten maar anderen ten afschrik behoren te worden gestraft.
Zo concludeert den Eijsscher razione officii eijssch doende dat de gevange bij vonnisse van dit Comitté zal
worden gecondemneerd gebracht te worden ter plaetse alwaar men gewoon is, alhier executie van crimineele
justitie te doen, en aldaar door den scherprechter met de roede te worden gegeesseld, en voorts de worden
gebannen voor den tijd van 5 jaren uit de Bataafsche Republicq, zonder binnen dien tijd daar weder te mogen
komen op peene van zwaarder straffen, en dat de gevange zal worden gecondemneert in de kosten en misen
van justitie mitsgaders in de kosten van dezen processe ofte wel tot zodanige ander zwaardere of mindere
straffen, als bij dit Comitté naer exigentie van zaken in goede justitie zal oordeelen te behooren. (getekend) W.
Bolding

Het Comitté van Justitie der stad Gouda, gehoord de confessie van Joseph Breijer, gevange midtsgaders
gezien en geëxamineerd hebbende den eijssch en conclusie bij den Hoofdschout Willem Bolding razione officii op
en tegens de gevange gedaan en genomen en op alles gelet hebbende 't geene ter materie dienende was,
doende recht uit naam en van wegens 't Bataafsche Volk, bannen de gevange voor den tijd van 15 jaren uit de
Bataafsche Republicq, zonder binnen den gemelde tijd, daar weder inne te komen op peenen van zwaarder
straffe, ontzeggen den Eijsscher razione officii zijnen verderen of anderen eijssch ende conclusie op en tegens den
gevange

fol. 230v

gevangene gedaan en genomen en condemneeren de gevangene in de kosten zijner gevangenis en misen van justitie als mede als mede¹ van den processe.

Aldus gedaan bij 't Committé van Justitie voorn. op den 29 september 1802, praesent alle de Leeden en gepronuntieerd den 7 october daarna.

In kennisse van mij als secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze, dat de gevangene bovengemeld, welke op den 29 julij lesteleeden in detensie is gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten, waaraan de kosten zijner gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven J. van der Burch

fol. 230v

*6 jaer geconfineert
en 20 jaer gebannen*

Extra ordinair eijsch en conclusie gedaan maken en aan 't Committé van Justitie der stad Gouda overgegeeven uit naame en van wegens Willem Bolding, Hoofdofficier der gemelde stad razione officii Eijsscher in cas crimineel, ter eenre op ende jegens Maria Lievense gevangene in 't voorn. cas te andere zijde

Dem Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat hij geïnformeerd geworden zijnde. Dat Maria Lievense de gevangene in dezen zich had schuldich gemaakt aan dieverij. Mitsdien hij Eijsscher razione officii zich in de verplichting heeft

fol. 231

heeft bevonden, en haar daar dezelve in handen der justitie geraakt was op artuculen te doen horen. en dat verhoor te doen herhaalen met dat gevolg dat zij volmondig bekend en beleeden heeft, dat zij gevangene op donderdag den 9 dezer maand december met de schuit van Leijden op deze stad, gevoerd door Mattheus Bijl, herwaards gekomen en zig in 't ruijm dan dezelve schuit geplaatst hebbende Bij haar aankomst ter deser steede, uit hetzelfde ruijm heeft gestoolen Een sak waarin gebonden en ongebonden of lossen boeken, die zij na alvorens het touw of de touwen te hebben losgemaakt bij den boekhandelaar van Son binnen deze stad heeft aangeboden ter verkoop. En daaruit dit een en ander blijkt, dat de gevangene zich heeft schuldig gemaakt aan het pleegen van dieverije. Het welk zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen of mogen worden gedoogd, maar anderen ten afschrik rigoureuuselijk behoren te worden gestraft. Zo concludeert den Eijsscher razione officii eisch doende dat de gevangene bij vonnisse van dit Committé zal worden gecondemneerd gebacht te worden ter plaatse, alwaar men gewoon is alhier executie van crimineele justitie te doen, em aldaar door den scherprechter met de roede strengelijk te worden gegeesseld en gebrandmerkt, en voort te worden gebannen voor den tijd van 10 jaren uit de Bataafschen Republicq, zonder binnen dien tijd daar in te mogen komen op peene van zwaerder straffe, en dat de gevangene zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van dezen processe, ofte wel tot zodanige andere zwaerder ofte

fol. 231v

ofte mindere straffe als bij dit Committé naar exigentie van zaaken in goede justitie zal oordeelen te behooren. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda, gehoord hebbende de confessie van Maria Lievense, gevangen, gezien en geëxamineerd hebbende den extraordinaris crimineelen eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding razione officii op en jgense de gevangene gedan en genoomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende al 't geene ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren de gevangene in een der Tucht- of werkhuizen binnen deze Republicq, omme aldaar met haren

¹ Sic, als mede als mede, lees: als mede.

handenarbeid de kost te winnen den tijd van zes jaren, bannen de gevange na expiratie van de voorn. tijd voor twintig jaren, uit het departement Holland, zonder midlerwijl daar binnen te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Bailliu ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genoomen en condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als meede in die van dezen processe.

Actum, bij 't Committé van Justitie voorn. . den 12 februarij 1803, en gepronuntieerd den 17e daar aan volgende. Present alle de leden.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie, verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld, welke den 9 december 1802 in detentie is gebracht, heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten harer gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Datum voorn.

J.M. van Kempen
H.J. van Spang

fol. 232

*20 jaren geconfineerd en
25 jaren gebannen*

**Extra ordinaire eijsch en conclusie
gedaan maeken en aan 't Committé van
Justitie der stad Gouda, overgegeeven,
uit naam en van wegen Willem
Bolding, Hoofdofficier ter gemelde
stad, ratione officii Eijsscher in cas crimineel
ter eenre
op ende jegens
Johannes Blom, gevange in 't voorsz.
cas ter andere zijde**

De Eijsscher ratione officii zegt de waarheid conform,
Dat hij Eijsscher geïnformeerd geworden zijnde,
Dat Joh. Blom den gevangen in dezen zich had schuldich gemaakt aan het plegen van straatschenderij en baldadigheeden langs de publicque straat.
Mitsdien den Eijsscher ratione officii zich in de verplichtinge heeft bevonden,
om daar denzelven in handen der justitie geraekt zijnde,
hem op articulen te doen horen
en dat verhoor te toen herhaalen
met dat gevolg

Dat hij volmondig bekend en beleeden heeft, dat hij gevange tusschen zondag den 12 en maandag den 13 dezer maand december 1802 of wel in de morgen van den laatst genoemde dag omstreeks van half vier of vier uren zich met een blooten sabel, langs onderscheidene straaften heeft begeeven.
En daar meede aan verscheide huijzen de glazen heeft

fol. 232v

heeft ingeslagen.

Echter daarbij heeft voorgegeeven van den drank te zijn bezet geweest.

En daaruit dit een en ander blijkt dat denzelven zig heeft schuldig gemaakt aan het pleegen van straatschenderij en baldadigheeden langs den publicque straaften.

Het welk zaken zijn die in een Land van goede justitie niet kunnen nog mogen worden gedoogd en ongestraft gelaten maar anderen ten exempel rigouereus behooren te worden gestraft, zonder hier speciaal in te roepen de strenge keur dezer stad in dato 6 januarij 1628.

Zo concludeert den Eijsscher ratione officii eijsch doende dat de gevange bij vonnisse van het Committé zal worden gecondemneert gebracht te worden ter plaetse alwaar men gewoon is alhier executie van crimineele justitie te doen en aldaar door den scherprechter, wel strengelijk met de roede te worden gegeesseld en gebrandmerkt en voorts te worden gebannen voor den tijd van 15 jaren uit de Bataafsche Republicq, zonder binnen dien tijd daar in te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, en dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van de justitie, mitsgaders in de kosten van dezen processe, ofte wel tot zodanige ander zwaerdere of mindere straffe als bij dit Committé naer exigentie van zaken in goede justitie zal oordeelen te behooren. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord hebbende de confessie van Joh. Blom

fol. 233

gevangen, gezien en geëxamineerd hebbende de extra ordinaire eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier ratione officii op ende jegens den gevange gedaan en genomen, en na rijpe deliberatie doorzien en overgewogen hebbende al 't gene ter materie dienende was, doende recht uit naam van 't Bataafsche Volk, confineeren de gevange in een der Tucht- of werkhuisen binnen dezen Republicq omme aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen den tijd van twintich jaren, bannen de gevange na expitratie van de voorn. tijd van vijftwintich jaren uit het departement van Holland, zonder midlerwijl daar binnen te mogen komen op peene van zwaerder straffe, ontzeggen den Bailliu ratione officii zijnen verderen of anderen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen en condemneeren de gevange in de kosten en misen van justitie als meede in die van den processe. Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 12 februarij 1803, en gepronuncieerd de 17 daar aan volgende. Present alle de leden.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie verklaren bij deze dat de gevange bovengemeld, welke den 13 december 1802 in detentie is gebracht, heeft verklaard, geen goederen te bezitten waaraan de kosten zijner gevankenis en misen van justitie kunnen worden verhaald, dato ut supra.

H.J. van Spang J.M. van Kempen

fol. 233v

*2 jaren geconfineerd en
15 gebannen*

Extra ordinaire eijsch en conclusie, aan 't Committé van Justitie der stad Gouda, overgegeven door Willem Bolding, Hoofdofficier der gemelde stad, ratione officii Eijsscher in cas crimineel ter eenre
op ende tegens
Andries Zegeveld, gevange, ter andere zijde

De Eijsscher ratione officii zegt conform de waarheid, Dat de gevange bij vonnisse van de voormalige Schepenen dezer stad in dato 15 augustus 1795 ter zake bij 't zelve in 't breede vermeld. Onder andere bij het laetste lid gebannen zijnde geworden uit deze stad en jurisdictie van dezelve voor de tijd van tien jaren zonder binnen denzelven tijd daer weder inne te mogen komen op peene van zwaerder straffe met condemnatie in de kosten zijner toenmalige gevangerie en misen dan justitie etc. Dat de tijd tot het voorzeide bannissement dusverre, niet verder verstreeken zijnde dan den tijd van zes jaren. De gevange zich echter niet hadde ontzen niet alleen om op den 6 dezer maand januarij 1803, wederom binnen deze stad te komen. En alzo in weerwil van het even gemelde vonnis te

fol. 234

te handelen ende spot te drijven met de justitie maar zelfs, daar te betert, te verklaren dat zulcx meermalen gebeurd zoude zijn. Waartoe hij alleenlijk en als een voorwendzel zijne minderjarige strafschuldigheid hadde gepretexeerd de oogluikende toestemming van den vorige Hoofdofficier dezer stad. En hetzelve alzo aen den vader van hem gevange onderanderen ter gelegenheid van het hakken van boomen praetenselijk zouden hebben geconcedeert¹ dat, wat'er eigenlijk ook van dit laast gemelde en van des gevangens ingewikkelde of uit dat pretext verder geboren voorgeeven, zoude mogen zijn of ge-elicieerd zoude kunnen worden² De gevange echter in de eerste plaats door de daad zelve en voorts met zijne alhoewel enigermate ontwijkende confessie zelfs getoond heeft, dat hij langs dezen weg het evengemelde vonnis en mitsdien deszelfs uit kracht daarvan nog werkend bannissement heeft getracht elusive ende infructueus³ te maken. Gelijk hij dit nog eenmaal voor dato van 't zelve vonnis blijkens de retro acta van dien tijd tegen een vorig bannissement mede heeft gepractiseerd. De Eijsscher R.O thans vermeend dat 'er niet overblijft

¹ GTB. Concedereen, geconcedeert; toestaan, inwilligen, verlenen.

² GTB. Elucideren. ge-elicieerd zoude kunnen worden, aan het licht gebracht zou kunnen worden.

³ elusive ende infructueus, ongrijpbaar en onvruchtbaar.

Dan tegen hem gevange zo uit hoofde van 't laatste gedeelte van 't meer gemelde vonnis tot bannissement, te weten de peene van

fol. 234v

verswaarde straffe te moeten concludeeren, in 't oog houdende dat 'er behalven dit noch uit de confessie, noch van ter zijde van eenige nadere of nieuwe misdaad consteert.
Mits welke redenen en middelen de Eijsscher ratione officii eijsch doende concludeert, dat de gevange ter zake voorsz. zal worden gebannen iut de stad Gouda en jurisdictie van dezelve voor den tijd van nog vijftien jaren te rekenen van de expiratie des tijds bij 't vonnis van Schepenen dezer stad, in dato 25 augustus 1795 bepaald, en zulcx na den 25 augustus 1807 ofte wel dat hij gevange ter voorgemelde zake bij dit Committé zodanig zal worden gestraft als hetzelfde in goede justitie zal oordeelen te behoren, met condemnatie van den gevangen in de kosten zijner tegenwoordige gevangenis en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van deze processe ofte tot anderen etc. (getekend) W. Bolding

Het Committé van Justitie der stad Gouda gehoord hebbende de confessie van Andries Zegveld, gevangen, gezien en geëxamineerd hebbende de extra ordinaire eijsch en conclusie bij den Hoofdofficier Willem Bolding ratione officii op ende

fol. 235

tegen de gevange gedaan en genomen, en da rijpe deliberatie doorzien en overwogen hebbende al 't geene ter materie dienende was, diende recht uit naam van 't Bataafsche Volk, zonder regard te slaan op den eijsch ende conclusie van den Hoofdofficier ratione officii confineeren de gevange in een der tucht- of werkhuijzen binnen den Republicq, omme aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen den tijd van twee jaeren, bannen de gevangen na expiratie van de voorn. tijd voor vijftien jaren iut het departement van Holland, zonder midlerwijl daar weder binnen te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Balliu ratione officii zijnen eijsch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren de gevange in de kosten en misen van justitie, als meede in die van den processe.
Actum bij 't Committé van Justitie voorn. den 12 februarij 1803 en gepronincieert den [14]e daar aan volgende.
Present alle de leden.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergeteekende Leeden van 't Committé van Justitie, verklaren bij deze, dat de gevange bovengemeld welke den 6 januarij 1803 in detentie is gebracht heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Dato ut supra.

H.J. van Sprang J.M. van Kempen

fol. 235v

*Ingevolg resolutie
van 't Nationaal
Gerechtshof der
Bataafsche Repu-
blicq in dato 12 octo-
ber 1803 in plaat-
se van vonnisse
bij resolutie ontslagen*

Schepenen der stad Gouda, gezien en geëxamineerd hebbende de respectieve verhoren benevens de praecedente informatien en verdere bewijzen, mitsgaders de consideratien en advijs alles onder notitie van stuijgen door ofte van wegen Mr. Joan Nicolaas Plempers van Bree, Hoofdofficier dezer stad, ratione officii aan dit collegie ingeleverd, in zake van bovengemelde Hoofdofficier ratione officii Eijsscher op en tegen Adrianus Sinkelaer gevange en wijders gelet hebbende waar op in dezen eenigsints te letten stond, en 't gene ter materie dienende was, doende recht, in de naam en van wegen het Bataafsche Volk en vermits deze zaak is vallende in de termen van 't 5e articule van 't reglement op de [mume] van [p...de...] vervat bij Publicatie van 't Uitvoerend Bewind der Bataafsche Republicq in date 10 october 1798, ontslaat den gevange in dezen conform 't evengemelde acte van opgemelde reglement, zonder eenige bepaling, condemneeren voorts den Eijsscher ratione officii in de kosten.

Aldus gedaan en gearresteerd op den 10e september 1803, praesent alle de Schepenen in de opene Vierschaar gepronuntieerd op den [ ].

fol. 236

Extra ordinaire criminele eisch

**en conclusie gedaan maken, en aan
Schepenen der stad Gouda overgegeev-
ven in maam en van wegen Mr. Cor-
nelis Nicolaas Plempers van Bree,
Hoofdofficier der stad Gouda, razione officii
Eischer in cas crimineel te eenre
contra
August Mouros 's heeren gevangen**

De Eisscher razione officii zegt conform de waarheid dat hij Eisscher razione officii kennis bekomen hebbende dat uit het pakhuis van Pieter Post, schipper van deze stad op Antwerpen en vise versa in een schip voor 't pakhuis in de Haven liggende waren ingeladen een partij Noorthollandsche kaazen.

De grooten van tien pont en de kleijnen van drie pont, gemerkt met een zwarte letter **A**

Dat enige van die Noorthollandsche kaazen waren vermist.

En dat wijders alhier in de stad Gouda met'er woon was gekomen de gevange in deezen.

Die kazen uit Gouda had vervoerd door twee voerlieden, reijdende in 't veer van deeze stad op Rotterdam.

En dat wijders van twee hussaren alhier in guarnisoen leggende was beloofd drie gulden ten ende die kazen buiten de poorten deezer stad te brengen.

Dat de Eisscher razione officii al verder door den Hoofdofficier der stad Rotterdam geïnformeerd zijnde geworden dat de gevange binnen die stad met de gemelde kaas was aangehouden en dat denzelve aan hem Hoofdofficier had opgegeeven te zijn August Mouros wonende binnen deeze stad.

Terwijl de voerlieden Cornelis van den Broek en Bastiaan [Weijk] de postwagen op Rotterdam gereeden hebbende den 12e september 1803 die vervoering door den gevangen hadden opgegeeven, zo als blijkt, bij de missive van meergemelde Hoofdofficier der stad Rotterdam sub [ ] overgelegd.

Dat al verder bij inspectie en examinatie onderscheidene kaazen gevonden waaren, die begreepen zijn te weezen van 't zelfde soort als de evengemelde kaas die door Pieter Post in 't schip voor 't pakhuis op de Haven liggende waren ingeladen en uit welke lading eenige kazen waren vermist.

En deed de Eisscher razione officii zeggen

fol. 236v

Dat hij hier op aan dit College heeft verzogt en vervolgens door 't zelven is geacordeert geworden om den gevange te doen overbrengen in crimineele gevangenis op de Poort alhier om verder tegen denzelve crimineel voort te procedeeren zo als oordeelen zal te behooren

Gelijk hij Eisscher razione officii dan ook de voorn. gevangen van den gemelde Hoofdofficier der stad Rotterdam overgenomen en herwaarts opte evengemelten Poorte in crimineele gevangenis had doen brengen.

En zich al verder had toegelgt op 't inwinnen der nodige informatie zoverre die door hem Eisscher eenigzins konde worden bekomen.

Dat hiertoe inzonderheid dienen de beëdigde attestatien van Egidius Dillewijn, Wilhelmus Vergau, Johan Baptist Ellemane, Albert Helleman, en Cornelis Hogendijck [...] ingewonnen den 16 sep[tember] 1803.

- Waaruit consteert de inlading door hun in 't voorgemelde schip gedaan.

Blijkende voorts bij de verklaring ten deezen overgelegd sub lattra [ ] dat de groote kaazen zijn geweest van tien en de kleinen van drie pond.

Gemerkt net een zwarte letter **A** volgens 't getuigenis sub letra [ ] overgelegd.

Terwijl 't vermis van eenige dier ingeladene Noorthollandsche kaazen wordt beweezen door 't consonnant¹ getuigenis van vijf personen bij verklaring overgelegd sub letra [ ]

Dat al verder uit de evengemelde opgave van den Hoofdofficier Beelaarts te Rotterdam en des gevangens eigen confessie bij Art. 36 en 44 van 't eerste verhoor in dato 18 september 1803.

Uit de confrontatie met de alhier in guarnisoen zijnde hussaaren in dato 19 oktober 1803 en de attestatie van Jacob Melchior van Hoorn Steedehouder en Jacob de Groot gerechsbode dezer stad in dato 14 deptember 1803 buiten bedenking word gesteld dat de gevange met'er woon binnen deeze stad is gekomen.

Dat zo ook uit de getuigenis van de voerlieden Cornelis van den Broek end Bastiaan Vuijk den 12 september 1803 de postwagen op Rotterdam gereeden hebben.

Van dato 13 september 1803 van Elias Levij Cats alwaar meede gemeld de missive van den Hoofdofficier der stad Rotterdam aan den Eisscher razione officii in dato 13 september 1803, de antwoorden bij hem gevange gegeeven op vragen door den hoofd-

fol. 237

officier der stad Rotterdam den 13 september vorn. gedaan de beëdigde verklaring van Anna Bras, in dato 9 oktober 1803 de dispositie van Cornelis Westbroek van denzelve datum en het declaratoir van Pieternella Suppli den 7 oktober laestleeden ingewonnen respectivelijk blijkt dat de gevangen kaaze uit deeze stad heeft gevoerd.

¹ Consonnant; consonant, eenstemmig, eensluidend

Terwijl uit de verjalringen sub [ ] overgelegd en uit des gevangens eigene confessie als mede consteerd dat hetzelfde zijn geweest groote en kleinen en wel Noordhollandsche kaazen met roode korsten.

Gemerkt met een zwarte letter **A**

Welk merk door den gevange is gelast uitte schrappen blijkens het getuigenis sub [ ] overgelegd.

Waarbij inzonderheid moet worden gevoegd:

La declaration des deux hussards:

Que leur a été promis trois florins pour porter des fromages des portes de la ville.

en de verleegeheid van den gevangen om dezelve kazen weg en uit de stad te krijgen.

Dat men hier meede vergelijkende, dat de kaazen bij de inspectie en examinatie bij den gevangen aan huis gevonden

en de verklaring van getuigen onder letter [ ] geproduceerd.

Niet alleen des tijds begrepen heeft maar noodwendig begrijpen moest.

Dat die also bij inspectie gevonden kaazen, waren van hetzelfde soort als door Pieter Post waren ingeladen.

Dat al verder in dat geheele jaar tot den 10 november toe,

Van geene kaas te Edam gewogen eenig biljet alhier is ingebracht.

Noch ook van geene kaas van Edam herwaards gevoerd 's Lands recht ter wage betaald is

blijkens declaratoir van den hoofdgaarder van 's Lands recht op de waag binnen deeze stad overgelegd sub lettra [ ]

Uit welken hoofde de gevangen bij wien dusdanige kaazen gevonden zijn (en dit toch heeft hij nimmer ontkend)

Zelfs ten aanzien van 's Lands recht in eene [paenaciteit]

fol. 237v

en bij onvermogen aan den lijve strafbaar zoude zijn.

Waaruit te klaarsten blijkt, dat er in al die tijd geene kaas te Edam gewogen herwaarts is overgebracht.

En dat gevoeglijk het vermis der invoege vooren gemelde kaazen, niet anders worden beschouwd dan dat denzelve langs den verkeerden weg van dieverij in handen van den gevangen gekomen zijn.

En deed de Eisscher ratione officii al verder zeggen.

Dat uit het een en ander hier voor gemeritteerde en gecorrebereerde met de verklaringen van een aantal irreprochable getuigen¹

Waarbij gevoegd des gevangens eigen confessie voor zoverre die op zommige zaken of omstandigheden en gebeurtenissen van applicatie zijn

Phijsicq niet alleen beweezen is

maar dat er met geene mogelijkheid eenen anderen weg op kan worden uitgedagt

om moreel zeeker te stellen

Dat de gevange dat vermiste gedeelte der door Pieter Post in 't deszelfs pakhuis in het schip liggende voor 't pakhuis op de Haven den 8e en 9 september lestleeden ingeladen kaazen

Met de daad heeft ontvreemd

en zich also heeft schuldich gemaakt aan dieverije vooral van vertrouwede goederen

Waar omtrent hij hetzelfde beleeden hebbende, zou moeten incurreeren de boete van lijfstraffe, daar toe bij de wetten bepaald.

Dan gemerkt dat hij gevange des wegens tot geene confessie heeft kunnen worden gebracht en zijn notoire schuld door opgeraapte voorgeevens en tastbaare onwaarheeden heeft geracht² te verbergen.

Welk character den doorsleepen bedrieger niet zelden eigen is.

De Eisscher ratione officii het in zoverre daar bij heeft moeten laten zonder van eenig ander middel gebruik te kunnen maken dan 't geen hem de tegenwoordige forma van procedereen in crimineele zaaken aan de hand geeft

En mitsdien na 't aflopen van niet minder dan 4 verhooren en 't genomen persistit

Zijne memorie van consideratie en advijs aan deezen Gerechte hebbende ingediend.

Mitsgaders ingevolge de resolutie van dit collegie in dato 3 januarij jongstleeden

geauthoriseerd zijnde

fol. 238

om op de bewijzen in 't extra ordinair proces recht te vragen en mitsdien te dienen van zijnen crimineelen eisch en conclusie,

Gelijke dan ook door deezen geschied daaraan vervolgend te voldoen.

En deed de Eisscher ratione officii alvorens tot deszelfs finalen conclusie over te gaan nog kortelijk en in 't algemeen zeggen,

dat hoe men deeze geheele zaae ook mogen beschouwen.

de gevange voor 't minste niet anders is aan te merken dan een vagabondeerende persoon

en een aller gevaarlijkst subject in de maatschappij die de militairen getracht heeft te debauchHeeren in allen gevalle 's Lands wet overtreden heeft.

Die zich zonder eenige admissie willekeurig en eigendunkelijk met er woon binnen deeze stad heeft neergezet.

¹ Irreprochable getuigen; onbesproken getuigen.

² Sic, heeft geracht, lees: heeft getracht.

En die alleen omdat men hem tot geene effective confessie van een zo aller evidens door hem geperpreteerde misdaad heeft kunnen brengen in weerwil van dat alles de Eisscher razione officii in 't geval steld Om op eene ander wijze conclusie te neemen dan wanneer de gevange met de daad had geconfesseerd.

Mits welke reedenen en middelen de Eisscher razione officii eisch doende concludeerd dat de gevange ter zaake voorsz. zal worden gebannen uijt het gewest Holland zonder daer weder inne te mogen komen op peene van zwaarder straffe, ofte andere zulke peene als Schepenen na recht en oprechte justitie bevinden zullen te behooren, en laastelijk dat hij gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processe. (getekend) Cornelis Nicolaas Plemper van Bree

Schepenen der stad Gouda, gezien ende geëxamineerd hebbende de extra ordinair eisch en conclusie door Mr. Cornelis Nicolaas Plemper van Bree Hoofdofficier dezer stad, razione officii op en tegen August Mours gevange gedaan en genomen mitsgaders geëxamineerd hebbende de bijlagen daar toe specteerde en voorts na examinatie van deductie of memorie van rechten aan dit Collegie

fol. 238v

voor ofte van wegens den gevange ingeleverd, mitsgaders gelet hebbende, waar op in dezen eenigsints te letten stond, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen den gevange voor altoos uit het departement Holland zonder ooit daar weder binnen te mogen komen op peene van swaarder straffe, en condemnereen den gevange in de kosten en misen van justitie, als mede in die van den processe. Aldus bij Schepenen voorn. op den 5e maart 1804, en in de opene Vierschaar dezer stad geprenunchieerd den 8e daar aan volgende

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Schepenen der stad Gouda verklaren bij dezen dat de gevange bovengemeld welk op den 14 september 1803 in detentie is gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner vangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum 8 maart 1804.

Hermanus van Bovene
W.J. Swanenburg Boers

fol. 239
Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii
in cas crimineel Eijsscher
op ende jegens
Cornelia van Vuuren 's heeren
gevangene op de Thiendewegs-
poort binnen deeze stad gedaagde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat de gevangene bij vonnis dan het Comitté van Justitie van den lande van Steijn en Willensz de dato 29 september 1804 is gebannen voor den tijd van twaalf agter een volgende jaren uit het departement Holland zondet binnen gemelde tijd daar weder inne te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Dat zij gevangene in weerwil van dat vonnis zich heeft verstout, om seedert eende geruimen tijd haar binnen deeze stad en jurisdictie op te houden alzo te violeeren haar bannissement en de justitie te vilipendeeren.

Dat zij gevangene al voorders, gedurende dien tijd, aan onder andere dieverijen haar heeft schuldig gemaakt, zo als door haar gevangene bereids is geconfesseerd en beleeden.

Als op dingsdag den 6e augustus jongstleeden 's avonds omstreeks 7 uren ten huize van Cornelia van Leeuwen in de wandeling genaamt Doove Kee gestoolen een paar goude knopen en dito haak, mitsgaders nog eenig geld, dog niet wetende hoeveel.

Op dingsdag den 13en augustus 's morgens tusschen 8 en 9 uren ten huize van Jannetje Dirkse op het Trappenerf op de Nieuwehaven

fol. 239v

binnen deze stad uit een cabinet gestolen eene gouden garnaaten ketting.

Op maandag den 19en augustus 's morgens omstreeks 6 uren ten huize van Geertruij Baselaar op de Gouwe binnen deeze stad uit een kast gestolen, een zilveren beugel en haak. Een dito knipbeugeltje waaraan een groen beursje met eenig geld daar in. Item in de beugeltas een zilverde snuifdoos en dito naaijring.

Op eene door haar gevangene onbepaalde tijd, op het Zwaanenhofje al meede gestolen een zilverde beugel.

Op zondag den 18en augustus 's avonds omstreeks 7 uren in het Proveniershuis bij Geertruij Kasius gestolen, een ligte blaauwe calminke rok¹

Nog op eene door haar gevangene onbepaalde tijd te Haastrecht, zonder dat zij gevangene weet bij wien, gestolen een goude boot².

Dat zij gevangene dezelve gestolen goederen successivé heeft verkogt ende tot gelde gemaakt onbepaald hoeveel, welke gelden zo zij gevangen voorgeeft door haar overals aan zijn gespandeerd.

Alle welke zaken in een land alwaar justitie vigeerd niet kunnen worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelde dienen te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eisscher ratione officii eisch doende, concludeerd, dat den gevangene zal worden gebragt, op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgericht, en aldaar door den scherpreghter ter discretie van den regter met roeden wel strengelijc te worden gegeeselt, confineeren haar gevangene voor den tijd van ses jaren in een tucht of werkhuis omme met haar handen de

fol. 240

arbeid de kost te winnen, bannen haar gevangene na expiratie van dien, voor den tijd van 25 jaeren uit het departement Holland, zonder inmiddels daar weder inne te komen, op peene van zwaarder straffe.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en missen van justitie mitsgaders in de kosten van de processen ofte tot anderen etc.
(geteekend) W. Bolding

Het Collegie van Schepenen der stad Gouda, gezien en geexamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie door Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, ratione officii op ende tegens Cornelia van Vuuren gevangene, gedaan en genomen, met de bijlage daar toe specteerende, en wijders rijpelijs overwogen hebbende al 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, confineeren haar gevangene uit hoofde van hare jonge jaren om in een der tuchthuizen binnen deeze Republiek, omme aldaar net haren handenarbeid de kost te winnen, den tijd van agt agtereenvolgende jaren, bannen daarna, haar gevangene den tijd van vijftien agtereenvolgende jaren, uit het departement Holland, zonder middelerwijl daar binnen te mogen komen, op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eisscher ratione officii zijnen verderen eisch en conclusie in dezen gedaan en genomen, condemneeren niet te min haar gevangene in de kosten en misen van justitie als mede in die van den processe.

Actum bij 't Collegie van Schepenen voorn. den 11e september 1805 en gepronunieert den 18e daaraanvolgende, present alle de Heeren Schepenen demto [Van Roij]

in kennisse van mij secretaris
J.L. Holst

volgt declaratoir

fol. 240v

Wij ondergeteekende Schepenen der stad Gouda, verklaren, bij deeze dat de gevangene hier voren gemeld den 21e augustus lesteleeden alhier in detentie gebragt, heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten harer gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Actum dato ut supra.

Jan Arend van der Burch J.M. van den Kerckhoven

fol. 240v

**Willem Bolding,
Hoofdofficier der stad Gouda
ratione officii in cas crimineel Eisscher**

¹ *GTB*. Calamink, kalemink, kalmink; kostbare wollen stof met aan één zijde een satijnachtige glans.

² *GTB*, Boot; kenmerkend sieraad der Friese en Hollandse vrouwenkleding. Het gouden of zilveren, met in zilver gevatte diamanten bezette middelstuk, tevens slot, van een uit twee of drie strengen koralen, parels of ook fijne gouden kettinkjes bestaand halssnoer; onderscheiden van het groote, ronde gouden slot met één steen in het midden. Ook wel los, als borstnaald (broche) gedragen.

**op ende jeegens
Jan Jacob Tissing 's heren
gevangene op de Tiendewegs-
poort binnen deeze stad, gedaegde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid dat de gevangene zig heeft schuldig gemaakt aan het amoveren¹ en wegnemen van een der stadsleuningen en wel staande aan het einde van de Westhaven en also een publieke diverije en berovinge van stadsgoederen te bedrijven; en dien in zijn hujs te verbranden zo als door hem gevangen bereids is geconfesseerd en beleden, het welk in een land alwaar justitie vigeerd niet kan worden getollereerd, maar exemplaar dienen te worden gestraft.

Zo is 't, dat de Eisscher ratione officii eisch doende concludeerd dat de gevangene bij vonnisse van Schepenen deser stad zal worden gecondemneerd om voor den tijd van twee agtereen vol-

fol. 241

volgende jaren te worden geconfineerd in een der tucht og werkhuisen binnen deeze Republiek omme net zijn handenarbeid de kost te winnen, en na expiratie vandien voor den tijd van zes agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit de stad ende deszelfs jurisdictie, zonder inmiddels daar inne te komen op peene van zwaarder straffe.

Dat wijders hij gevangene worden gecondemneerd, in de kosten en misen van justitie mitsgaders de kosten van de processe ofte te anderen etc.

(getekend) W. Bolding

Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den criminelen eisch en conclusie van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, ratione officii op ende jegens Jan Jacob Tissing gevangene gedaan en genomen, en gelet hebbende op als 't geene ter materie dienende was, doende regt in naam van 't Bataafsche Volk condemneren den gevangene om voor den tijd van twee agtereenvolgende jaren te worden geconfineerd in een der tucht of werkhuisen binnen deeze Republiek, omme aldaar met zijnen handenarbeid de kost te winnen, bannen daarna den gevangene den tijd van zes agtereenvolgende jaren uit deeze stad en deszelfs jurisdictie zonder inmiddels daar binnen te komen op peene van zwaarder straffe. Con-

fol. 241v

Condemneren wijders den gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders van den processe.

Actum bij Schepenen voorn. den 21e december 1805, en gepronuncieert den 23e daar aan volgende, present alle de Schepenen.

In kennisse van min secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaren bij dezen, dat den gevangenen hier boven gemeld den 2 december leestleden alhier in detentie gebragt heeft verklaart geen goederen te bezitteen waaraan de kosten zijner gevangenis, en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven W.J. Swanenburg Boers

fol. 242

**Willem Bolding, Hoofd-
officier der stad Gouda ratione officii
in cas crimineel Eisscher
op ende jeegens
Pieter de Mastra 's heren
gevangene op de Tiendewegs
poort binnen deeze stad gedaegde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid dat de gevangene valt in de termen van de wet tegen vagabonden en landlopen boven en behalven dat het uit de confessie van hem gevangene ten duidelijksten consteerd, dat hij gevangene op vrijdag den 10e januarij jongstleden met zijn gevangens huisvrouw Anna Maria du Soi en zijn gevangens knecht Barend Tonst meede gedetineerdens alhier op Thiendewegspoort binnen deeze stad, in een zilversmits winkel op de Markt, onder pretext van een goude ring en een zilverde horologieketting te willen kopen, heeft gestolen en meede genomen drie goude ringen en een zilver cachet², zo ook dat hij gevangene met zijn gevangens huisvrouw Anna Maria du Soi binnen deeze stad ten zelven dage in diverse huizen is gegaan onder frivole voornemens van aldaar geld te willen verwisselen bij welke gelegenheid hij als dan

¹ GTB. Amoveren; verwijderen.

² GTB. Cachet; hier: zegelstempel.

meerder geld zocht meede te neemen dan telkens daar inne verhindert wezende, door dien het hem weder was afgenomen, Ja zelfs dat zij beide elders met geweld in de huizen zijn ingedrongen. Zo

fol. 242v

Zo ook dat hij gevangene op zekere bij hem onbepaalde tijd, binnen de stad Utrecht uit een huis bij hem onbekend heeft gertolen en meede genomen een zilverde vingerhoed.

Alle welke zalen zijn in een land alwaar justitie vigeerd niet kunne worden getolereerd maar andere ten voorbeelde dienen te worden gestraft.

Zo is 't, dat de Eisscher razione officii eisch doende concludeert dat de gevangene bij vonnisse van Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot achter het raadhuis dezer stad opgericht, om aldaar door den scherperechter ter discretie van den rechter, met roeden wel strengelijk te worden gegeesselt, en wijders gebannen gedurende zijn leven lang, buiten de Bataafsche Republiek zonder daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneren den gevangene voorts in de kosten en de misen van justitie mitsgaders van de processen ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, razione officii op ende jegens Pieter de Mestra 's heeren gevangene gedaan en genomen met de bijlage daar toe specterende en gelet hebbende op al 't geene ter materie dienende was doende regt in naam van 't Bataafsche Volk condemneren hem

fol. 243

gevangene om gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stede, plaatse daar men gewoon is crimineele justitie te doen, omme aldaar ter discretie van den regter wel strengelijk met roeden te worden gegeesseld, bannen daarna hem gevangene zijn leven lanf gedurende uit de Bataafsche Republiek zonder ooit daar weder binen te komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneren wijders hem gevangenen in de kosten en misen van justitie mitsgaders in die van de processe.

Actum bij Schepenen voorn. den 5 februarij 1806, en gepronuncieert dem 15 daar aan volgende, present alle de Schepenen.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaren bij dezen dat den gevangenen nier voren gemeld den 10 januarij lestleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaart geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner vangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Actum dato ut supra

W.J. Swanenburg Boers F.E. Willet

fol. 243v

**Willem Bolding,
Hoofdofficier der stad Gouda,
ratione officii in cas crimineel Eisscher
op ende jegens
Anna Maria du Soi
's Heren gevangene op de
Tiendewegspoort binnen deeze stad
gedaagde**

Den Eisscher razione officii zegt conform de waarheid dat de gevangene valt in de termen van de wet tegen vagabonden en landlopers boven en behalven dat het uit de confessie van haar gevangene ten duidelijkste consteerd dat zij gevangene op vrijdag den 10e januarij lestleeden haar gevangens man Pieter de Mestra in het bijwezen van haar gevangens knecht Bernard Tonst beide meede alhier gedetineerdens op de Thiendewegspoort, heeft geadsisteerd binnen deeze stad, in een zilversmidswinkel op de Markt onder pretext van een goude ring en een zilverde horologieketting te willen kopen, met het steelen en meede neemen van drie goude ringen en een zilver cachet die door haar zijn verborgen geworden.

Zo ook dat zij gevangene met haar gevangens man Pieter de Mestra binnen deeze stad ten zelve dage in diverse huizen

fol. 244

is gegaan om haar man te adsisteeren onder frivole voorgevens van aldaar geld te willen verwisselen bij welke gelegenheid zij beide meerder geld zogten meede te neemen dan telkens daarinne wordende doordien het haar man weder was afgenomen, Ja zelfs dat zij beide met geweld elder in de huizen zijn ingedrongen.

Alle welke zaak in een land alwaar justitie vigeerd niet kunnen worden getollererd maar andere ten voorbeelde dienen te worden gestraft.

Zo is 't dat den Eisscher razione officii eisch doende concludeert dat de gevangens bij vonnisse van Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het shcavot agter het raadhuis dezer stad, en aldaar door den scherprechter ter discretie van den regter met roeden wel stengelijk te worden gegeesselt en wijders gebannen gedurende haar leven lang buiten de Bataafsche Republicq zonder daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneeren den gevangene voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van de processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 244v

Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie van Willem Bolding hoofdoffcier deezer stad, razione officii op ende jegens Anna Maria du Soi 's heren gevangene gedaan en genomen met de bijlagen daar toe specterende, en gelet hebbende op al 't geene ter materie dienendewas. doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen haar gevangene voor altoos uit de Bataafsche Republiek zonder ooit daar weder binnen te mogen komen op peene van zwaarder straffe, ontzeggen den Eisscher razione officii zijnen verderen eisch en conclusie op en jegens de gedaegde gedaan en genomen. Condemneren wijders haar gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders die van de processe. Actum bij Schepenen voorn. den 5 februarij 1806 en gepronicieert den 15 daar aan volgende.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaren bij deeze dat de gevangene hier voren gemeld den 10 januarij lesteleden alhier in detensie gebragt heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten harer gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald.
Actum dato ut supra.

W.J. Swanenburg Boers F.E. Willet

fol. 245

**Willem Bolding, Hoofd-
officier der stad Gouda, razione officii
in cas crimineel Eisscher
op ende jegens
Bernard Tonst 's heren
gevangene op de Tiendewegs-
poort binnen deeze stad gedaagde**

Den Eisscher razione officii zegt conform de waarheid dat de gevangene valt in de termen van de wet tegen vagabonden en landlopers, te meer daar hij gevangene behoord tot een gevolg van zodanige vagebonden en landlopers die zich aan diverijen hebben schuldig gemaakt zo als zulks nog op vrijdag den 10e januarij jongstleden in een zilversmitswinkel op de Markt binnen deeze stad in zijn bijwezen is verricht door zijn gevangens meester in wiens dienste hij was Pieter de Mestra, en zijn huisvrouw Anna Maria du Soi meede gedetineerdens op de Thiendewegspoort alhier.

Alle welke zaken in een land alwaar justitie vigeerd niet kunnen worden geleden, maar anderen ten voorbeelde dienen te woden gestraft.

Zo is 't , dat den Eisscher razione officii doende concludeert dat de gevangene bij vonnisse van Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd zijn leven lang te worden gebannen buiten de Bataafsche Republiek zonder daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe. Con-

fol. 245v

Condemneren wijders de gevangene in den kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van de precessen ofte tot andere etc.

(getekend) W. Bolding

Schepenen der stad Gouda gezien, en geëxamineerd hebbende den criminel eisch en conclusie van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, ratione officii op ende jegens Bernard Tonst, gevangene, gedaan en genomen met de bijlage daer toe specterende, en gelet hebbende op al het geene ter materie dienende was, doende recht in naam van 't Bataafsche Volk, bannen hem gevangene voor altoos uit de Bataafsche Republiek zonder ooit daar weder binnen te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneren wijders hem gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders die van de processe. Actum bij Schepenen voorn. den 5 februarij 1806, en gepronuncieert de 15 daar aan volgende.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Schepenen der stad Gouda verklaren bij deeze dat de gevangene hier voren gemeld den 10 januarij lesteleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waar aan de kosten zijner gevangenis en misen van justitie kunen worden verhaald.

Actum dato, ut supra.

W.J. Swanenburg Boers F.E. Willet

fol. 246
Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier der stad Gouda
ratione officii in cas crimineel Eisscher
op ende jegens
Eva Lonkebee, oud circa 40 jaren geboren te
Leijden, 's heren gevangene op de Thierendwegs-
poort binnen deze stad, gedaagde**

Den Eisscher ratione officii zegt conforme de waarheid, dat de gevangene bij vonnisse van Mannen van den Hoge Vierschaer van den lande van Strijen, de dato 23 augustus 1798 is gecondemeerd, om geduurende den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaren geconfineert te worden in een tuchth uis binnen dit gewest Holland, en aldaar met haar handenarbeid de kost te winnen en na expiratie van den voorn. tijd, dezelve te bannen geduurende de tijd van thien jaren, uit het voormalige gewest Holland, zonder in dien tusschentijd daar inne te mogen wederkomen op peene van dat breder bij dat vonnis vermeld. dar zij gevangene den tijd harer confinement heeft doorgebracht in het tuchthuis binnen dezer stad, als waaruit zij gevangene op den 23 augustus 1802 is gerelaxeerd, zij gevangene het heeft gehasardeerd¹, omme zich niet te verwijderen uit dit voormalige gewest Holland, maar zich na elders te begeeven, en de meesten tijd zich binnen de stad Amsterdam te hebben opgehouden, niettegenstaande haar gevangene het bannissement zeer wel bekend was, en alszo te violeeren haar bannissement, en dus doende de Rechterlijke Magt te vilipendeeren.

Dat zij gevange zelf de stoutmoedigheid heeft gehad, om binnen deze stad te komen, alwaar zij reeds zes jaren in 't tuchth uis is geconfineerd geweest, en wel op vrijdag den 26 februarij dezes jaars 1807, en zig opgehouden hebbende met bedelen, langs de huijzen (zo zij voorgeefd) tot op woensdag den 11e daaraanvolgende, als wanneer zij gevange onder het bedelen binnen dese stad op de Peperstraat wesende, zo als uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste manifesteert, is geslopen in een huis bewoond wordende door de Heer Jacob Polijn, secretaris dezer stad, doordien zij de deur los of open vond, vervolgens de trap op, na boven gegaan zijnde, aldaar op een kamer gekomen, en alles mede genomen wat er voor handen was, dat zij met dezelve goederen al aanstonds het huis uitgegaan zijnde en nog dien eigene namiddag alhier in de stad elders heeft verkogt en het geld er voor ontvangen.

Alle welke zaken in een land alwaar justitie word geadministreerd niet kan worden getollereerd, maar andere ten voorbeelde rigoureuus behoren te worden gestrafft.

Zo is 't , dat den Eijscher ratione officii eisch doende, concludeerd, dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneert, te worden gebragt op het schavot, achter het raadhuis dezer stad, opgerigt, en aldaar door den scherpreghter ter discretie van den Rechter met roeden wel strengelijk te worden gegeesseld, en met het stadswapen op haar rugge gebrandmerkt, voorts te worden geconfineerd voor den tijd van 10 eerstkomende en agtereenvolgende jaren in een der tucht of werkhuizen binnen het departement Holland, omme met haar handenarbeid de kost te winnen, en na expiratie van dien geduurende haar leven lang te worden gebannen uit het Koninkrijk Holland, zonder inmiddels daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe. Con-

fol. 246v

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot andere etc.

(getekend) W. Bolding

¹ GTB. Hasaert, hasarderen; risico lopen; hier: het heeft gewaagd.

Schepenen der stad Gouda gezien en geexamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, razione officii op ende jegens Eva Lonkebee gedaan en genomen, en gelet waar op te letten stond, doende recht in naam van wegen zijne Majesteit de Koning dan Holland, condemneren de gevange om te worden gebragt op het schavot agter 't raadhuis dezer stad, om daar door den scherprechter strengelijk te worden gegeesselt, ter discretie van dit Collegie, confineeren dezelve daarna voor de tijd van twee eerstkomende en agtereenvolgende jaren in een der tugthuizen binnen dit departement, om met haar handenarbeid de kost te winnen, bannen dezelve na expiratie van de voorsz. tijd, voor altoos uit het Koninkrijk Holland, zonder daar weder binnen te komen, op peene van zwaarder straffe.

Ontzeggen den Eijscher razione officii zijnen verderen of anderen eisch en conclusie, op en tegens de gevangene gedaan en genomen.

Condemneeren de gevangene in de kosten en misen van justitie, als meede in die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij 't Collegie van Schepenen der stad Gouda voorn. op den 4e maart 1807 en gepronuncieert mitsgaders geexecuteerd den 12e daar aan volgende.

In kennisse van mij secretaris
J.L. [Hess]¹

fol. 247

Wij ondergetekende Schepenen der stad Gouda verklaaren bij deeze dat de gevangene hier nevens gemeld den 11e februarij lesteleden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten harer gevangenis en misen van justitie kunen worden verhaald.

Actum dato ut supra.

J.M. van den Kerckhoven

A. Mullard

fol. 247

In naam des Konings

Alzo Gerrit Boot, oud circa 40 jaren, geboren en wonende alhier gevangene op de Tiendewegspoort binnen deze stad, zig niet heeft ontzien om in den nagt tusschen den 11e en 12e november lesteleden te begeeven in 't werkhuis van de Heer Hermanus van Bovene staande agter desselvs huizinge op 't Marktveld en uitkomende aan 't water van de Zeugstraat alwaar hij door 't openmaken van een vengster was ingekomen en aldaar is geatrappeerd, en in bewaring der justitie is overgeleverd, terwijl het uit de confessie van hem gevange is gebleeken, dat hij diverse nagten met een schuit die hij zonder permissie van een ander had weggehaald agter in bovengemeld werkhuis is geweest en door dat zelfde vengster 't geen hij met zijne handen wist op te maken daar binnen is gekoomen en alzo op diverse tijden en zo hij gevange heeft bekend wel tien malen aldaar heeft gestolen, planken, olij, vernis en krijt wit, alle 't welke voor zo verre 't zelve niet door hem gevangene is verwerkt, dat door hem is verkogt op 't wekelijks

fol. 247v

erfhuys alhier en daarvoor de penningen door zijn zwager Age Visser ten zijnen behoeven zijn ontvangen. Alle 't welke zaken zijn dien in een land daar goede justitie vigeerd niet kunnen worden getollereerd maar exemplaar moeten worden gestraft.

Zo is 't dat Schepenen der stad Gouda gezien en geexamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatiff waarvan door Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, razione officii op en tegen voorn. gevangene is gediend geworden en gelet hebbende waar op te letten stond, doende recht in naam, en van wegen zijn Majesteit den Koning van Holland condemneeren den gevange om te worden gebragt op het schavot agter het raadhuis dezer stad om aldaar door den scherprechter strengelijk te worden gegeesseld ter discretie van dit Collegie, confineeren denselven daarna voor den tijd van zes eerstkomende jaaren in een der tugthuizen binnen dit departement om met zijn handenarbeid de kost te winnen, bannen denzelve na expiratie van voorsz. tijd voor altoos uit het department Maasland zonder daar weder binnen te mogen komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Eisscher razione officii zijnen verdere of andere eisch en conclusie op en tegen den gevange gedaan en genomen, condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie als mede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij 't Collegie van Schepenen der stad Gouda voorn. op den 12 december 1807 en gepronuncieerd mitsgaders geexecuteerd op den 23e december 1807.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij deeze dat de gevange hier voren gemeld den 11 november 1607 lesteleden alhier in detensie gebragt, heeft verklaard geene goederen te bezitten waarann de kosten zijner gevangenis en misen van justitie.

fol. 247v-a

¹ Twijfel aan de naam.

Willem Bolding, Hoofdofficier der stad Gouda ratione officii in cas crimineel Eijscher

**op ende jegens
Gerit Boot oud zijnde 40 jaren
alhier wonagtig 's heeren gevangene
op de Tiendwegspoort binnen deze stad
gedaagde**

De Eijsscher zegt confoem de waarheid.

Dat de gevangene de nacht tusschen 11 en 12 november jongstleeden is geatrapeerd in het werkhuis van de Heer Hermanus van Bovene staande agter deszelfs huis op het Marktveld binnen deze stad, uitkomende op 't Zeugstraat, alwaar hij door het openmaken van een vengster clandestin was ingekomen.

Dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevangene de stoutmoedigheid heeft gehad in diverse nachten met een schuit dien hij gevangene zonder permissie had weggenomen leggende op de Turfmarkt was gevaaren op het Zeugstraat agter het huis van den Heer van Bovene breder bevorens gemeld, aldaar telkens de schuit had vastgemaakt, vervolgens met zijne handen een vengster in hetzelfde werkhuis had open gedaan, (als weezende hem gevangen zeer wel bekend, vermits hij meer dan een en een half jaar voor de Heer van Bovene aldaar had gewerkt als knecht) vervolgens aldaar was ingekomen en op verschillende tijden te hebben gestolen enige houten planken, het getal onbepaald. Item krijtwit, olie of vernis, na gissing zo hij gevangene zegt, ten minste wel tien onderscheiden reizen, dat dese alsoo gestolen goederen, zo niet door hem gevangene verwerkt, dan hij successive had laten verkopen, op het wekelijksche erfhuis en door zijn swager Age Visser de gel-

fol. 247v-av

gelden had laten ontvangen.

Al 't welk zaken in een land alwaar justitie word geadministreert, niet kunnen worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelde rigoureuus behooren te worden gestraft.

Zo is 't dat den Eijscher ratione officii eijsch doende, concludeerd, dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen deze stad, zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgericht, en aldaar door den scherprechter ter discretie van den Rechter met roeden wel strengelijk te worden gegeesselt, en met het stadswapen op zijn rugge gebrandtekend, voorts te worden geconfinieerd, voor den tijd van twaalf eerstkomende en agtervolgende jaren in een der tucht of werkhuisen binnen det departement Maastrand gelegen om met zijn handenarbeid de kost te winnen en na expiratie van dien, gedurende zijn leven lang te worden gebannen uit het Koninkrijk Holland, zonde inmiddels daar weder inne te komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot andere etc. (getekend) W. Bolding

fol. 247v-av

Pro justitia

Willem Bolding, Hoofdofficier der stad Gouda ratione officii in cas crimineel Eijscher

**op ende jegens
Mie van Leeuwen oud 35 jaren geboren te Sluipwijk 's heeren gevangen op de Tiendwegspoort binnen deze stad gedaagdesse**

Den Eijscher ratione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleme is, dat zij gevangene nergens wonachtig is, vallende mitsdien in de termen van vagabonden en landlopers, bovendien dat zij gevangene omstreeks Rotterdamse kermis jongstleeden in de stad is gelogeert geweest ten huize van Neeltje Pauw weduwe Pieter van Vliet, wonachtig op de Bogen, alwaar zij gevangene de stoutmoedigheid heeft gehad in de nagt te komen in het slaapvertrek van dezelve Neeltje Pauw, die aldaar te bedde leggende, dat zij gevangene uit een zak van dat mensch heeft gestolen een zilvere knipbeugeltje¹ met en rijksdaalder aan geld, dat zij gevangene de volgende morgen vroegtijdig is vetrokken, en dezelve knipbeugeltje heeft beleend op de hoek van de Keijzerstraat bij vrouw De Jong voor de somma van vier gul-

fol. 247v-b

vier guldens, dat voorders het [get...ene] gedrag van haar gevangene in hare respective responsive is allezins leugenachtig in misleidinge van den rechter, zij zegt onder anderen dat zij alhier in de stad gekomen vrijdagavond den 13 november laatstleden daar het den Eijscher ratione officii gebleken is, te weezen twee dagen te voren en wel woensdag den 11 dito, zij zegt almede elders daar zij gelogeert heeft geweest haar gevangens naam te

¹ GTB. Knipbeugel; beugel(tas) die met een knip sluit; of: beugel voor een knipje.

eerstkomende en agtereenvolgende jaren ineen der tugthuizen binnen 't departement Maasland om aldaar met haar handenarbeid te kost te gewinnen, bannen dezelve na expiratie van gemelde tijd voor den tijd van tien jaren uit het departement Maasland zonder in dezelve tijd daar weder binnen te komen op peene van swaarder straffe, ontzeggen den Eisscher ratione officii zijnen verderen of anderen eisch en conclusie op en tegen de gevangene gedaan en genomen, condemneeren de gevangene in de kosten en misen van justitie alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij 't Collegie van Schepenen der stad Gouda voorn. op den 12e december 1807 en gepronuntieerd mitsgaders geëxecuteerd op den 23 december 1807.

In kennisse van mij secretaris
J. Polijn

Wij ondergetekende Schepenen der stad Gouda verklaren bij deeze dat de gevangene hier voren gemeld, den 18 ovember lesteleden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waar aan de kosten harer gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald
Actum dato ut supra.

H. Barents [...] van den Kerckhoven

fol. 249

**Willem Bolding, Hoofd-
officier der stad Gouda ratione officii
Eisscher in cas crimineel
op ende jegens
Christiaan van der Linden
oud 40 jaren geboren te Zuilen
's heeren gevangene op de Tiende-
wegspoort binnen deeze stad ge-
daagde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waargheid dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleken is dat hij gevangene schoon te Zuilen geboren nergens woonachtig is, vallende mitsdien in de termen van vagabonden en landloopen, bovendien dat hij gevangene op den 12 november 1785, ter zake van suspecte diverije bij 't departementale Gerechtshof 's Lands van Utrecht is gevonnisd.

Hij gevangene circa 5 jaren geleden in de Wilnis heeft gestolen 36 a 37 stuks eenden, zo ook op dien tijd aan de Hooge Zijde onder Bodegraven van een erf afgehaald en meede genomen twee kinderhembden en drie doeken. Item 2 a 3 jaren geleden op twee diverse reizen onder Oudewater een partij eenden te hebben gestolen en dezelve alhier publicq op de markt verkogt, nog ruim drie weken geleden in de Moordrechtse Tiendeweg uit een fuik geligt en gehaald zeven seelten, mitsgaders paling.

In de Achterbroek bij eene captein op een onbepaalde tijd van het land gehaald en ook meede genomen drie doeken.

fol. 249v

Ongeveerd 14 dagen geleden onder Goudrak uit een nest gehaald eenige eieren daar een eend op zat te broeden en teffens drie eenden medegenomen.

Voor eenige dagen geleden een fuik geligt in de Gouderaksche Tiendeweg en daar uitgehaald eenige seelten.

In de Achterbroek een fuik geligt aldaar paling uitgehaald en mede genomen.

In de gepasseerde week in de Wilnis een fuik geligt en daar uit gehaald en mede genomen zeven seelten en een [...]¹.

Nog onder de Wilnis op eene onbepaalde tijd, eenden te hebben gestolen.

Te Haastrecht saturdaynagt van den 4 junij jongsteleden een baggerbeugel te hebben gestolen, de stok afgebroken en meedegenomen.

De nagt te voren gestolen in de Twaalfmorgen² van een werf, drie rieken, alle welke gestolen goederen door hem gevangene successive zijn verkogt en tot gelde gemaakt het welk in een land alwaar justitie word geadministreerd niet kan worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde rigouereus behoren te worden gestraft.

Zo is 't dat den Eijsscher ratione officii eisch doende concludeerd dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgericht, en aldaar door de scherprechter met roeden wel strengelijk te worden

fol. 250

¹ Onleesbaar, twee woorden door elkaar heen geschreven, paling / aal of puitaal ???

² Twaalfmorgen, een buurtschap behorende tot de gemeente Bodegraven-Reeuwijk, gelegen aan de Reeuwijkse Plassen.

gegeesseld en wijders gebannen gedurende zijn leven lang buiten het Koninkrijk Holland zonder daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneeren voorts de gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processen ofte tot andere etc.

(getekend) W. Bolding

In naam des Konings

Schepenen de stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den criminel eisch en conclusie van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, razione officii met de verificatien daar toe relative op ende jegens Christiaan van der Linden oud 40 jaren geboren te Zuijlen, gevangene gedaan en genomen, en gelet hebbende op al 't geene ter materie dienende was, doende recht in naam en van wegen zijne Majesteit de Koning van Holland, condemneren hem gevangene ter zaken van zijne menigerleije gepleegde dieverijen, gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgerigt, om aldaar door den scherprechter strengelijk met roeden te worden gegeesseld ter discretie van dit Collegie, bannen daarna den gevangenen zijn leven lang gedurende uit het Koninkrijk Holland zonder inmiddels daar weder binnen te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

fol. 250v

Condemneren denzelve voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in die van den processe. Aldus gedaan en geaaresteerd bij 't Collegie van Schepenen der stad Gouda voorn. den 11e julij 1808 en gepronuncieert en geexecuteerd den 21e daaraan volgende

In kennisse van mij secretaris
J.L. Hess

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaren dat de gevangene hier voren gemeld den 7e junij leestleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Dato ut supra.

F.E. Willet H. Barents

fol. 250v

Willem Bolding, Hoofdofficier der stede Gouda razione officii in cas crimineel Eijsscher op ende tegens Jan Jacob Tissing 's heeren gevangene op de Tiendewegspoort binnen deeze stad ge-daagde

fol. 251

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat de gevangene bij vonnis van Heeren Schepenen dezer stad de dato 21 december 1805 om zijne gepleegde diverije is gecondemneerd omme voor den tijd van twee achtereenvolgende jaren te worden geconfineerd in een der tucht of werkhuisen binnen deeze Republiek, omme met zijne handenarbeid de kost te winnen en expiratie vandien voor voor de tijd van zes agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit de stad en deszelvs jurisdictie zonder inmiddels daar inne te komen op peene van zwaarder straffe.¹

Dat hij gevangene na expiratie van zijn confinement het heeft gehazardeerd on zijn bannissement te violeeren en alzo de Rechterlijke Macht te vilipendeeren, niettegenstaande iterative reisen² hem zulks is gerememorieerd, door welk gedrag hij gevangene zich zelve eene zwaarder straffe op de hals heeft gehaald, al het welke in een land alwaar justitie word geadmitteerd niet kan en worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behoord te worden gestraft.

Zo is 't dat den Eijsscher razione officii eijsch doende concludeerd, dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgericht en aldaar door den scherprechter met roeden wel strengelijk te worden ge-

fol. 251v

gegeesseld, en wijders gebannen voor den tijd van twaalf agtereenvolgende jaren uit het voormalig departement Holland, zonder inmiddels daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

¹ Voor dit vonnis, zie: SAMH, ORA-181, fol. 240v-241v.

² *GTB*. Iterative reisen; herhaaldelijke malen, vaak.

Condemneeren voorts de gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

In naam des Konings

Schepenen der stad Gouda gezien en geexamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie van Willem Bolding, Hoofdofficier dezer stad, razione officii op en de tegens Jan Jacob Tissing gevangene, gedaan en genomen en gelet hebbende waar op in dezen te letten stond, doende recht in naam en van wegen zijne Majesteit den Koning van Holland condemneren den gevangene ter zake van het violeren van zijn bannissement waartoe denzelve onderanderen bij vonnis van dit collegie van 21e december 1805, was gecondemneerd, omme den tijd van twee jaren in een tucht of werkhuis binnen dit departement te worden geconfineerd, om met zijner handenarbeid de kost te winnen bannen na expiratie van

fol. 254

dien hem gevangene den tijd van van twaalf eerstkomende jaren uit het Koninkrijk van Holland, zonder inmiddels daar weder binnen te mogen komen op peene van zwaarder straffe ontzeggen voorts den Eisscher razione officii zijnen meerderen eisch en conclusie op en tegen den gevangene gedaan en genomen. Condemneren niet te min denzelve in de kosten en misen van justitie mitsgaders die van den processe. Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda den 11e julij 1808 gepronuncieert en geexecuteerd den 21e daana.

In kennis van mij secretaris
J.L Hess

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaren dat de gevangene hier voren gemeld den 30e junij alhier in detensie gebracht heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner gevangenis en misen van justitie kunnen worden verhaald. Dato ut supra.

F.E. Willet H. Barents

fol. 252
Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier der
stad Gouda razione officii in cas crimineel Eisscher
op ende jegens
Jacob van Wijk, oud zo hij zegt 61
jaren 's heeren gevange op de Tiendewegs-
poort binnen deze stad gedaagde**

Den Eisscher razione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste manifesteerd, dat hij gevangene geen verblijf heeft, mitsdien vallende in de termen van vagebonden en landlopen, en de viigeerende wetten op die materie bij het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland niet weesende geabrogeerd¹ en zulks in een land aldaar justitie vigeerd niet kan worden getollereerd maar andere ten voorbeeld behoren te worden gestraft.

So is 't dat den Eisscher razione officii eisch doende concludeerd, dat de gevangene bij vonnis van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd omme zoor zes agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland zonder inmiddels daar weder inne te mogen komen op peene dan zwaarder straffe.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van de processe ofte tot andere etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 252v Blanco

fol. 253

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eisscher
in cas crimineel
op ende jegens
Nanne van Wijk, oud zoo hij zegt**

¹ GTB. Abrogeren; afschaffen, opheffen. Abrogatie, afschaffing van een door de wet ingevoerde gewoonte.

**bijna 17 jaaren 's heeren gevange
op de Tiendewegspoort binnen
deze stad gedaagde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste manifesteerd, dat hij, jaa, aan de Goudkade woonachtig is egter aan den Eijsscher razione officii genoegzaam gebleeken is, dat hij gevangene een swervend leeven heeft, mitsdien vallende in de termen van vagebonden en landloopen, en de vigeerende wetten op die materie bij het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland niet weezende geabrogeerd, bovendien dat hij gevangene zich aan dieverije heeft schuldig gemaakt.

Als voor eenige weeken bij eene Gijsbert aan de Goudkade paling uit een bun gestoolen en bij Laurens verkogt, item dat hij gevangene met zijn broeder Leendert van Wijk die thans alhier in het tuchthuis is geconfineerd aan de Goudkade een coperde keetel hebben gestoolen en te Moordrecht aan een cooperslager verkogt voor *f* 2,--,-- Het welke zaaken zijn die in een land alwaar

fol. 253v

justitie word geadmistrateerd, niet kunnen worden getollereerd, maar anderen ten voorbeeld behooren te worden gestraft, niettegenstaande den Rechter observeeren het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland folio 8 vierde hoofdstuk Art. 21 paragraph. 2

Soo is 't dat den Eijsscher razione officii eijsch doende concludeert dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen deezer stad zal worden gecondemneerd om nu voor veertien dagen (op zijn eijgene kosten) te water en brood te worden geleijt voorts voor twee achtereenvolgende jaaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland, zonder inmiddels daar weder inne te moogen koomen op peene van zwaarder straffe. Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie ofte tot anderen etc. (is get.) W. Bolding

fol. 254 Blanco

fol. 254v

In naam des Konings

Alzo Leendert van Wijk oud 20 jaaren gewoond hebbende bij zijn ouders aan de Goudkade, doch thans nergens woonagtig, en mitsdien vagabond en landlooper, zig niet heeft ontzien, om in desen lopende jare 1808 diffeente diefstallen te doen, en wel zodanig dat het uit de confessie van den gevange ten duidelijkste is gebleeken, dat hij in den nagt tusschen zaterdag en zondag van den 15e en 16e october jongstleeden met zijn broeder Jan van Wijk uit een schuur staande in de laagte van den Dijck aan de Haesdrechtse brug, een haan met drie hoenders benevens twee gebreijde kubbens voor palingfuijken heeft gestolen; Ongeveer 4 weeken geleden van een akkertje te Zevenhuisen toebehorende aan een visser vier hoenders en een haan.

Nog een schuijtje met essehout, een dito met takkebossen, een wateremmer emmer¹ met schijven appelen benevens twee hoenders en een haan, op divers plaats en tijden.

Voorts in de gepasseerde winter eenige turf; nog met zijn broeder Nanne van Wijk bij een watermolenaar 17 lb. paling

fol. 255

met zijn broeder Jan bij Dirk tol aan de Goudkade 2 hoeners en een haan, aan de Rottekade 4 hoenders en een haan, te Kortenoord² eenige turf, en een kopere ketel staande bij een zomerhuisje en eindelijk bij den timmerman Kooij twee witte onderbroeken.

Alle welke goederen successievelijk in den gepasseerd zomer zijn gestolen, en op differente plaats en verkogt, voorgevende dit alles verrigt en gepleegd te hebben uit hoofde van luijheid.

Het welke alle daaden zijn, die in een land daar justitie vigeerd niet kunnen worden getolereerd, maar exemplair moeten worden gestraft.

Zo is 't dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief waar van door Willem Bolding, Hoofdofficier razione officii op ende tegen voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waarop te letten stond doende recht in naam en van wegen zijne Majesteit den Koning van Holland, condemneeren den gevangene om te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis deser stad, om aldaar door de scherpregher met roeden strengelijk te worden gegeesseld ter discretie van dit Collegie, confineeren

fol. 255v

¹ Sic, een wateremmer emmer, lees: een wateremmer.

² Kortenoord; Kortenoord een buurtschap, nu een industriegebied in Nieuwerkerk aan den IJssel, in de Zuid-Hollandse gemeente Zuidplas.

denzelve voor den tijd van vijf eerstkomende en agtereenvolgende jaaren in een der tugthuisen binnen dit departement, om met zijn handenarbeid aldaar de kost te winnen, bannen denzelve 't voorts na expitatie van gemelde tijd uit het voormalige dep. Holland voor den tijd van 8 jaaren, zonder daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Ontzeggen den Eisscher ratione officii zijnen verderen eisch en conclusie op ende tegen de gedaegde gedaan en genomen.

Condemneeren den gevange in de kosten en misen van justitie, alsmede die van den processe.

Alus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda op den 14 november 1808, en gepronuntieerd en geexecuteerd den 19e daaraan volgende.

In kennis van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij onderget. Schepenen der stad Gouda verklaaren bij dese dat de gevange hiervoren gemeld op den 16 oktober jongstleeden alhier in detentie gebragt, heeft verklaard geene goederen te bezitten waar aan de kosten der gevangenis, en misen van justitie kunnen worden betaald.

Dato ut supra

A. Mullart J.M. van Kempen

fol. 256
Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda ratione officii Eisscher in
cas crimineel**

**op ende tegens
Leendert van Wijk oud 20 jaaren
gewoond hebbende aan de Goudkade
nu swervende 's heeren gevangene
op de Thierendwegspoort binnen
deze stad gedaagde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleeken is, dat hij gevangene gewoond hebbende bij zijn ouders aan de Goudkade, nu nergens woonachtig is, vallende mitsdien in de termen van vagebonden en lantloopers bovendien dat hij gevangene onder andere in deze loopende jaare van 1808 zich aan diverse diefstallen heeft schuldig gemaakt, Jaa selvs vertroude goederen te hebben gestolen.

Als in de nagt leestleden saturday en zondag van den 15 en 16 oktober leestleden met zijn broeder Jan van Wijk uit een schuur staande onder langs de Dijck over de Haestrechtsche brugge een haan met drie hoenders benevens twee gebreijde kubbens voor palingfuijken en [geroerd] tien weeken geleeden van een akkertje te Zevenhuisen van een visser te heben gesto-

fol. 256v

len en meedegenoomen vier hoenderen en een haan.

Nog gestolen een schuitje met elsehout. Item een schuitje met takken, een waterremmer met schijven appelen, benevens twee hoenders en een haan op diverse tijden en plaatsen.

In de gepasseerde winter nog eens turf gestolen.

Eenige weeken geleeden met zijn broeder Nanne bij een waatermolenaar aan de Platteweg¹ gestolen en meedegenoomen 19 ponden paling.

Nog met zijn broeder Jan bij Dirk Tol aan de Goudkade te hebben gestolen twee hoenders en een haan.

Item aan de Rottekade te hebben gestolen vier hoenders en een haan.

Voor eenige tijd te Kortenoord gestolen eenige turff.

Eindelijk gestolen elders bij een soomerhuisje tegen de deur staande een cooperde keetel.

Nog voor eenige tijd geleeden uit een schuur van de timmerman Kooij aan de Goudkade met zijn broeder Jan twee witte onderbroeken.

Alle weke goederen meestal in deese gepasseerde

fol. 157

soomer door hem gevangene successive zijn gestolen en aan onderscheidene lieden verkogt het welke zoo hij gevangene voorgeeft door luijheid is verrigt.

¹ Platteweg, een buurtschap behorende tot de gemeente Reeuwijk.

Het welk zaaken zijn, die in een land alwaar justitie word geadministreerd, niet kunnen worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelden behooren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eijsscher razione officii eijsch doende concludeerd, dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen deezer stad, zal worden gecondemneert te worden gebragt op het schavot agter het raadhuis deezer stadt opgericht en aldaar door den scherprechter met roeden ter discretie van den Rechter wel strengelijk te worden gegeesseld en met het stadswaapen op zijne rugge gebrandmerkt, voorts zijn leeven lang te worden gebannen uit het voormalig departement Holland zonder daar weeder inne te mogen koomen op peene van zwaarder straffen.

Condemneeren den gevangene voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van de processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 257v Blanco

fol. 258

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eijsscher
in cas crimineel
op ende jegens
Maarten Trompert oud ontrent
41 jaaren woonschtig te Goude-
rak 's heeren gevangene op de
Tiendewegspoort binnen deze stad
gedaagde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleeken is dat hij gevangene op donderdag den 15en december lesteleden is geweest binnen deze stad, onder anderen ten huise en in de herberg van Arie Kaptein staande binnen deze stad op de Markt en hoek van de Stooftsteeg, en aldaar te hebben gestoolen een blaeuwe lange vriese broek. Item een koperde schenkketel en die trachten meede te neemen, waarin hij daarinne niet verhinderd geworden doordien hij in flagranti dilicto¹ was geapprehendeert met oogmerk het te verkopen en zoo hij zegt eeten te hebben.

Het welke zaaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd, niet kunnen worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eijsscher razione officii eijsch doende,

fol. 258v

Concludeerd dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd omme voor ses achtereenvolgende jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland zonder daar weder in te mogen koomen, op peene zwaarder straffe.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten dan de processe ofte tot andere etc. (getekend) W. Bolding

fol. 259

Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda razione officii Eijsscher
in cas crimineel
op ende jegens
Jan van Wijk oud 17 jaaren
gewoond hebbende aan de Goudkade
nu swervende 's heeren gevangene
op de Tiendewegsport binnen
deze stad, gedaagde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleeken is, dat hij gevangene gewoond hebbende bij zijn ouders aan de Goudkade nu nergens woonachtig is, vallende mitsdien in de termen van vagebonden en landloopen, bovendien dat hij gevangene onder anderen in deeze loopende jare 1808 zich aan diverse diefstallen heeft schuldig gemaakt, Jaa zelfs vertrouwde goederen te hebben gestoolen.

¹ Flagranti dilicto; op heterdaad.

Als in de nagt tusschen zaterdag en zondag van den 15 en 16 oktober jongstleeden met zijn broeder Leendert van Wijk uit een schuur staande in de laagte van den Dijck over de Haastrechtse brug een haan met drie hoenders benevens

fol. 259v

twee gebreijde kubbens voor palingfuiken.

Nog te Zeevenhuisen van een akkertje te hebben gestoolen en meedegenomen vier hoenders en een haan.

Item in de gepasseerde soomer met zijn broeder Nanne te hebben gestoolen een schuitje met turff.

Naderhand met zijn broeder Leendert te hebben gestoolen met een schuitje geklooft essen, eijken en willige hout.

Nog eens een partij hout te hebben gestoolen vervolgens een schuitje met takken heeft gestoolen en medegenoomen.

Ook drie maalen eenden te hebben gestoolen.

Eenige weken geleeden te hebben gestoolen een waateremmer met schijven appelen, beneevens twee hoenders en een haan.

Deeze somer van een stuk land voorbij de Kerklaan te Moordrecht gestoolen een schuitje met turff.

Eenige weken geleeden 's avonds om thien uren met zijn broeder Nanne bij een waatermoolenaar aan de Goudkade uit het huis gehaald en medegenoomen twee paar cousen, een doosje met babbelaars, een potje met booter

fol. 260

Item een copjen met geld.

Met zijn broeder Leendert te hebben gestoolen aan de Rottekade vier hoenders en een haan.

Eenige weken geleden met zijn broeder Nanne van Arie van Rhijn in 't Weegje te hebben gestoolen twee blank grauwe eenden.

Item met zijn broeder Nanne eenige tijd geleeden een coperde keetel te hebben gestoolen.

Voor eenige weken met zijn broeder Leendert uit een schuur van de timmerman Kooij aan de Goudkade te hebben gestoolen twee witte onderbroeken.

Eindelijk op een moolen te hebben gestoolen een bijl, een zak en twee touwen.

Alle welke goederen meestal in deeze gepasseerde soomer door hem gevangene successive zijn gestoolen en aan onderscheidene lieden verkogt.

Het welke zaaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd, niet kunne worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eijsscher ratione officii eijsch doende

fol 260v

concluedeerd dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen deezer stad, zal worden gecondemneerd te worden gebragt op het schavot agter het raadhuis deezer stad opgericht en aldaar door den scherprechter met roeden ter discretie van den Rechter wel strengelijk te worden gegeesseld en met het stadswaapen op zijne rugge gebrandmerkt, voorts zijn leevenlang te worden gebannen uit het voornalige departement Holland, zonder daar weeder inne te moogen koomen op peene van zwaarder straffe.

Condemneeren de gevangene voorts in de costen en misen van justitie mitsgaders in de costen van de processen ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 261

In naam des Konings

Also Jan van Wijk oud 17 jaaren gewoond hebbende bij zijne ouders aan de Goudkade doch thans nergens woonachtig, en mitsdien vagabond en landloper, gevangene op de Tiendwegspoort alhier, zig niet heeft ontzien, om in desen lopende jare 1808, differente diefstallen te pleegen, en wel zodanig dat het uit de confessie van de gevange ten duidelijkste is gebleeken, dat hij in de nagt tusschen zaterdag en zondag den 15e en 16e oktober jongstleeden met zijn broeder Leendert van Wijk uit een schuur staande in de laagte van den Dijck over de Haasdregtsche brug een haan met 3 hoeders, benevens twee gebreijde kubben voor palingfuijken heeft gestoolen.

Nog te Zevenhuisen van een akkertje 4 hoenders en een haan, met zijn broeder Nanne van Wijk een schuitje met turff, naderhand met zijn broeder Leendert een schuitje met hout, nog een partij hout, en eenige takkebossen.

Wijders driemaal eenden, en een waateremmer met schijven appelen, en twee hoenders en een haan. Nog bij de Kerklaan te Moordrecht een schuitje met turff.

Eenige weken geleeden met zijn broeder Nanne bij een waatermoolenaar twee paar

fol. 261v

kousen, een doosje met babbelaars en een kopje met geld.

Met zijn broeder Leendert aan de Rottekade 4 hoenders en een haan.

Met zijn broeder Nanne in Broek en Thuijl 2 blank grauwe eenden, en laatstelijk met zijn broeder Leendert aan de Goudkade 2 witte broeken, en op de molen een bijl, zak en 2 touwen.

Alle welke goederen meestal in dese zomer successivelijk zijn gestolen, en aan differente lieden verkogt. Het welk alle daaden zijn die in een land daar goede justitie vigeerd niet kunnen worden getolereerd, maar exemplair moeten worden gestraft.

Zo is 't dan Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waartoe door Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in desen te letten stond, doende regt in naam en van wegen zijne Majesteit den Konng van Holland, condemnneeren hem gevange in consideratie zijner jonge jaaren, om gebragt te worden op het schavot agter het raadhuis deser stad, en aldaar met de roede om zijn hals, zijnen broeder Leendert van Wijk zijne straffe van geesseling

fol. 262

door handen van den scherprechter te zien ondergaan, omme daaraan exempel te nemen, confineeren den zelfde voor den tijd van agt eerstkomende en agtereenvolgende jaaren in een der tugthuisen binnen dit departement om met zijnen handenarbeid aldaar de kost te winnen, bannen denzelve voorts na expiratie van gemelde tijd, uit het voormalige departement Holland voor den tijd van 9 jaaren, zonder daar weder in te mogen komen op peene van swaarder straffe.

Ontzeggen den Eisscher ratione officii zijne verdere of andere eisch en conclusie, op ende tegen de gevange gedaan en genomen.

Condemneeren de gevangene in de kosten en mise van justitie, als mede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij het College van Schepenen der stad Gouda den 14e november 1808, en gepronuntieerd den 19e daar aan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda verklaaren bij deze dat de gevange hier voren gemeld den 16e october alhier in detentie gebragt, heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten zijner gevangenis, en misen van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra

A. Mullart J.M. van Kempen

fol. 262v

In naam des Konings

Alzo Maarten Trompert oud omtrent 41 jaaren geboren te Gouderak thans gevange op de Tiendewegspoort alhier, zig niet heeft ontzien, zo als het uit de confessie van den gevange ten duidlijkste is gebleeken, om op den 15e december 1808 te komen binnen dese stad om ten huise van Arij Kapteijn alhier op de Markt woonachtig heeft gestolen een lange blaauwe vriesche broek, alsmede een kopere ketel, en die trachte mede te neemen op te verkopen, waar hij in verhinderd zijnde geworden, also in flagrante delicto is geapprehendeerd geworden. Alle het welke zaken zijn die in een land daar goede justitie vigeerd niet kunnen worden getolereerd, maar exemplair moeten worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waar van door de weledelgestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in desen te letten stond doende regt in naam en van wegen zijnen

fol. 263

Majesteit den Koning van Holland, bannen dienvolgende den gevange voor den tijd van zes eerstkomende agtereenvolgende jaaren uit het voormalige departement Holland, zonder binnen dien tijd daar weder in te mogen komen, op peene van swaarder straffe.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij het College van Schepenen der stad Gouda op den 27e december 1808 en gepronuntieerd en geëxecuteerd op den 29e daar aan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess secretaris

Wij ondergeteekende Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hiervoren gemeld, op den 15e december jongstleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waar aan de kosten der gevangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

dato ut supra.

F.E. Willet Alb. van den Kerkhoven

fol. 263v

In naam des Konings

Alzo Jacob van Wijk, oud 61 jaaren thans gevange op de Tiendewegspoort alhier, volgens deszelfs eigen confessie, verklaard hebbende nergens woonagtig te zijn, en mitsdien vallende in de termen van vagebond en landloper, welk reglement conform Titel 1, Art. 7 Paragraaf. 27 van het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland in dato 31 december 1808 gearresteerd, niet is geabrogeerd en zulks in een land alwaar goede justitie vigeerd dergelijke peronen niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde moeten worden gestraft. Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineelen eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waar toe door de Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voord. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in deze te letten sond, doende regt in naam en van wegen zijne Majesteit den Koning bannen den volgende den gevange voor den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaaren, uit het voormalig departement Holland, zonder binnen dien tijd daar weder in te mogen komen, op peene van swaarder straffe.

fol. 264

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie, als mede die van den processe. Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda op den 15e ten grasmaand¹ 1809, gepornuntieerd en geëxecuteerd op den 20e daaraan volgende.

In kennis van mij
J.L. Hess secretaris

Wij ondergeteekenden schpenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 19e van Lentemaand² jongstleeden alhier in detensie gebracht, heeft verklaard, geene goederen te bezitten, waaraan de kosten der gevangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

dato ut supra.

F.E. Willet Alb. van den Kerkhoven

fol. 264v

In naam des Konings

Alzo Nanne van Wijk oud 17 jaaren gevangene op de Tiendewegspoort alhier gewoond hebbende bij zijn ouders aan de Goudkade, doch thans nergens woonagtig en mitsdien vagabond en landloper, zig niet heeft ontsien om voor eenige weeken bij eene Gijsbert aan de Goudkade eenige paling uit een bun te steelen en bij zekere Leendert te verkoopen.

Voorts dat hij gevange met zijn broeder Leendert van Wijk, thans alhier in het tugthuis geconfineerd, heeft gestolen, een kopere ketel, en denzelve te Moordrecht voor twee gulden verkogt.

't Welk daden zijn die in een land waar goede justitie vigeerd, niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde moeten worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief waar van door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voorn. gevange is gediend geworden en gelet hebbende waar op in dese eenigzints te letten stond, doende regt in

fol. 265

Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, ratione officii in cas crimi-
neel Eisscher**

**op ende jegens
Jacob van Wijk 's heren ge-
vangen op de Tiendewegspoort
binnen deze stad gedaagde**

---

¹ Grasmaand; april.

² Lentemaand; Maart.

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid dat den gevangene bij vonnis van Heeren Schepenen dezer stad de dato 15 van grasmaand lestleeden omdat hij geen verblijf had, en mitsdien vallende in de termen van vagebonden en landlopen, en de vigerende wetten op die materie bij het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland niet wezende geabrogeerd¹ voor den tijd van zes eerstkomende en agtereenvolgende jaren werd gebannen uit het voormalige departement Holland, zonder binen dien tijd daar weder in te mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Dat hij gevangene het heeft gehazardeerd om zijn bannissement te violeren en alzo de Regterlijke Magt te vilipenderen, door welk gedrag hij gevangene zich zelve eene zwaare staffe op de hals gehaald, al het welk in een land alwaar justitie word geadministerd niet kan worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde behoort te worden gestraft.

Zo is 't dan de Eijsscher ratione officii eijsch doende concludeerd, om ingevolge het tweede hoofdstuk, Art. 54 pag. 13, van het Crimineel Wetboek voor

fol. 265v

voor het Koninkrijk Holland hij gevangene bij nader vonnis van UEdele Achtbare worden veroordeeld tot eene gevangenis welke niet zal te boven gaan den tijd van drie jaren en tot een nieuw bannissement van ten maastenbij zo lanf als aan de vervulling van het vorige bannissement nog maf te ontbreken, met condemnatie in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen etc.

(is getekend) W. Bolding

fol. 266 (vervolg Nanne van Wijk)

naam en van wege zijne Majesteit den Koning, condemnereen den gevange uit hoofde denzelve nog niet den ouderdom van 18 jaaren heeft bereikt in conformité van het 4e hoofdstuk Art. 21 van het Crimineele Wetboek voor het Koninkrijk Holland den 31 december 1808 gearresteerd om twe worden geplaatst voor den tijd van vier dagen in een der castimentshuisjes te water en te brood, bannen denzelve voorts voor den tijd van twee eerstkomende agtereenvolgende jaaren uit het voormalige departement Holland, zonder binnen dien tijd daar weder in te mogen komen, op peene van swaarder straffe, condemnereen voorts de gevange in de kosten en mise van justitie, alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda op den 15e van grasmaand 1609 en geporuntieerd en geexuteerd den 20e van grasmaand daar aan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij onderget. Schepenen der stad Gouda verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 19e van lentemaand jongstleeden alhier in detensie gebragt, heeft verklaard geene goederen de bezitten waaran de kosten der gevangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

dato ut supra.

F.E. Willet Alb. van den Kerkhoven

fol. 266v (vervolg van Jacob van Wijk)

In naam des Konings

Alzo Jacob van Wijk oud 61 jaaren, gevange op de Tiendewegspoort alhier, zig niet heeft ontzien om zijn bannissement, waartoe dezelve bij vonnisse van dit College was gecondemneerd den 15e van grasmaand 1809 te violeren, en alzo de Regterlijke Magt te vilipendeeren, door welk gedrag hij zig natuurlijk eene swaardere straffe op den hals heelft gehaald, en alzo gemelde gedrag in een land waar goede justitie vigueerd niet kan worden getolereerd, maar exemplaar moet worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eijsch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief, waar van door de Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegen de gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in deze eenigzints te letten stond, doende regt in naam en van wege zijne Majesteit den Koning, confineeren denzelve naar aanleiding van het 2e Hoofdstuk, Art. 56 van het Crimineele Wetboek voor het Koninkrijk Holland, voor den tijd van twee eerstkomende en agtereenvolgende jaaren in een der tugthuisen binnen dit departement, omme met zijnen handen arbeid aldaar de kost te winnen

fol. 267

¹ DBNL. Abrogatie, afschaffing van een door de wet ingevoerde gewoonte.

bannen den gemelde gevange na expiratie van dit confinement uit het voormalig dep. Holland voor den tijd van vijf jaaren en zes maanden zonder daar weder te mogen inkomen, op peene van swarder straffen. Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie, alsmede die van den processe. Aldus gedaan en gearresteerd den 4e van oogstmaand¹ 1809 bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda, en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 5e daar aan volgende.

In kennis van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 30 van hooimaand² jongstleeden alhier in detensie gebracht heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

Aelb. van den Kerckhoven A. Mullart

fol. 267v

In naam des Konings

Also Johannis Adam van der Wal oud 34 jaaren in dienst van het Rijk als fuselier in het 3e Regiment 2e Batalion 6e Compagnie in guarnisoen te Goes, gevange op de Tiendewegspoort alhier zig niet heeft ontzien om bij gelegenheid dat hij op den 24e van slagtmaand³ lestleeden aan dese steede is gekomen met een schip waarin zieke militairen waaren welken naar het hospitaal te Leiden wierden getransporteerd, met den fuselier Jan Roelofs van der Kolk en de matroos Anthonij van Katwijk zonder verlof van gemelde schip afgegaan (egter zo hij zegt, zonder intentie om te deserteeren) en binnen dese stad gekomen, en door den drank vervoerd zijnde, zich niet weder aan boord heeft begeeven, maar ter contrarie zig, binnen dese stad heeft opgehouden, schuldig gemaakt om in een herberg te steelen een blauwe bonte zakdoek, item uit een huis een bruijne schansloper en dezelve verkogt voor f 3.- en het geld met gemelde fuselier en matroos onderling verdeeld, voorts bij een vrouw een blaauw boesel of schort en mede verkogt, en laastelijk in een herberg een nagtgrond⁴ jak. 't Welke daaden zijn die in een land waar justitie vigueerd niet kunnen worden getolereerd maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda

fol. 268

**Willem Bolding, Hoofdofficier der
stad Gouda, razione officii Eisscher in cas
crimineel**

**op ende jegens
Anthonie van Katwijk, oud zo hij zegt
20 jaaren, in dienst als matroos
van 't Rijk ter Zee, leggende te Tholen
's heeren gevangene op de Thiende-
wegspoort binnen deze stad gedaagde**

Den Eisscher razione officii zegt, conform de waarheid, dat het uit de confessie van den gevange ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevange op den 24e van slagtmaand, jongstleeden aan de stad is gekomen, met een schip, waarin zieke militairen waren, die na 't hospitaal te Leiden wierden getransporteerd, dat hij gevange met de fuseliers Jan Roelofs van der Kolk, en Johannes van der Wal, zijne medegevangenen in deze, zonder verloff van 't schip waren afgegaan, alhier aan de stad leggende en zich met elkanderen binnen dezer stad hebbend opgehouden, zonder voornemens te zijn te willen deserteren, dan door den drank vervoerd, niet wederom na boord waren gegaan, en ook, zoo hij gevange voorgeeft, om wat uit te rusten, maar ter contrarie zich gezamentlijk binnen deze stad aan dieverijen hebben schuldig gemaakt.

Als in een herberg een sakje met een blauwe bonte rokdoek⁵, item uit een ander huis een bruine schansloper mede genomen, de schansloper op straat aangetrokken, en elders verkogt voor f 3.- en het gelt gezamenlijk verdeeld, en meerder dieverijen, in de respectieve interogatorien voorkomende, waartoe den Eisscher razione officii zich referere. Dat hij gevange wel erkend dronken geweest te zijn, het echter in een land, alwaar justitie word geadministreerd, niet kan worden getollereerd, maar in deze ten voorbelde behoren te worden gestraft. Zoo is 't dat den Eisscher razione officii eisch doende concludeerd, dat den gevange bij vonnisse van Heeren

¹ Oogstmaand; augustus.

² Hooimaand; juli.

³ Slagtmaand; november.

⁴ Nagtgrond jak; Schoudermantel van Europese katoendruk met een donker fond.

⁵ Een blauwe bonte rokdoek?

fol. 268v

Schepenen dezer stad zal worden gecondemeneerd, omme voor twee jaren te worden gebannen, uit het voormalige departement Holland, zonder inmiddels daar werder inne te mogen komen, op peene van zwaarder straffe.

Condemneerende den gevange voorts in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van den processe, ofte tot andere etc.

(was getekend) W. Bolding

fol. 268v (*vervolg Johannes Adam van der Wal*)

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eisscher
in cas crimineel
op ende jegens
Johannes Adam van der Wal,
oud zoo hij zegt 34 jaren, in dienst
van 't Rijk, als fuselier bij het
3e Regiment 2e Bataillon 6e Com-
pagnie, in guarnisien te Goes.
's heeren gevangene, op de Thiende-
wegspoort, binnen deze stad, gevange**

Den Eisscher razione officii zegt, conform de waarheid, dat het uit de confessie van den gevange ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevange op den 24e van slagmaand jongstleeden aan deze stad is gekomen, met een schip, waarin zieke militairen waren, die na het hospitaal te Leiden wierden getransporteerd, dat hij gevange met de fuselier Jan Roelofs van der Kolk, en den matroos Anthonie van Katwijk, zijn mede gevangenen in deze, zonder verlof van 't schip waren afgegaan, alhier in de stad leggende, en zich met elkanderen binnen

fol. 269

dezen stad hebbende opgehouden, zonder voornemens te zijn te willen deserteeren, dan door den drank vervoerd, niet wederom na boord waaren gegaan, maar ter contrarie zich gezamentlijk binnen deze stad aan dieverien hebbende schuldig gemaakt.

Als in een herberg een wit zakje, item uit een ander huis, een bruine schansloper medegenomen, en elders verkogt voor f 3.- en het geld gezamentlijk verdeeld, dan nog bij een vrouw medegenomen een blauw boezelschort en verkogt, mitsgaders nog uit een herberg medegenomen een nagtgrond jak, en meerdere dieverijen in de respectieve interrogatorien voorkomende, waartoe den Eisscher razione officii zich referere. Dat hij gevange wel erkend dronken geweest te zijn, het echter in een land, alwaar justitie word geadministreerd, niet kan worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eisscher razione officii eisch doende, concludeerd, dat de gevange bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden geconemneerd, ommer voor twee jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland, zonder inmiddels daar weder inne ten mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneerde den gevange voorts in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van de processe ofte tot anderen etc.

(was getekend) W. Bolding

fol. 269

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eisscher
in cas crimineel
op ende jegens
Jan Roelofs van der Kolk, oud
zoo hij zegt 20 jaaren in dienst van
't Rijk als fuselier bij het 3e Regiment
2de Bataillon 6de Compagnie in guarinisoen**

fol. 269v

**te Goes 's heeren gevange op de Tiende-
wegspoort binnen dezen stad, gevange**

Den Eisscher ratione officii zegt, conform de waarheid, dat het uit de confessie van den gevange ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevange op den 24e van slagtmaand jongstleeden aan deze stad is gekomen, met een schip, waarin zieke militairen waren, die na het hospitaal te Leiden wierden getransporteerd, dat hij gevange met de fuselier Johannes Adam van der Wal, en den matroos Anthonie van Katwijk, zijn mede gevangenen in deze, zonder verlof van 't schip waren afgegaan, alhier in de stad leggende, en zich met elkanderen binnen dezen stad hebbende opgehouden, zonder voornemens te zijn te willen deserteeren, dan door den drank vervoerd, niet wederom na boord waaren gegaan, maar ter contrarie zich gezamentlijk binnen deze stad aan dieverien hebbende schuldig gemaakt.

Als in een herberg een blauw bonte zakdoek, item uit een ander huis, een bruine schansloper medegenomen, en elders verkogt voor f 3.3.- en het geld gezamentlijk verdeeld, dan nog bij een vrouw medegenomen een blauw boezelschort en verkogt voor 12 stuivers mitsgaders nog uit een herberg medegenomen een tinne bierkan, en meerdere dieverijen in de respective interrogatorien voorkomende, waartoe den Eisscher ratione officii zich referere.

Dat hij gevange wel erkend dronken geweest te zijn, het echter in een land, alwaar justitie word geadministreerd, niet kan worden getollereerd, maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat den Eisscher ratione officii eisch doende, concludeerd, dat de gevange bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden geconemneerd, ommer voor twee jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland, zonder inmiddels daar weder inne ten mogen komen op peene van zwaarder straffe.

Condemneerde den gevange voorts in de kosten en misen van justitie, mitsgaders in de kosten van de processe ofte tot anderen etc.

(was getekend) W. Bolding

fol. 270 (vervolg van *Johannis Adam van der Wal*)

gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eijsch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief, waar van door de Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegen de gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in deze eenigzints te letten stond, doende regt in naam en van wege zijne Majesteit den Koning, bannen den gevange naar aanleiding van het 3e Hoofdstuk, Art. 203 van het Crimineele Wetboek voor het Koninkrijk Holland, voor den tijd van twee eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit het voormalig dep. Holland voor den tijd van twee eerstkomende, en agtereenvolgende jaaren zonder daar weder te mogen inkomen, op peene van swaarder straffen.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie, alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd den 15e van wintermaand¹ 1809 en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 19e daar aan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij ondergetekende Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 24e van slagtmaand jongstleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

A. Mullart Herm. van Bovene

fol. 270v (vervolg van *Jan Roelofs van der Kolk*)

In naam des Konings

Also Jan Roelofs van der Kolk oud 20 jaaren in dienst van het Rijk als fuselier in het 3e Regiment 2e Batalion 6e Comp. in guarnisoen te Goes, gevange op de Tiendewegspoort alhier zig niet heeft ontzien om bij gelegenheid dat hij op den 24e van slagtmaand lestleeden aan dese steede is gekomen met een schip waarin zieke militairen waaren welken naar het hospitaal te Leijden wierden getransporteerd, met den fuselier Johannis Adam van der Wal en de matroos Anthonij van Katwijk zonder verlof van gemelde schip afgegaan (egter zo hij zegt, zonder intentie om te deserteeren) en binnen dese stad gekomen, en door den drank vervoerd zijnde, zich niet weder aan boord heeft begeeven, maar ter contrarie zig, binnen dese stad heeft opgehouden, schuldig gemaakt om in een herberg te steelen een wit jakje, item uit een huis een bruijne schansloper en verkogt voor f 3.- en het geld met bovengemelde fuselier en matroos onderling verdeeld, voorts bij een vrouw eene blauw boesel of schort, en verkogt voor 12 stuivers, en laastelijk in een herberg een tinne bierkan.

't Welke daaden zijn die in een land waar justitie vigureerd niet kunnen worden getolereerd maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda

¹ Wintermaand; december.

fol. 271

gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eijsch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief, waar van door de Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier racione officii op ende tegen de gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in deze eenigzints te letten stond, doende regt in naam en van wege zijne Majesteit den Koning, bannen den gevange naar aanleiding van het 3e Hoofdstuk, Art. 203 van het Crimineele Wetboek voor het Koninkrijk Holland, voor den tijd van twee eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit het voormalig dep. Holland voor den tijd van twee eerstkomende, en agtereenvolgende jaaren zonder daar weder te mogen inkomen, op peene van swaarder straffen.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitite, alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd den 15e van wintermaand 1809 en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 19e daar aan volgende.

In kennis van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij onderget. Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 24e van slagtmaand jongstleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

A. Mullart

Herm. van Bovene

fol. 271v (*vervolg van Anthonij van Katwijk*)

In naam des Konings

Also Anthonij van Katwijk oud 20 jaaren in dienst van het Rijk als matroos, liggende ter Thoolen, gevange op de Tiendewegspoort alhier zig niet heeft ontzien om bij gelegenheid dat hij op den 24e van slagtmaand leestleeden aan dese steele is gekomen met een schip waarin zieke militairen waaren welken naar het hospitaal te Leijden wierden getransporteerd, met den fuselier Johannis Adam van der Wal en Jan Roelofs van der Kolk zonder verlof van gemelde schip afgegaan (egter zo hij zegt, zonder intentie om te deserteeren) en binnen dese stad gekomen, en door den drank vervoerd zijnde, zich niet weder aan boord heeft begeeven, maar ter contrarie zig, binnen dese stad heeft opgehouden, schuldig gemaakt om in een herberg te steelen een wit jakje, item uit een huis een bruijne schansloper dezelve op de straat aangetrokken, en elders verkogt voor f 3.- en voorts het geld met bovengemelde fuseliers onderling verdeeld. 't Welke daaden zijn die in een land waar justitie vigueerd niet kunnen worden getolereerd maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den

fol. 272

crimineele eijsch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief, waar van door de Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier racione officii op ende tegen de gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in deze eenigzints te letten stond, doende regt in naam en van wege zijne Majesteit den Koning, bannen den gevange naar aanleiding van het 3e Hoofdstuk, 203e Art. van het Crimineele Wetboek voor het Koninkrijk Holland, voor den tijd van twee eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit het voormalig dep. Holland voor den tijd van twee eerstkomende, en agtereenvolgende jaaren zonder daar weder te mogen inkomen, op peene van swaarder straffen.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitite, alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd den 15e van wintermaand 1809 en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 19e daar aan volgende.

In kennis van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij onderget. Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 24e van slagtmaand jongstleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard, geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

A. Mullart Herm. van Bovene

fol. 272v

In naam des Konings

Alzo Leendert van Mechelen, oud omtrent 52 jaaren, geboren binnen dese stad gevange op de Tiendewegspoort alhier zig niet heeft ontzien, om in den vroege morgen op den 21e in zomermaand¹ jongstleeden in de Peperstraat binnen deze stad uit de stoep van J.C. Franken met een spijker uitgehaald en mede benomen twee witte albast teegels, en gemelde teegels uit hoofde hij door een der justitiedienaaren vervolgd werd, op de straat aan stukken heeft geworpen.

't Welk daden zijn, die in een land waar justitie vigeerd, niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda grezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief waar van door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voorn. gevange is gediend geworden en gelet hebbende waar op in dese te letten stond, doende regt in naam en van wege sijne Majesteit den Keijser, confineren den gevange naar

fol. 273

**Willem Bolding, Hoofdofficier der stad
Gouda, ratione officii Eisscher in cas crimineel
op ende jegens
Leendert van Mechelen oud zo hij segt omtrent 52 jaren
geboren en wonende binnen deeze stad 's heeren
gevangene op de Tiendewegspoort gedaagde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid, dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevangene den vroegen morgen van den 21e in zomermaand jongstleeden binnen deze stad in de Peperstraat uit de stoep van J.C. Franken met een spijker heeft uitgehaald en medegenomen twee witte albaste teegels en, doordien hij door een justitiedenaar wierd vervolgd, dezelve op straat aan stukken laten vallen blijkens de respectie interrogatorien waartoe den Eijsscher ratione officii zich referere.

Al het welke zaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd niet kunnen worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft, zoo is 't, dat den Eisscher ratione officii eisch doende concludeert, dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot agter het raadhuisdezer stad opgerigt ten einde aldaar door den scherprechter met roeden ter discretie van den Rechter te worden gegeesselt en wijders voor den tijd van tien agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland zonder inmidde² daar weder in te komen.

Condemneren voorts de gevangene in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 273v

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, ratione officii Eijsscher in cas crimi-
neel
op ende jegens
Jan Houtam oud zo hij zegt 64
jaren, geboren en woonachtig binnen
deze stad 's heeren gevangene op de
Thiendwegspoort gedaagde**

Den Eisscher ratione officii zegt conform de waarheid dat het uit de confessie van de gevangene genoegzaam gebleeken is dat hij gevangene op vrijdag den 6e van hooimaand³ jongstleden voor ongeveer de klokke 12 uren is gekomen can de buitenplaats Actiehoven leggende even buiten deze stad, de Rotterdamsche Poort door binnen deze stad hebbende onder zijn schansloper een stuk lood (wegende 23 ponden) het welke door Hendrik de Vries meedegevangene in zijnen schansloper was gerold, en door hem gevangene vandaar medegenoomen met oogmerk om hetzelfde te verkopen zonder daar toe ordere te hebben.

Al het welke zaaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd, niet kunnen worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat de Eisscher ratione officii eische doende concludeert dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd, omme voor den tijd van drie agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland zonder inmiddels daar weder in te komen.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en mise van justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

¹ Zomermaand; juni.

² Sic, zonder inmidde, lees: zonder inmidde.

³ Hooimaand; juli.

fol. 274

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eijsscher in cas
crimineel**

**op ende jegens
Hendrik de Vries oud zo hij zegt
32 jaren, geboren en woonachtig binnen
deze stad 's heeren gevangene op de
Thiendwegspoort gedaagde**

Den Eisscher razione officii zegt conform de waarheid dat het uit de confessie van de gevangene genoegzaam gebleeken is dat hij gevangene op vrijdag den 6e van hooimaand jongstleden van de buitenplaats Actiehoven leggende even buiten deze stad met Jan Houtam meedegevangene heeft meegenomen een stuk lood (wegende 23 ponden) bij gelegendheid dat zij aldaar mackende waren.

Al het welke zaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd, niet kunnen worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zoo is 't dat de Eisscher razione officii eische doende concludeert dt de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd, omme voor den tijd van drie agtereenvolgende jaren te worden gebannen uit het voormalige departement Holland zonder inmiddels daar weder in te komen.

Condemneeren de gevangene voorts in de kosten en mise van justitie mitsgaders in de kosten van den processe ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 275 (vervolg van *Leendert van Mechelen*)

naar aanleiding van het 3e Hoofdstuk Art. 212 van het vigeerende Criminele Wetboek voor den tijd van drie eerstkomende en agtereenvolgende jaaren in een der tugthuisen binnen dit departement omme met zijnen handenarbeid aldaar de kost te winnen, bannen den gemelde gevange na expiratie van dit confinement uit het voormalige departement Holland voor den tijd van drie jaaren, zonder binnen die tijd daar weder te mogen in komen. Ontzeggen den Eisscher razione officii zijn verdere of andere reisch en conclusie op en tegens den gevange genomen.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie als mede die ban den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd den 22e van hooijmaand 1810, bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda, en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 24e daaraan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij ondergetekenden Schepenen der stad Gouda verklaaren bij deze dat de gevange hiervoren gemeld op den 21 van zomermaand lesteleden alhier in detensie gebragt, heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

dato ut supra.

Herm. van Bovenen
J.M. van Kempen

fol. 275v (vervolg van *Jan Houtam*)

In naam des Keisers

Jan Houtam oud 67 jaren, geboren binnen deze stad gevange op de Thiendwegspoort zig niet heeft ontzien om op vrijdag den 6e van hooimaand lesteleden des middags ten twaalf uren is gekomen de Rotterdamsche Poort van de buitenplaats Actiehoven binnen te komen met een stuk lood onder zijn schansloper wegende 23 ponden, het welke volgens deszelfs confessie door Hendrik de Vries meedegevangene in zijne schansloper was gerold, en alzo medegenoomen met oogmerk om hetzelfde te verkopen zonder daar toe order te hebben.

't Welke daden zijn die in een land waar justitie vigeerd, niet kunnen worden getolereerd, maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waar van door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding razione officii op ende tegen voorn. gevange is gediend geworden en gelet hebbende waar op in dese te letten stond, doende regt in naam en van wege zijnen Majesteit de Keijser, bannen den gevange naar aanleiding van het 3 Hoofdstuk act. 203 van het vigeerende criminele Wetboek

fol. 276 (vervolg van *Jan Houtam*)

voor den tijd van drie eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit het voormalige departement Holland zonder binnen dien tijd daar weder te mogen in komen.
 Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie alsmede die van den processe.
 Aldus gedaan en gearresteerd den 22e van hooijmaand 1810 bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 24e daaraanvolgende.

In kennis van mij
 J.L. Hess, secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 6e an hooijmaand lesteleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geen goederen te bezitten, waaraan de kosten der vangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

Herm. van Bovene
 J. M. van Kempen

fol. 276v (vervolg van Hendrik de Vries)

In naam des Keijsers

Alzo Hendrik de Vries oud 32 jaaren geboren binnen dese stad, vangene op de Tiendewegspoort alhier, zig niet heeft ontzien om op vrijdag den 6e van hooijmaand lesteleeden van de buitenplaats Actiehoven, liggende even buiten dese stad, met Jan Houtam mede gevange weg te neemen een stuk lood wegende 23 ponden, bij gelegenheid dat zij aldaar werkend waaren.

t'Welk daden zijn die in een land waar justitie vigeerd niet kunnen worden getolereerd, maar anderen ten voorbeelde behooren te worden gestraft.

Zo is 't dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eisch en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waar van door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegens voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in dese te letten stond, doende regt in naam, en van wege zijne Majesteit den Keijser, bannen den gevange naar aanleiding van het 3e

fol. 277

Hoofdstuk, Art. 203 van het vigeerende Crimineele Wetboek voor den tijd van drie eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit het voormalige departement Holland zonder binnen dien tijd daar weder mogen in komen.

Condemneeren voorts de gevange in de kosten en mise van justitie, alsmede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd den 22e van hooijmaand 1810 bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda, en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 24e daar aan volgende.

In kennis van mij
 J.L. Hess, secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren dat de gevange hier voren gemeld op den 6e an hooijmaand lesteleeden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geen goederen te bezitten, waaraan de kosten der vangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

Herm. van Bovene
 J. M. van Kempen

fol. 277v

In naam des Keisers

Alzo Frederik van Swieten oud zo hij zegt bijna 25 jaaren, thans gevange op de Tiendewegspoort alhier, volgens deszelfs eigen confessie verklaard heeft hebbende swervende te zijn, en mitsdien vallende in de termen van vagebond en landloper, welk reglement ingevolge Titel 1, Art. 7, paraGr. 27 van het criminele Wetboek in dato 31e december 1808 gearresteerd, niet is geabrogeerd, en zulks in een land alwaar goede justitie vigeerd, dergelijke personen niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde moeten worden gestraft.

Zo is het dat Schepenen der stad Gouda gezien en geëxamineerd hebbende den criminele eisch en conclusie, met de verificatien daar toe relatief, war naar door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegen voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in dese te letten stond, doende regt in naam en van wegen zijne Majesteit den Keiser, bannen dienvolgende den gevange voor den

fol. 278
Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofd-
officier der stad Gouda, razione officii
Eisscher in cas crimineel
op ende jegens
Frederik van Swieten oud zoo
hij zegt bijna 25 jaren geboren
te Ouderkerk aan den IJssel 's heeren
gevangene op de Tiendewegspoort
binnen deze stad, gedaagde**

Den Eisscher R.O zegt conform de waarheid dat uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste manifesteert dat hij gevangene is geboren te Ouderkerk aan den IJssel, opgevoed te Bodegraven dog thans zwerfende is, hij mitsdien vallende in de termen van vagabonden en landloopen, ende vigerende wetten op die materie bij het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland niet wezende geabrogeerd, zoo ook dat het aan den Eischer razione officii ten duidelijkste gebleken is, dat hij gevangene wel eer is gedeserteerd in Engelsche en Deensche dienst en teffens om zijn slegt gedrag uit Hollandsche dienst weggejaagd, dat hij tevens gepasseerde voorjaar binnen de stad Naarden, om zijne bedriegelijke handel bij vonnisse van Heeren Schepenen aldaar is

fol. 278v

is gebannen voor vier jaren uit het departement Amstelland. Voorders dat hij gedurende zijn verblijf binnen deze stad zeer praesumptif is verscheide winkels (blijkens beedigde verkalringe door den Eisscher razione officii overgelegd) een bedriegelijke handel heeft geëntameerd.

Al het welk zaaken zijn die in een land alwaar justitie vigeerde niet kunnen worden getollereerd maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Soo is 't dat den Eijsscher razione officii eisch doende concludeerd dat den gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad, zal worden gecondemneerd tot eene gevangenis niet te bovengaande de tijd van twee jaren, en na expiratie van dien tot een bannissement van vier jaaren uit Holland zonder in middels daar weder in te komen.

Condemneeren de gevangene voorts in de costen en misen van justitie mitsgaders in de costen van de processen, ofte tot anderen etc.

(getekend) W. Bolding

fol. 279

Pro Justitia

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii
Eisscher in cas crimineel
op ende jegens
Willem van Leeuwen oud zo
hij zegt omtrend 37 jaren geboren te
Haastecht en woonachtig binnen
de stad Gouda**

Den Eisscher razione officii zegt conform de waarheid dat het uit de confessie van de gevangene ten duidelijkste gebleeken is dat hij gevangene op dinsdag den 16e van wijnmaand jongstleden tusschen 10 en halv elf uren bij sig hebbende een reijszak en daar in onder anderen een timmermans bijtel, een ijserde haak daaraan een end touw over een heining uit de tuin van Jan Lighthart is geklommenvandaar meedenemende een ladder en alzo is geklommen in de tuin in eigendom aankomende Arie Blanken leggende op de Fluweele Cingel nabij deeze stad, dat hij gevangene vervolgens de schuifraamen aldaar in het thuinhuys heeft opengeschoven en door middel van die ladder hetzelfde thuinhuys is ingeklommen, dat hij gevangene alrede met de bijtel door hem medegenomen bezig was een plint aan de ramen los te malen, welke bijtel door hem gevangene tot dat einde was meede gebracht, item de ijzerde haal om daar meede over de heining te klimmen dan dat hij gevangene verhinderd was geworde door Adriaan de Kedts Houtman en Gerrit Bosman, die hem gevangene aldaar hadden geatrappeerd blijkens de respectieve informatien item de interrogatien waar toe den Eisscher razione officii zich refereerd.

fol. 279v (*vervolg van Willem van Leeuwen*)

Al het welke zaken zijn die in een land alwaar justitie word geadministreerd niet kunnen worden getolereerd maar anderen ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Zo is het dat den Eisscher razione officii eisch doende dat de gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis dezer stad opgericht ten einde aldaar door den scherprechter wel strengelijk te worden gegeesseld en wijders tot eene gevangenis niet te bovengaande den tijd van zes jaaren, en na expiratie van dien tot een bannissement van thien

agtereenvolgende jaaren uit Holland zonder inmiddels daar weder in te komen, condemneeren de gevangene voorts in de kosten en misen van justitie mitsgaders in de kosten van de processen, ofte tot anderen etc.

(is getekend) W. Bolding

fol. 280 (*vervolg van Frederik van Swieten*)

tijd van vier eerstkomende, en agtereenvolgende jaaren uit het voormalig departement Holland, zonder daar weder te mogen in komen.

Ontzeggen den Eisscher ratione officii zijnen verdere eisch en conclusie op ende tegens den gevange gedaan en genomen.

Condemneeren den gevange in de kosten en mise van justitie als mede die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda den 13e van wijnmaand¹ 1818. en gepronuntieerd, en geëxecuteerd den 15e daar aan volgende.

In kennise van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren dat de gevange hier voren gemeld op den 18e van herfstmaand² lesteleden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geen goederen te bezitten, waaraan de kosten der vangenis en mise van justitie kunnen worden verhaald.

Dato ut supra.

Herm. van Bovene
J. M. van Kempen

fol. 280v (*vervolg van Willem van Leeuwen*)

In naam des Keisers

Alzo Willem van Leeuwen, oud ontrent 39 jaaren, geboren te Haasdrecht, en wonende binnen dese stad, gevange op de Tiendwegspoort alhier, volgens deszelfs eigen confessie, zig niet heeft ontzien om op den 16en van Wijnmaand laatstleden des avonds tusschen 10 en half elf uren bij zig hebbende een reiszak waarin onder anderen een timmermansbeitel en een ijsere haak waaraan een touw was vastgemaakt, over de heijning van de thuijn van Jan Lighthart te klimmen, aldaar mede neemende een ladder en alzo is gekomen in de thuijn toebehorende aan Arij Blancken, liggende op de Fluweele Cingel onder de jursidictie deser stad, dat hij vervolgens door middel van gemelde ladder de schuiframen van het thuijnhuis heeft opengeschoven, en alzo hetzelfde thuijnhuis is ingeklommen, met oogmerk om te steelen, voorts in hetzelfde bezig zijnde om een plint van de raamen los te maken, met gemelde bijtel, in zijn oogmerk om zijne diefstal uit te voeren, is

fol. 281

verhinderd geworden, door Adriaan de Kedts Houtman, en de bleker Gerijt Bosman, welke gemelde gevange op dese daad betrappende, hem hebben geapprehendeerd en in handen van de justitie overgeleverd. Welk een en ander daden zijn die in een land, waar justitie vigeerd, niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeeld moeten worden gestraft. Zo is 't dat Schepenen der stad Gouda, gezien en geëxamineerd hebbende de crimineele eisch en conclusie, met de verificatien daartoe relatief, waar van door den Wel Edele Gestrenghe Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii op ende tegen voorn. gevange is gediend geworden, en gelet hebbende waar op in dese te letten stond, doende recht in naam en van wegen zijne Majesteit den Keiser, condemneeren den gevange naar aanleiding van Art. 190 en 214 van 't crimineele Wetboek, om te worden gebragt op het schavot agter het raadhuys deser stad, om aldaar strengelijk te worden gegeesseld ter discretie van dit Collegie, condemneeren denzelve voor den tijd van

fol. 281v

vijf eerstkomende en agtereenvolgende jaaten in een der tugthuisen binnen dit departement, om met zijn handenarbeid aldaar de kost te winnen, bannen denzelven voorts na expiratie van gemelde tijd uit Holland voor den tijd van tien jaaren, zonder daar weder te mogen in komen.

Condemneeren den gevange in de kosten en misen van de justitie, als mede in die van den processe.

Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda op den 14en van Slagtmaand 1810, en gepronuntieerd – geëxecuteerd de 23en daaraan volgende.

In kennise van mij
J.L. Hess, secretaris

¹ Wijnmaand, oktober.

² Herfstmaand, september.

Wij ondergeteekende Schepenen der stad Gouda verklaren bij dese dat de gevange hier voren gemeld op den 16en van Wijnmaand laatstleden alhier in detensie gebragt heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunen worden verhaald.

datu uts.

F.E. Willet

Herm. van Bovene

fol. 282

**Willem Bolding, Hoofdofficier
der stad Gouda, razione officii Eisscher in
cas crimineel
op ende jegens
Leendert Stolk zegt niet
regt te weten hoe oud hij is, geboren
te Langeraar, thans nergens ver-
blijf hebbende 's heeren gevangene
op de Thiendwegspoort binnen
deze stad gedaagde**

Den Eijsscher razione officii zegt conform de waarheid dat het uit de voorhanden zijnde bewijzen ten duidelijkste gebleken is dat hij gevangene bij vonnisse van Heeren Schepenen van de hooge Vierschaar der stad en Lande van Woerden, wegens begaane diverijen en andere misdaden op den 10e september 1805, in cas crimineel is gecondemneerd om strengelijk te worden gegeesseld en met het wapen der stad te worden gebrandmerkt wijders den tijd van 7 jaren in een tuchth uis te worden geconfineerd, en eindelijk zijn leven lang te worden gebannen uit Holland en Utrecht breder bij hetzelfde vonnis geexpresseerd, welk opgedagte vonnis op den 17e daaraanvolgende is gepronuncieerd en geexecuteerd. Uit kragte van welk vonnis hij gevangene in het tuchthuis binnen deze stad is geconfineerd tot en met de jare 1809 als wanneer hij onder meerder anderen heeft weten te aufugeren, op den 2e october, dan naderhand uit hoofde van dieverij door den Hoofdofficier der stad Brielle geapprehendeerd enne herwaards gevoerd, om ter voldoeninge aan het vonnis van Heeren Schepenen van de hooge Vierschaar der stad en Lande van Woerden bovengemeld alhier in het tucht

fol. 282v

tuchth uis te worden geconfineerd.

Dat hij gevangene bij besluit van zijne Majesteit den Koning van Holland op den 23en van grasmaand jongstleden uit zijn confinement is ontslagen mits gebannen buiten het Koninkrijk Holland.

Dat hij gevangene in weerwil van deze gunst van zijne Majesteit het gehazardeerd heeft om zijn bannissement te violeren en alzo te vilipenderen de gratie door zijne Majesteit aan hem bewezen.

Dat het uit de confessie van de gevangene zwervende is zelfs met geschavotteerde bandieten, hij mitsdien vallende in de termen van vagabonden en landloopen, en de vigeerende wetten opdie materie bij het Crimineele Wetboek van het Koninkrijk Holland ingereicht niet wesende geabrogeerd, bovendien dat hij gevangene zich aan dieverij schuldig heeft gemaakt, als in de herberg genaamd De Kap, nabij deze stad aan het einde van de Karnemelksloot te hebben gestolen en mede genomen een zilverde tasbeugel daarin twee an drie Zeeuwsche rijksdaalders, een halsketting met een bootje. door hem gevangene verkogt aan een Jood, dat eene Jan bijgenaamd Lange Jan bij Leendert Hoornweg in de Moordrechtse Thiendeweg heeft gestolen een paar schoenen met zilverde gespen 't welke in dese stad zijn verkogt, waarvoor hij gevangene zijn portie heeft ontvangen en genotem.

Al het welke zaken zijn die in een land alwaar justitie

fol. [ ]

justitie word geadministreerd niet kunen worden getollereerd, maar andere ten voorbeelde behoren te worden gestraft.

Soo is 't dat den Eisscher razione officii eisch doende concludeerd dat de gevangne bij vonnisse van Heeren Schepenen dezer stad naar aanleiding van Art. 232 van het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland ingericht hoofdstuk 4 zal worden gecondemneerd te worden gebracht op het schavot achter het raadhuis dezer stad opgericht, ten einde aldaar door den scherp rechter met roeden ter discretie van van den Rechter wel strengelijk te worden gegeesseld en met het stadswapen op zijn schouder te worden gebrandmerkt, voorts tot een gevangenis voor 20 jaren en na expiratie van dien tijd tot een altoos durend bannissement uit Holland zonder inmiddels daar weder in te komen.

Condemneren de gevangene voorts in de kosten en zisen van justitie mitsgaders in de kosten van den processen ofte tot anderen etc.

(was getekend) W. Bolding

fol. 283 (vervolg van Leendert Stolk)

In naam der Keisers

Alzo Leendert Stolk zeggende deszelfs ouderdom niet te weeten, gebooren te Langeraar, gevange op de Tiendewegspoort alhier, reeds in den jare 1806 bij de hoge Vieschaar der stad en Lande van Woerden uit hoofd van dieverij met geeseling en brandteeken gestraft en vervolgens geconfineerd in het tuchthuis alhier aldaar met andere gevn. in den jare 1809 geaufugeerd, en weder door den Hoofdofficier der stad Brielle geapprehendeerd sijnde, kort daarna weder naar het tugthuis ter voldoening aan het vonnis van ge. hoge Vierschaar terug is gebracht, en wijders bij besluit van zijne Majesteit den Koning op den 23e van grasmaand jongstleeden uit gemelde confinement is ontslagen, mits blijvende uit het Koninkrijk Holland, egter in weerwil van dese gunst van zijne Majesteit het gehasardeerd heeft, of dit bannissement te vileren, en also te vilipenderen de gratie aan hem beweesen en volgens denselfs eigen confessie niet alleen swervende is geweest met geschavotteerde banditen, en dus valt in de termen der vigeerende wet van vagebond en landloper, maar bovendien

fol. 283v

zig niet heeft ontzien, om erder dieverij te pleegen, als in de herberg genaamd De Kap na bij de stad op de Karnemelk te hebben gestolen een zilver tasbeugel, waarin twee a drie Zeeuwsche rijksdaalders, eenen halsketting met een bootje en door hem gevange aan een Jood verkogt, dat wijders daar eene Jan, bijgenaamd Lange Jan met zijn medeweeten in de Moordrechtsche Tiendeweg heeft gestolen een paar schoenen met zilveren gespen, en dezelve binnen dese satd verkogt hebbende daarvan deszelfs portie genoten. Al het welke daden zijn, die in een lande, waar justitie vigeerd, niet kunnen worden getolereerd, maar andere ten voorbeelde behooren te worden gestraft. Zo is het dat Schepenen der stad Gouda, gezien en geëxamineerd hebbende den crimineele eische en conclusie met de verificatien daar toe relatief, waar van door den Wel Edele Gestrenge Heer Willem Bolding, Hoofdofficier ratione officii

fol. 284

op ende tegen voorn. gevange is gediend geworden, en gelt hebbende waarop in dese te letten stond, doende regt in naam en van wege zijne Majesteit den Keiser, condemneeren den gevange naar aanleiding van Art. 232 en 233 van het vigeerende crimineele Wetboek, om te worden gebracht op het schavot agter het raadhuis deser stad, om aldaar door den scherprechter met roeden strengelijk te ovrden gegeesseld, ter discretie van dit Collegie, confineeren denzelve voor den tijd van agttien eerstcomende en agtereenvolgende jaaren in een der tugthuizen binnen dit departement, om met zijn handenerbeid aldaar de kost te winnen, bannen denzelve voorts na expiratie van gemelde tijd, voor altoos uit Holland, zonder daar weder te mogen in komen. Ontzeggen den Eisscher ratione officii zijnen verdere of andere eisch en conclusie op en tegen de gevangene gedaan en genomen.

fol. 284v

Condemeeren den gevange in de kosten en mise van justitie alsmede die van den processe. Aldus gedaan en gearresteerd bij het Collegie van Schepenen der stad Gouda op den 19e van wintermaand 1810, en gepronuntieerd en geëxecuteerd den 18e daaraan volgende.

In kennisse van mij
J.L. Hess, secretaris

Wij ondergeteekenden Schepenen der stad Gouda, verklaaren bij dese dat de gevange hier boven gemeld op den 5e van wintermaand laatstleden alhier in detensie is gebracht, heeft verklaard geene goederen te bezitten waaraan de kosten der gevangenis, en mise van justitie kunnen worden verhaald.

dato ut supra.

Jan Arend van der Burch
A. Mullart